

LETOPIŠ

SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

74. KNJIGA

2023

1938
2023
85

ISSN 0374-0315

LETOPIŠ
SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI
74/2023

THE YEARBOOK
OF THE SLOVENIAN ACADEMY
OF SCIENCES AND ARTS
VOLUME 74/2023

ANNALES
ACADEMIAE SCIENTIARUM
ET ARTIUM SLOVENICAE
LIBER LXXIV (2023)

LETOPIŠ

SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

74. knjiga

2023

1938
2023
85

Sprejeto na seji predsedstva
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
27. februarja 2024

Slovenska akademija znanosti in umetnosti
SI-1000 Ljubljana
Novi trg 3, p. p. 323,
01 470 61 00,
sazu@sazu.si
www.sazu.si

Vsebina

- 9 **I ORGANIZACIJA SAZU**
 - Skupščina, redni, izredni, dopisni člani
- 23 **II POROČILO O DELU SAZU**
- 24 Slovenska akademija znanosti in umetnosti v letu 2023
- 37 Delo skupščine SAZU
- 41 I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede
- 43 II. razred: Razred za filološke in literarne vede
- 46 III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede
- 49 IV. razred: Razred za naravoslovne vede
- 51 V. razred: Razred za umetnosti
- 54 VI. razred: Razred za medicinske vede
- 56 Svet za varovanje okolja
- 59 Svet za energetiko
- 61 Svet za razvoj
- 64 Svet za raziskovanje Antarktike in Arktike
- 64 Pravopisna komisija
- 65 Komisija za tisk in publikacije
- 67 Komisija za statutarna vprašanja
- 68 Komisija za človekove pravice
- 70 Komisija za slovenski jezik v javnosti
- 73 Fundacija dr. Bruno Breschi
- 74 Fundacija akademika Ivana Vidava
- 75 Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo
- 82 Raziskovalni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda

87	Jubileji
87	Nagrade, odlikovanja, priznanja, izvolitve članov SAZU
91	Znanstvena in umetniška srečanja
138	Predavanja
147	Predstavitve knjig
150	Razstave
155	Izjave, pobude SAZU
159	III ČLANI
160	I. Razred za zgodovinske in družbene vede
167	II. Razred za filološke in literarne vede
172	III. Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede
179	IV. Razred za naravoslovne vede
184	V. Razred za umetnosti
189	VI. Razred za medicinske vede
194	Znanstveni svetniki in svetovalci SAZU
196	Bibliografija članov akademije v letu 2023
231	Novi člani
231	I. razred
231	Janez Höfler
231	Jana Horvat
233	Darja Zaviršek
234	Frieder Dünkel
234	Jürgen Kohler
235	Robert Pfaller
236	Michael Talbot
236	II. razred
236	Marko Jesenšek
238	Marko Juvan
240	Tomaž Toporišič
242	Gerhard Neweklowsky
244	III. razred
244	Željko Knez

246	Peter Križan
248	Janez Plavec
250	Tomaž Prosen
252	Peter Jenni
253	Carlo Rubbia
253	Anton Zeilinger
254	IV. razred
254	Gregor Anderluh
255	Franci Gabrovšek
257	Mihael Brenčič
259	Špela Goričan
260	Miha Humar
262	Elena Paoletti
263	V. razred
263	Milan Dekleva
264	Jožef Muhovič
266	Evald Flisar
268	Herman Gvardjančič
269	Fedja Košir
271	Brane Senegačnik
273	Michael Biggins
274	VI. razred
274	Marko Noč
275	Umrli v letu 2023
275	Karl-Alexander Müller
277	Andrej Kranjc
279	Boris Sket
282	Drago Tršar
286	Uroš Skalerič
289	Harald zur Hausen
291	IV BIBLIOTEKA IN PUBLIKACIJE
292	Biblioteka SAZU v letu 2023
305	Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

309	V SUMMARY
310	The Slovenian Academy of Sciences and Arts in the Year 2023
323	SASA Organization
325	Members of The Slovenian Academy of Sciences and Arts
325	SECTION ONE Historical and Social Sciences
333	SECTION TWO Philological and Literary Sciences
339	SECTION THREE Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences
348	SECTION FOUR Natural Sciences
354	SECTION FIVE Arts
360	SECTION SIX Medical Sciences
365	The SASA Library in 2023
369	Imensko kazalo članov SAZU / <i>Members in alphabetical order</i>

I

ORGANIZACIJA SAZU

SKUPŠČINA SAZU

Izvršilni odbor

Predsednik: Peter Štih

Podpredsednika: Robert Zorec, Milček Komelj do 1. junija, Tatjana Avšič - Županc, Marko Snoj od 1. junija

Glavni tajnik: Franc Forstnerič

Redni člani (66)

Gregor Anderluh, Tatjana Avšič - Županc, Tadej Bajd, Ivan Bratko, Rajko Bratož, Matej Brešar, Bojan Čerček, Milan Dekleva, Vinko V. Dolenc, Igor Emri, Peter Fajfar, Dušan Ferluga, Franc Forstnerič, Franci Gabrovšek, Josip Globevnik, Matija Gogala, Igor Grabec, Niko Grafenauer, Janez Höfler, Valentin Hribar, Drago Jančar, Andrej Jemec, Marko Jesenšek, Gabrijel Kernel, Matjaž Kmecl, Željko Knez, Milček Komelj, Marjan Kordaš, Janko Kos, Alojz Kralj, Jože Krašovec, Ivan Kreft, Stanko Kristl, Peter Križan, Janez Lamovec, Lojze Lebič, Jože Maček, Zdravko Mlinar, Jožef Muhovič, Marko Marijan Mušič, Marko Noč, Janez Orešnik, Marijan Pavčnik, Matija Peterlin, Raša Pirc, Jože Pirjevec, Uroš Rojko, Blaž Rozman, Gregor Serša, Zorko Simčič, Janez Sketelj, Marko Snoj, Slavko Splichal, Marija Stanonik, Branko Stanovnik, Franc Strle, Saša Svetina, Alenka Šelih, Peter Štih, Biba Teržan, Miha Tomaževič, Vito Turk, Robert Zorec, Mitja Zupančič, Boštjan Žekš, Slavoj Žižek

Izredni člani (30)

Tadej Battelino, Mirko Bratuša, Mihael Brenčič, Evald Flisar, Špela Goričan, Herman Gvardjančič, Jana Horvat, Miha Humar, Roman Jerala, Milan Jesih, Marko Juvan, Fedja Košir, Hojka Kraigher, Janez Kranjc, Igor Maver, Dragan Mihailović, Mirjana Nastran Ule,

Boris A. Novak, Janez Plavec, Tomaž Prosen, Renata Salecl, Brane Senegačnik, Nina Šenk Kosem, Jožica Škofic, Marko Topič, Tomaž Toporišič, Tomo Virk, Peter Vodopivec, Darja Zaviršek, Andreja Žele

Dopisni člani (85)

Michael Biggins, Jelena Vladimirovna Boldireva, Pavel Bosák, Savo Bratos, Ruben G. Carbonell, Antonio Cardesa, Reinhart Ceulemans, Henry R. Cooper Jr., Milan R. Dimitrijević, Wolfgang Dreybrodt, Frieder Dünkel, Markus Egg, Rudolf Flotzinger, Derek Clifford Ford, Manfred Geiger, Paul Gleirscher, Vinko Globokar, Wolfgang L. Gombocz, Marc Leland Greenberg, Ivan Gušić, Maja Haderlap, Duncan Haldane, Tošihiro Hamano, Peter Handke, Christian Hannick, Reinhard Härtel, Philip G. Haydon, Ljudevit Ilijanić, Peter Jenni, Ludvik Karničar, Hans-Dieter Klingemann, Jürgen Kohler, Marija Kozar - Mukič, Ljubov Viktorovna Kurkina, Abel Lajtha, Reinhard Lauer, Jean-Marie Pierre Lehn, Florjan Lipuš, Ljubomir Madžar, Claudio Magris, Jon Storm-Mathisen, Roberto Merletti, Henrietta L. Moore, Wolf Moskovich, Masajoši Nakašima, Erwin Neher, Velimir Neidhardt, Gerhard Neweklowsky, Denis Noble, Niall O'Loughlin, Valentin Oman, Luko Paljetak, Elena Paoletti, Vladimir Parpura, Robert Pfaller, Alessandro (Sandro) Pignatti, Boris Podrecca, Heinz Dieter Pohl, Livio Poldini, Bogdan Povh, Chintamani Nages Ramachandra Rao, Carlo Rubbia, Claude Sammut, Cesare Scalon, Iris ter Schiphorst, Yehuda Shoenfeld, Liliana Spinozzi Monai, Erik Valdemar Stålberg, Johannes Jacobus Steenwijk, Jože (Joseph) Straus, Ivan Supićić, Michael Talbot, Sergio Tavano, Božena Tokarz, Emil Tokarz, Zlatko Ugljen, Felix Unger, Ivan Verč, Alexei Verkhatsky, Marija Wakounig, Joseph H. H. Weiler, Anton Wernig, Herwig Wolfram, Karl Matej Woschitz, Anton Zeilinger

ORGANIZACIJA SAZU V LETU 2023

A) Predsedstvo

Predsednik: Peter Štih
Podpredsednika: Robert Zorec
in Milček Komelj do 1. junija,
Tatjana Avšič - Županc in
Marko Snoj od 1. junija
Glavni tajnik: Franc Forstnerič
Tajnik I. razreda (Razred za
zgodovinske in družbene
vede): Rajko Bratož
Tajnik II. razreda (Razred za
filološke in literarne vede):
Marko Jesenšek
Tajnik III. razreda (Razred
za matematične, fizikalne,

kemijske in tehniške vede): Matej Brešar

Tajnica IV. razreda (Razred za naravoslovne vede): Tatjana Avšič -
Županc do 1. junija, Hojka Kraigher od 1. junija

Tajnik V. razreda (Razred za umetnosti): Jožef Muhovič

Tajnik VI. razreda (Razred za medicinske vede): Gregor Serša do
1. junija, Tadej Battelino od 1. junija

Člani predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU: Igor Emri,
Uroš Rojko in Marija Stanonik do 1. junija, Janez Kranjc, Marija
Stanonik in Nina Šenk Kosem od 1. junija

Izvršilni odbor predsedstva

Predsednik: Peter Štih

Podpredsednika: Robert Zorec in Milček Komelj do 1. junija,
Tatjana Avšič - Županc in Marko Snoj od 1. junija

Glavni tajnik: Franc Forstnerič

Na seje izvršilnega odbora predsedstva sta bila vabljeni tudi
predstojnik Oddelka za mednarodno sodelovanje in znanstveno
koordinacijo Branko Stanovnik in upravni direktor Zoran Mezeg.

B) Posebni enoti SAZU

1. Biblioteka SAZU

Vodja: mag. Petra Vide Ogrin

2. Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo

Vodja: akad. Branko
Stanovnik

C) Sveti, odbor in komisije

1. Svet za varovanje okolja

Predsednik: akad. Andrej Kranjc (†) do 7. januarja, izr. članica
prof. dr. Hojka Kraigher od 31. januarja

Namestnik predsednika: prof. dr. France Lobnik

Člani s SAZU: akad. Boris Sket (†), akad. Janez Sketelj,
akad. Boštjan Žekš, izr. član prof. dr. Franci Gabrovšek

Ostali člani: prof. dr. Dušan Plut, prof. dr. dr. h. c. Niko Torelli,
prof. dr. Andreja Žgajnar Gotvajn, doc. dr. Tilen Genov in
dr. Tomi Trilar

2. Svet za energetiko

Predsednik: prof. dr. Alojz Poredoš

Častni predsednik: akad. Alojz Kralj

Tajnik: mag. Janez Možina

Člani: prof. dr. Maks Babuder, prof. dr. Ferdinand Gubina, prof. dr. Andrej Kitanovski, prof. dr. Janez Krč, prof. dr. Borut Mavko, prof. dr. Stojan Petelin, prof. dr. Mihael Sekavčnik, prof. dr. Marko Topič, mag. Rok Vodnik, dr. Franc Žlahtič

3. Svet za kulturo in identiteto prostora Slovenije

Predsednik: akad. Marko Marijan Mušič

Sodelavci: akademiki Zdravko Mlinar, Marijan Pavčnik, Biba Teržan, Peter Fajfar, Josip Globevnik, Branko Stanovnik, Miha Tomaževič, Matija Gogala, Andrej Kranjc (†), Mitja Zupančič, Andrej Jemec, Stanko Kristl, Lojze Lebič in Marjan Kordaš

4. Svet za razvoj

Predsednik: akad. Igor Emri

Podpredsednik: akad. Slavko Splichal

Člani: akademiki Josip Globevnik, Željko Knez, Zdravko Mlinar, Marijan Pavčnik, Uroš Rojko, Marko Snoj, Franc Strle, Peter Štih, Robert Zorec in Boštjan Žekš ter izredna člana Igor Maver in Marko Topič

Sodelujoči: Frane Adam, Igor Akrapovič, Tadej Bajd, Drago Babič, Janez Bešter, Aleš Blinc, Ivan Bratko, Matej Brešar, Maja Bučar, Jadranka Buturovič, Matej Černe, Leon Cizelj, Ajda Cuderman, Jože P. Damijan, Franci Demšar, Robert Dominko, Matjaž Dolšek, Marjan Dolinšek, Vilma Ducman, Peter Fajfar, Darja Ferčej Temeljotov, Zlatko Fras, Franc Forstnerič, Pavel Gantar, Peter Glavič, Andreja Gomboc, Igor Grabec, József Györkös, Jožef Horvat, Marko Jaklič, Roman Jerala, Marko Jesenšek, Mitjan Kalin, Tomaž Katrašnik, Aleksandra Kanjuo Mrčela, Tomaž Kostanjevec, Janja Koren, Uroš Korošec, Alojz Kralj, Tamara Lah Turnšek, Andrej Lazar, Barbara Malič, Marko Munih, Saša Novak, Igor Papič, Jernej Pikalo, Rajko Pirnat, Stane Pejovnik, Marko Perdih, Marko Pleško, Andrej Pleterski, Bojan Pretnar, Robert Repnik, Renata Salecl, Mateja Sedmak, Boris Sket (†), Špela Stres, Sibil Svilan, Mitja Slavinec, Gojko Stanič, Matija Strlič, Monika Sušanj, Božidar Šarler, Uroš Škerl, Maja Tomanič-Vidovič, Andrej Tumpej, Miha Tomaževič, Vojsmir Urlep, Jože Vižintin, Blaž Zupan, Franc Matjaž Zupančič, Blaž Zmazek, Samo Zver, Peter Wostner

5. Svet za raziskave Antarktike in Arktike

Predsednica: prof. dr. Nina Gunde Cimerman

Podpredsednik: akad. Franc Forstnerič

Člani: dipl. ing. Miro Brumat, dr. Timotej Turk Dermastia, izr. prof. dr. Cene Gostinčar, prof. dr. Milena Horvat, prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj, dipl. biolog Matevž Lenarčič, prof. dr. Griša Močnik, dipl. ing. Janez Pergar (†)

6. Odbor za preučevanje narodnih manjšin

Predsednik: akad. Jože Pirjevec

Član akademik: Matjaž Kmecl

Drugi člani: prof. dr. Oto Luthar, dr. Jure Gombač, dr. Gorazd Bajc, dr. Marina Lukšič Hacin, doc. dr. Jernej Zupančič, prof. dr. Egon Pelikan, prof. dr. Nevenka Troha, prof. Janez Stergar, Nada Vilhar, prof. dr. Dušan Nečak, dr. Vera Klopčič

7. Pravopisna komisija

Vodja: izr. prof. dr. Helena Dobrovoljc (ISJFR, ZRC SAZU in FH UNG)

Član akademik: Janez Orešnik

Člani ožjega sestava: doc. dr. Tina Lengar Verovnik (FDV UL in ZRC SAZU, podpredsednica komisije), dr. Domen Krvina (ZRC SAZU; od dec.), dr. Tanja Mirtič (ZRC SAZU), Marta Kocjan Barle (upokojenka), prof. dr. Hotimir Tivadar (FF UL), dr. Peter Weiss (ZRC SAZU)

Člani širšega sestava: izr. prof. dr. Kozma Ahačič (ZRC SAZU), dr. Andrej Ermenc Skubic (samozaposlen v kulturi), dr. Peter Holozan (Amebis, d. o. o.), izr. prof. dr. Nataša Jakop (ZRC SAZU; od dec.), dr. Janoš Ježovnik (ZRC SAZU), izr. član prof. dr. Marko Jesenšek (FF UM, SAZU), dr. Drago Perko (GIAM ZRC SAZU), doc. dr. Nataša Logar (FDV UL), izr. prof. dr. Mateja Petrovčič (FF UL), akad. prof. dr. Marko Snoj (ZRC SAZU, FF UL, SAZU), prof. dr. Irena Stramljič Breznik (FF UM), doc. dr. Mojca Žagar Karer (ZRC SAZU), izr. članica prof. dr. Andreja Žele (FF UL, ZRC SAZU, SAZU)

8. Komisija za tisk in publikacije

Vodja: akad. Milček Komelj do 1. junija, Marko Snoj od 1. junija

Člani: akademiki Rajko Bratož, Igor Grabec, Marko Jesenšek, Ivan Kreft, Niko Grafenauer in Marjan Kordaš

9. Komisija za statutarna vprašanja

Predsednik: izr. član prof. dr. Janez Kranjc

Člana: akad. Marijan Pavčnik, akad. Franc Forstnerič

Člani širšega sestava: akademiki Branko Stanovnik, Mitja Zupančič,

Andrej Jemec in Janez Lamovec in izr. član Igor Maver

Sodelavka: Eva Polanc, sekretarka predsedstva SAZU

10. Komisija za človekove pravice

Predsednik: akad. Valentin Hribar

Častna predsednica: akad. Alenka Šelih

Podpredsednica: izr. članica prof. dr. Renata Salecl

Člani: akademiki Jože Krašovec, Josip Globevnik, Ivan Kreft, Blaž Rozman in Milan Dekleva

11. Komisija za slovenski jezik v javnosti

Predsednica: izr. članica prof. dr. Andreja Žele

Člani: akad. Ivan Bratko, akad. Milan Dekleva, doc. dr. Nataša

Gliha Komac, akad. Matija Gogala, akad. Andrej Jemec, izr. član

prof. dr. Janez Kranjc, akad. Marko Jesenšek, izr. član Milan Jesih,

prof. dr. Dean Komel, akad. Milček Komelj, doc. dr. Mateja Legan,

izr. član prof. dr. Igor Maver, akad. Marko Snoj, akad. Branko

Stanovnik, akad. Boštjan Žekš

Uradovalno delo: Eva Polanc

D) Fundaciji

1. Fundacija dr. Bruno Breschi

Vodil jo je akad. Marko Jesenšek

Sodelavec: prof. Jože Faganel

2. Fundacija akademika Ivana Vidava

Predsednik uprave: akad. Branko Stanovnik

Člani: akademiki Josip Globevnik, Boštjan Žekš in Matej Brešar

ter upravni direktor SAZU Zoran Mezeg

E) Uprava SAZU

Upravni direktor: Zoran Mezeg

Skupščina SAZU

Predsedstvo

Posebni enoti	Razredi	Uprava
Biblioteka	I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede	Kabinet predsednika
Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo	Oddelek za družbene vede	Upravna pisarna
	Oddelek za zgodovinske vede	Sekretariat
		predsedstva
		Pisarna predsedstva
		Oddelek za tisk in publikacije
Sveti, odbor in komisije	II. razred: Razred za filološke in literarne vede	Finančno-računovodska služba
Svet za varovanje okolja		Tehnično-nabavna in investicijska služba
Svet za energetiko	III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede	
Svet za kulturo in identiteto prostora Slovenije	Oddelek za matematične, fizikalne in kemijske vede	
Svet za razvoj	Oddelek za tehniške vede	
Svet za raziskave Antarktike in Arktike		
Odbor za preučevanje narodnih manjšin	IV. razred: Razred za naravoslovne vede	
Pravopisna komisija		
Komisija za tisk in publikacije	V. razred: Razred za umetnosti	
Komisija za statutarna vprašanja		
Komisija za človekove pravice	VI. razred: Razred za medicinske vede	
Komisija za slovenski jezik v javnosti		
Fundaciji		
Fundacija dr. Bruno Breschi		
Fundacija akademika Ivana Vidava		

Kronološki prikaz vodstva

Akademija znanosti in umetnosti (1938–1949) **Slovenska akademija znanosti in umetnosti (od 1949)**

Predsedniki

Rajko NAHTIGAL (1939–1942), član Filozofsko-filološko-historičnega razreda

Milan VIDMAR (1942–1945), član Matematično-prirodoslovnega razreda

France KIDRIČ (1945–1950), član Razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo (1945–1948), član Razreda za zgodovinske in družbene vede (1948–1950)

Fran RAMOVŠ (1950–1952), član Razreda za filološke in literarne vede
Josip VIDMAR (1952–1976), član Razreda za filološke in literarne vede
Janez MILČINSKI (1976–1992), član Razreda za medicinske vede
France BERNIK (1992–2002), član Razreda za filološke in literarne vede

Boštjan ŽEKŠ (2002–2008), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Jože TRONTELJ (2008–2013), član Razreda za medicinske vede

Marko Marijan MUŠIČ (2014), član Razreda za umetnosti

Tadej BAJD (2014–2020), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Peter ŠTIH (2020–), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Podpredsedniki

Božidar LAVRIČ (1950–1961), član Razreda za prirodoslovne in medicinske vede

Anton KUHELJ (1961–1980), član Razreda za matematične, fizikalne in tehniške vede

Boris ZIHERL (1975–1976), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Bratko KREFT (1976–1992), član Razreda za umetnosti

Robert BLINC (1980–1999), član Razreda za matematične, fizikalne in tehniške vede (1980–1994), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede (1994–2011)

Ciril ZLOBEC (1992–1999), član Razreda za umetnosti

Kajetan GANTAR (1999–2005), član Razreda za filološke in literarne vede

Alojz KRALJ (1999–2002), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Jože TRONTELJ (2002–2008), član Razreda za medicinske vede

Alenka ŠELIH (2005–2008), članica Razreda za zgodovinske in družbene vede

Matija GOGALA (2008–2011), član Razreda za naravoslovne vede

Marko Marijan MUŠIČ (2008–2014), član Razreda za umetnosti

Tadej BAJD (2011–2014), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Andrej KRANJC (2014–2017), član Razreda za naravoslovne vede

Jože KRAŠOVEC (2014–2017), član Razreda za filološke in literarne vede

Robert ZOREC (2017–2023), član Razreda za naravoslovne vede

Peter ŠTIH (2017–2020), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Milček KOMELJ (2020–2023), član Razreda za umetnosti

Tatjana AVŠIČ - ŽUPANC (2023–), članica Razreda za naravoslovne vede

Marko SNOJ (2023–), član Razreda za filološke in literarne vede

Glavni tajniki

Gregor KREK (1939–1942), član Pravnega razreda

Fran RAMOVŠ (1942–1950), član Filozofsko-filološko-historičnega razreda (1942–1945), član Razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo (1945–1948), član Razreda za filološke in literarne vede (1948–1950)

Milko Kos (1950–1972), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Gorazd KUŠEJ (1972–1980), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Jože GORIČAR (1980–1985), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Janez BATIS (1985–1992), član Razreda za medicinske vede

Matija DROVENIK (1992–1999), član Razreda za naravoslovne vede

Lidija ANDOLŠEK - JERAS (1999–2002), članica Razreda za medicinske vede

Matija GOGALA (2002–2008), član Razreda za naravoslovne vede

Andrej KRANJC (2008–2014), član Razreda za naravoslovne vede

Uroš SKALERIČ (2014–2020), član Razreda za medicinske vede

Franc FORSTNERIČ (2020–), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Člani predsedstva SAZU po 22. Členu zakona o SAZU

Janez BATIS (1996–2002), član Razreda za medicinske vede

Primož RAMOVŠ (1996–1999), član Razreda za umetnosti

Lojze VODOVNIK (1996–2000), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Ciril ZLOBEC (1999–2002), član Razreda za umetnosti

Ernest MAYER (2000–2003), član Razreda za naravoslovne vede

Lidija ANDOLŠEK - JERAS (2002–2003), članica Razreda za medicinske vede

Jože MAČEK (2003–2008), član Razreda za naravoslovne vede

Tone PAVČEK (2003–2008), član Razreda za umetnosti

Saša SVETINA (2004–2008), član Razreda za medicinske vede

Kajetan GANTAR (2008–2011), član Razreda za filološke in literarne vede

Andrej JEMEC (2008–2014), član Razreda za umetnosti

Alenka ŠELIH (2008–2014), članica Razreda za zgodovinske in družbene vede

Matija GOGALA (2011–2017), član Razreda za naravoslovne vede

Peter FAJFAR (2014–2020), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Lojze LEBIČ (2014–2020), član Razreda za umetnosti

Jože MENCINGER (2017–2020), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Igor EMRI (2020–2023), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Uroš ROJKO (2020–2023), član Razreda za umetnosti

Marija STANONIK (2020–), članica Razreda za filološke in literarne vede

Janez KRANJC (2023–), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Nina ŠENK KOSEM (2023–), članica Razreda za umetnosti

II

POROČILO O DELU SAZU

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v letu 2023

Poročilo s skupščine SAZU 29. februarja 2024

LETO 2023 SO NA SAZU ZAZNAMOVALE volitve vodstva ter novih članic in članov, 85-letnica Akademije in bogata ter raznovrstna dejavnost, o čemer bo podrobneje poročano v nadaljevanju.

11. maja 2023 je bilo izvoljeno novo vodstvo Akademije, ki je svoj triletni mandat nastopilo 1. junija. Za predsednika SAZU je bil drugič izvoljen akad. Peter Štih, za glavnega tajnika prav tako drugič akad. Franc Forstnerič, medtem ko je akad. Tatjana Avšič - Županc postala nova podpredsednica SAZU za naravoslovne, tehniške in medicinske vede, akad. Marko Snoj pa podpredsednik za humanistične, družboslovne in umetnostne vede. Na isti volilni skupščini so bili za člane predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU izvoljeni akad. Marija Stanonik, izr. članica Nina Šenk ter izr. član Janez Kranjc.

1. junija 2023 so sledile volitve novih članic in članov. Za redne člane Akademije so bili izvoljeni: v I. razredu akad. Janez Höfler, v II. razredu akad. Marko Jesenšek, v III. razredu akad. Željko Knez in akad. Peter Križan, v IV. razredu akad. Gregor Anderluh in akad. Franci Gabrovšek, v V. razredu akad. Milan Dekleva in akad. Jožef Muhovič ter v VI. razredu akad. Marko Noč. Za nove izredne članice in izredne člane jih je bilo izvoljenih 13: v I. razredu Jana Horvat in Darja Zaviršek, v II. razredu Marko Juvan in Tomaž Toporišič, v III. razredu Janez Plavec in Tomaž Prosen, v IV. razredu Mihael Benčič, Špela Goričan in Miha Humar, v V. razredu pa Evald Flisar, Herman Gvardjančič, Fedja Košir in Brane Senegačnik. Akademija

je dobila tudi deset novih dopisnih članov iz tujine. To so postali v I. razredu Michael Talbot, Robert Pfaller, Frieder Dünkel in Jürgen Kohler, v II. razredu Gerhard Neweklowsky, v III. razredu Peter Jenni ter Nobelova nagrajenca Carlo Rubia in Anton Zeilinger, v IV. razredu Elena Paoletti ter v V. razredu Michael Biggins. Novim članicam in članom so bile članske diplome izročene na slavnostni skupščini 29. junija 2023.

Skupno je SAZU na volitvah 1. junija 2023 izvolila 32 članic in članov, ki so vsi podrobneje predstavljeni na spletni strani Akademije. Od tega je 9 izrednih članov napredovalo med redne člane, 23 pa je novih članic in članov. To je eden največjih, če ne največji prirast članstva v zgodovini SAZU, ki pa je v veliki meri posledica dejstva,

da so nas od zadnjih volitev leta 2021 zapustili številni akademiki in akademikinje. Ob koncu leta 2023 je SAZU tako imela skupaj 180 članic in članov. Od tega je bilo rednih in izrednih članov in članic iz Slovenije 96, dopisnih članic in članov iz tujine pa 84. Po posameznih razredih je število članic in članov naslednje: I. razred je imel 37 članic in članov, od tega 17 rednih in izrednih. II. razred je imel 29 članic in članov, od tega 16 rednih in izrednih. III. razred jih je imel 36, od tega 22 rednih in izrednih. V IV. razredu jih je bilo 26, od tega 14 rednih in izrednih. V V. razredu je bilo 32 članic in članov, od tega 19 rednih in izrednih, v VI. razredu pa je bilo 20 članov, med katerimi jih je bilo 13 rednih in izrednih. Zanimiv je tudi podatek o številu članic naše Akademije. Ob koncu leta 2023 je imela SAZU 22 članic, od tega 13 rednih in izrednih članic. V odstotkih to pomeni, da je imela SAZU znotraj celotnega članstva 12,2 % žensk, znotraj rednega in izrednega članstva pa 13,5 %. SAZU po številu članic zaostaja za primerljivimi akademijami, čeprav se število članic v zadnjem obdobju ves čas zvišuje. Naslednje kot tudi vse prihodnje volitve so priložnost, da se ta slika še izboljša.

Že v času, ko so nas spomladi zaposlovala volitve in so potekali obsežni volilni postopki, smo se pripravljali na 85-letnico ustanovitve SAZU, ki smo jo praznovali 9. novembra 2023 s slavnostno akademijo v Galeriji Cukrarna. Na njej smo se spomnili prve skupščine Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani (kot se je ob ustanovitvi imenovala SAZU), ki je potekala 12. novembra 1938 in jo štejemo za ustanovni dan naše Akademije (čeprav je bila formalno ustanovljena nekoliko prej, 31. avgusta 1938, z zakonsko uredbo jugoslovanske vlade v Beogradu), ki ga od lanskega leta praznujemo tudi kot dan Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Osrednji

dogodek na slavnostni prireditvi je bilo navdihujoče predavanje našega dopisnega člana iz Francije, Nobelovega nagrajenca Jeana-Marie Lehna z naslovom *Korak za korakom proti življenju – s kemijo*, na njej pa so bila za zasluge in za sodelovanje s SAZU podeljena tudi štiri priznanja. Svečane listine so prejeli Narodna galerija, Krka d. d., Mestna občina Ljubljana in zgodovinar dr. Željko Oset.

Jubilej smo pospremili s knjižnima izdajama, ki so ju prejeli vsi obiskovalci slavnostne akademije. Prva je reprezentativna brošura v slovenskem in angleškem jeziku, v kateri je v vsej svoji celovitosti predstavljena SAZU, besedilo zanjo pa je prispeval akad. Milček Komelj. Druga monografija z naslovom *Lontovž: od deželne hiše do sedeža SAZU*, ki jo je napisala Neža Lukančič, pa razkriva pestro, poltisočletno zgodovino stavbe, kjer danes domuje SAZU, nekoč pa je to bila palača kranjskih deželnih stanov. Po *Zgodovini Slovenske akademije znanosti in umetnosti* Željka Oseta, ki je izšla v dveh knjigah ob njeni 75-letnici, smo z zgodovino njene stavbe zaokrožili prikaz preteklosti SAZU.

Ena od osnovnih dejavnosti Akademije v odnosu do javnosti je organizacija simpozijev, posvetov, konferenc in predavanj. Nosilci teh

aktivnosti so v prvi vrsti razredi in delovna telesa Akademije. V delu slednjih sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki. To daje delovnim telesom dodatno širino, kar je zlasti vidno v delovanju Sveta za razvoj, ki je bil tudi v letu 2023 zelo aktiven in nagovarja predvsem vsebine, ki so pomembne za širši družbeni razvoj Slovenije. Podoben pomen imajo tudi aktivnosti Sveta za varovanje okolja in Sveta za energetiko. Zelo vidno je tudi delo Komisije za slovenščino v javnosti in Komisije za človekove pravice, v letu 2022 ustanovljeni Svet za raziskave Antarktike in Arktike pa si vztrajno prizadeva za ustanovitev nacionalnega centra za raziskave teh dveh celin in za udeležbo slovenskih raziskovalcev pri znanstvenih raziskavah Antarktike. Obojega ni mogoče uresničiti brez aktivne podpore države oziroma pristojnih ministrstev, ki pa so tem prizadevanjem vse prej kot v pomoč. Žal tudi za leto 2023 ugotavljamo, da obstajata akademijska Svet za kulturo in identiteto prostora Slovenije in Odbor za proučevanje narodnih manjših samo na papirju in da je njuna dejavnost v celoti zamrla. Nov sklic Sveta oziroma Odbora v letu 2024 je priložnost, da se to stanje popravi.

Z organizacijo simpozijev, posvetov, konferenc in predavanj Akademija v veliki meri opravlja naloge, ki ji jih nalaga Zakon o SAZU, in z njimi nagovarjamo vsebine, pomembne za slovensko znanost in kulturo in relevantne za širši družbeni razvoj. V tem smislu smo s sklepi in priporočili nekaterih posvetov seznanjali Kabinet predsednika vlade, različna ministrstva in druge institucije ter na takšen način opravljali eno od nalog akademij v 21. stoletju – na znanosti utemeljeno svetovanje političnim in drugim odločevalcem.

Simpozijev, posvetov, predavanj, tiskovnih konferenc in drugih javnih dogodkov, katerih (so)organizator je bila SAZU, je bilo v letu 2023 evidentiranih kar 36 ali statistično gledano trije na mesec, pri tem pa je treba upoštevati, da je akademsko leto krajše od kolesarskega, in zato tako rekoč ni minil teden brez kakšnega javnega dogodka na Akademiji ali v njeni (so)organizaciji. Ti so se vrstili od 3. januarja, ko je SAZU s Pravno Fakulteto Univerze v Ljubljani pripravila posvet o sodniškem pravu, pa vse do 20. decembra 2023, ko je imel akad. Peter Štih v okviru prednovoletnih predavanj

Oddelka za zgodovinske vede I. razreda in ob 750-letnici kronanja Rudolfa I. Habsburškega za rimsko-nemškega kralja predavanje o Habsburžanih in slovenski zgodovini v poznem srednjem veku. Vsi ti dogodki so evidentirani na naši spletni strani, prav tako bodo dobili svoje mesto v poročilih razredov in delovnih teles v Letopisu SAZU. Zato naj tu zgolj za ilustracijo in nesistematično omenim samo nekatere med njimi.

Kar nekaj simpozijev je potekalo v znamenju obletnic, ki so vedno hvaležen povod za kritičen in reflektiran pogled na osebnosti ali dogodke iz naše preteklosti. Na njih smo se med drugimi spomnili 1400. obletnice nastopa kralja Sama (Alma Mater Europaea v sodelovanju s SAZU), 300. obletnice rojstva prekmurskega protestantskega pisca in prevajalca Števana Küzmiča (II. razred v sodelovanju s Šifrarjevo fundacijo in Evangeličansko cerkvijo) kot tudi 100. obletnice rojstva zgodovinarja in akad. Janka Pleterskega (I. razred v sodelovanju z Oddelkom za zgodovino Filozofske fakultete UL in Inštitutom za narodnostna vprašanja). 100-letnice smrti pisateljev Ivana Tavčarja in Josipa Stritarja (II. razred) ter slovaropisca Maksa Pleteršnika (II. razred v sodelovanju z več ustanovami) so bile povod za simpozija, od katerih je bil drugi namenjen v prvi vrsti slovaropisju in ne toliko Pleteršniku. 90. obletnico rojstva pionirja funkcionalne električne stimulacije in biokibernetike akad. Lojzeta Vodovnika so pospremili kar trije dogodki (III. razred v sodelovanju s Fakulteto za elektrotehniko UL): simpozij o njegovi znanstveni zapuščini, razstava v Prešernovi dvorani SAZU in odkritje Vodovnikovega doprsnega kipa v parku pred Fakulteto za elektrotehniko, ki ga je izdelal izr. član Mirko Bratuša. Ob tem naj omenim, da je bil v parku med Medicinsko fakulteto in Ginekološko kliniko UKC Ljubljana v letu 2023 odkrit tudi doprsni kip akad. Lidije Andolšek - Jeras (delo Denisa Dražetića), svečana govornica na dogodku pa je bila akad. Alenka Šelih. Prav tako velja opozoriti, da smo se v letu 2023 spominjali 150. obletnice rojstva matematika, prvega rektorja UL in akad. Josipa Plemlja. SAZU se je svojega ustanovnega člana spomnila s predavanjem dr. Boštjana Kuzmana o Plemljevem življenju in njegovem znanstvenem ter strokovnem delu, Akademija pa je bila

tudi pokroviteljica konference slovenskih matematikov, ki je ob Plempljevem jubileju potekala v njegovem domačem Bledu.

Med znanstvenimi srečanji, ki smo jih pripravili, naj omenim še simpozij o Franu Saleškem Finžgarju (II. razred), umetnostnozgodovinski kolokvij z naslovom *Periferija ali regionalni centri?*, ki je bil posvečen umetnosti med Srednjo Evropo in Jadranom med 1400 in 1700 (Oddelek za zgodovinske vede I. razreda), ter posvete o habilitacijskih merilih (III. razred; priporočila so bila poslana Rektorski konferenci in KOsRIS), izzivih občanskega raziskovanja (Svet za razvoj), spoznavanju umetne inteligence v šolah (Svet za razvoj), o sodobnih izzivih izobraževanja in prihodnosti šolskega sistema (Oddelek za družbene vede I. razreda), o otrocih kot žrtvah kaznivih dejanj (Komisija za človekove pravice in Oddelek za družbene vede I. razreda), o mikroplastiki (Svet za varovanje okolja, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo UL in Morigenos – Slovensko društvo za morske sesalce), o nevrogliji (IV. razred, Medicinska fakulteta UL, Slovensko nevrološko društvo) kot tudi tradicionalno, že trinajsto srečanje *GOZD in LES*, namenjeno gozdu prihodnosti (IV. razred, Gozdarski inštitut Slovenije, Biotehniška fakulteta UL).

Tradicionalna so postala tudi srečanja SAZU z mladimi z naslovom *Prebujanje plemenitosti in modrosti*, ki jih prirejamo s Slovensko znanstveno fundacijo in se jih udeležujejo dijaki in dijakinje iz domovine in zamejstva. Srečanja potekajo ob Evropskem dnevu znanosti za mlade (14. marca) in v letu 2023 je bilo že peto. Organiziral ga je VI. razred in polni dvorani naših mladih gostov predstavil sodobne izzive medicine. Podpiramo tudi mlade slovenske izobražence, ki študirajo ali delajo v tujini in se v društvu VTIS zelo uspešno povezujejo med seboj kot tudi s Slovenijo. Za njihovo tradicionalno srečanje z občnim zborom in podelitvijo nagrade vtis leta, ki vedno poteka na štefanovo 26. decembra, smo jim tudi letos odstopili Prešernovo dvorano, v imenu SAZU pa jih je pozdravil akad. Branko Stanovnik in jim spregovoril o kemiku in Nobelovcu Frideriku Preglju.

Akad. Stanovnik je vodil tudi organizacijo 12. Konference podonavskih akademij, ki smo jo po sedmih letih spet gostili. SAZU je

konferenco organizirala v sodelovanju z Evropsko akademijo znanosti in umetnosti, udeležili pa so se je predstavniki in referenti iz sedmih držav. Med njimi so bili tudi predsednik Evropske akademije znanosti in umetnosti prof. Klaus Mainzer, predsednik Srbske akademije znanosti in umetnosti akad. Zoran Knežević in predsednik Črnogorske akademije znanosti in umetnosti akad. Dragan K. Vukčević. Drugi dan konference, ki je bila posvečena vodnim resursom, njihovemu upravljanju in onesnaženju, so udeleženci pod vodstvom akad. Francija Gabrovška obiskali Inštitut za raziskovanje krasi v Postojni, z nekaterimi njegovimi tekočimi raziskavami pa so se seznanili na ogledu Postojnske jame.

Značaj mednarodnega medakademijskega sodelovanja je imelo tudi srečanje SAZU z Nemško akademijo za jezik in slovstvo, ki je imela svojo letno konferenco tokrat v Ljubljani in jo je spremljalo več dogodkov. Enega osrednjih je predstavljala okrogla miza *Glasovi v jeziku: literatura – jezik – identiteta – nacija*, ki sta jo v polni čitalnici Narodne in univerzitetne knjižnice pripravili obe akademiji, na njej pa so poleg njenih predsednikov akad. Petra Štiha in prof. Ernsta Osterkampa sodelovali člani in članice Daniela Strigl, prof. Andreas Gardt, izr. član Tomo Virk in akad. Milan Dekleva.

Nasploh je mogoče reči, da je bila mednarodna aktivnost SAZU v letu 2023 obsežna in da smo z njo vzdrževali in krepili naše bilateralne in multilateralne stike. SAZU ima sklenjene dvostranske sporazume o medsebojnem sodelovanju s 45 akademijami in v tem okviru je slovenske znanstvene ustanove v letu 2023 obiskalo dvanajst znanstvenikov in znanstvenic iz tujine (v skupnem obsegu 89 dni), tuje ustanove pa devet slovenskih znanstvenikov in znanstvenic (v skupnem obsegu 64 dni). Predsednik SAZU akad. Štih je junija 2023 ob robu slovesnosti ob 70-letnici Slovaške akademije znanosti v Bratislavi podpisal z njenim predsednikom Pavolom Šajgalikom nov sporazum in protokol o bilateralnem sodelovanju, za obdobje 2024–2025 pa je bil podpisan tudi protokol o bilateralnih projektih s Češko akademijo znanosti. Z zaključkom prenove Finžgarjeve hiše, v kateri bodo apartmaji za gostujoče umetnike in znanstvenike in ki je načrtovana za jesen 2024 – trenutno so v njej

končana vsa gradbena in inštalacijska dela skupaj s stavbnim pohištvom, obnovljeni sta bili tudi streha in fasada, tako da je treba hišo samo še opremiti in urediti vrt, za kar so sredstva že zagotovljena –, bo omogočena še bolj intenzivna izmenjava v okviru bilateralnega in drugega sodelovanja. V ta okvir sodi tudi obisk Akademije znanosti in umetnosti Kosova junija 2023. Poleg predsednika akad. Štiha se ga je udeležil izr. član Tomo Virk, ki je imel ob tej priložnosti predavanje o sodobni slovenski književnosti in njeni družbeni vlogi. V okviru tega sklopa velja omeniti še naše odlično sodelovanje z Avstrijsko akademijo znanosti, s katero pripravljamo obsežno monografijo o slovensko-avstrijskih (nemških) odnosih v zgodovini.

SAZU je poleg tega članica več medakademijskih združenj, v katerih deluje na multilateralni ravni. Zlasti tesno sodelujemo z Združenjem evropskih akademij (ALLEA – All European Academies) in s Svetovalnim odborom evropskih akademij za znanost (EASAC – European Academies Science Advisory Council), ki ima od leta 2023 sedež sekretariata na Avstrijski akademiji znanosti, v svetu EASAC pa SAZU zastopa akad. Franci Gabrovšek. Sodelujemo tudi z drugimi mednarodnimi (medakademijskimi) združenji, kot so Medakademijsko partnerstvo (IAP – InterAcademy Partnership), Mednarodno združenje akademij (UAI – Union Académique Internationale), Zveza evropskih akademij za znanost o agrikulturi, hrani in naravi (UEAA – Union of European Academies for Science Applied to Agriculture, Food and Nature), Zavezništvo mednarodnih znanstvenih organizacij (ANSO – Alliance of International Science Organisation, Peking) kot tudi na primer Mednarodni znanstveni komite za raziskovanje Alp (ISCAR – International Scientific Committee on Research in the Alps), kjer je SAZU ena od osmih ustanovnih članic. Komite trenutno vodi predstavnik SAZU

dr. Janez Nared, medtem ko je prof. Irma Potočnik Slavič, prav tako predstavnica SAZU v ISCAR, prevzela koordinacijo Forumu Alpinuma, katerega letna konferenca bo leta 2024 v Kranjski Gori.

SAZU je prav tako aktivna članica Mednarodne mreže za človekove pravice (IHRN – International Human Rights Network) in redno sodeluje na znanstvenih konferencah v okviru Berlinskega procesa (Berlin Process Join Science Conference) o vključevanju zahodnega Balkana v Evropsko unijo, na katere so vabljeni predsedniki in predstavniki nacionalnih akademij ter rektorji in predstavniki univerz. Letošnja 7. konferenca je potekala septembra 2023 v Tirani in je bila posvečena povezovanju univerzitetnega prostora v zahodno-balkanski regiji, vključevanju v evropski raziskovalni okvir (Horizon Europe) in razvoju mobilnosti. SAZU je na konferenci zastopal predsednik akad. Štih.

Med javnimi dogodki, ki smo jih v letu 2023 pripravili na SAZU, so bila, kot običajno, tudi predavanja; vsega skupaj jih je bilo 12. Že takoj januarja nas je s predavanjem o političnih in filozofskih nazorih Jožeta Pučnika (ob 20-letnici smrti) razveselil akad. Janko Kos. V sodelovanju z veleposlaništvom Republike Poljske smo pripravili predavanje dr. Andreja Benedežiča, v katerem je dolgoletni diplomat in odlični poznavalec ruske in vzhodnoevropske zgodovine govoril o poljski januarski vstaji (ob njeni 160. obletnici) v kontekstu slovensko-poljskih odnosov. Omeniti velja tudi predavanji prof. Danila Fliserja in akad. Matije Peterlina, znanstvenikov s področja medicine, ki pretežno delujeta v tujini, kot tudi akad. Ivana Bratka o priložnostih in dilemah umetne inteligence. Poleg tega so se z nastopnimi predavanji predstavili novi izredni člani Marko Juvan, Tomaž Prosen, Tomaž Toporišič, izredna članica Jana Horvat ter dopisni član Masajoši Nakašima.

SAZU je v letu 2023 izdala, založila ali sofinancirala 21 knjig, monografij, zbornikov in periodičnih publikacij. To je sicer nekaj manj kot v predhodnem letu, a je razumljivo, saj je imela Komisija za tisk in publikacije na voljo manj sredstev kot predtem. Med akademijskimi publikacijami naj poleg Letopisa SAZU za leto 2022 omenim še Zbornik nastopnih predavanj novih članic in članov

za čas 2019–2021, 28. in 29. zvezek Razprav II. razreda SAZU, ki prinašata prispevke s simpozija o akad. Franu Ramovšu (ur. akad. Marko Jesenšek) in akad. Janezu Stanoniku (ur. izr. član Igor Maver), prvi zvezek Razprav V. razreda SAZU s prispevki posveta ob 100-letnici akad. Zorka Simčiča (ur. akad. Jožef Muhovič) kot tudi 43. zvezek serije Dela IV. razreda SAZU o ajdi izpod peresa akad. Ivana Krefta. Med akademijske publikacije v letu 2023 spadajo še knjižica s predavanji s srečanja z mladimi in že omenjena nova dvojezična predstavitvena brošura SAZU kot tudi knjiga o zgodovini naše palače – Lontovža. Kot običajno smo finančno podprli naše periodične publikacije v IV. razredu (*Acta carsologica*, *Fagopyrum*, *Folia biologica et geologica*) in nekatere publikacije, ki jih izdaja ZRC SAZU (*Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev*, *Acta geografica Slovenica*, *Arheološki vestnik*, *Umetnine v žepu*) ter knjige in zbornike, ki so jih člani in članice SAZU objavili pri drugih založbah (Slovenska matica, Lexpera, Založba ZRC).

Na izdajateljsko in (so)založniško dejavnost se navezujejo predstavitve knjig, ki so potekale na SAZU in so jih napisali, pri njih sodelovali ali pa so bile posvečene članom in članicam SAZU. Med temi dogodki naj omenim predstavitev imenitne monografije akad. Andreja Jemca, *Slike 1956–2020*, ki je s podporo SAZU izšla pri Slovenski matici, nadalje nič manj impresivnega zbornika *Nepozabljena klasična gimnazija v Mariboru*, na kateri so se šolali mnogi kasnejši člani in članice SAZU, med njimi tudi akad. Alenka Šelih, ki je bila sourednica zbornika, ter nazadnje še predstavitev monografije akad. Marije Stanonik *Brez križa in imena: slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej*.

Omembo v poročilu si zaslužijo tudi obiski številnih domačih in tujih gostov na SAZU. Med njim so bili ministrica za kulturo v Vladi RS dr. Asta Vrečko, minister za izobraževanje in vzgojo v Vladi RS prof. Darjo Felda, direktor ARRS prof. Mitja Lainščak, s katerim je predsednik SAZU podpisal krovno pogodbo o sodelovanju med Akademijo in Agencijo, kot tudi njegova naslednica dr. Špela Stres, ki je prevzela vodstvo z inovacijsko dejavnostjo razširjene raziskovalne agencije – ARIS. Med našimi gosti so bili tudi poljski

veleposlanik Krzysztof Olendzki, avstrijska veleposlanica Elizabeth Ellison-Kramer, ministrica-svetovalka na Ministrstvu za zunanje zadeve RS Polona Mal Bitenc ter številni tuji ugledni profesorji in raziskovalci (če se omejim samo nanje), med njimi tudi naši dopisni člani, kot so Nobelov nagrajenec prof. Jean-Marie Lehn, prof. Ernst Bruckmüller, prof. Patrick Geary, prof. Walter Pohl, prof. Walter Koroshetz, prof. Claude Sammut, prof. Roberto Merletti, prof. Tho-

mas Mortimer in prof. Frieder Dunkel. Razveselili smo se tudi obiska nekdanjega hrvaškega ministra za kulturo Boža Biškupića, ki je SAZU poklonil grafično mapo, izdano v spomin na leta 2020 umrlega hrvaškega akademika in našega dopisnega člana Tonka Maroevića.

Želim na prvem mestu omeniti akad. Stanka Kristla, ki je v svojem 101. letu življenja postal častni meščan Ljubljane, v kateri je s svoji-

Vedno smo veseli nagrad, priznanj, odlikovanj in sploh uspehov naših članic in članov. Tu mi arhitekturnimi stvaritvami pustil viden pečat. Akad. Marko Snoj je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju slovenskega jezika, izr. član Herman Gvardjančič pa Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju slikarstva. Akad. Drago Jančar je za roman *In ljubezen tudi* prejel mednarodno nagrado Latisana per il Nord-Est in makedonsko nagrado Pro-za Balkan. Akad.

Janko Kos je prejemnik Trubarjevega priznanja, ki ga podeljuje Narodna in univerzitetna knjižnica za pomembne prispevke k ohra-

njanju nacionalne pisne in kulturne dediščine, akad. Slavko Splichal pa je dobil mednarodno nagrado Karol Jakubowicz za medije in demokracijo za knjigo *Datafication of Public Opinion and the Public Sphere: How Extraction Replaced Expression of Opinion*. Akad. Jože Krašovec je za knjigo *God's Righteousness and Justice in the Old Testament* prejel priznanje ameriškega katoliškega združenja za medij, ugledna založba Springer pa je akad. Igorju Emriju ob njegovi 70. obletnici posvetila knjigo *Advances in Mechanic of Time-Dependent Materials*. Akad. Peter Križan je prejel projekt Evropskega raziskovalnega sveta za potrditev koncepta raziskav (ERC Proof of Concept Grant), izr. član Tomaž Prosen pa je kot prvi v Sloveniji že drugič prejel projekt Evropskega raziskovalnega sveta za uveljavljene raziskovalce (ERC Advanced Grant), medtem ko sta akad. Marijan Pavčnik in izr. član Boris A. Novak postala zaslužna profesorja Univerze v Ljubljani. Omenim naj še, da je bila v letu 2023 prejemnica Cankarjeve nagrade, katere soustanoviteljica je SAZU, pisateljica Mojca Kumerdej za zbirko kratkih zgodb *Gluha soba*. Vsem nagrajencem iskreno čestitamo.

Žal tudi v tem poročilu ne morem mimo tega, da so nas v letu 2023 zapustili štirje redni člani: akad. Andrej Kranjc (glavni tajnik SAZU 2008–2014, podpredsednik SAZU 2014–2017), akad. Boris Sket, akad. Drago Tršar in akad. Uroš Skalarič (glavni tajnik SAZU 2014–2020). Izgubili smo tudi dva dopisna člana: Alexandra-Karla Müllerja in Nobelovega nagrajenca Haralda zur Hausna.

Ob koncu tega poročila lahko upravičeno rečem, da je za nami uspešno leto. To potrjujejo tudi pohvale, ki sem jih lahko slišal z več strani za naše delo. Kot vedno smo ga opravljali v duhu gesla naših predhodnikov operozov *nobis atque aliis*, torej da so naša prizadevanja na področju znanosti in umetnosti namenjena nam, Slovencem, in vsem ostalim. Obenem smo se tudi z našo delavnostjo, ki je povzeta v gornjih vrsticah, izkazali za vredne naslednike naših delavnih predhodnikov operozov. Pri vsem tem nas je vodilo prepričanje, da je poleg skrbi za znanost in umetnost temeljna družbena vloga SAZU, da s svojim ugledom in položajem, ki ga ima v slovenski družbi, povezuje celotno slovensko občestvo. Vsega tega ne bi

mogli uresničiti brez dela in prizadevanj članov in članic SAZU in njenih zaposlenih, za kar se vsem iskreno zahvaljujem.

PETER ŠTIH

Delo skupščine SAZU

Skupščina SAZU je zasedala trikrat, in sicer 23. februarja, 11. maja in 1. junija.

Skupščina SAZU 23. februarja

Dnevni red:

1. potrditev zapisnika skupščine, ki je potekala med 15. in 22. junijem 2022,
2. poročilo predsednika o delu SAZU v letu 2022,
3. obravnava in sprejem poročila o finančnem poslovanju SAZU v letu 2022,
4. obravnava in sprejem finančnega načrta SAZU za leto 2023,
5. predlog spremembe Statuta SAZU,
6. razno.

Sklepi

1. sklep: Zapisnik skupščine, ki je potekala med 15. in 22. junijem 2022, je potrjen.
2. sklep: Skupščina se je seznanila s poročilom predsednika akad. Petra Štiha o delu SAZU v letu 2022.
3. sklep: Skupščina je sprejela finančno poročilo SAZU v letu 2022.
4. sklep: Skupščina je sprejela finančni načrt SAZU za leto 2023.
5. sklep: Skupščina SAZU v zvezi s spremembami in dopolnitvami Statuta, predlaganimi na skupščini 23. februarja 2023, sklene, da:
 - je glasovanje o spremembi Statuta tajno;
 - se glasovanje opravi na skupščini 23. februarja 2023;
 - se imenuje volilna komisija v sestavi: akad. Franc Forstnerič, predsednik, ter izr. član prof. dr. Jožef Muhovič in akad. Gregor Serša, člana;
 - se glasovanje na skupščini dopolni s pisnim glasovanjem (z listinsko ali elektronsko pošto pisarni glavega tajnika)

nenavzočih članov. Članom, ki niso navzoči, se glasovnica pošlje takoj po zaključku skupščine. Pisne glasove mora pisarna predsedstva prejeti najpozneje 2. marca 2023 do 12. ure;

- se glasovanje konča s potekom roka za oddajo pisnih glasov – takrat volilna komisija odpre volilno skrinjico z glasovnicami, oddanimi na skupščini, in ugotovi še odločitev glasovnic, ki so bile poslane po skupščini po navadni ali elektronski pošti;
- volilna komisija o izidu glasovanja nemudoma obvesti vse redne in izredne člane SAZU in
- se v primeru potrditve predlaganih sprememb šteje, da so bile predlagane spremembe Statuta sprejete na skupščini 23. februarja 2023. Uprava SAZU pripravi prečiščeno besedilo Statuta.

Skupščina SAZU 11. maja

Dnevni red:

1. potrditev zapisnika skupščine 23. februarja 2023,
2. izvolitev verifikacijske in volilne komisije ter delovnega predsedstva skupščine,
3. razrešitev predsednika, obeh podpredsednikov in glavnega tajnika ter treh članov predsedstva po 22. členu Zakona o SAZU,
4. poročilo verifikacijske komisije,
5. predstavitev kandidatov za predsednika, oba podpredsednika in glavnega tajnika ter tri člane predsedstva po 22. členu zakona o SAZU,
6. volitve,
7. odmor,
8. razglasitev volilnih izidov,
9. sklepni del skupščine.

Sklepi

1. sklep: Zapisnik skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je potekala 23. februarja 2023, je potrjen.
2. sklep: V delovno predsedstvo so izvoljeni akad. Alenka Šelih za predsednico ter akad. Peter Fajfar in izr. član prof. dr. Jožef Muhovič za člana. (Sklep je bil sprejet z enim vzdržanim glasom.)
3. sklep: V volilno komisijo so soglasno izvoljeni izr. član prof. dr.

Peter Križan za predsednika ter izr. član prof. dr. Franci Gabrovšek in izr. članica prof. dr. Andreja Žele za člana in članico.

4. sklep: V verifikacijsko komisijo sta soglasno izvoljena izr. član Milan Dekleva in izr. član prof. dr. Marko Jesenšek.

5. sklep: Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je soglašala z razrešitvijo predsednika akad. Petra Štiha, podpredsednikov akad. Milčka Komelja in akad. Roberta Zorca, glavnega tajnika akad. Franca Forstneriča in treh članov predsedstva po 22. členu Zakona o SAZU akad. Igorja Emrija, akad. Uroša Rojka in akad. Marije Stanonik.

Izvoljeni so bili:

- akad. Peter Štih za predsednika,
- akad. Marko Snoj za podpredsednika za področje humanistike, družboslovja in umetnosti,
- akad. Tatjana Avšič - Županc za podpredsednico za področje naravoslovja, tehnike in biomedicine,
- akad. Franc Forstnerič za glavnega tajnika,
- izr. član prof. dr. Janez Kranjc za člana po 22. členu Zakona o SAZU,
- akad. Marija Stanonik za članico po 22. členu Zakona o SAZU in
- izr. članica doc. Nina Šenk Kosem za članico po 22. členu Zakona o SAZU.

Skupščina SAZU 1. junija

Dnevni red:

1. potrditev zapisnika dopisne skupščine, ki je potekala 11. maja 2023,
2. izvolitev verifikacijske in volilne komisije,
3. poročilo verifikacijske komisije,
4. predstavitev kandidatov za nove redne, izredne in dopisne člane SAZU,
5. volitve,
6. odmor,
7. razglasitev volilnih izidov in zaključek skupščine.

Sklepi

1. sklep: Zapisnik skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je potekala 11. maja 2023, je bil soglasno potrjen.
2. sklep: Skupščina je soglasno izvolila izredna člana prof. dr. Janeza Kranjca in prof. dr. Igorja Mavra za člana verifikacijske komisije za izvedbo volitev novih članov SAZU dne 1. junija 2023.
3. sklep: Skupščina je soglasno izvolila izr. članico prof. dr. Andrejo Žele za predsednico, izr. člana prof. dr. Romana Jeralo in prof. spec. Mirka Bratušo pa za člana volilne komisije za izvedbo volitev novih članov SAZU dne 1. junija 2023.

Na skupščini so bili izvoljeni:

- v *Razredu za zgodovinske in družbene vede*: za rednega člana prof. dr. Janez Höfler, za izredni članici prof. dr. Jana Horvat in prof. dr. Darja Zaviršek, za dopisne člane Michael Talbot, Robert Pfaller, Frieder Dünkler in Jürgen Kohler;
- v *Razredu za filološke in literarne vede*: za rednega člana prof. dr. Marko Jesenšek, za izredna člana prof. dr. Marko Juvan in prof. dr. Tomaž Toporišič, za dopisnega člana Gerhard Neweklowsky;
- v *Razredu za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede*: za redna člana prof. dr. Peter Križan in prof. dr. Željko Knez, za

- izredna člana prof. dr. Janez Plavec in Tomaž Prosen, za dopisne člane Peter Jenni, Carlo Rubbia in Anton Zeilinger;
- v *Razredu za naravoslovne vede*: za redna člana prof. dr. Gregor Anderluh in prof. dr. Franci Gabrovšek, za izredne člane prof. dr. Mihael Brenčič, prof. dr. Špela Goričan in prof. dr. Miha Humar, za dopisno članico Elena Paoletti;
 - v *Razredu za umetnosti*: za redna člana prof. dr. Jožef Muhovič in Milan Dekleva, za izredne člane Evald Flisar, prof. Herman Gvardjančič, prof. dr. Fedja Košir in doc. dr. Branko Senegačnik ter za dopisnega člana Michael Biggins;
 - v *Razredu za medicinske vede*: za rednega člana prof. dr. Marko Noč.

I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede

Številčno stanje: po zadnjih volitvah, na katerih je dobil dve kandidatni mesti za izredno članstvo, je I. razred pridobil dve izredni članici, za vsak oddelek po eno. Zdaj šteje I. razred 17 članov; če prištejemo še štiri dopisne člane, se število dopisnih članov dvigne na 20. Oddelek za zgodovinske vede šteje sedem članov, oddelek za družbene vede 10 članov. Pri tem je razveseljivo, da se je povečalo število članic (zdaj šest). S tem je I. razred, v okviru SAZU, najbolj znižal razliko po spolu, saj eno tretjino članstva predstavljajo ženske.

V oddelku za zgodovinske vede predvidene aktivnosti so si sledile po naslednjem časovnem in vsebinskem zaporedju:

Zaključeni projekti s predstavitvijo:

Strokovno srečanje Gabrovčev dan (20. aprila 2023), posvečeno spominu na akad. prof. dr. Staneta Gabrovca, že tradicionalno poteka v sodelovanju Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU, s Slovenskim arheološkim društvom, Narodnim muzejem Slovenije, Oddelkom za arheologijo FF UL in Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU. Ker se je v letu 2021 sklenil petletni cikel srečanj o novih raziskavah halštatskih kulturnih skupin na območju Slovenije (gl. *Arheološki vestnik* št. 70–74), smo leta 2022 začeli z novim tematskim sklopom, naslovljenim *Nove raziskave o bronasti dobi na območju Slovenije*. V letu 2022 je bilo srečanje namenjeno predstavitvam novosti o bronasti dobi v severovzhodni Sloveniji –

v Prekmurju in na Štajerskem, leta 2023 pa v osrednji Sloveniji – na Gorenjskem in Dolenjskem. Na simpoziju je sodelovalo trinajst predavateljev.

Arheološka izkopavanja, ki so potekala v zadnjih dveh do treh desetletjih predvsem v zvezi z izgradnjo slovenskega avtocestnega križa in drugimi večjimi infrastrukturnimi gradbenimi posegi, so odkrila številna nova arheološka najdišča, kar še posebej velja za tista, datirana v bronasto dobo. Gre predvsem za naselbinske ostaline, ki dajejo povsem nov vpogled v poseljenost slovenskega prostora, gradnjo bivališč in gospodarske razmere v 2. tisočletju pr. n. št. Predstavljene so bile nove arheološke raziskave z območja Gorenjske (Barbara Brezigar, Elena Leghissa, Vesna Svetličič, Peter Turk in Petra Vojaković), Ljubljanskega barja (Ida Murgelj, Anton Velušček, Tina Žerjal) in Dolenjske s Posavjem (Manca Omahen Grušovnjak, Petra Vojaković, Bine Kramberger, Phil Mason, Miha Kunstelj in Brina Škvor Jernejčič). Prispevki s tega srečanja bodo kot poseben sklop predvidoma objavljeni v *Arheološkem vestniku* 76 za leto 2025.

(a) 20. junij 2023: Akad. Biba Teržan je z mednarodnimi sodelavci objavila rezultate izjemno pomembnih izkopavanj bronastodobnega najdišča Monkodonja pri Rovinju. Ti so bili objavljeni v štirih monografijah, od katerih je najpomembnejša zadnja, ki nosi naslov *Desetletno izkopavanje Monkodonje*. Monografija je bila predstavljena v Muzeju Istre v Puli. Ta izjemno pomembni mednarodni podvig so izvedli poleg Bibe Teržan nemški arheolog Bernhard Haensel (u. leta 2017) in hrvaška arheologinja Kristina Mihovilić (u. 2022) s sodelavci. Projekt je zaključen.

(b) 15. marec: V Vidmu (Udine) knjižna predstavitev zgodovinske monografije *Spopadi in srečevanja ljudstev med Oglejem in Ilirikom v pozni antiki*; gre za dopolnjeno italijansko izdajo monografije *Med Italijo in Ilirikom*, ki je bila nagrajena z Zoisovo nagrado. Italijanska izdaja nosi naslov: *Scontri e incontri di popoli fra Aquileia e Illirico nel tardo antico*. Projekt je bil zaključen v štirih letih.

(c) 12. april: Zdravko Mlinar, *Izzivi občanskega raziskovanja*: projekt zaključen.

(č) 26. junij: Jože Pirjevec, *Jugoslavija in socialistično oblikovanje sveta*. Projekt je zaključen.

(d) 14. september: Janez Höfler, simpozij *Tri stoletja umetnosti med srednjo Evropo in Jadranom*: gradivo je v pripravi za tisk.

Osnutek prihodnjih projektov s provizoričnimi naslovi:

(e) Biba Teržan: prihodnji Gabrovčevi dnevi; (f) Rajko Bratož, *Od Dioklecijana do Justinijana* (zgodovina pozne antike); (g) Jože Pirjevec (neopredeljeno); (g) Peter Štih, Peter Vodopivec: *Slovensko-avstrijska zgodovina*, rokopis v pripravi. Oddelek za družbene vede: (h) Alenka Šelih, monografija s področja kriminologije, gradivo pripravljeno za tisk.

Deziderat iz lanskega leta: Oddelek za družbene vede je predlagal, da SAZU podpre natis publikacije, ki bi jo izdala Pravna fakulteta, v čast akad. Jožeta Mencingerja. Na ta način bi se ohranil spomin na njegovo življenjsko pot in znanstveno delo.

(1) Deziderat: član SAZU s področja ekonomskih znanosti.

(2) Deziderat: član SAZU s področja muzikologije (s teorijo in zgodovino glasbe).

Cum laude opravljeno nastopno predavanje izr. članice Jane Horvat. Odlično predbožično predavanje Petra Štiha.

RAJKO BRATOŽ

II. razred: Razred za filološke in literarne vede

Razred za filološke in literarne vede je imel ob koncu leta sedem rednih in šest izrednih članov, ki so se sestali na petih sejah. Razred je usmerjal delo članov na več področjih, ki so strnjena v: (1) Volilno leto in izbor novih članov, (2) Predavanja in znanstveni simpoziji, (3) Predstavitev in izid knjig, (4) Merljivost znanstvenega in raziskovalnega dela SAZU in (5) Izpiti iz strokovne slovenščine.

K1) Na volitvah novega vodstva SAZU je bil Marko Snoj izvoljen za podpredsednika SAZU za področje humanistike, družboslovja in

umetnosti, Marija Stanonik pa za članico predsedstva po 22. členu Zakona o SAZU. Marko Juvan (nastopno predavanje »*Dolgo leto 1968*« in *slovenski modernizem*) in Tomaž Toporišič (nastopno predavanje *Zgodovinska avantgarda onstran drame*) sta bila izvoljena za nova izredna, Gerhard Neweklovsky pa za dopisnega člana.

K2) V okviru SAZU smo organizirali eno predavanje in šest znanstvenih simpozijev: (1) Predavanje Janka Kosa *Dr. Jože Pučnik – politika, filozofija in znanost* (11. 1.) je bilo posvečeno dvajsetletnici smrti Jožeta Pučnika. (2) Marija Stanonik: *Simpozij o Franu Saleškem Finžgarju* (7. in 8. 11.; 25 udeležencev) ob pretekli stopetdesetletnici rojstva F. S. Finžgarja (1871–1962), pokojnega člana SAZU, duhovnika in pisatelja. (3) Marko Jesenšek: (A) *Dajnkov simpozij* (9. 6. 2023; 19 udeležencev) ob stopetdesetletnici smrti Petra Dajnka (*23. april 1787, †22. februar 1873), ki si je prizadeval oblikovati vzhodnoštajersko različico slovenskega knjižnega jezika, ponudil pa je tudi nov črkopis dajncico; (B) *Pleteršnikov dnevi* (12.–14. 9.; 33 udeležencev) ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika (*3. 12. 1840, †13. 9. 1923), znamenitega slovaropisca, jezikoslovca, klasičnega filologa in prevajalca; (C) *Küzmičev simpozij* (11. 10.; 24 udeležencev) ob tristoletnici rojstva Števana Küzmiča (*1723, †22. 12. 1779), protestantskega pisca, prvega slovenskega prevajalca Svetega pisma iz stare grščine (*Nouvi Zakon*, 1771) in utemeljitelja prekmurskega knjižnega jezika; (Č) *Simpozij o kralju Samu* (26. 10.; 9 udeležencev) ob 1400. obletnici začetka njegove vladavine. (4) Janko Kos in Tomo Virk: *Simpozij o Stritarju in Tavčarju* (29. 9.; 13 udeležencev) ob stoletnicah smrti pesnika, pisatelja in prevajalca Josipa Stritarja (*6. 3. 1863; †25. 11. 1923) in pisatelja Ivana Tavčarja (*28. 8. 1851, †19. 2. 1923).

Člani Razreda so sodelovali na več posvetih, npr. na SAZU (Marko Jesenšek je na *Posvetu o habilitacijah* predstavil stališče II. razreda v prispevku *Posvet o habilitacijskih merilih (HM) – humanistika*; Tomo Virk je na *Srečanju z Nemško akademijo za jezik in slovstvo na SAZU* imel uvodno predavanje o razmerju med jezikom, literaturo in identiteto, sodeloval je tudi na okrogli mizi) in v tujini (Andreja Žele je bila vabljen predavateljica na mednarodni konferenci, ki jo

je organiziral Slovanský ústav Akademie věd České republiky (30. 3.): *Prostomorfemskost v slovenšćini na primeru predlogov v slovni-ci in slovarju*; Marko Juvan je imel vabljeno predavanje na Ústavu svetovej literatúry, Slovenská akadémia vied v Bratislavi (26. 4.): »*Peripherocentrism*«.

K3) Marija Stanonik je predstavila tri knjige, ki jih je uredila: (1) na Univerzi v Padovi (7. 6.) jubilejno monografijo, posvečeno Milku Matičetovemu, *Med terenom in kabinetom*; (2) na SAZU (16. 5.) antologijo *Brez križa in imena*; (3) na Radiu Slovenija (5. 2.) monografijo v treh delih *Anton Žakelj – Rodoljub Ledinski* (Razprave II. razreda SAZU, 27. knjiga). Znanstvene monografije so objavili: Marija Stanonik (*Poetika slovenske slovstvene folklore*), Marko Snoj (*Imena slovenskih psov*), Marko Juvan (*Zadnja sezona modernizma in maj '68; Hibridni žanrovi in Worlding a peripheral literature*) in Tomaž Toporišič (*Dramske pisave stoletja*). Marko Jesenšek je uredil monografijo *Akademik Fran Ramovš* (Razprave II. razreda SAZU, 29. knjiga); Igor Maver monografijo *Od Alkuina do von Wolkensteina, Melvilla in Steinbecka*, (Razprave II. razreda SAZU, 28. knjiga); Jožica Škofic je glavna urednica tretjega dela *Slovenskega lingvističnega atlasa: Kmetovanje*. Na seji II. razreda je bila sprejeta za tisk *Bibliografija Franceta Balantiča*; izšla je kot 19. knjiga v zbirki SAZU *Biblioteka*.

K4) V razpravi o merljivost znanstvenega in raziskovalnega dela SAZU smo sprejeli poenotena izhodišča. Izpostavili smo razlikovanje med kakovostnim znanstvenim in strokovnim (zmožnost natančnega, čeprav poenostavljenega prenosa znanstvenih ugotovitev na jasen način) raziskovanjem ter njuno povezovanje. Znanstveno delo določajo preverljivost, enoznačnost, dokazljivost, razumljivost: (a) bistvo znanstvene metode je natančen opis obravnavanega pojava, ki vključuje vrednotenjski pregled študij o obravnavanem pojavu; (b) hipoteza vključuje napoved rezultatov, ki so utemeljeni z novo dodano vrednostjo; (c) jezikoslovna raziskava in praktična jezikovna analiza (ki je ponovljiva in preverljiva) potrebujejo dovolj kakovostnega in raznovrstnega gradiva, ki je zbrano z ustrežno metodo ter utemeljeno; (č) pomembne so sprotne metodološke in

tehnološke izboljšave. Opozorili smo na dobro in na znanstvenih raziskavah utemeljeno jeziko(slo)vno svetovanje, na razlikovanje med poenostavljenim in banaliziranim predstavljanjem spoznanj in na razmerje med knjigo in digitalizacijo znanosti. Merljivost je težko natančno določiti, med različnimi vedami ni povsem enaka. Opozorili smo na problem »zaprte sobe«, ko med seboj komunicirajo le enako razmišljujoči, in »sovražnega govora«, kot je pogosto razumljeno kritično razpravljanje.

K5) Komisija za slovenski jezik v javnosti, ki ji predseduje Andreja Žele, je z izdatno podporo II. razreda dosegla, da je zaživelo in se v letu 2023 ustalilo izpitovanje iz strokovne slovenščine za tuje zdravstveno osebje na Zdravniški zbornici in Zbornici zdravstvene in babiške nege – do zdaj je s pomočjo tega sistema opravilo izpit iz strokovne slovenščine 74 zdravnikov in 53 drugih zdravstvenih delavcev.

MARKO JESENŠEK

III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Ob koncu leta je imel razred sedemnajst rednih, pet izrednih in štirinajst dopisnih članov. Izmed rednih in izrednih članov jih je trinajst članov Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede in devet Oddelka za tehniške vede. Tajnik razreda je Matej Brešar, načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede je Peter Križan, načelnik Oddelka za tehniške vede pa je Igor Emri.

Na junijskih volitvah je razred dobil nova izredna člana: fizika Tomaža Prosenca s Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in kemika Janeza Plavca s Kemijskega inštituta v Ljubljani. Za nove dopisne člane so bili izvoljeni švicarski fizik Peter Jenni in Nobelova nagradjenca italijanski fizik Carlo Rubbia in avstrijski fizik Anton Zeilinger. Redna člana sta postala kemijski inženir Željko Knez in fizik Peter Križan.

Na začetku leta je umrl naš dopisni član, dobitnik Nobelove nagrade za fiziko Karl-Alexander Müller.

Leta 2023 je imel razred tri redne seje (7. februarja, 13. aprila in 16. novembra), poleg teh pa tudi številna neformalna posvetovanja. O sprotnih zadevah smo razpravljali po elektronski pošti.

Na predlog III. razreda je 16. februarja na Akademiji potekal posvet o habilitacijskih merilih. Udeležilo se ga je lepo število gostov, med drugim rektorica in rektorji Univerze na Primorskem, Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Univerze v Novi Gorici. Razmišljali smo o slabostih sedanjih meril in predlagali izboljšave. Predstavniki vseh šestih razredov SAZU, ki smo sodelovali na posvetu s pripravljenimi sestavki, smo pripravili priporočila Rektorski konferenci RS in KOsRIS.

Spomladi sta na SAZU naslovila pismo dekana Fakultete za matematiko UL in Fakultete za naravoslovje in matematiko UM, prof. dr. Tomaž Košir in prof. dr. Blaž Zmazek. Seznanila sta nas z vprašanjem izobrazbe gimnazijskih učiteljev matematike, fizike, kemije in biologije. V novem pravilniku so dobili pravico poučevanja tudi tisti, ki so končali enoletne enopredmetne magistrske študijske programe »Poučevanje« ustreznih predmetnih področij. Ti programi so, kot je zapisano v njihovem opisu, namenjeni poučevanju učiteljev na osnovnih in strokovnih srednjih šolah. Novi pravilnik predstavlja prelom z dobro prakso in dolgo tradicijo. Sprejet je bil kljub drugačnemu mnenju Strokovnega sveta za splošno izobraževanje na MIZŠ. III. razred je na svoji aprilski seji soglašal z mnenjem dekanov, da bo ta sprememba imela dolgoročne negativne učinke na področja, ki jih razred pokriva. Ministru prof. dr. Darju Feldi smo poslali pismo, v katerem smo ga pozvali, da prepreči znižanje izobrazbenih standardov gimnazijskih učiteljev in poskrbi, da se sporni del novega pravilnika zamenja s prejšnjim. Junija smo se z ministrom tudi sestali in ga podrobneje seznanili z našim mnenjem in argumenti. Poleg obeh dekanov in tajnika III. razreda je bil na sestanku navzoč tudi član IV. razreda, biolog akad. Robert Zorec.

Ob devetdesetletnici rojstva našega pokojnega člana akad. Lojzeta Vodovnika so bili 6. septembra trije slavnostni dogodki. Dopoldne je bila v Prešernovi dvorani SAZU odprta razstava z naslovom *Iz arhiva akademika Lojzeta Vodovnika*. Popoldne je na Fakulteti

za elektrotehniko potekal mednarodni simpozij z naslovom *Zapuščina Lojzeta Vodovnika*, zvečer pa so v parku pred Fakulteto za elektrotehniko odkrili spomenik akad. Vodovnika, ki je delo člana V. razreda prof. Mirka Bratuše.

28. septembra je bila strokovna ekskurzija članov Akademije v Maribor. Ogledali smo si novo opremo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo in zatem mariborsko sinagogo. Tako smo posrečeno združili interese naravoslovno-tehniškega dela Akademije s humanističnim delom. Ogled fakultete je organiziral član našega razreda akad. Željko Knez.

Dva izmed novih članov razreda sta imela nastopni predavanji. Prof. dr. Masajoši Nakašima, zaslužni profesor potresnega inženirstva na Univerzi v Kjotu in dopisni član SAZU od leta 2021, je predaval 21. aprila. Svoje področje in delo je 16. novembra predstavil novi izredni član prof. dr. Tomaž Prosen. Obe predavanji sta bili dobro obiskani in lepo sprejeti.

Dr. Boštjan Kuzman s Pedagoške fakultete UL je imel 23. novembra zanimivo predavanje o akad. Josipu Plemlju. S tem smo počastili 150. obletnico rojstva tega velikega slovenskega matematika. SAZU je bila tudi med predlagatelji izdaje kovanca v spomin na Josipa Plemlja. V prodaji in obtoku je od 19. decembra.

Ob koncu leta, 14. decembra, je imel naš član akad. Ivan Bratko, utemeljitelj raziskav o umetni inteligenci v Sloveniji, predavanje o tej nadvse aktualni temi. Zanimanje občinstva je bilo izjemno.

Akad. Peter Križan je kot nosilec projekta Evropskega raziskovalnega sveta (ERC) za uveljavljene raziskovalce v začetku leta pridobil še projekt ERC za potrditev koncepta svojih raziskav in hitrejši prehod v inovacije. Izredni član Tomaž Prosen pa je kmalu po sprejetju v SAZU postal prvi slovenski znanstvenik, ki je prejel že drugi projekt ERC.

MATEJ BREŠAR

IV. razred: Razred za naravoslovne vede

Razred za naravoslovne vede je imel konec leta osem rednih, štiri izredne in 15 dopisnih članov s področij znanosti o zemlji in o živi naravi. Žal sta nas v tem letu zapustila akademika Andrej Kranjc in Boris Sket; na žalnih sejah sta ju predstavila akad. Franci Gabrovšek in akad. Matija Gogala. Za podpredsednico SAZU je bila na majski skupščini izvoljena kandidatka IV. razreda, akad. Tatjana Avšič - Županc. Izvoljeni so bili trije novi izredni člani IV. razreda, dopisna članica in dva redna člana.

Razred je imel v tem letu šest rednih sej, od teh eno po elektronskem mediju, in štiri korespondenčne seje. Junija je bila na 86. seji za novo tajnico izvoljena prof. dr. H. Kraigher, na 88. seji je bil za namestnika tajnice izvoljen akad. Franci Gabrovšek. Izmed članov IV. razreda so bila izvedena imenovanja v ZS ZRC SAZU: za Paleontološki in Geografski inštitut izr. članica Špela Goričan, za Biološki inštitut Jovana Hadžija pa akad. Gregor Anderluh. Razred predlaga vodenje in članstvo v Svetu za varovanje okolja pri SAZU, katerega predsednik je bil do januarja akad. Andrej Kranjc, potem je bila za predsednico imenovana prof. dr. Hojka Kraigher. V letu 2023 so bili predlagani člani za novo izvolitveno obdobje. Predstavniki razreda, akad. Robert Zorec, aktivno sodeluje v Državni komisiji za splošno maturo.

Razred je predlagal postopno vključitev naših monografij v sistem »Open Monograph Press« (OMP). Akad. Franci Gabrovšek je že od leta 2012 odgovorni urednik revije *Acta Carsologica*. Odgovorni urednici revije *Folia Biologica et Geologica* H. Kraigher pri urednikovanju pomaga akad. Ivan Kreft. V letu 2023 sta izšli dve številki, program je bil sprejet za dve leti. V reviji *Fagopyrum*, katere urednik je akad. Ivan Kreft, sta prav tako izšli dve številki, pridobljenih je bilo več prispevkov iz tujine, predlagana in sprejeta je bila zamenjava enega od tujih članov uredniškega odbora z novo članico Rachel Breslauer iz ZDA. Člani IV. razreda so podali pobudo, da se revije, ki jih izdaja SAZU, uporabljajo tudi kot protokolarno darilo SAZU.

IV. razred je obravnaval pozive za nominacijo kandidatov za več nagrad. Za eno od nominacij za nagrado s področja biofarmaceut-

skih znanosti je bil predlagan akad. Robert Zorec s svojo skupino, ki je vodila razvoj in prijavo novega zdravila.

Člani IV. razreda so tudi s strani SAZU imenovani predstavniki v domačih in mednarodnih delovnih telesih:

- Član Sveta za okolje EASAC je od februarja akad. F. Gabrovšek.
- Svet za trajnostni razvoj in varovanje okolja RS je bil konstituiran januarja, za članico je bila imenovana H. Kraigher.
- Podnebni svet je bil konstituiran v začetku oktobra, člana s strani IV. razreda SAZU sta akad. F. Gabrovšek in H. Kraigher, poleg njiju je s strani SAZU imenovan tudi prof. dr. Griša Močnik.

Informacije UEAA članom IV. razreda posreduje H. Kraigher, za sodelovanje v elektronski delovni skupini CAP post-2027 je bil predlagan akad. I. Kreft.

Dne 28. 11. je potekal na SAZU simpozij z naslovom *Translacijska medicina: nevroglija*. Organizirale so ga Slovenska akademija znanosti in umetnosti (akad. R. Zorec), Medicinska fakulteta UL in Slovensko fiziološko društvo. Znanstveni dogodek je bil posnet. Vabljeni predavatelj je bil prof. dr. Alojz Ihan, ki je osvetlil letošnjo Nobelovo nagrado iz medicine za razvoj RNA cepiv.

Akad. Franci Gabrovšek je sodeloval pri organizaciji 12. Konferen-ce podonavskih akademij, prav tako sta sodelovala izr. člana Špela Goričan in Mihael Brenčič. V okviru dogodka so organizirali strokovno ekskurzijo v Postojnsko jamo. Srečanje je potekalo med 18. in 20. oktobrom.

Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo UL, Svet za varovanje okolja pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SVO SAZU) in Morigenos – slovensko društvo za morske sesalce so organizirali *Posvet o mikroplastiki*, ki je potekal v torek, 14. novembra od 9. do 14. ure na UL FKKT. Posvet je v imenu SAZU pozdravil akad. Branko Stanovnik. Posnetek posveta je na voljo na spletni strani FKKT in SAZU.

IV. razred za naravoslovne vede in SVO SAZU sta sodelovala pri organizaciji že 13. posveta *GOZD in LES*, namenjenega zlasti mlajšim

raziskovalcem in aktualni problematiki s področja gozdarstva in lesarstva, v tem letu s podnaslovom *Gozd prihodnosti*, 25. maja na GIS v Ljubljani. Odprl ga je akad. Mitja Zupančič ter podal predavanje z naslovom *Endemizem v flori Slovenije*. Srečanje se je sklenilo z okroglo mizo, na kateri so razpravljavci ugotavljali, da se v gozdovih zaradi podnebnih sprememb spreminjajo trendi v dinamičnem ravnesju v gozdnih ekosistemih.

Potekale so priprave na *Posvet o svetlobnem onesnaževanju*, ki bo v prvi polovici februarja 2024, pripravljen je bil apel glede problematike velikih steklenih površin za ptice v mestu.

H. Kraigher je na osnovi imenovanja SAZU dne 15. in 16. maja sodelovala na Evropski klimatski konferenci v organizaciji Nemške in Poljske akademije znanosti v Varšavi kot panelistka.

Akad. Anderluh je septembra sodeloval na prireditvi, posvečeni botaniku Paulinu.

Za imenovanje SZF Prometej znanosti je bila predlagana skupina soavtorjev publikacije o Scopoliju.

Dne 6. 12. je bil organiziran skupen obisk članov SVO SAZU in IV. razreda v Jamskem laboratoriju Tular v Kranju, na katerem je Gregor Aljančič predstavil zgodovino raziskav človeške ribice v Sloveniji ter zgodovino in poslanstvo jamskega laboratorija.

Septembra 2024 bo v Ljubljani potekal dogodek na temo možganov. SAZU bo zaprosena za soorganizacijo in podpis formalne pogodbe z MF UL.

HOJKA KRAIGHER

V. razred: Razred za umetnosti

V leto 2023 je Razred za umetnosti vstopil z 28 člani, 10 rednimi, 6 izrednimi in 12 dopisnimi s področja književnosti, likovne umetnosti in glasbe. Že aprila (10. 4.) nas je zapustil akad. Drago Tršar (1927–2023), s katerim je iz naše srede odšel eden največjih slovenskih kiparjev, ki s svojimi skulpturami sodi v sam vrh sodobnega

kiparstva. Z volitvami novih članov 1. junija je razred pridobil štiri nove izredne člane (Evald Flisar, Herman Gvardjančič, Fedja Košir, Brane Senegačnik), dva redna (Milan Dekleva, Jožef Muhovič) in enega dopisnega člana (Michael Biggins, ZDA), tako da ima razred v drugi polovici leta 32 članov, 11 rednih, 8 izrednih in 13 dopisnih.

V prvi polovici volilnega leta je bilo precej redne dejavnosti posvečene skrbnemu razmisleku o predlogih morebitnih kandidatov za nove člane razreda in postopkom njihovega internega izbiranja. Rezultat tega prizadevanja so bili korektno izpeljani kandidacijski postopki na ravni SAZU, zaradi katerih je razred v drugi polovici leta deloval s štirimi izrednimi, dvema rednima in enim dopisnim članom več. Razprave o predlogih novih članov pa so na površje naplavile tudi nekatere zimzelene teme, ki se jim ob podobnih priložnostih zaradi njihove očitne »nevrvalgičnosti« ne moremo izogniti. Ena takih je problematika »skupinskega članstva« v SAZU, ki se v zadnjem času kot odziv na stanje v stvarnosti pojavlja predvsem na področju arhitekture. Druga taka tema pa je razprava o umetniških disciplinah, ki v članstvu razreda niso zastopane (gledališka in filmska umetnost, vizualna umetnost, novomedijske umetniške prakse, avdiovizualna umetnost ipd.), kar za sabo vselej avtomatično potegne tudi razpravo o potrebi po povečanju števila članov V. razreda.

Januarja in februarja je bil v razredu pomembna tema *Posvet o habilitacijah*. Gradivo za Posvet sta s stališča umetniških disciplin – na podlagi konzultacij z institucijami, ki habilitirajo za umetniške nazive (ALUO, AG, AGRFTV, NTF) – pripravila izr. član Mirko Bratuša in akad. Uroš Rojko. Ugotovila sta, da trenutni sistem umetniških habilitacij ni optimalen, premisleka vreden in potreben pa bi bil tudi institut t. i. »Priznanja pomembnih umetniških del«, saj nekatere preinterpretacije njegovega pravilnika omogočajo celo habilitacije na področjih, ki sploh ne spadajo na področje umetniškega ustvarjanja (npr. restavracija na ALUO). Kolega sta tudi opozorila, da so umetnostna področja za razliko od znanstvenih velikokrat zgolj *pro forma* obravnavana kot raziskovalna, ne pa dejansko, to je v smislu vrednotenja in financiranja. Pravilnike in merila na področju umetniških habilitacij bi bilo treba razvijati umetniškemu

raziskovalnemu delu ustrezno, z upoštevanjem specifik posameznih področij, z ustreznimi pogoji in z realnimi ter dosegljivimi zahtevami.

Publicistično dejnost razreda v letu 2023 zaznamuje izid publikacije *Simčičev zbornik: ob stoletnici rojstva* (Dissertationes I), ki je izšla na podlagi prispevkov istoimenskega simpozija leta 2021. Ta je bil zaradi pandemskih razmer takrat organiziran v posredni obliki avdiovizualno posnetih referatov. Zbornik sestavljajo štirje deli. Prvi je posvečen slavnostnim nagovorom in voščilom ob visokem akademikovem jubileju, drugi del nosi naslov *Zorko Simčič: Refleksije o priimku, literarnih začetkih in značaju*, tretji del zbornika je posvečen recepciji Simčičevega literarnega opusa na pragu novega tisočletja, četrti del zbornika pa je namenjen predstavitvi Simčičeve bibliografije v izjemno obsežnem obdobju od prve objave v časniku *Slovenec* leta 1935 pa vse do leta 2023; bibliografija prinaša izbor književnih in publicističnih objav, intervjujev ter prerez avtorjevega uredniškega in prevajalskega dela. Žal pa nam za tisk še ni uspelo pripraviti *Kristlovega zbornika*, ki je prav tako zasnovan na referatih simpozija, posvečenega akademikovi stoletnici. Zbornik, ki ga pripravljamo skupaj z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje (MAO), bo izšel v prvi četrtini leta 2024.

V razredu je že tradicija, da na začetku vsake redne seje obravnavamo točko, ki nosi naslov »Dogajanja od prejšnje seje«. Točka je namenjena temu, da se člani razreda med seboj obveščamo o svojih tekočih profesionalnih dejavnostih, dogodkih in dosežkih, to je o javnih izvedbah skladb, o slikarskih in kiparskih razstavah, o realiziranih arhitekturnih projektih, o novih knjižnih objavah poezije, proze in dramatike, o strokovnih imenovanjih in nagradah, seveda pa tudi o sodelovanju na različnih simpozijih ter prireditvah in z akademijami znanosti in umetnosti v tujini. Naj ob tej priložnosti nekaj takih »dogajanj od prejšnje seje« eksemplarično naštejemo.

V dvorani SAZU je bila 11. aprila predstavitev monografije *Slike* akad. Andreja Jemca. Gre za monumentalno delo, posvečeno sistematičnemu pregledu Jemčevega sedemdesetletnega raznolikega slikarskega ustvarjanja.

Kraljevi orkester *Concergebouw* je 14. aprila pod taktirko Mathiasa Pintcherja v Amsterdamu izvedel delo *Koncert za orkester* izr. članice Nine Šenk. To je prvo delo slovenskega avtorja v izvedbi tega orkestra.

Akad. Stanko Kristl je bil 9. maja imenovan za častnega člana Ljubljane.

V parku pred Fakulteto za elektrotehniko UL so 6. septembra odkrili spomenik akad. Lojzetu Vodovniku, ki ga je izdelal izr. član Mirko Bratuša.

Akad. Drago Jančar je 20. septembra na mednarodnem literarnem festivalu *PRO – ZA Balkan* v Skopju kot prvi Slovenec prejel prestižno literarno nagrado prozart.

Zadnji del leta pa smo posvetili tudi oblikovanju načrta dela za naslednje letno obdobje. V tem načrtu je priprava večdelnega in večletnega simpozija o vlogi umetnosti v sodobnem svetu, priprava simpozija ob stoletnici rojstva našega nekdanjega člana akad. Alojza Rebule (sodelovanje s tržaškim Znanstvenim licejem), priprava simpozija ob 90-letnici akad. Andreja Jemca in intenziviranje sodelovanja s Srpsko akademijo nauka i umetnosti (SANU) ter z L'Académie française.

JOŽEF MUHOVIČ

VI. razred: Razred za medicinske vede

Razred za medicinske vede (RMV) je imel pet rednih sej, kjer smo obravnavali več vsebinsko zanimivih tematik.

Nadaljevali smo razpravo o razpisnih pogojih za javni razpis »Sofinanciranje dolgoročnih velikih raziskovalno-inovacijskih sodelovalnih programov na lestvici TRL 3-6«. Predsednik SAZU je dobil

odgovor ministra prof. Papiča na vprašanje glede meril za imenovani razpis. Odgovor ministra ne podpira vključitve raziskovalnih organizacij na področju medicine kot enakopravnih partnerjev v konzorcijih, ki se prijavljajo na razpis. Zatem je bil objavljen razpis, v katerega se lahko vključujejo zdravstveni zavodi, ki imajo status raziskovalnih organizacij, samo kot podizvajalci.

Razred medicinskih ved je 16. marca organiziral srečanje z mladimi na SAZU. Posvet je potekal v sproščenem vzdušju. Člani razreda so predstavili nekaj pogledov na razvoj novih področij v medicinskih vedah. Predstavljeni so bili novi pristopi zdravljenja v onkologiji, napredek v diagnostiki genetskih bolezni, nova dognanja o širjenju SARS-CoV-2 virusa, načela oživljanja pri zastoju srca in pomen bazičnih spoznanj za napredek medicinskih ved. Popoldne je sledilo druženje z mladimi, predstavitev pomena družinskega zdravnika in demonstracija oživljanja na demonstracijski lutki. Ocenjujemo, da je bil posvet z mladimi uspešen in je imel pomembno vlogo pri seznanitvi z medicinsko stroko, saj je bilo navzočih kar nekaj dijakov, ki so izkazali zanimanje za študij medicine.

Junija je bil na volilni skupščini za rednega člana SAZU izvoljen akad. Marko Noč.

Septembra je imel v dvorani SAZU predavanje član našega razreda akad. Matija Peterlin z naslovom *Tri eureke in eno razočaranje*. Jeseni je RMV obravnaval predlog osnutka zakona o Slovenski medicinski akademiji (SMA), ki trenutno deluje v okviru Slovenskega zdravniškega društva. V osnutku predloga zakona, ki nam ga je posredovalo vodstvo SAZU, je bilo nekaj pomanjkljivosti in nejasnosti glede prekrivanja dejavnosti in pristojnosti med SAZU in SMA. RMV je posredoval svoja stališča in predloge vodstvu SAZU. Na predlog vodstva SAZU smo razpravljali tudi o Svetu za razvoj SAZU.

V zadnjem delu leta smo na pobudo akad. Noča razpravljali o sodelovanju RMV pri pripravi mednarodnega učbenika o okviru srčnega popuščanja, za 2024 pa smo kot možno dejavnost sprejeli področje Debelost in metabolni sindrom. RMV si je ogledal Kli-

nični inštitut za specialno laboratorijsko diagnostiko (KISLD) na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana in se seznanil s potekom genomske diagnostike, raziskovalno dejavnostjo inštituta in pripravi na novo širitev nacionalnega presejalnega programa za novorojence, ki je predvidena za pomlad 2024.

TADEJ BATTELINO

Svet za varovanje okolja

Svet za varovanje okolja pri SAZU (SVO SAZU) se je v letu 2023 sestel na devetih sejah; prvo je vodil podpredsednik prof. dr. Franc Lobnik, ostale nova predsednica prof. dr. Hojka Kraigher, izredna članica IV. razreda za naravoslovne vede SAZU.

L. 2023 sta preminula dva člana Sveta, dotedanji predsednik, akad. Andrej Kranjc in akad. Boris Sket. Decembra 2023 je SVO SAZU štel deset članov, ki so že ponovno imenovani s sklepom predsedstva SAZU z veljavnostjo od 17. 2. 2024, za predsednico je ponovno imenovana prof. dr. H. Kraigher. Razred za naravoslovne vede je na svoji 89. seji predlagal imenovanje dodatnega člana – za področje voda je predlagan izr. član SAZU dr. Mihael Brenčič.

Na sejah SVO je potekala razprava:

- O problematiki črnega močerila: na aprilski seji je častni član društva Proteus Niko Šušteršič predstavil problematiko črnega močerila v Beli krajini. Na osnovi razprave sta bila na junijsko sejo vabljeni predstavnici Društva Proteus Vesna Fabjan in vodja ciljnega raziskovalnega projekta na temo razmejitev in analize virov onesnaževanja voda na območju pojavljanja parklja, dr. Mitja Prelovšek z Inštituta za raziskovanje Krasa ZRC SAZU. S projektom so začeli leta 2021. Ima tri faze: opredelitev vodozbirnega območja, opredelitev obremenitev in ukrepi; trenutno so zaključili s prvo fazo projekta. Glavni vodni vir sta Dobličica in Jelševniščica. Črna človeška ribica je identificirana na južnem delu (območje 49 km²). Viri obremenitev z nitrati so komunalni odpadki in umetna gnojila, s kloridi soljenje cest. Problem so sezonske obremenitve (vinogradništvo) in poselitve (vikendaško naselje in obremenitev

- okolja v romskih naseljih) – zaradi občasno delujočih odprtih greznic. Območje varovanja Natura 2000 bi bilo treba povečati (»pufersko območje«). Predlogi za ukrepe varovanja na področju kmetijstva so pripravljeni. Člani SVO so predlagali, da se projekt CRP dopolni s točkovno opredelitvijo čistilnih naprav in prijava komplementarnega CRP projekta z lizimetri. Dogovorjen in izveden je bil tudi obisk Jamskega laboratorija Tular v Kranju, v katerem je »azil« za najdene primerke močerila že več desetletij, trenutno deluje v okviru azila za divje živali s sedežem na Muti.
- O sečnji bukev na Rožniku: na majsko sejo je bil vabljen dr. Andrej Verlič, vodja Službe za Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib VOKA Snaga, ki je na kratko predstavil terminologijo, vloge, funkcije, meje in strategijo razvoja »mestnih gozdov« in problematiko gospodarjenja s temi gozdovi. Od leta 2012 je gozd v obnovi, gosto je poraščen z mladjem, območje poseka vključuje gosto mrežo sprehajalnih poti, na kateri je zaradi nestabilnosti dreves (kot posledica žledoloma 2014 in patogenov) obnova nujna. Širše zasnovana komunikacija je bila predlagana od leta 2019, vendar je prevladalo mnenje, da že zastavljena komunikacija zadošča (postavili so npr. obvestila na vsako posamezno drevo). Podan je bil predlog, da se dr. Verliča tudi v bodoče vabi k sodelovanju na sejah SVO kot eksperta za področje urbanih gozdov. Člani SVO smo bili nad predstavitvijo navdušeni.
 - Prof. dr. Dušan Plut je predstavil svojo monografijo *Ekosistemska družbena ureditev*: S pisanjem je začel pred 10 leti, naslednje leto pripravi skrajšano izdajo dolžine do 150 strani. V odlični kratki predstavitvi je med drugim poudaril temeljna okoljska in družbena protislovja – nosilna kapaciteta okolja je omejena, poleg ekosistemske sta ključni »tektonska« socialna neenakost na planetu in neobstoj mednarodnih inštitucij in volje za mir in vzdržni razvoj; kot primer je navedel, da bi potrebovali 1,7 zemlje, Slovenija pa 3 zemlje, da bi bili samovzdržni! Poudaril je, da ima Slovenija vse, kar potrebuje za postopni prehod do ekosistemske družbene ureditve: imamo ohranjeno naravo, vodo, zemljo, izobraženo prebivalstvo, ni urbanih aglomeracij in nepovratnih posegov, imamo

odlično dediščino od staroslovanske neposredne demokracije naprej. Člani SVO z navdušenjem pričakujemo tudi skrajšano izdajo.

- O pobudah članov, med katerimi bi poudarili pripravo izjave za javnost o problematiki velikih steklenih površin v mestu Ljubljana, ki zaradi odseva dreves povzročajo trke ptic pevk vanje (Izjava za javnost je objavljena v poglavju Izjave, pobude SAZU).

SVO na svojih rednih mesečnih sejah obravnava tudi poročila predstavnikov IV. razreda v različnih svetih na osnovi imenovanja s strani SAZU:

- Član SC in Odbora za okolje EASAC, akad. F. Gabrovšek, je poročal o aktivnostih EASAC in posredoval predlog treh strokovnjakov za sodelovanje pri pripravi poročila o gozdnih požarih.
- Svet za trajnostni razvoj in varovanje okolja RS je bil konstituiran januarja 2023 (članica H. Kraigher), leta 2023 se je sestal na petih sejah.
- Podnebni svet je bil konstituiran v začetku oktobra 2023, člana s strani IV. razreda SAZU in SVO sta akad. F. Gabrovšek in H. Kraigher, poleg njiju je s strani SAZU imenovan tudi prof. dr. Griša Močnik; do decembra 2023 se je sestal na treh rednih sejah, imel je tudi več internih sestankov za obravnavo predloga Podnebnega zakona.

Razred za naravoslovne vede in SVO SAZU sta sodelovala pri organizaciji posveta *GOZD in LES* konec maja, ki ga je odprl akad. Mitja Zupančič, in pri posvetu o mikroplastiki 14. 11. 2023, ki ga je pozdravil akad. Branko Stanovnik. Poročili o obeh srečanjih sta predstavljeni ločeno.

H. Kraigher je 15. in 16. maja sodelovala na Evropski klimatski konferenci v organizaciji Nemške in Poljske akademije znanosti v Varšavi kot panelistka.

V okviru načrta za leto 2024 potekajo priprave na posvet o svetlobnem onesnaževanju, ki bo 15. februarja 2024 na SAZU, ter o organizaciji rednega letnega srečanja *GOZD in LES*, ki bo 30. 5. 2024 na GIS, z naslovom *Podnebne spremembe in biodiverziteta*,

vabljen predavatelj bosta dopisna članica SAZU dr. Elena Paoletti in predsednik Podnebnega sveta dr. Žiga Zaplotnik. V okviru programa dela za leto 2024 je bil predlagan tudi skupni posvet s Svetom za energetiko jeseni 2024.

HOJKA KRAIGHER

Svet za energetiko

Svet za energetiko SAZU (v nadaljevanju Svet) je tudi nadaljeval z delom v okviru poslanstva in ciljev, ki si jih je za svoje delovanje oblikoval ob konstituiranju in jih glede na aktualna dogajanja po potrebi tudi dopolnjeval. Tudi v tem letu smo glede na zaostrene in dinamične razmere na energetske trgu ugotavljali, da bo treba za tekoče zagotavljanje zanesljive oskrbe z energijo in za dovolj intenzivno nadaljevanje na poti razogljichenja pri vsakokratni dopolnitvi Nacionalnega energetskega podnebnega načrta (NEPN) obravnavati vse segmente energetike čim bolj celovito.

Svet se je sestel na dveh rednih sejah. Člani smo aktivno prispevali svoja mnenja in predloge tudi v medsebojni komunikaciji po razpoložljivih komunikacijskih kanalih.

Redne seje Sveta so bile sklicane in realizirane kot 25. seja dne 14. marca in 26. seja dne 22. novembra.

Osrednja tema 25. seje Sveta je bila usmerjena v razvoj elektroenergetskega sistema in njegovo vključenost v celotno energetske sliko Slovenije.

Prof. Gubina je kot izhodišče za razpravo in oblikovanje priporočil pripravil dve predstavitvi z naslovom: *Prihodnost slovenske energetike* in *Težave v oskrbi z elektriko, redukcije, mrki in posledice*.

Poudarjeno je bilo, da se je treba zavedati specifičnosti, to je časovne neusklajenosti, proizvodnje in rabe elektrike. Dodatno pozornost bo treba temu posvetiti zaradi vedno večjega vključevanja fotovoltaike v nabor virov za proizvodnjo elektrike. Nekaj lahko na področju usklajevanja proizvodnje in rabe elektrike z investicijami v svoje sisteme storijo proizvodno-oskrbovalni sistemi, v znatni meri pa

bodo tudi porabniki elektrike morali v največji možni meri slediti dinamiki proizvodnje elektrike.

Kot podlago za vsakokratne novelacije NEPN in realizacijo tega načrta bo treba izdelati in po potrebi dopolnjevati študijo razvoja elektroenergetskega sistema, ob tem pa tudi ustrezno nadgrajevati razvojne načrte ostalih energetskega sistemov v državi.

Glavna tema 26. seje Sveta je bila načrtovanje dodatnih jedrskih proizvodnih virov za električno energijo v Sloveniji.

Prof. Mavko je v uvodu poudaril, da je potreben temeljit razmislek o razvoju in prihodnosti jedrskih energij in primernosti teh energij za slovensko energetiko. Predlagal je, da se poglobljena razprava o tem izvede v začetku leta 2024.

Prof. Poredoš je predstavil strukturo rabe končne energije v Sloveniji. Ugotavlja, da se več kot tretjina končne energije porabi v obliki toplote. Opozoril je, da moramo v prihodnosti misliti na to, iz kakšnih virov bomo to toploto na trajnostni način pridobivali. V majhnih modularnih jedrskih reaktorjih vidi priložnost za pokrivanje sočasnih potreb po električni energiji in toploti. Predlaga, da se na to temo odpre strokovna razprava pri načrtovanju proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah. Opozarja, da se premalo upošteva celotna slika energetske rabe v Sloveniji. Predvsem je premalo upoštevana raba toplote, ki je v mnogih primerih proizvedena na energetsko neučinkovit in za okolje obremenjujoč način. Če bi nam ob povečanju rabe jedrske energije uspelo razpoložljivo toploto, ki se sprošča pri proizvodnji električne energije, uporabiti za ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov ter v industriji, bi pomembno povečali izkoristek rabe jedrske energije, ob tem pa pomembno zmanjšali porabo fosilnih goriv za ogrevanje.

S postavitvijo nekaj majhnih modularnih jedrskih reaktorjev moči do 300 MW na različnih lokacijah v Sloveniji bi lahko dosegli zmanjšanje rabe fosilnih goriv za ogrevanje in povečanje izkoristka rabe jedrske energije. Tak pristop je v postopkih načrtovanja povečane rabe jedrske energije prisoten že v projektnih zasnovah v več evropskih državah.

Svet je mnenja, da je treba izdelati Energetski koncept Slovenije, ki bo jasno in celovito definiral razvojne usmeritve slovenske energije.

Pri vseh potrebnih aktivnostih bi bilo treba intenzivneje vključiti stroko in pri odločitvah bi morali biti bolj smeli.

JANEZ MOŽINA, ALOJZ POREDOŠ

Svet za razvoj

Poslanstvo Sveta za razvoj (SR), seznam sodelujočih članov in zapisniki sej so javno dostopni na spletni strani SR SAZU. Sodelujoči člani smo se leta 2023 sestali na enajstih sejah vsako prvo sredo v mesecu ob 13. uri. Vse seje so potekale virtualno. Avgusta seje ni bilo. Člani so na sejah obravnavali različne, za Slovenijo pomembne tematike ter po potrebi ustanovili tematske delovne skupine in organizirali javne razprave.

V sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije je SR februarja oblikoval dokument *Predlogi k razvoju zdravstva v Sloveniji*, ki ga je predsednik SAZU akad. Peter Štih posredoval predsedniku Vlade Republike Slovenije in vsem pristojnim ministrstvom.

Veliko razprav je bilo posvečenih tematiki vzpostavitve okolja za spodbujanje na raziskavah temelječih invencij, ki lahko vodijo do tehnoloških prebojev, dviga dodane vrednosti na zaposlenega in s tem kvalitete življenja vseh prebivalcev Slovenije. Ker se nove ideje največkrat rojevajo na *presečiščih znanj*, je Svet za razvoj predlagal uvedbo novega instrumenta financiranja raziskav, ki bi spodbujal sodelovanje med raziskovalci različnih področij, disciplin in ved. Pod vodstvom prof. Bohinca je bila ustanovljena posebna delovna skupina, ki je pripravila predlog za »financiranja raziskav po meri raziskovalcev in za dobrobit Slovenije«, ki je bil posredovan agenciji ARRS. Službe ARRS so predlog novega dodatnega načina financiranja pregledale in pozitivno ocenile možnost njegove realizacije. Predlagani instrument je potem obravnaval in potrdil tudi Upravni odbor ARRS. Naloga novo ustanovljene agencije ARIS je, da predlagani instrument realizira.

Februarja je SR pripravil osem predlogov tem za CRP, ki so bili skupaj z ostalimi predlogi SAZU posredovani na ARRS in pristojna ministrstva.

Pod vodstvom akad. Mlinarja je bil 12. aprila organiziran odmeven posvet *Izzivi občanskega raziskovanja med profesionalizacijo in podružbljanjem znanosti*, ki je osvetlil pomembnost intenzivnejšega povezovanja znanosti s širšo družbo. Gradivo, vezano na posvet, je dostopno na spletni strani SR.

Aprila je SR aktivno sodeloval pri razgovorih med SAZU in ARRS, ki so vodili do podpisa krovne pogodbe o sodelovanju obeh institucij pri uresničevanju Vizije Slovenije 2050.

Pod vodstvom akad. Splichala je SR 17. maja organiziral odmevni posvet *Upodatkovanje družbenih ved in skrb za digitalno družboslovno dediščino*. Posvet je bil namenjen pripravi izhodišč za ustvarjanje znanstveno utemeljenih podlag za digitalizacijo družboslovja v Sloveniji, zlasti za oblikovanje učinkovitih mehanizmov izmenjave in prenosa znanja in podatkov ter celovite digitalne družboslovne raziskovalne infrastrukture kot osnove za ustvarjanje in ohranjanje digitalne družboslovne dediščine.

Veliko razprav je bilo namenjenih problematiki intelektualne lastnine, ki ni ustrezno vključena v izobraževalni proces na dodiplomskem in podiplomskem izobraževanju. Oblikovala se je delovna skupina, ki jo vodi prof. B. Pretnar in katere naloga je priprava vrste posvetov. Prvi bo namenjen analizi stanja inovativnosti v Sloveniji, ki skrb zbujajoče pada.

SR je posebno pozornost posvetil problematiki zaupanja med ljudmi in v družbi kot celoti, ki je v Sloveniji slabo raziskana. Na pobudo prof. P. Glaviča je bilo več razprav namenjenih obnovitvi zaupanja prebivalstva v slovenski finančni trg, ki je bil porušen v več dejanjih. SR je zadolžil stalno delovno skupino pod vodstvom g. Zupančiča, da formira delovno skupino, ki bo leta 2024 pripravila več posvetov na to tematiko.

SR je podprl predlog prof. M. Mikoša za ustanovitev delovne skupine za oblikovanje niza posvetov o preprečevanju naravnih nesreč v Sloveniji, kot so požari, poplave in potresi. Pomemben element posvetovanja bi bil lahko priprava družbenega dogovora o novem odnosu do poplav in o preusmeritvi od protipoplavne zaščite k celovitim protipoplavnim ukrepom na ravni porečij ter predvsem k preventivnemu ravnanju države in vseh deležnikov, vključno z aktivnim vključevanjem vseh državljanov.

Pod vodstvom prof. B. Zupana je SR 26. septembra organiziral posvet *Spoznavanje umetne inteligence v slovenskih šolah*. Posvet je pokazal, da je izobraževanje na področju spoznavanja tehnologij UI ključno. Slovenija ima na tem področju znanje in tudi uspešne pilotne projekte, tako da bi s sistematičnim vključevanjem tovrstnega izobraževanja lahko postala morda celo prva v Evropi. Vendar kaže, da jo bodo prehitale druge države v EU, ki bodo uporabile slovensko pedagoško znanje in v Sloveniji razvite podporne tehnologije za poučevanje UI v šolah. Na posvetu so bile vidne očitne razlike med stroko in odločevalci. V nacionalnem programu vzgoje in izobraževanja za obdobje 2022–2033, ki ga pripravlja Vlada, ni posluha za algoritmično razmišljanje v računalništvu. Po zadnji študiji EU je Slovenija na repu digitalne pismenosti. Ostaja pa tudi edina država, ki bo ostala brez predmeta računalništva v osnovnih in srednjih šolah.

Na osnovi več razprav o problematiki volilnega sistema v RS je SR pooblastil prof. R. Bohinca, da oblikuje skupino, ki bo pripravila niz posvetov o volilnem sistemu v Sloveniji.

Na pobudo akad. U. Rojka je bila ustanovljena delovna skupina za pripravo posveta(ov) na temo *Sistemske problematike načrtovanja vodne in kanalizacijske infrastrukture v Sloveniji*. Pri oblikovanju skupine, ki jo vodi akad. Rojko, je bilo posebej izpostavljeno, da mora(jo) biti posvet(i) usmerjen(i) izključno v pripravo strokovnih predlogov za izboljšave obstoječega sistema načrtovanja gradnje vodne in kanalizacijske infrastrukture.

Na vseh sejah SR je potekala razprava o tem, kako povečati število na raziskavah temelječih invencij, ki lahko vodijo do tehnološkega preboja in dviga konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Ta tematika bo rdeča nit razprav tudi leta 2024.

IGOR EMRI, SLAVKO SPLICAL

Svet za raziskovanje Antarktike in Arktike

Slovenija je leta 2019 kot 54. država podpisala Antarktični sporazum. Temu koraku bi moral slediti strateški načrt sodelovanja slovenskih znanstvenikov pri polarnih raziskavah, kar bi moralo biti podprto tudi s podpisi ustreznih mednarodnih sporazumov, ki zagotavljajo potrebno pravno podlago in mednarodno logistično podporo. Da bi spodbudili ustanovitev nacionalnega centra za polarne raziskave, je predsedstvo SAZU leta 2022 ustanovilo Svet SAZU za znanstvene raziskave na Antarktiki in Arktiki (ANA). Leta 2023 je Svet ANA vodil številna dogovarjanja z MOP, MVŠZI in MZZ o ustanovitvi nacionalnega centra in o podpisu ustreznih mednarodnih sporazumov, ki za Slovenijo niso finančno zavezujoči. Vsa tri ministrstva so sicer izrazila pozitiven odnos do teh pobud, vendar sporočila, da nimajo potrebnih finančnih sredstev in da tematika antarktičnih raziskav za Slovenijo ni prioriteta. Ker vsa dosedanja prizadevanja sveta ANA niso pripeljala nikamor, smo se odločili, da svet ANA marca 2024 na SAZU organizira okroglo mizo *Zamujene priložnosti: Razprava o Sloveniji, pomenu polarnih raziskav in neodzivnosti politike*, ki jo bodo tudi predvajali na programu Vala 202 Radia Slovenija. Na njej bo izpostavljena ključna vloga polarnih raziskav v sodobnem svetu in pomen teh raziskav (tudi) za Slovenijo.

NINA GUNDE - CIMERMAN

Pravopisna komisija

Delovna skupina PK se je sestala petkrat, podskupina za pripravo pravil za prevzemanje iz tujih jezikov pa osemkrat. Usklajevalno delo je potekalo tudi dopisno ali individualno. Od 19. 1. do 1. 3. je potekala javna razprava o poglavjih *Glasoslovni oris* (1. del poglavja *Slovnični oris za pravopis*) in *O prevzemanju iz tujih jezikov* (10 jezi-

kov). Poglavja spremljajo na spletu objavljene strokovne utemeljitve rešitev. Prispelo je 273 odzivov, ki bodo objavljeni na odprtem portalu publikacij Založbe ZRC. Razvit je bil nov vnašalni sistem, ki bo omogočal komisiji neodvisnost pri objavljanju. Za javno razpravo 2024 so bila pripravljena štiri nova slovnična poglavja in pravila za prevzemanje iz 18 jezikov.

HELENA DOBROVOLJC

Komisija za tisk in publikacije

Komisija za tisk in publikacije se je sestala na seji 30. januarja 2023. Na podlagi prijav v napovedanem roku je tekoča sredstva v višini 78.000 evrov, ki so bila na voljo za tisk in publikacije, razdelila v skladu s *Poslovnikom o izdajanju in razdeljevanju publikacij SAZU*. Poslovnik v 3. členu določa, da so prednostno upoštevane stalne publikacije SAZU, zatem publikacije članov SAZU in šele nato tudi morebitne preostale. Do konca leta je bilo za natisnjena dela porabljenih 56.653 evrov. Dela, ki do predvidenega roka za izrabo sredstev iz upravičenih razlogov niso bila natisnjena, so bila prenesena v leto 2024.

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Poraba sredstev s proračunske postavke 6165 - TISK LETOPISA IN PUBLIKACIJ SAZU – v obdobju od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023

Proračun za leto 2023 (Ur. l. RS, št. 150/22, 65/23): 78.000 €

PORABA SAZU¹

	Zneski v EUR
Razpošiljanje publikacij in knjig	4.947
Tisk gradiva Pleteršnikovi dnevi	205
Tisk voščilnic SAZU	168
Letopis SAZU; 73. knjiga (za leto 2022)	5.622
Lontovž (Neža Lukančič)	5.658
Brošura SAZU; 85 let (slovenski jezik)	4.168
Brošura za srečanje z mladimi	2.000
Ekosistemska družbena ureditev (Dušan Plut) – Založba Filozofska fakulteta	1.500
Zbornik nastopnih predavanj 2019-2021	4.357
Datafication of public opinion and the public sphere (akad. Slavko Splichal)	1.174
Sodniško pravo (akad. Marjan Pavčnik) - sof. Lexpera	2.000
Helhitica; Prispevek k razvoju hetitskega prava (Izr. čl. Janez Kranjc; avtor akad. Viktor Korošec) – sof. Lexpera	1.500
Razprave II. razreda; Akademik Fran Ramovš (ured. akad. Marko Jesenšek)	4.976
Razprave II. razreda; Eseji ob stoletnici rojstva akademika Janeza Stanonika (ured. Igor Maver)	1.655
Fagopyrum vol. 40; zvezek 1 in 2 (akad. Ivan Kreft)	86
Folia biologica et geologica 64/2023; zvezek 1 in 2 (akad. Hojka Kraigher)	3.235
Dela IV. razreda 43; Ajda (akad. Ivan Kreft)	1.995
Zbornik Simičevega simpozija (V. razred)	1.907
Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike - sof. Slovenska matica	2.000
Skupaj: 49.153 EUR	

SOFINANCIRANJE ZRC SAZU

	Zneski v EUR
Arheološki vestnik 74 – Zbornik posveta Gabrovčevi dnevi	1.000
Revija Acta Carsologica (letnik 52)	2.000
Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev	1.000
Imena slovenskih psov (akad. Marko Snoj)	1.500
Acta Geographica Slovenica (letnik 63)	1.000
Umetnine v žepu (4 knjige)	1.000
Skupaj: 7.500 EUR	

SKUPNA PORABA Tisk Letopisa in publikacij SAZU

56.653 EUR

Ljubljana, 24. 1. 2024

Pripravila
Damjana Stopar
Vodja FRŠ

¹ Svet za razvoj: sredstva v višini 2.500 EUR smo s proračunske postavke 4483 Znanstvenoraziskovalni center SAZU namenili za publikacijo »Trajnostna, konkurenčna, ustvarjalna in uspešna Slovenija 2030?« - Inženirska akademija Slovenije.

Poraba sredstev s proračunske postavke 7913 DRUGE DONACIJE
(tisk) – od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023

PORABA SAZU

Fagopyrum 1 vol. 40. zvezek 1 in 2 (akad. Ivan Kreft)	593
Folia biologica et geologica 2 - 64/2023 - zvezek 1 in 2 (izr. članica Hojka Kraigher)	1391
Skupaj: 1.984 EUR	

MILČEK KOMELJ

Tabelo pripravila Damjana Stopar, vodja FRS

Komisija za statutarna vprašanja

Komisija za statutarna vprašanja se je v letu 2023 večkrat sestala v ožji sestavi in obravnavala tekoča statutarna vprašanja.

Med pomembnejšimi nalogami je bila priprava sprememb Statuta SAZU, ki so bile potrebne zaradi uskladitve z Zakonom o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti. Predlagane spremembe je sprejela Skupščina SAZU na svoji seji 23. februarja.

Statutarna komisija je vrh tega obravnavala in pripravila pripombe na predlog novega Statuta ZRC SAZU.

Ker sta komisijo v letu 2022 zapustila dva člana, in sicer akad. Jože Mencinger, ki je bil član Komisije za statutarna vprašanja v ožji sestavi, in akad. Kajetan Gantar, ki je bil član širše sestave Komisije, je predsedstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti na svoji seji 24. oktobra 2023 sprejelo Sklep o spremembah in dopolnitvi Sklepa o ustanovitvi Komisije za statutarna vprašanja pri SAZU. S tem sklepom so bili imenovani novi člani Statutarne komisije SAZU. Za člane komisije v ožji sestavi so bili imenovani: izr. član zasl. prof. dr. Janez Kranjc za predsednika ter akademika Franc Forstnerič in Marijan Pavčnik za člana. Za člane Statutarne komisije SAZU v širši sestavi so bili imenovani izr. član prof. dr. Igor Maver ter akademiki Branko Stanovnik, Mitja Zupančič, Andrej Jemec in Janez Lamovec.

JANEZ KRANJC

Komisija za človekove pravice

Komisija za človekove pravice ima po sklepu Predsedstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti z dne 22. februarja 2022 in popravkom z dne 7. julija 2022 naslednjo sestavo: akad. Valentin Hribar, predsednik, izr. članica prof. dr. Renata Salecl, podpredsednica, akad. Milan Dekleva, akad. Josip Globevnik, akad. Jože Krašovec, akad. Ivan Kreft, akad. Blaž Rozman. Kot častna članica pri delu komisije sodeluje akad. Alenka Šelih.

V letu 2023 smo imeli pet sej. Na njih smo sprejeli naslednje izjave (s predlogi, pobudami in sklepi):

1. Izjavo *Proti razgradnji javnega zdravstva* (pripravila B. Rozman in R. Salecl).
2. Predlog *Za ustanovitev mednarodnega sodišča za zločine nad otroki* (s predsednikom P. Štihom sva ga poslala zunanji ministrici Tanji Fajon, a ga ta ni posredovala naprej ali v javnost).
3. Sklep o posvetu *O otrokovih pravicah ob 75-letnici Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah* (na podlagi predloga A. Šelih, ki je posvet 7. decembra 2023 tudi organizirala, referate pa bo objavila SAZU).
4. Predlog pobude *Za globalno mirovno konferenco*, naslovljen na predsedstvo SAZU (pripravili so ga J. Krašovec, I. Kreft in R. Salecl).
5. *Odprto pismo generalnemu sekretarju ZN Antóniou Guterresu s Pobudo za ustanovitev mednarodnega sodišča za vojne zločine nad otroki*. Vsebina: »Konec prejšnjega stoletja je kazalo, da bo 21. stoletje zaživel kot stoletje humanosti. Danes, po dveh desetletjih nam grozi, da bo naše stoletje postalo stoletje najhujšega barbarstva doslej, predvsem v odnosu do otrok. UNESCO je leto 2000 razglasil za *Mednarodno leto kulture in miru*. OZN je leto 2001 razglasila za *Leto dialoga med civilizacijami*. Na podlagi tega je Generalna skupščina Združenih narodov 9. novembra 2001 sprejela Resolucijo o dialogu med civilizacijami. Ta je temeljila na projektu elementarne globalne etike, v jedru katere je zlato pravilo etičnosti: *Ne stori drugemu tega, česar ne želiš, da bi drugi storil tebi*. Toda že od prvega desetletja našega tisočletja naprej,

od napada na Združene države Amerike 11. 9. 2001 in njihove reakcije nanj, se svetovnemu etosu in svetovnemu miru nismo približali, marveč smo se začeli oddaljevati od njiju. S terorističnim napadom Hamasa na Izrael in z izraelsko reakcijo nanj smo se znašli sredi humanitarne katastrofe in na robu tretje svetovne vojne. Izraelsko bombardiranje Gaze in njenega civilnega prebivalstva z otroki vred, ki je v nasprotju z mednarodnim pravom in pravom človekovih pravic, nas sooča z breznom človeštva in človečnosti. Spoštovani generalni sekretar Združenih narodov Antonio Guterres, čestitamo Vam za Vaš pogumni humanitarni nastop na mejnem prehodu Rafa in pozdravljamo Vaše vsega spoštovanja vredno zagovarjanje brezpogojnega spoštovanja človekovih pravic in mednarodnega prava tako v Varnostnem svetu kot v Generalni skupščini Združenih narodov. Ne more biti izjem. Zlasti pri vojnih zločinih nad otroki ne. Zato Vas prosimo, da podprete našo pobudo za ustanovitev posebnega sodišča za vojne zločine nad otroki. Bodisi v okviru posebne skupine sodnikov Mednarodnega kazenskega sodišča v Haagu bodisi ob njem. Zadnja leta je do raketiranja, bombardiranja in topniškega obstreljevanja mest, njihovega civilnega prebivalstva, med njim tudi otrok, prihajalo vse pogosteje: v Iraku, Siriji, Čečeniji, Ukrajini, zdaj v Izraelu oz. Gazi. Ne glede na to, v imenu česa in kdo je bil akter totalnega uničevanja mest ter ubijanja otrok v njih, mora za zločine nad otroki odgovarjati. V skladu s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah (1948), z Ženevsko konvencijo za zaščito civilnih oseb (1949), z Deklaracijo Združenih narodov o otrokovih pravicah (1959) in s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989). Pa tudi v skladu z Rimskim statutom (2002) Mednarodnega kazenskega sodišča. Po palestinskih podatkih je med načrtnim uničevanjem Gaze izraelska vojska v treh tednih ubila čez 3000 otrok. Zato od že obstoječega Mednarodnega kazenskega sodišča v Haagu terjamo, naj na enak način, kot je zaradi deportacije, nezakonite preselitve ukrajinskih otrok v Rusijo, obsodilo predsednika Ruske federacije Vladimirja Putina, po preverbi podatkov zaradi ubijanja otrok obsodi tudi izraelskega premiera Benjamina Natanjahuja. Ob hkratnem ukazu o aretaciji. Zaradi večje varnosti otrok Slovenska akademija znanosti in

umetnosti organizira 7. decembra 2023, ob 75-letnici razglasitve Splošne deklaracije o človekovih pravicah, simpozij *Otroci kot žrtve kaznivih dejanj*. Veseli bi bili, če bi se ga lahko udeležili. Zato Vas vabimo na obisk Republike Slovenije, letos izvoljene za nestalno članico Varnostnega sveta Združenih narodov.«

Pismo je bilo 4. novembra 2023 objavljeno v vseh glavnih časopisih, javno pa so ga podprli Društvo slovenskih pisateljev in drugi; na zunanje ministrstvo ga tokrat izrecno nismo poslali. Predhodno sem v Sobotni prilogi Dela objavil članek *Za mir, proti vojnemu hujškaštvu*; besedilo je pri glasovanju v komisiji dobilo večinsko podporo, ker pa ni bilo soglasno sprejeto, sem ga objavil v lastnem imenu in brez navedbe svoje funkcije.

Kot predsednik komisije, a v lastnem imenu sem predsedniku P. Štihi poslal pismo (in z njim seznanil tudi komisijo) z naslovom *Volilna »sabotaža«, desničarski udar v SAZU*.

TINE HRIBAR

Komisija za slovenski jezik v javnosti

Komisija za slovenski jezik v javnosti je v letu 2023 imela mesečne seje, in sicer se je sestajala vsak prvi torek v mesecu, z izjemo julija in avgusta.

Komisija je v novoimenovani sestavi (gl. poglavje Organizacija SAZU v letu 2023) izpeljala devet rednih sej in eno dopisno sejo (3. dopisna seja je potekala od 15. do 17. maja).

Kontinuirana dejavnost Komisije je bila usmerjena na:

- Področje slovenščine kot učnega jezika, zlasti na visokošolski ravni. Člani Komisije za slovenski jezik v javnosti pri SAZU smo bili primorani v tem letu znova opozoriti, da strateški dokument, kot je Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva (NPVŠ, 2021–2030), ne upošteva veljavnega Zakona o visokem šolstvu, ki skladno z Ustavo Republike Slovenije določa, da je v Republiki Sloveniji učni jezik slovenščina in to dopolni le z nekaj tudi utemeljenimi izjemami.

Glede na trenutno stanje se še enkrat sklicujemo na *Izjavo* (dostopna na: <https://www.sazu.si/events/586e5c8130c533591a7ef5e2>), ki jo je v zvezi s slovenščino kot učnim jezikom na visokošolskih zavodih leta 2016 sprejelo predsedstvo SAZU, in nanjo sta ob pripravi predloga NPVŠ opozarjala in se nanjo sklicevala tudi predstavnika SAZU v Svetu RS za visoko šolstvo. Komisija je na svoji 18. seji dne 4. aprila sprejela naslednji sklep: »Komisija za slovenski jezik v javnosti podpira predlog spremembe 8. člena Zakona o visokem šolstvu, ki je bil 21. oktobra 2019 usklajen kot dokončno stališče Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ta različica 8. člena je pripravljena za morebitno nadaljnjo razpravo o prenovitvah Zakona o visokem šolstvu.« Obrazložitev: Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v nadaljnjem besedilu: SAZU) je v zvezi z učnim jezikom na slovenskih visokošolskih zavodih na podlagi usklajenega predloga vseh razredov pripravila predlog za novelacijo 8. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1 in 100/22 – ZSZUN, v nadaljnjem besedilu: ZVŠ). Predlog spremenjenega člena z vsemi potrebnimi varovalkami za zaščito slovenščine kot učnega jezika, usklajen z zavezujočimi (evropskimi) določbami, je bil predložen kot pobuda SAZU na sestanku s tedanjim ministrom za izobraževanje, znanosti in šport dr. Jernejem Pikalom.

- Odzivi na aktualno jezikovno krajino. 17. maja je bila javno objavljena 9. Izjava: *Kršitve zakonodaje o slovenskem jeziku na najvišjem nivoju*. Tematika te Izjave se stopnjevalno nadaljuje od 4. Izjave (2018) naprej IZJAVA KJS.pdf (sazu.si). Predsednica Komisije se je 27. 2. udeležila 16. seje Odbora za kulturo v DZ na temo *(Ne) uporaba slovenskega jezika na spletnih digitalnih platformah in v operacijskih v sistemih, ki so rabljeni v naši državi*. V zvezi s tem vprašanjem so se nekateri člani Komisije v decembru 2022 povezali z evroposlanko Ireno Jovevo, ki od tedaj na mednarodni ravni kontinuirano nadaljuje z javnim pozivanjem k reviziji evropske direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah. Poslanka nas o tej svoji aktivnosti redno obvešča, njen zadnji dopis evropskim komisarjem je bil odposlan 26. 10.

- Komisija se je aktivno vključila v prenovu Zakona o javni rabi slovenščine. Junija je na Ministrstvo za kulturo oddala daljšo in krajšo različico vsebinskih pripomb k Osnutku novele Zakona o javni rabi slovenščine. Tu je dosegla nekaj minimalnih premikov v prid rabe slovenščine, pri ostalih njenih nesprejetih pripombah in utemeljitvah pa bo vztrajala v nadaljnji razpravi.
- Na osnovi dopisa *O kršenju rabe slovenščine na izdelkih v javni prodaji*, ki ga je 16. maja Komisija poslala na tržni inšpektorat, so bili s polic umaknjeni nekateri izdelki z neustreznim slovenskim prevodom navodil o uporabi.
- V novembru je Komisija začela pogovore z Radiom Slovenija (3. program Ars) za 5–10-minutne tedenske pogovorne oddaje o aktualnih tematikah z delovnega področja Komisije. V oddajah bi posamič sodelovali vsi člani Komisije. Oddaje bi bile dveh tipov: 1) nastop člana Komisije s svojim pogledom o aktualni rabi in stanju slovenščine (splošno ali z vidika svojega področja) ali 2) predstavitev oz. pokomentiranje določene javne *Izjave*, ki je bila sprejeta in objavljena v imenu Komisije.

Obravnavo aktualnih vprašanj, povezanih s slovenskim jezikom:

- Komisija je na pobudo akad. Branka Stanovnika obravnavala vprašanje normiranja zapisa organskih spojin, ker se zapisi po veljavni kemijski nomenklaturi ne ujemajo s pravili aktualnega pravopisa. Po pregledu predstavljenih tipskih primerov so člani Komisije s sklepom 3. 1. uskladili nekaj izhodiščnih predlogov, po katerih bi se ravnalo v prihodnje.
- V začetku leta, 3. 1., je bil povabljen prof. dr. Marko Robnik Šikonja s predavanjem *Učenje slovenskih nevronskega jezikovnih modelov*.
- Na marčevski seji, 7. 3., je nastopila predsednica Lektorskega društva Slovenije ga. Kristina Pučnik s predavanjem *Vloga lektorja in lektoriranja v sodobni jezikovni kulturi*. K tej točki je povabljen tudi prof. dr. Janez Höfler, ki je pred tem (decembra 2022) predstavil nekaj konkretnih primerov po njegovem nenormirane rabe, ki je pogosto opažena v javni rabi.

- V maju, 9. 5., je članica Komisije dr. Nataša Gliha Komac pripravila poročilo o aktivni udeležbi na prvi mednarodni konferenci o nacionalnih terminologijah, ki je bila v Bruslju.
- Na pobudo Komisije je bilo 14. decembra v veliki dvorani SAZU organizirano javno predavanje akad. Ivana Bratka, člana Komisije, z naslovom *Umetna inteligenca: priložnosti in dileme*.

ANDREJA ŽELE

Fundacija dr. Bruno Breschi

Fundacijo Bruna Breschija je leta 2023 vodila dvočlanska uprava: akad. Marko Jesenšek in prof. Jože Faganel. Po smrti akad. Kajetana Gantarja, ki je Fundacijo vodil do junija 2022, smo s pomočjo strokovnih služb SAZU začeli iskati možnost, kako organizirati nadaljnje delo, skladno s pravili o ustanovitvi Fundacije.

Akad. Jesenšek in prof. Faganel sta nadaljevala priprave za izdajo načrtovanih prekmurskih rokopisnih pridig. Gre za predstavitev prekmurskega pridižnega jezika v rokopisnih pridigah, ki jih je napisal Jožef Horvat med letoma 1905 in (verjetno) 1932 (umrl je 1. maja tega leta). Nina Zver, mlada raziskovalka na Univerzi v Mariboru, pripravlja knjižno izdajo z analiziranimi adventnimi in božičnimi pridigami Jožefa Horvata. Leta 2023 je pripravila vzorec kritičnega prepisa ene pridige s faksimilom.

Nastajajoče delo se umešča na področje zgodovine slovenskega knjižnega jezika žanrske analize. Obravnavane pridige bodo pomembno dopolnile slovensko jezikoslovje z razlago jezikovnih in zunajjezikovnih značilnosti prekmurskega pridižnega jezika z začetka 20. stoletja in njegovega vpliva na poenotenje slovenske knjižne norme. Gre za pridige, ki so si jih prekmurski duhovniki med seboj posojali in izmenjevali na prelomu 19. in 20. stoletja. Pisali so jih jezikovno najbolj vešči prekmurski duhovniki, med njimi tudi Jožef Horvat, ki se je starega prekmurskega knjižnega jezika učil iz prekmurskih cerkvenih knjig. Horvatove rokopisne pridige so nastajale kot jezikovni kompromis: (1) sestav knjižne prekmurščine in nadnarečnega kultiviranega govora cerkve, razumljenega na širšem

območju Prekmurja; (2) jezikovna različica, v kateri se prepletajo značilnosti knjižnega in narečnega oz. govornega jezika; (3) uvažanje slovenskega izrazja in raba slovenskega knjižnega jezika. Jožef Horvat je usvajal slovenski knjižni jezik z branjem Mohorjevih knjig in slovenskega nabožnega periodičnega tiska.

Delni rezultati jezikovne analize pridižnega jezika so pokazali, da se je v Horvatovih pridigah uresničevala slovenska knjižna norma na glasoslovni, oblikoslovni in besedni ravni, pričakujemo pa tudi odgovor na vprašanje, ali je Jožef Horvat večino svojih pridig prevedel/priredil po že obstoječih pridigah, ali jih je prirejal, ali pisal sam.

Priprava knjige posega na doslej povsem neraziskano področje prekmurskega jezika, saj gre za prvi sistematični prikaz prekmurskega jezika v pridigah, za potrditev teze o postopnem poenotenju starega prekmurskega knjižnega jezika s kranjskim knjižnim jezikom in oblikovanjem enotnega slovenskega knjižnega jezika. Prekmurški živi pridižni jezik je bil »most« med knjižno prekmurščino, ki se je oblikovala v 18. stoletju, in novoslovenščino, ki se je v Prekmurju postopoma uveljavljala od sredine 19. stoletja do konca prve svetovne vojne.

S pomočjo strokovnih služb SAZU urejamo status Fundacije Bruna Breschija. Načrtovana izdaja Horvatovih rokopisnih pridig se bo zavlekla v leto 2025, ker je Nina Zver trenutno na porodniškem dopustu.

MARKO JESENŠEK

Fundacija akademika Ivana Vidava

Pri SAZU deluje Fundacija akademika Ivana Vidava, ki je bila ustanovljena predvsem za delovanje na področjih znanosti in izobraževanja. Njen namen je štipendirati nadarjene študente matematike in naravoslovnih ved doktorskega študijskega programa. Fundacija je pri SAZU sprva delovala kot Sklad donatorjev za podiplomski študij matematike in naravoslovnih ved, šele po smrti akademika Ivana Vidava pa se je s privolitvijo njegovih dedičev poimenovala po svojem dobrotniku in mecenu znanosti. Štipendije, ki jih fundacija podeljuje, so tako del njegove zapuščine, namenjene nadarjenim mladim doktorandom.

Fundacija izvaja dejavnosti pod vodstvom akad. Branka Stanovnika, člani uprave, ki skrbi za izvajanje namena ustanove, pa so še akad. Josip Globevnik, akad. Boštjan Žekš, izr. član prof. dr. Matej Brešar in upravni direktor SAZU g. Zoran Mezeg, univ. dipl. ekon. Fundacija na razpis za študijsko leto 2023/2024 ni prejela nobene prijave.

BRANKO STANOVNIK

Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo

Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo SAZU (v nadaljevanju oddelek) je tudi v letu 2023 nadaljeval svojo dejavnost izmenjave znanstvenikov v okviru večine dvostranskih pogodb, ki jih je Slovenska akademija znanosti in umetnosti sklenila s 45 tujimi akademijami. Seznam akademij je objavljen na spletni strani SAZU: Bilateralno sodelovanje - sazu.si.

Leta 2023 je slovenske znanstvene ustanove obiskalo dvanajst znanstvenikov iz tujine v skupnem obsegu dvanajstih tednov in petih dni. Devet slovenskih znanstvenikov je obiskalo tuje znanstvene ustanove v skupnem obsegu devetih tednov in enega dne.

Predsednik akad. Peter Štih se je 22. in 23. junija v Bratislavi udeležil slovesnosti ob 70-letnici Slovaške akademije znanosti. Ob tej priložnosti sta predsednika podpisala nov Sporazum in Protokol o bilateralnem sodelovanju, ki vključuje sodelovanje v bilateralnih projektih za obdobje 2024–2025. Podpisan je bil tudi Protokol o bilateralnemu sodelovanju s Češko akademijo znanosti in skupnimi projekti za obdobje 2024–2025. Dr. Viktor Olivér Lőrincz, znanstveni sodelavec Umetniške zbirke Madžarske akademije znanosti, je 28. novembra obiskal Biblioteko SAZU. V letu 2025 načrtujejo pripravo razstave ob 200-letnici ustanovitve Madžarske akademije znanosti, na kateri želijo predstaviti druge akademije v Evropi in objekte, povezane z identiteto posamezne akademije. Dr. Lőrincza sta sprejela mag. Petra Vide Ogrin in g. Dušan Koman.

Potekalo je tudi sodelovanje s številnimi drugimi akademijami, ki so nas obveščale o svojih dejavnostih, vabile na različna srečanja,

sporočale kadrovske spremembe ali pa prosile za različne podatke. Razpisi o štipendijah tujih akademij in organizacij so bili objavljeni na spletni strani SAZU.

Oddelek je sodeloval z medakademijskimi združenji, v katera je včlanjena tudi SAZU. Članstvo SAZU je aktivno v Združenju evropskih akademij (ALLEA, All European Academies), Svetovalnem odboru za znanost evropskih akademij (EASAC, European Academies Science Advisory Council) in Zavezništvu mednarodnih znanstvenih organizacij (ANSO – Alliance of International Science Organisations). Dr. Franc Žlahtič, predstavnik SAZU v energijskem panelu EASAC, se je udeležil delovnih sestankov od 22. do 25. maja v Bruslju in 5. oktobra po spletu. Akad. Franci Gabrovšek se je po spletu udeležil sestankov sveta EASAC, ki sta potekala v Madridu, 15.–16. junija in 23.–24. novembra v Bruslju. Akad. Branko Stanovnik se je po spletu udeležil generalne skupščine ALLEA, ki je potekala 23. junija v Londonu.

SAZU je aktivna članica v Mednarodni mreži za človekove pravice (IHRN, International Human Rights Network). Mednarodno mrežo za človekove pravice je leta 1993 ustanovila skupina raziskovalcev, ki so se čutili dolžne zavzeti za svoje kolege po svetu, ki so v kazenskem postopku zaradi svojega znanstvenega in raziskovalnega dela. Predstavnik SAZU v IHRN je akad. Valentin Hribar.

S sodelovanjem pa se Akademija udejanja tudi v naslednjih medakademijskih združenjih: Medakademijsko partnerstvo (IAP, InterAcademy Partnership), Mednarodno združenje akademij (UAI, Union Académique Internationale), Mednarodna mreža mediteranskih akademij (Network of Mediterranean Academies), Znanstveni komite alpskega foruma (Internationales Wissenschaftliches Komitee Alpenforschung), Švicarski medakademijski odbor za preučevanje Alp (ICAS, Swiss Interacademic Commission for Alpine Studies), Mednarodni znanstveni komite za raziskovanje Alp (ISCAR, International Scientific Committee on Research in the Alps), Zveza Podonavskih akademij (DAC, Danube Academies Conference) ter drugi.

Akad. Branko Stanovnik se je 14. in 15. aprila v Salzburgu udeležil rednega letnega srečanja, generalne skupščine in slavnostne seje Evropske akademije znanosti in umetnosti. Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) je v sodelovanju z Evropsko akademijo znanosti in umetnosti 19. oktobra organizirala 12. Konferenco podonavskih akademij. Sodelujoči predavatelji akademij naslednjih držav: Slovenija, Nemčija, Belorusija, Slovaška, Črna Gora, Srbija, Bolgarija, so v dvorani SAZU osvetlili vodno problematiko pri nas in v tujini. Opozorili so, da imajo podnebne spremembe, onesnaževanje in neustrezno upravljanje vodnih virov velik vpliv ne le na vodne sisteme, ampak tudi na zdravje ljudi. Drugi dan srečanja, 20. oktobra, je bil za udeležence organiziran obisk Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU (IZRK) in Postojnske jame. Ekskurzije so se udeležili štirje tuji gosti, vodil pa jo je akad. Franci Gabrovšek, sodelavec IZRK. Na inštitutu so si ogledali prostore katastra in laboratorijev, spoznali različne vidike raziskav krasa ter osnovne značilnosti klasičnega krasa. Sledil je obisk Postojnske jame, kjer so udeleženci poleg splošnih informacij, ki jih podajo vodniki, spoznali tudi tekoče raziskave, ki jih v jami izvajajo sodelavci IZRK.

Dne 15. maja je na Akademiji potekal sestanek predstavnikov Slovenske akademije znanosti in umetnosti v ISCAR (International Scientific Committee on Research in the Alps). Dr. Janez Nared z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU in prof. dr. Irma Potočnik Slavič s Filozofske fakultete UL sta se sestala s predstojnikom oddelka akad. Brankom Stanovnikom in upravnim direktorjem g. Zoranom Mezgom. Dr. Nared in prof. dr. Potočnik Slavič sta se oglasila kot predstavnika SAZU, ki prevzemata vodilne funkcije v ISCAR. Pogovor je tekel o možnostih sodelovanja s SAZU in programu dela za leto 2024. Dr. Nared se je 30. 11. v Innsbrucku udeležil zasedanja Mednarodnega komiteja za znanstveno preučevanje Alp ISCAR. Na dvodnevem dogodku so govorili o organizaciji Foruma Alpinuma, ki bo med 12. in 14. 6. 2024 v Kranjski Gori, in o načrtu del za naslednji dve leti, ko dr. Nared prevzame vodenje ISCAR.

V okviru Zveze evropskih akademij za znanost o agrikulturi, hrani in naravi (UEAA) je začela delovati delovna e-skupina za skupno agrikolturno politiko CAP post-2027. Na predlog razreda za naravoslovne vede v skupini sodeluje akad. Ivan Kreft. 72. srečanja Nobelovih nagradencev z mladimi v nemškem mestu Lindau, ki je bilo posvečeno medicini, se je udeležil dr. Anžej Hladnik z Medicinske fakultete UL. Akademija je podprla prizadevanja predsednice mednarodne speleološke zveze (UIS) prof. dr. Nadje Zupan Hajna pri nadaljnjem sodelovanju z UIS. Evropske klimatske konference 15. in 16. junija v Varšavi se je kot predstavnica SAZU udeležila izr. članica prof. dr. Hojka Kraigher. Konferenco sta organizirali Poljska akademija znanosti in Nemška nacionalna akademija Leopoldina.

Predsednik akad. Peter Štih se je med 18. in 21. septembrom v Tirani udeležil 7. Berlinske konference, skupnega znanstvenega srečanja, ki mu je sledil sestanek predsednikov vlad udeleženk konference. Znanstvenega srečanja so se udeležili rektorji univerz in predstavniki nacionalnih akademij ter ga sklenili s skupno izjavo – priporočili političnim odločevalcem. Letošnji dogodek je bil v znamenju povezovanja visokošolskega prostora v zahodnobalkanski regiji, preprečevanja bega možganov, vključevanja te regije v skupni evropski raziskovalni okvir (*Horizon Europe*) in razvoja shem mobilnosti za akademsko raziskovalno sfero.

Za Tangovo nagrado za dosežke na področju biofarmaceutskih znanosti so bili na predlog razreda za naravoslovne vede nominirani akad. Robert Zorec, prof. dr. Marko Kreft in prof. dr. Helena Chowdhury.

Doma je oddelek sodeloval s slovenskimi univerzami, Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU, Slovensko znanstveno fundacijo, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, številnimi fakultetami, inštituti, umetniškimi ustanovami, zavodi ter drugimi ustanovami in posamezniki. Še posebej je sodeloval v Akademiji sami s pripravo različnih gradiv za kabinet predsednika, izvršilni odbor, predsedstvo, skupščino in druge enote.

V imenu Akademije in predsednika SAZU je akad. Stanovnik 26. decembra nagovoril navzoče na zboru članov in članic Društva VTIS. Spregovoril je o kemiku Frideriku Preglu in njegovem pomenu za poznejše raziskave na področju organske kemije in biokemije. Na srečanju so podjetnici slovenskega rodu iz New Yorka Lucii Lučki Klanšek, ki podpira mlade, podelili nagrado. Društvo VTIS predstavlja in skuša približati študij ter raziskovalno dejavnost v tujini tistim, ki se zanju zanimajo. Prizadeva si spodbujati medsebojno sodelovanje slovenskih strokovnjakov, ki delujejo v tujini, in njihovo sodelovanje z izobraževalno-raziskovalnimi ustanovami in gospodarstvom v Sloveniji in tujini.

Tudi v letu 2023 je akad. Branko Stanovnik sodeloval kot predsednik uprave v Fundaciji akademika Ivana Vidava, ustanovi za štipendiranje študentov matematike in naravoslovnih ved doktorskega študijskega programa. Razpis je potekal od 23. maja do 19. septembra. Fundacija na razpis za študijsko leto 2023/2024 ni prejela nobene prijave.

Mednarodna izmenjava raziskovalcev

Prihodi tujih znanstvenikov v Slovenijo

Bolgarska akademija znanosti

Dr. Kalina Zahova in dr. Andrey Tashev z Inštituta za literaturo Bolgarske akademije znanosti sta obiskala Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU (15.–21. 10.).

Estonska akademija znanosti

Dr. Margit Heinlaan z Nacionalnega inštituta za kemijsko fiziko in biofiziko Estonske akademije znanosti je opravljala raziskovalno delo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani (7.–13. 5.).

Dr. Mare Koiva z Oddelka za folkloristiko Estonskega literarnega muzeja je opravljala raziskovalno delo na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU (5.–18. 11.).

Dr. Piret Voolaid iz Estonskega literarnega muzeja je opravljala raziskovalno delo na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU in se udeležila konference *Paremiology, folkloristics and digital humanities: new perspective and methods* (5.–12. 9.).

Madžarska akademija znanosti

Dr. Katalin Vargha z Inštituta za etnologijo je opravljala raziskovalno delo na Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU in se udeležila konference *Paremiology, folkloristics and digital humanities: new perspective and methods* (6.–10. 9.).

Ddr. Imre Fertő, dr. Lajos Barath in dr. Zoltan L. Bakucs z Ekonomskega inštituta Madžarske akademije znanosti so v okviru sodelovanja v skupnem medakademijskem projektu obiskali Univerzo na Primorskem (25.–29. 9.).

Poljska akademija znanosti

Dr. Dorota Dardas z Inštituta za molekularno fiziko Poljske akademije znanosti je opravljala raziskovalno delo na Institutu Jožef Stefan (3.–13. 10.).

Srbska akademija znanosti in umetnosti

Dr. Milan Sudar in dr. Divna Jovanović s Srbske akademije znanosti in umetnosti sta v okviru sodelovanja v skupnem projektu obiskala Geološki zavod Slovenije (6.–12. 8.).

Odhodi slovenskih znanstvenikov v tujino

Češka akademija znanosti

Prof. dr. Nadja Zupan Hajna, dr. Bojan Otoničar in Astrid Švara, mag. inž. geolog. z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU, so v okviru medakademijskega projekta s češkimi sodelavci opravljali terensko delo na Moravskem krasu in raziskave na Inštitutu za geologijo v Pragi (21.–27. 9.).

Estonska akademija znanosti

Dr. Saša Babič z Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU se je udeležila konference CEES (Center of Excellence in Estonian Studies) in obiskala Estonski literarni muzej (14.–18. 2.).

Poročilo o delu SAZU

Prof. Anita Jemec Kokalj z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je obiskala Laboratorij za okoljsko toksikologijo in Nacionalni inštitut za kemijsko fiziko in biofiziko v Estoniji (8.–11. 10.).

Madžarska akademija znanosti

Dr. Štefan Bojnec z Univerze na Primorskem, Fakultete za management v Kopru, je obiskal Ekonomski inštitut Madžarske akademije znanosti v Budimpešti in se udeležil konference, na kateri je bil predstavljen skupen prispevek medakademijskega projekta (18.–27. 10.).

Srbska akademija znanosti in umetnosti

Dr. Tea Kolar-Jurkovšek z Geološkega zavoda Slovenije in dr. Bogdan Jurkovšek, upokojeni znanstveni svetnik GZS, sta obiskala Rudarsko-geološko fakulteto v Beogradu in opravljala terensko raziskovalno delo v sodelovanju s kolegi Srbske akademije znanosti in umetnosti (16.–22. 7.).

2023-Znanstvene izmenjave SAZU

Država	Prihod		Odhod	
	Št. znan.	tednov/dni	Št. znan.	tednov/dni
Bolgarija	2	14	/	/
Češka	/	/	3	21
Estonija	3	30	2	9
Madžarska	4	20	1	10
Poljska	1	11	1	10
Srbija	2	14	2	14
SKUPAJ	12	12 tednov 5 dni	9	9 tednov 1 dan

BRANKO STANOVNIK

Raziskovalni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda

1. Temeljne raziskave slovenskega jezika

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Čas trajanja: 2009 do preklica

Vodja: dr. Kozma Ahačič

Vsebina raziskovalnega dela:

V okviru projekta je bilo do 31. 12. 2023 dofinancirano delo pri več dejavnostih Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU:

Redakcija tretje izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki kot rastoči slovar pod oznako eSSKJ izhaja na slovarskem portalu Fran, in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Potekala so uredniška dela na portalu Fran. V okviru eSSKJ smo pripravljali slovarske sestavke različnih besednih vrst na podlagi slovarskega koncepta in dosedanjih rešitev z večjim poudarkom na pomensko in besednodružinsko povezanih besedah. Nadaljevali smo z razreševanjem zaznanih konceptualnih in metodoloških problemov. Vzporedno smo izvajali leksikološke, skladenjske, oblikoslovne in glasoslovne raziskave knjižne slovenščine ter nadaljevali z jezikovnim svetovanjem, predvsem v Jezikovni svetovalnici, poleg tega pa tudi po e-pošti in telefonu.

Posodobitev pravopisnih pravil in redakcija novega pravopisnega priročnika ter s tem povezane raziskave in svetovanja

Za nov prirastek *ePravopisa*, rastočega slovarja, ki razširja pravopisna pravila, smo pripravljali nove slovarske sestavke, za redaktorsko delo pa slovarska ogrođja (zapis, izgovor, paradigma). V sklopu preurejanja zaglavij slovarskih sestavkov je bil dodan podatek o izgovoru v rodilniku. Pripravljeno je bilo poglavje o črkovno-glasovnih spremembah (drugi del slovničnega orisa). Za objavo na spletu so pripravljene nove preglednice za prevzemanje iz tujih jezikov, v pripravi je bila objava novih poglavij za javno razpravo. Potekalo je svetovanje v Jezikovni svetovalnici, poleg tega pa tudi po e-pošti in telefonu.

Redakcija terminoloških slovarjev različnih strok in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Nadaljevalo se je delo pri terminoloških slovarjih različnih strok, in sicer: živinoreja, agronomija, tiflopedagogika, kriminalistika, fizioterapija, računalništvo, gledališče (2. izd.), gasilstvo, geoinformatika. Izšla je 2. izdaja *Botaničnega terminološkega slovarja*. Potekalo je svetovanje v Terminološki svetovalnici na Terminologišču.

Redakcija Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Pripravljali smo prvo redakcijo načrtovanih gesel na črki F in G za drugi zvezek SSKJ16 (E-J). Za prvi letni prirastek eSSKJ16 2023 na Franu smo pripravili izbor geselskih člankov iz nabora črk E in F, za katere je večinoma potekala druga in tretja redakcija. Novo redakcijsko problematiko smo reševali na sestankih in z novimi načeli dopolnjevali *Priročnik za sestavljanje in vpisovanje gesel*. Potekale so raziskave zgodovine slovenskega jezika ter jezikovno svetovanje o (starejšem) slovenskem besedju v Jezikovni svetovalnici, po telefonu in e-pošti.

Izdelovanje geolingvističnih del in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Nadaljevalo se je jezikovnogeografsko terensko delo (zapisi po vprašalnici za SLA 4 v še neraziskanih točkah SLA). Izšel je zvezek SLA 3 (Kmetovanje). V podatkovno zbirko in aplikacijo DIAtlas smo poskusno vnašali gradivo za zvezek SLA 4 (Vas in poklici) ter v zbirko uvozili prvi del spremnih jezikovnogeografskih vsebin. Nadaljevala se je digitalizacija rokopisnega gradiva SLA in zvočnega arhivskega gradiva. Potekale so dialektološke raziskave ter jezikovno svetovanje v Jezikovni svetovalnici, po telefonu in e-pošti.

2. Težave v duševnem zdravju migrantk_ov: izkušnje prepoznave in obravnave

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Oznaka: L5-3183

Čas trajanja: 1. 10. 2021 – 30. 9. 2024

Vodja: dr. Sanja Cukut Krilić

Vsebina raziskovalnega dela:

Izvedenih je bilo dvanajst pogovorov s strokovnimi delavci in migranti, nadaljevali so se njihovi prepisi in analiza. Izvedenih je bilo štirinajst javnih predstavitev na temo projekta (na tuji univerzi, na strokovnih in znanstvenih konferencah, delavnici mednarodnega projekta, na okroglih mizah). Objavljena sta bila dva izvirna znanstvena članka, en strokovni članek in dve soavtorski poglavji v znanstvenem zborniku. Za spletno stran programa OMRA je bilo pripravljenih šest vsebin s področja projekta. Za tematsko sekcijo revije *Dve domovini* na temo duševnega zdravja in migracij, ki bo izšla v letu 2024, je bilo oddanih pet znanstvenih člankov.

3. Historična topografija Posavinja in Posotelja

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Oznaka: L6-4604

Čas trajanja: 1. 10. 2022 – 30. 9. 2025

Vodja: dr. Matjaž Bizjak

Vsebina raziskovalnega dela:

V letu 2023 je steklo delo na digitalizaciji Blaznikovega priročnika *Historične topografije za Slovensko Štajersko* (P. Blaznik, *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500*). Delo je bilo v celoti skenirano, iz skenov pa s pomočjo OCR tehnologije pridobljeno za urejanje primerno besedilo. Iz tega so bili ročno izločeni vpisi, ki se nanašajo na zahodni del, to je območje Posotelja in Posavinja, ki predstavlja približno polovico celotnega obsega Blaznikovega dela in obenem korpus, ki ga je mogoče uspešno obdelati v času trajanja triletnega projekta. Izločeno besedilo je bilo treba v celoti primerjati z izvirnikom in izdatno korigirati; deloma zaradi napak OCR-a, deloma pa z namenom poenotenja zapisa krajevnih imen s sodobnimi merodajnimi oblikami. Nadalje je bil v obstoječi verziji deloma nekonsistenten seznam okrajšav originalnih virov in njihovih objav poenoten z že obstoječo bazo podatkov *Slovenske historične topografije*, ki že pokriva Kranjsko in Primorsko. V naslednjem koraku smo pričeli z dopolnjevanjem in korigiranjem vsebinske plati obstoječih vnosov (arhivskih signatur, citatov ipd.). S tem namenom je celotna projektna ekipa v marcu izvedla enotedensko raziskavo v Deželnem

arhivu v Gradcu, ki hrani največ originalnih virov za obravnavano temo. V okviru spletne aplikacije smo pripravili obrazce za urejanje podatkov zbirke in uredili avtentikacijo za vstop v administrativni del aplikacije. V prihajajočem letu načrtujemo testiranje obrazcev in njihove prilagoditve.

4. Digitalizacija zapuščine Franceta Marolta in razumevanje njegovega znanstvenega in umetniškega dela

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Oznaka: L6-4621

Čas trajanja: 1. 10. 2022 – 30. 9. 2025

Vodja: dr. Urša Šivic

Vsebina raziskovalnega dela:

Zaradi raznovrstnosti gradiva v zapuščini Franceta Marolta je bilo v začetku leta 2023 organiziranih več sestankov, na katerih smo projektni sodelavci v različnih skupinah izdelali načrte za digitalizacijo vsake posamične vrste gradiva: za papirnato, fotografsko, zvočno in materialno gradivo. Skupine so uskladile in določile strokovne parametre za digitalizacijo, arhiviranje in zbiranje metapodatkov o posamčnih enotah. Sklican je bil tudi uvodni sestanek celotne projektne skupine: z raziskovalnimi sodelavci smo začrtali raziskovalne cilje, raziskave pa se bodo začele v drugem letu trajanja projekta, ko bo na voljo dovolj digitaliziranega gradiva. Vzpostavljena je bila bibliografija o Francetu Maroltu, ki v okviru znanstvenih, strokovnih ali poljudnih prispevkov obravnava njegovo osebnost ali/in delo; v izdelavo bibliografije so vključeni vsi projektni sodelavci.

Trije sodelavci, ki so del projektne skupine, so se udeležili Strokovnega usposabljanja za delo z dokumentarnim gradivom, s čimer so dobili znanje o urejanju dokumentarnega gradiva ter o postopkih odbiranja, razvrščanja in hranjenja arhivskega gradiva. Vodja projekta in strokovni sodelavec sva se udeležila mednarodnega posveta v Münchnu *International Scientific Conference and Workshop: Ethnological Heritage in the Archives: Diverse Contexts in Central and Southeastern Europe* (12. 12. 2023), kjer sva predstavila prve rezultate raziskovalnega dela na digitaliziranem gradivu in urejanja digitaliziranega gradiva v metapodatkovno bazo.

V letu 2023 je bilo digitaliziranih 520 enot papirnatega gradiva, evidentiranih 10 enot materialnega gradiva in izdelan popis zvočnega gradiva; hkrati z digitalizacijo so bili evidentirani tudi spremljajoči metapodatki. Metapodatki vključujejo podatke, ki jih je mogoče razbrati iz izvirnih dokumentov in prvotnega popisa gradiva iz petdesetih let 20. stoletja. V zvezi z evidenco digitaliziranega gradiva smo na podlagi sestankov oblikovali popis, ki ustreza standardom arhivistike, ta pa bo omogočal večplastno iskanje, ki bo ustrezalo vsem vrstam digitaliziranega gradiva.

V okviru raziskovalnega dela nastaja besedilo o izpostavljanju slovenskih/slovanskih glasbenih in drugih vsebin v Maroltovem raziskovalnem in skladateljskem delu (prispevek je v tisku).

Jubileji

V letu 2023 so praznovali:

95 let: dopisni člani Sergio Tavano, Ivo Supičič in Ljudevit Ilijanić;

90 let: akademik Zdravko Mlinar in akademikinja Alenka Šelih;

85 let: akademik Branko Stanovnik in dopisni člani Ljubomir Madžar, Ivan Gušić in Jože Straus;

80 let: akademik Peter Fajfar ter dopisna člana Luko Paljetak in Velimir Neidhardt;

75 let: akademika Drago Jančar in Milček Komelj ter dopisni član Yehuda Shoenfeld;

70 let: izredni član Boris A. Novak;

65 let: akademiki Robert Zorec, Franc Forstnerič in Peter Križan, izredni član Dragan Mihailović in dopisni član Philip G. Haydon;

60 let: akademika Marko Noč in Matej Brešar ter izredna člana Mirko Bratuša in Andreja Žele;

55 let: akademik Franci Gabrovšek.

Nagrade, odlikovanja, priznanja, izvolitve članov SAZU

Tatjana AVŠIČ - ŽUPANC je bila izvoljena za podpredsednico SAZU. Tadej BATTELINO je postal tajnik Razreda za medicinske vede SAZU. Michaelu BIGGINSU je Univerza v Ljubljani podelila naziv častni senator.

Matej BREŠAR je bil ponovno izvoljen za tajnika Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede SAZU.

Vinko V. DOLENC je v Cape Townu za izjemne dosežke v nevrokirurgiji prejel častno priznanje Svetovne zveze nevrokirurških društev (WFNS).

Franc FORSTNERIČ je bil ponovno izvoljen za glavnega tajnika SAZU.

Herman GVARDJANČIČ je prejel Prešernovo nagrado.

Maja HADERLAP je bila s knjigo *Nachtfrauen* nominirana za avstrijsko književno nagrado.

Drago JANČAR je za roman *In ljubezen tudi* prejel mednarodno nagrado Latisana per il Nord-Est in makedonsko nagrado prozart na 11.

mednarodnem festivalu literature Pro-za Balkan v Skopju.

Janko KOS je prejel Trubarjevo priznanje.

Hojka KRAIGHER je bila imenovana za predsednico Sveta za varovanje okolja pri SAZU in tajnico Razreda za naravoslovne vede.

Janez KRANJC je bil izvoljen za člana predsedstva po 22. členu zakona o SAZU.

Knjiga Jožeta KRAŠOVCA *God's righteousness and justice in the Old Testament* je prejela prvo mesto v kategoriji »Sveto pismo: priljubljene študije« za nagrado Catholic Media Book Awards 2023. Kot eden izmed avtorjev znanstvene monografije *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda I-II* je prejel priznanje za najodličnejši raziskovalni dosežek Univerze v Ljubljani v letu 2023.

Stanko KRISTL je postal častni meščan Mestne občine Ljubljana.

Peter KRIŽAN je pridobil projekt ERC za potrditev svojih raziskav in hitrejši prehod v inovacije.

Boris A. NOVAK je postal tuji član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine (ANUBiH) in zaslužni profesor Univerze v Ljubljani.

Marijan PAVČNIK je postal zaslužni profesor Univerze v Ljubljani.

Tomaž PROSEN je pridobil že drugi ERC projekt.

Renata SALECL je bila ponovno izvoljena za načelnico Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU.

Marko SNOJ je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju slovenskega jezika. Izvoljen je bil za podpredsednika SAZU. Slavko SPLICHAL je prejemnik nagrade Karol Jakubowicz za medije in demokracijo za knjigo *Datafication of Public Opinion and the Public Sphere: How Extraction Replaced Expression of Opinion* (Upodatkovanje javnega mnenja in javne sfere: Kako je izluščanje nadomestilo izražanje mnenj), ki je leta 2022 izšla pri založbi Anthem Press v Londonu in New Yorku.

Marija STANONIK je bila ponovno izvoljena za članico predsedstva po 22. členu zakona o SAZU.

Nina ŠENK KOSEM je prejela nagrado Johann Joseph Fux. Izvoljena je bila za članico predsedstva po 22. členu zakona o SAZU.

Peter ŠTIH je bil ponovno izvoljen za predsednika SAZU.

Peter VODOPIVEC je bil ponovno izvoljen za načelnika Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU.

Prešernova nagrada za življenjsko delo Hermanu Gvardjančiču

Odlomek iz utemeljitve akad. Milčka Komelja

SLIKARSTVO HERMANA GVARDJANČIČA izvira iz skrajne občutljivosti za duhovno atmosfero življenjskega okolja. Slikar z izjemno senzibilnostjo spreminja samotne hiše, gorenjske panorame in smrekove gozdove v dramatična prizorišča človeških tragedij ter v preplete sunkovite risbe in barvitega plamenjenja sublimira vso svojo empatijo do tegob sveta, tudi do vojn, naravnih kataklizem in posledic pandemije; vendar ne programsko deklarativno, marveč kot spontan izraz najbolj intimnega vživetja.

Prečiščen v ognju svoje notranje vznemirjenosti umetnik take ekspresije vse bolj pogloblja tudi v sozvenevanju s kozmosom, se prepušča zanosu eterične glasbe, ki ga zbližuje z neskončnostjo, ter s poetičnimi vizijami drami zavest o skrivnostnih lepota in vrednotah življenja. Njegova umetnost se ob vsej konceptijski enovitosti nikdar ne ponavlja, zato ji ustvarjalna moč samo narašča.

S tako osebno prežarjenostjo je Herman Gvardjančič slovensko krajinarsko slikarstvo prvič po ekspresionizmu postavil na novo, izrazito ponotranjeno ustvarjalno raven. V širšem zaledju evropske ustvarjalnosti pa njegova umetnost priča o neuničljivosti severnjaško ekstatičnega izražanja sveta. Vanjo je umetnik ponovno vdihnil človeško bolečino in hrepenenje in krajinarstvo povzdignil v izpovedno in nadosebno mistične sfere segajočo ezoterično ustvarjalnost. V njenih svetlobah in teminah se prikazujejo občutenja in usode, umetnikov odnos do narave, domovine in vse bolj zloslutne sodobne civilizacije. V njegovem ustvarjalnem zanosu pa utripa neomajno zaupanje v umetnost kot usodno zavezo ustvarjalca, ki lahko v življenju vztraja le s čopičem v rokah.

Z več kot polstoletnim mednarodno odmevnim ustvarjalnim delom je Herman Gvardjančič vtisnil zmagovito obujenemu slovenskemu

krajinarstvu edinstven, docela avtentičen pečat. S svojo izrazno močjo je bistveno obogatil našo celotno likovno ustvarjalnost.

Zoisova nagrada za vrhunske dosežke na področju slovenskega jezika akad. Marku Snoju

AKADEMIK PROF. DR. MARKO SNOJ je doktor jezikoslovnih znanosti, ki deluje na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Raziskovalno se posveča slovenskemu jeziku, njegovemu trenutnemu razvoju, še bolj pa njegovi zgodovini in predzgodovini. Rešuje najtežje etimološke probleme, etimološke razlage pa zna predstaviti tudi na poljuden način. Njegov Slovenski etimološki slovar na spletu dnevno obišče več tisoč uporabnikov, v tiskani obliki pa je doživel že tretjo, dopolnjeno izdajo. Po njem so se zgledovali češki, slovaški, poljski in hrvaški etimološki slovar ter nastajajoči makedonski. S *Šolskim etimološkim slovarjem slovenskega jezika*, ki je v slovanskem in širšem srednjeevropskem prostoru novost, pa je osnovno etimološko znanje prenesel tudi v osnovne in srednje šole.

V zadnjih letih je zgodovino slovenskega jezika preučeval predvsem iz del Marka Pohlina ter iz njegovega besedja sestavil slovar na v svetovnem merilu edinstven način, saj omogoča vstop v besedje ne samo po abecedi, temveč tudi iz pomenske in slovnične smeri. Na sinhroni ravni se dr. Snoj posveča medmetom, ki so bili v našem slovničarstvu in slovarstvu nekoliko zapostavljeni. V razpravi o slovničnih lastnostih slovenskih medmetov je opisal vrsto doslej neopisanih pojavov, ki so značilni samo za medmete, in sicer na vseh jezikovnih ravninah, zlasti na fonetični.

Znanstvena in umetniška srečanja

3. JANUARJA

Sodniško pravo

(znanstvena konferenca, zlata predavalnica PF)

Program

- predsednik SAZU akad. Peter Štih: uvodni pozdrav
- akad. Marijan Pavčnik, PF, nekdanji sodnik Ustavnega sodišča
RS: *Glose ob sodniškem pravu*
- prof. dr. Marko Bošnjak, sodnik in podpredsednik Evropskega sodišča za človekove pravice: *Sodniško pravo in Evropsko sodišče za človekove pravice*
- prof. dr. Maja Brkan, sodnica na Splošnem sodišču Evropske Unije: *Sodišče EU kot soustvarjalec prava*
- doc. dr. Tilen Štajnpihler Božič, PF, prof. dr. Samo Bardutzky, PF: *Sodniški kozmopolitizem – Sklicevanje na tujo sodno prakso v slovenski ustavnosodni presoji*
- prof. dr. Matej Accetto, sodnik in predsednik Ustavnega sodišča RS: *Strateško pravdanje in strateško sojenje?*
- prof. dr. Aleš Galič, PF: *Jamstva glede enotne sodne prakse kot del pravice do poštenega sojenja*
- prof. dr. Miro Cerar, PF: *Vprašanje sodnikov (ne)vezanosti na podzakonske akte in exceptio illegalis*
- zasl. prof. dr. dr. h.c. mult. Janez Kranjc, PF: *Pravotvornost rimskega pretorja*
- Tomaž Pavčnik, sodnik Vrhovnega sodišča: *Civilnopravni instituti in ustava kot vira sodniškega prava*
- prof. dr. Primož Gorkič, sodnik Vrhovnega sodišča: *Viri pravil kazenskega procesnega prava onkraj zakona*
- mag. Nina Betetto, sodnica Vrhovnega sodišča: *Mehko sodniško pravo*

Povzetki so dostopni na: <https://www.sazu.si/uploads/files/>

57ee1e0bc23371144545f64b/Sodniško%20pravo%20-%20povzetki.pdf

12. FEBRUARJA

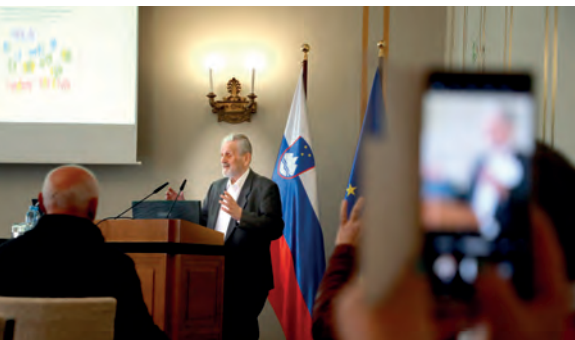
Izzivi občanskega raziskovanja

(posvet)

V organizaciji Sveta za razvoj pri SAZU (SR) ob izidu knjig *Izzivi občanskega raziskovanja*, *Izkušnje in pričakovanja iz Žirov in od drugod I in II* ter *Družboslovno raziskovanje med profesionalizacijo in podružbljanjem* avtorja in sourednika akad. Zdravka Mlinarja.

Program

- Igor Emri, predsednik SR: pozdravni nagovor
- Slavko Splichal: *O obrobju in zaledju institucionalnega znanstvenega sistema* (predgovor)
- Zdravko Mlinar: *Občansko raziskovanje med profesionalizacijo in podružbljanjem znanosti* (osrednji govor)
- Mirjana Ule: Kako občanska znanost izziva profesionalno znanost
- Mihael Naglič: Zakaj so *Izzivi občanskega raziskovanja* nastali ravno v Žireh?
- Barbara Pipan: Občansko raziskovanje v mednarodnem raziskovalnem projektu INCREASE
- Miro Pušnik: Mreža občanske znanosti v Sloveniji in Akcijski načrt RRIS 2021–2030

V povsem zasedeni dvorani SAZU je bila predstavljena knjiga *Izzivi občanskega raziskovanja*, ki jo je pripravil akad. Zdravko Mlinar s sodelavci. Kolektivna dvodelna publikacija v obsegu 495 + 558 strani, pri kateri je sodelovalo okrog 80 avtorjev, je vzbudila veliko zanimanje. Predstavitev so obogatila štiri predavanja

strokovnjakov iz različnih strok: družboslovca akad. Slavka Splichala, akad. Igorja Emrija, prof. dr. Mirjane Ule in gostujočega predavatelja iz Žirov, ki je slikovito predstavil Žirovsko kotlino in

njene prebivalce. Sklepno predavanje je imel akad. Zdravko Mlinar, ki je – kljub svojim letom – odlično izpeljal nalogo in požel dolg aplavz.

RAJKO BRATOŽ

Več: <https://ipegaz.si/epub/izzivi1/> , <https://ipegaz.si/epub/izzivi2/> in https://www.sazu.si/uploads/files/pdfupload/SZR/MLINAR_2022_.pdf

16. FEBRUARJA

Posvet o habilitacijskih merilih

(dvorana SAZU)

Program

- akad. Matej Brešar (Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede): *Razmislek o habilitacijskih merilih*
- prof. dr. Mirjana Nastran Ule, izr. članica, (Razred za zgodovinske in družbene vede): *Razmislek o nujnosti spremembe habilitacijskih meril za razvoj kritične in refleksivne znanosti*
- akad. Marko Jesenšek (Razred za filološke in literarne vede): *Posvet o habilitacijskih merilih (HM) – humanistika*
- prof. dr. Željko Knez, izr. član (Oddelek za tehniške vede Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede): *Razmišljanje o habilitacijski merilih za področje tehnike*
- prof. dr. Gregor Anderluh, izr. član (Razred za naravoslovne vede): *Habilitacije*
- prof. Mirko Bratuša, izr. član, akad. Uroš Rojko (Razred za umetnosti): *Problematika habilitacijskih postopkov na področju umetnosti*
- akad. Gregor Serša (Razred za medicinske vede): *Razmislek o habilitacijskih merilih: Razred medicinskih ved*

Priporočila Rektorski konferenci RS in KOsRIS

Na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) je 16. februarja 2023 potekal posvet o habilitacijskih merilih na slovenskih univerzah in raziskovalnih inštitutih. V prvem delu smo predstavniki vseh šestih razredov SAZU predstavili izhodiščne poglede. Poleg podpisanega so to bili prof. dr. Mirjana Nastran Ule (I. razred), prof. dr. Marko Jesenšek (II. razred), prof. dr. Željko

Knez (III. razred), prof. dr. Gregor Anderluh (IV. razred), prof. Mirko Bratuša (V. razred) in prof. dr. Gregor Serša (VI. razred). Sledila je odprta razprava, v kateri so sodelovali rektorica UP prof. dr. Klavdija Kutnar, rektor UL prof. dr. Gregor Majdič, rektor UM prof. dr. Zdravko Kačič, rektor UNG prof. dr. Boštjan Golob in številni drugi gosti.

Ugotovili smo, da sedanja merila dajejo prevelik poudarek kvantitativnim kazalcem uspešnosti. S svojo togostjo pogosto ne motivirajo razvoja mladih znanstvenikov in umetnikov, temveč ga včasih celo zavirajo.

Navedeni predstavniki vseh razredov SAZU pozivamo ustanove, ki izvajajo habilitacijske postopke, da jih preoblikujejo na način, ki bo vzpodbujal iskanje ustvarjalnih presežkov. Predlagamo nekaj sprememb, ki bi po našem mnenju izboljšale sedanja habilitacijska merila.

1. Potrebni so jasno določeni minimalni pogoji za izvolitev v posamezni naziv. V primerjavi s sedanjimi naj bodo prožnejši in tako omogočijo posameznikom, da razvijejo svoj talent na način, ki bo zanje in za družbo najboljši.
2. Vrednotenje kvalitete mora biti skladno z mednarodnimi standardi in različno za različna področja. Značilnosti posameznih

ved, predvsem pa umetnosti, morajo biti upoštevane. Kot člani SAZU tudi pozivamo, naj habilitacijska merila spodbujajo objave v slovenskem jeziku.

3. Opustiti bi morali miselnost, da so potrebni pogoji za izvolitev tudi zadostni. Pri ocenjevanju znanstvenega ali umetniškega dela kandidatov bi morali

sodelovati ugledni in neodvisni tuji znanstveniki in umetniki, med poročevalci pa naj ne bo kandidatovih sodelavcev in nekdanjih mentorjev.

4. Gradivo, ki ga morajo kandidati priložiti k vlogi za izvolitev, je

izredno obsežno in velikokrat ostane neprebrano. Poudarek naj bo na izbranih delih, katerih pomen naj bo ustrezno utemeljen.

5. Znanstveno ali umetniško delo številnih sodelavcev ni dovolj poglobljeno, da bi jih zasluženost vodilo do naziva rednega profesorja, čeprav so mnogi izmed njih nepogrešljivi člani akademske skupnosti. Veljalo bi razmisliti, ali naj bo trajna le izvolitev v najvišji naziv. Trajnost naziva izrednega profesorja bi mnoge osvobodila težkega bremena in jim omogočila, da dobro delajo, kar znajo in za kar so usposobljeni. Prepričani smo, da bi s tem lahko zvišali tudi zahtevnostne kriterije pri volitvah rednih profesorjev.
6. Predlagamo razmislek o omejitvi števila mest za posamezni naziv in/ali vezavo naziva na delovno mesto. To bi lahko bil dolgoročni cilj. Z njegovo uveljavitvijo bi se rešili tudi nekateri sedanji problemi. Predlagamo tudi razmislek o poenotenju habilitacijskih meril in postopkov na ravni države.
7. Prehod k drugačnim merilom naj bo postopen in dobro premišljen. Prve spremembe bi lahko začeli uveljavljati pri volitvah v naziv rednega profesorja, kjer je prehod od kvantitativnih h kvalitativnim kriterijem najnujnejši.

Akad. prof. dr. MATEJ BREŠAR, *vodja odbora za pripravo posveta*
Ljubljana, 17. 2. 2023

15. MARCA

***Simpozij ob stoletnici akad.
Janka Pleterskega***

Program

- Pozdravni nagovor: dr. Peter Štih, predsednik SAZU; dr. Sonja Novak Lukanović, direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja (INV); dr. Irena Selišnik, predstojnica oddelka za zgodovino FF UL
- dr. Božo Repe, FF UL: *Akad. prof. dr. Janko Pleterski: oris življenja in dela*
- dr. Irena Selišnik in dr. Ana Cergol Paradiž, FF UL: *Politične*

stranke ter politična gibanja na Slovenskem pred 1918 v delih Pleterskega

- dr. Rok Stergar in dr. Jernej Kosi, FF UL: *Nacionalno vpašanje v delih Janka Pleterskega*
- dr. Marko Zajc, Inštitut za novejšo zgodovino (INZ): *Jugoslovansko vprašanje v delih Janka Pleterskega*
- dr. Valentin Sima, Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu: *Pomen Janka Pleterskega za generacijo koroških slovenskih študentov 1970-ih let*
- dr. Danijel Grafenauer, INV: *dr. Janko Pleterski in njegovo proučevanje zgodovine ter položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem v okviru Inštituta za narodnostna vprašanja*
- dr. Marta Verginella, FF UL: *Povojna tranzicija v Julijski krajini med kontinuiteto in diskontinuiteto (1918–1921)*
- dr. Jurij Perovšek, INZ: *Slovenska politična misel na predvečer druge svetovne vojne*
- dr. Bojan Godeša, INZ: *Janko Pleterski in njegovo preučevanje druge svetovne vojne*

Posnetek simpozija je dostopen na spletni strani STA: <https://video.sta.si/video/1068#7144>.

16. MARCA

5. letno srečanje z mladimi

(v soorganizaciji s Slovensko znanstveno fundacijo (SZF); dvorana SAZU, Prešernova dvorana)

Program

- predsednik SAZU akad. Peter Štih, predsednik uprave SZF dr. Edvard Kobal: pozdravni nagovor
- akad. Gregor Serša: *Kratek uvod v vsebino letnega srečanja*
- akad. Gregor Serša: *Napredek v medicini na temelju z dokazi podprte medicine*
- akad. Tatjana Avšič - Županc, doc. dr. Miša Korva: *COVID-19: kaj smo se naučili o tem virusu*
- prof. dr. Tadej Battelino, izr. prof. dr. Urh Grošelj: *Genetika v medicini*
- akad. Marko Noč, dr. Peter Radšel: *Nenaden zastoj srca izven*

bolnišnice – izobraženi laiki rešujejo življenja

- akad. Saša Svetina: *Povezava med medicino in naravoslovnimi vedami na primeru nedavno odkritega proteina za zaznavo tipa*
- akad. Franc Strle: *Medicina odpira številna vrata*
- asist. Ana Perdih, dr. med: *Družinski zdravnik danes*
- akad. Marko Noč, dr. Peter Radšel: *Pravilni ukrepi laika pri srčnem zastoju*

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je v sodelovanju s Slovensko znanstveno fundacijo že petič zapored priredila srečanje z mladimi. Osnovni namen srečanja, ki postaja tradicionalno in smo ga poimenovali *Prebujanje plemenitosti in modrosti*, je približati najvišjo znanstveno in umetniško ustanovo – njeno poslanstvo, članstvo in dosežke najpomembnejših slovenskih znanstvenikov in umetnikov – mladim, šolajočim se ljudem. V nadaljevanju pa tudi vzpostaviti trajnejše povezave med Akademijo in srednjimi šolami na Slovenskem.

Prvo srečanje leta 2017 je bilo posvečeno krasoslovju, drugo slovenskemu jeziku, tretje fiziki osnovnih delcev, četrto, ki je bilo zaradi epidemije z dveletno zamudo predstavljeno na leto 2022, pa prihodnosti Evropske unije. Tema letošnjega srečanja je bila medicina.

17. MAJA

Upodatkovanje družbenih ved in skrb za digitalno družboslovno dediščino

(posvet v organizaciji Sveta za razvoj pri SAZU, dvorana SAZU)

Program

- Slavko Splichal, SAZU in FDV UL: *Upodatkovanje družbe in družbenih ved*

- Ivan Bratko, SAZU in FRI UL: *Premiki v umetni inteligenci*
- Aida Kamišalić Latifić, državna sekretarka, Ministrstvo za digitalno preobrazbo: *Razvoj podatkovne infrastrukture v Sloveniji*
- Simon Krek, IJS in UL: *Digitalna infrastruktura za slovenski jezik*
- Luka Kronegger, FDV UL: *Spletno strganje za ohranjanje in analizo medijskih vsebin*
- Gregor Leban, IJS: *Uporaba umetne inteligence za identifikacijo globalnih dogodkov iz novic*
- Vojko Gorjanc, FF UL: *Infrastruktura za (slovensko) digitalno humanistiko*
- Boris Mance in Jernej Kaluža, FDV UL: *Digitalne platforme in tehnološko usmerjanje razvoja medijev: Google Digital News Initiative*
- Boštjan Špetič, Računalniški muzej: *revije.muzej.si in evidenca.muzej.si kot primer rastoče strukturirane semantične zbirke podatkov in analiz zgodovine informatizacije v Sloveniji*
- Polona Petek, Rok Kajzer Nagode in Lev Predan Kowarski, AGRFT UL: *Izzivi digitalizacije za ohranjanje in zgodovinenje slovenske filmske dediščine*
- Iztok Štötl, UKC Ljubljana: *Podatki o zdravju in družba*
- Pika Šarf, Informacijski pooblaščenec: *Vplivi upodatkovanja družbe na pravo in pravna regulacija uporabe (raziskovalnih) podatkov*

Sodobne družbe se soočajo s kompleksnimi izzivi, kot so staranje, podnebne spremembe, migracije, negotovost dela, vse večje družbene neenakosti, populizem. Z občo digitalizacijo in umetno inteligenco se pomembno spreminjata človekovo zasebno in javno življenje in delovanje, saj digitalno okolje v vedno večji meri postaja primarno človekovo delovno in življenjsko okolje. Razumevanje teh izzivov in iskanje ustreznih rešitev je (ali bi vsaj moralo biti) jedro družboslovja. S pojasnjevanjem, kako družba deluje, imajo družboslovci pomembno vlogo pri posredovanju svojih spoznanj lokalnim, nacionalnim in mednarodnim odločevalcem, nevladnim organizacijam, strokovnjakom z drugih področij in javnosti. V današnjem hitro spreminjajočem se svetu je vloga družboslovcev

pomembnejša kot kdaj koli prej, hkrati pa se z eksponencialnim povečevanjem količine podatkov, ki »informirajo« družbene vede, družboslovno raziskovanje bistveno spreminja. Nastaja nova generacija družboslovja z novim raziskovalnim potencialom, ki ga je sprostila digitalizacija. Kompleksnih družbenih sprememb, ki pomembno vplivajo na vsakdanje življenje ljudi, ni mogoče opisati in pojasniti z eno samo vrsto podatkov ali eno samo disciplino. Analitika velikih podatkov, umetna inteligenca, vse pomembnejša vloga podatkovno usmerjenih empiričnih raziskav v oblikovanju našega razumevanja sveta in s tem povezan globalni val multi- in transdisciplinarnih pristopov v družboslovju povečujejo epistemične in konceptualne izzive za družbene vede.

Izhodišča za razpravo so dostopna na spletni strani SAZU: <https://www.sazu.si/uploads/files/57ee1d95c23371144545f64a/Izhodišča%20razprava.pdf>.

22. MAJA

Gozd prihodnosti (GOZD in LES 2023)

(znanstveno srečanje, GIS)

Program

Moderatorja: Hojka Kraigher, GIS, in Miha Humar, BF UL

- Nike Krajnc, direktorica Gozdarskega inštituta Slovenije; Marina Pintar, dekanja Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani: pozdrav gostiteljev
- akad. Mitja Zupančič, SAZU: odprtje srečanja in uvodno predavanje

Predavanja (moderatorka Jožica Gričar, GIS)

- Kermavnar idr.: *Analiza potencialnih vplivov podnebnih sprememb na razširjenost gozdnih rastlinskih vrst v Evropi z bioklimatskimi modeli*
- Krapež Tomec idr.: *Uporaba lesa v materialih za 3D-tisk*
- Uhan idr.: *Vključenost ciljev trajnostnega razvoja v pedagoškem in raziskovalnem delu na primeru gozdarstva in lesarstva v okviru Biotehniške fakultete v Ljubljani*
- Vilhar idr.: *Vpliv velikopovršinskih motenj gozdov na kroženje vode v kraških vodonosnikih*

Predstavitve plakatov in izbranih projektov (moderator Marko Petrič, BF)

- Westergren idr.: *Provenienčni poskusi nove generacije*
- Gričar idr.: *Vpliv klime na fenologijo listov in kambija pri puhastem hrastu: njuna povezanost in vpliv na prevodnost lesa in floema*
- Skoberne idr.: *Videoprikaz vzorčenja in priprave trajnih preparatov za spremljanje sezonskega nastajanja lesa in floema*
- Mrak idr.: *Vpliv eksperimentalne suše na vitalnost ektomikorize in združbo ektomikoriznih gliv puhastega hrasta na Podgorskem krasu*
- Šibanc idr.: *LIFE SySTEMiC: Mikrobiom tal v treh sistemih gojenja bukovih gozdov*
- Brglez idr.: *Odziv sadik rdečega in črnega bora na izbrane vrste gliv*
- Devetak idr.: *Uporaba visokozmogljivega sekvenciranja pri varovanju zdravja gozdnega in mestnega drevja*
- Naumovski idr.: *Uporaba nedestruktivnih metod. Preizkušanje od vzorca do objekta*
- Levanič idr.: *REWinnUSE: uporaba odsluženega lesa in smrekovini alternativnih lesnih vrst za razvoj popolnoma razstavljivih lesenih oken*
- Vek idr.: *Stranske verige vrednosti v gozdno-lesnem sektorju. Manjvredna drevesna biomasa kot surovina za pridobivanje rastlinskih polifenolov*
- Baloh idr.: *Projekt: Zelena infrastruktura za gozdove in drevesa*
- Arnič idr.: *Vpliv podnebnih sprememb na razpoložljivost lesa in ovrednotenje snovnopredelovalnih potencialov gozdno-lesnega biogospodarstva v Sloveniji*
- Pezdevšek Malovrh idr.: *Stanje na področju poslovnega povezovanja zasebnih lastnikov gozdov*
- Juvančič idr.: *Koncept biogospodarstva – Slovenija*
- Plevnik idr.: *Naklonjenost lastnikov gozdov do prilagoditev gospodarjenja z gozdom, pomembnih za krepitev gozdno-lesnega biogospodarstva*

V ponedeljek, 22. maja 2023, je v veliki dvorani Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) potekalo že 13. znanstveno srečanje *GOZD in*

LES, to leto s podnaslovom Gozd prihodnosti. Na srečanju sta prisotne najprej pozdravili dr. Nike Krajnc, direktorica GIS, in prof. dr. Marina Pintar, dekanja Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, otvoril ga je akad. Mitja Zupančič, član IV. razreda za naravoslovne vede pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, s predavanjem z naslovom *Endemizem v flori Slovenije*.

Sledile so predstavitve mlajših znanstvenikov: V prvem predavanju je dr. Janez Kermavnar iz GIS predstavil analizo potencialnih vplivov podnebnih sprememb na razširjenost 70 gozdnih rastlinskih vrst podrasti v bukovih gozdovih v Evropi na osnovi bioklimatskih modelov. Sledila je predstavitev mlade raziskovalke Daše Krapež Tomec z Oddelka za lesarstvo o uporabi lesa v materialih za 3D-tisk, Zale Uhan z Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire o vključenosti ciljev trajnostnega razvoja v pedagoškem in raziskovalnem delu na primeru gozdarstva in lesarstva v okviru Biotehniške fakultete v Ljubljani, dr. Urša Vilhar iz GIS pa je predstavila skupne raziskave z Inštitutom za raziskovanje Krasa ZRC SAZU o vplivu veliko-površinskih motenj gozdov na kroženje vode v kraških vodonosnikih. Panel je povezovala dr. Jožica Gričar iz GIS.

Po odmoru je sledila predstavitev plakatov in izbranih projektov, ki potekajo na partnerskih institucijah v povezavi z gozdom prihodnosti. Panel je povezoval prof. dr. Marko Petrič, ki je povedal: »Gozdovi prihodnosti bodo s spremenjenimi pogoji nedvomno vplivali na les, njegovo sestavo in predelavo. Povezovanje znanja v tako tesno povezani verigi, kot je gozdno-lesna veriga, je pomembno za uspešno delovanje vseh členov.« Predstavljenih je bilo 14 plakatov raziskovalcev iz GIS, Biotehniške fakultete in Zavoda za gradbeništvo.

Znanstveno srečanje se je sklenilo z diskusijo, v kateri so razpravljavci ugotavljali, da se v gozdovih zaradi podnebnih sprememb spreminjajo trendi v dinamičnem ravnovesju v gozdnih ekosistemih. Gozdovi so tako podvrženi številnim ujmam, spreminja se obnova, združbe vseh organizmov v gozdu in struktura gozdov. Vedno pogostejše so prisotne tudi tujerodne invazivne vrste. Ome-

njene spremembe pa vplivajo tudi na les in na njegovo rabo, na nove tehnike sečnje in spravila lesa ter nove skupine deležnikov, ki želijo vplivati na gospodarjenje z gozdom. Tako podnebne kot socio-demografske spremembe pa od raziskovalcev zahtevajo, da v svoje raziskave vključujejo nove elemente in neznanke.

Organizatorji srečanja *GOZD in LES 2023* so bili, s IV. razredom za naravoslovne vede in Svetom za varovanje okolja Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Programska skupina Gozdna biologija, ekologija in tehnologija, vodja prof. dr. Hojka Kraigher; Programska skupina Les in lignocelulozni kompoziti, vodja prof. dr. Miha Humar; Programska skupina Gozdno-lesna veriga in podnebne spremembe: prehod v krožno biogospodarstvo, vodja dr. Jožica Gričar. Srečanje je finančno podprl projekt LIFE SySTEMiC, sofinanciran s strani programa LIFE, MNVP, MKGP in GIS.

HOJKA KRAIGHER

2. JUNIJA

Srečanje z Nemško akademijo za jezik in slovstvo

(NUK)

Nemška akademija za jezik in slovstvo je imela tokratno spomladansko konferenco v Ljubljani. Pod geslom *Od besede do besede, od verza do verza* (iz pesmi Petra Semoliča) se je med 2. in 4. junijem 2023 zvrstilo več dogodkov s priznanimi slovenskimi in nemško govorečimi pisatelji in znanstveniki.

Nemška akademija za jezik in slovstvo je ena osrednjih nemških ustanov za jezik in književnost, ki združujejo pomembne nemško govoreče pisatelje, prevajalce, kritike in znanstvenike iz Nemčije in tujine. Od leta 1951 podeljuje Büchnerjevo nagrado, najprestižnejše priznanje za književnost v nemškem jeziku. Srečanja se je udeležilo petdeset članov Akademije.

Konferenca je med drugim tematizirala razmerje med jezikom, literaturo in identiteto. Na branjih in pogovorih so nastopili izredni član SAZU Milan Dekleva, Miljana Cunta, Terézia Mora, Jan Wagner, Uroš Zupan, Durs Grünbein, dopisna članica SAZU Maja Haderlap in drugi.

Eden osrednjih dogodkov z naslovom *Glasovi v jeziku: Literatura – jezik – identiteta – nacija* je bil v Veliki čitalnici NUK 2. junija. Zbrane sta nagovorila predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti akad. Peter Štih in predsednik Nemške akademije za jezik in slovstvo Ernst Osterkamp. Eno uvodnih predavanj je imel izredni član SAZU prof. dr. Tomo Virk, vsi trije pa so skupaj z Milanom Deklevo, Andreasom Gardtom in Danielo Strigl nastopili tudi na okrogli mizi.

12.–14. SEPTEMBRA

Pleteršnikovi dnevi – Stoletnica smrti Maksa Pleteršnika – Simpozij o slovaropisju

(znanstveni simpozij; Pišce, Ljubljana, Cankova; v organizaciji II. razreda SAZU, Društva za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine Maks Pleteršnik, Strokovnega odbora za slovenski jezik Maksa Pleteršnika, Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija, Občine Brežice in Občine Cankova)

Program

12. SEPTEMBRA (Pišce)

- Alenka Šivic-Dular:
Pleteršnikovo slovarsko gradivo v doktorski disertaciji Frana Ramovša
- Metka Furlan: *Dve veliki dediščini Maksa Pleteršnika: Slovensko-nemški slovar in rokopisna zbirka zemljepisnih imen*
- Irena Orel: *Besedje iz slovarskega gradiva v Pleteršnikovi ostalini in drugih zbirkah ter iz njegovih del v Slovensko-nemškem slovarju (1894–95)*
- Miha Sušnik: *Prvi prirastek digitalnega prepisa Pleteršnikove rokopisne zbirke zemljepisnih imen*
- Mitja Trojar: *Jezikoslovna terminologija v Pleteršnikovem*

Slovensko-nemškem slovarju

- Janez Dular: *Makronska dediščina Pleteršnikovih tonemskih dvojnic*
- Andreja Legan Ravnikar: *Besedotvorne variante v zgodovinskih slovarjih na Franu: od eSSKJ16 do Pleteršnika*
- Jožica Škofic: *Rastoči besednjak SLA*
- Nataša Jakop: *Pragmatični frazemi v Pleteršnikovem slovarju*
- Vera Smole: *Slovaropisni prikaz glagolskih frazemov v govoru Pišec in okolice*
- Mihaela Koletnik: *Prekmurska botanična terminologija v Pleteršnikovem slovarju*
- Irena Stramljič Breznik: *Uslovarjanje feminativov*
- Nina Zver: *Prislov v ljudskem slovstvu Števana Kūharja*
- Marko Jesenšek: *Prekmursko slovaropisje*

13. SEPTEMBRA (dvorana SAZU)

- Marko Snoj: *O priimku Pleteršnik*
- Andrej Perdih: *Tehnični postopki preverjanja pri eSSKJ*
- Janoš Ježovnik: *Vloga jezikovnih podatkov obstoječih jezikovnih priročnikov pri pripravi eSSKJ*
- Nina Ledinek, Mija Michelizza: *Redakcija poimenovanj za živa bitja v eSSKJ*
- Kozma Ahačič: *Portal Franček kot možnost združevanja različnih slovaropisnih podatkov*
- Domen Krvina: *Sprotni slovar slovenskega jezika – 10 let*
- Tomaž Erjavec, Karmen Kenda-Jež, Mojca Kumin Horvat, Andrejka Žejn: *Priprava XML-sheme za izdelavo digitalne izdaje Tezavra slovenskega ljudskega jezika na Koroškem*
- Matej Meterc: *Izbiranje iztočnic za Slovar pregovorov in sorodnih paremioloških izrazov: želje, merila in empirični podatki*
- Andreja Žele: *Slovar kot obnovljivi vir: uporabne nerabljene »Pleteršnikove« glagolske tvorjenke*
- Alenka Jelovšek: *Vpliv Bohoričeve slovnice na Hipolitov trijezični slovar*
- Metod Čepar: *Problematika mestnika ednine v slovenskem knjižnem jeziku 16. stoletja*

- Dejan Gabrovšek: *Besedni red veznika*
- Jakob Müller: *Slovar slovenskega taroka*
- David Blažek: *Ali v 21. stoletju sploh še rabimo dvojezične slovarje? (ob nastanku novega Slovensko-čškega slovarja na Češkem)*

14. SEPTEMBRA (Cankova)

- Marko Jesenšek: *Prekmurski jezik*
- Klaudija Sedar: *Pregled prekmurskega slovaropisja*
- Matija Trojar: *Predstavitev Slovarja stare knjižne prekmurščine ob tristoletnici rojstva Števana Küzmiča*
- Franci Just, Štefan Kardoš: *Izročilo Števana Küzmiča in njegovih naslednikov za današnji čas ali romanje za Knjigo*
- Mihaela Koletnik: *Prekmurska živalska frazeologija*
- Vesna Mikolič: *Cankarjevo besedje*

Tridnevni simpozij se je začel v Pišecah (12. 9.), nadaljeval na Pleteršnikov smrti dan v dvorani SAZU (13. 9.) in se sklenil na Cankovi (14. 9.). Šlo je za inovativno in aktualno znanstveno srečanje, ki promovira slovensko jezikoslovno znanost, v Sloveniji in tujini pa razširja vedenje o slovaropisni dediščini Maksa Pleteršnika in dosežkih sodobnega slovenskega slovaropisja.

Maks Pleteršnik je bil Miklošičev dunajski študent slavistike in klasične filologije. Miklošič je Pleteršnika uvedel v slovaropisno delo kot korektorja svojega slovarja stare cerkvene slovanščine (*Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, emendatum auctum* 1862–1865), nato je sodeloval pri nastajanju *Wiesthalerjevega latinsko-slovenskega slovarja* (od leta 1894 naprej) in se kot urednik *Slovensko-nemškega slovarja* uveljavil za najznamenitejšega slovenskega slovaropisca. Poznan je tudi kot prevajalec, npr. *Slovo o polku Igorjeve* (1866), *Kaliforniske povesti* (1876), *Špijonova usoda* (1916), pisec različnih razprav s področja antike (življenje starih Grkov in Rimljanov), gimnazijski profesor itn. Bil je dopisni član Jugoslavske akademije v Zagrebu.

Vodja simpozija akad. Marko Jesenšek je povezal slovenistično jezikoslovje in zbral 37 znanstvenikov jezikoslovcev, ki so predstavili najnovejše poglede na življenje in delo Maksa Pleteršnika (*3. 12. 1840, Pišce, † 13. 9. 1923, Pišce), avtorja znamenitega *Slovensko-nemškega slovarja* (1894/95). Izhodišče za znanstveno srečanje je bilo Pleteršnikovo slovaropisno delo in slovensko slovaropisje sploh, in sicer kot nadaljevanje že znanih raziskav, ki jih je urednik Jesenšek zbral v monografijah s predhodnih Pleteršnikovih dnevov, npr. *Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja*, *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*, *Slovensko jezikoslovje*, *književnost in poučevanje slovenščine: Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*, *Veliki madžarsko-slovenski spletni slovar* itn.

Podpredsednik SAZU akad. Marko Snoj je v pozdravnem nagovoru v dvorani SAZU imenoval Pleteršnika za »vélikega moža našega jezikoslovja in kulture«. Referenti so izpolnili njegova pričakovanja, saj smo slišali »besede o novih slovaropisnih podvigih, ki bi bili ne glede na njihovo modernost brez Pleteršnikovega dela precej drugačni,« in tudi spoznanja, »ki jih je zaradi uzaveščanja Pleteršnikovega dela vredno slišati večkrat«.

Simpozij s podnaslovom *Simpozij o slovaropisju* je imel tri tematske sklope.

(1) V tematskem sklopu *Slovaropisje v sinhronem in diahronem razvoju* (Pišce, 13. 9.) je bila predstavljena Pleteršnikova slovaropisna dediščina, in sicer (A) Pleteršnikovo slovarsko gradivo, njegov *Slovensko-nemški slovar* in njegova rokopisna zbirka zemljepisnih imen; (B) rastoči besednjak *Slovenskega lingvističnega atlasa*, ki si ga je Ramovš zamislil kot »nekakšen slovar, ki pa ni alfabetsko, marveč geografsko urejen«; (C) vprašanja jezikoslovne terminologije, tonemskosti, frazeologije in feminativov, ki izhajajo iz Pleteršnikovih slovarskih rešitev.

(2) V tematskem sklopu *Jezikovni viri in tehnologije* (dvorana SAZU, 13. 9.) so bili referati osredinjeni na (A) eSSKJ, (B) *Portal Franček*, (C) *Sprotni slovar slovenskega jezika*, (Č) digitalno izdajo *Tezavra slovenskega ljudskega jezika na Koroškem*, (D) *Slovar pregovorov*,

(E) *Slovar slovenskega taroka*, (F) zgodovinsko slovaropisje in (G) sodobne dvojezične slovarje.

(3) V tematskem sklopu *Prekmursko slovaropisje* (Cankova, 14. 9.) so bili predstavljeni (A) začetki prekmurskega slovaropisja; (B) prekmurski jezik in prekmursko slovaropisje po letu 1919; (C) prekmursko besedje; (Č) *Slovar stare knjižne prekmurščine*, ki je ponatisnjen ob tristoletnici rojstva Števana Küzmiča; (D) izročilo Števana Küzmiča in njegovih naslednikov za današnji čas (romanje za Knjigo). Čeprav Pleteršnik nikoli ni prišel na Cankovo ali v Prekmurje, je pomembno povezan s prekmurskim prostorom. Imel je odlične informatorje iz Prekmurja, ki so mu približali prekmurski jezikovni prostor. Bil je prvi med slovenskimi slovaropisci in jezikoslovci, ki je upošteval prekmursko različico slovenskega knjižnega jezika. Zavedal se je, da je vse do poenotenja slovenske knjižne norme sredi 19. stoletja ob knjižni kranjščini soobstajala tudi knjižna prekmurščina. Pleteršnik je njeno normativnost sprejel v svoj slovar.

MARKO JESENŠEK

14. in 15. SEPTEMBRA

Periferija ali regionalni centri? Tri stoletja umetnosti med Srednjo Evropo in Jadranom (1400–1700) – Periphery or Regional Centers? Three Centuries of Art between Central Europe and the Adriatic (1400–1700)

(umetnostnozgodovinski kolokvij; dvorana SAZU)

Program

14. septembra

- Marko Snoj, podpredsednik SAZU: Uvodni pozdrav / Salutation
- Matej Klemenčič: *O centrih, periferijah in regijah: kratek historiografski uvod* / On Centres, Peripheries and Regions: A Short Historiographical Introduction
- Robert Peskar (Ljubljana): *Ptujskogorska delavnica in uveljavitev novih arhitekturnih prvin v gradbeni produkciji zgodnjega 15. stoletja v Sloveniji* / The workshop of Ptujška Gora and the

implementation of new architectural elements in the architecture of the early 15th century in Slovenia.

- Polona Vidmar (Maribor): *Celjski oltar na Ptujski Gori / The Altar of Counts of Cilli at Ptujška Gora.*
- Samo Štefanac (Ljubljana): *Ko provinca preraste v regionalni center: župnijska cerkev sv. Kancijana v Kranju in poznogotska arhitektura na Gorenjskem / When the Province Grows into a Regional Center: The St Cantianus Parish Church in Kranj and Late Gothic Architecture in Upper Carniola.*
- Gašper Cerkovnik (Ljubljana): *Mojster Bolfgang iz Crngroba in vprašanje regionalnosti stenskega slikarstva druge polovice 15. stoletja na Kranjskem / Master Bolfgangus of Crngrob and the Question of Regionality of Mural Painting of the Second Half of the 15th Century in Carniola.*
- Renata Novak Klemenčič (Ljubljana): *Koper in beneška renesansa okrog 1500 / Koper (Capodistria) and Venetian Renaissance in around 1500.*
- Péter Farbaky (Budapest): *Changes and new perspectives in the research of Early Renaissance Art in Hungary*
- Matej Klemenčič (Ljubljana): *Umetnostno naročništvo škofa Tomaža Hrena: med ambicijo in zmožnostjo / Artistic patronage of bishop Thomas of Ljubljana (1597–1630): between ambition and ability.*
- Helena Seražin (Ljubljana): *Vloga ambasadorjev iz Goriške grofije pri novačenju italijanskih umetnikov in arhitektov za cesarski dvor / The Role of Ambassadors from Gorizia County in Recruiting Italian Artists and Architects for the Imperial Court*
- Damir Tulić, Mario Pintarić (Rijeka): *From Regional Centre to Periphery: the Pacassi Family of Altar Builders from Gorizia and Their Works in the Rijeka Region*
- Cristiano Guarneri (Venice): *Circulation, Use, Impact: A material-based enquiry into the consumption of architectural books in Baroque Slovenia*
- Tina Košak (Maribor): *Raznolike poti umetnin do Štajerske: Erazem Friderik grof Herberstein (1631–1691) in njegova umetnostna zbirka na gradu Hrastovec / Various Trails of Artworks to Styria: the Case of Erasmus Friedrich Count of*

Herberstein (1631-1691) and his Collection in Hrastovec
(Guttenhaag) Castle

- Jana Zapletalová (Olomouc/Aquila): *Attraversando le regioni? Come Baldassarre Fontana, uno dei migliori stuccatori d'Europa, "è finito" in periferia*

Akad. Janez Höfler je organiziral mednarodni umetnostnozgodovinski kolokvij, ki je potekal 14. septembra v dvorani SAZU. Prireditev je potekala pod naslovom *Periferija ali regionalni centri? Tri stoletja umetnosti med srednjo Evropo in Jadranom (1400–1700)*. Sodelovalo je okrog sedemnajst umetnostnih zgodovinarjev iz Slovenije in sosednjih držav. Sodeč po pohvalnih odzivih je bila prireditev na visokem znanstvenem nivoju in je povsem opravičila ambiciozni naslov.

RAJKO BRATOŽ

15. in 16. SEPTEMBRA

Konferenca slovenskih matematikov

(Festivalna dvorana Bled; v soorganizaciji SAZU)

Program

- akad. Peter Štih: uvodni nagovor
- Boštjan Kuzman: *Prof. Josip Plemelj – življenjska zgodba izjemnega človeka*
- dr. Milan Hladnik: *Profesor Plemelj in reševanje Hilbertovega 21. problema*
- dr. Željko Oset: *Intelektualna mreža akad. dr. Josipa Plemlja*

V raziskovalnem delu konference so prispevke o svojem znanstvenem delu v živo predstavili Boštjan Lemež, Katja Berčič, Aleksey Kostenko, Ada Šadl Praprotnik, Ganna Kudryavtsova, Pavle Saksida in Ljupčo Todorovski (vsi UL FMF), Nino Bašič, Nastja Cepak (UP FAMNIT), Janko Gravner (UC DAVIS in IAM), Martin Jesenko (UL FGG), Primož Lukšič (ABELIUM), Bor Harej (PRS), v pedagoškem delu pa Martin Raič, Matija Lokar (oba UL FMF), Aleš Toman (UL FE) ter Miha Simončič, Tinka

Majaron, Primož Trontelj, Aljoša Berk, Tjaša Černoša, Ambrož Demšar, Nataša Jerman, Danijela Gerkšič Blatnik in Renata Babič, zaposleni na različnih slovenskih osnovnih in srednjih šolah.

Konferenco so organizirali Odbor za matematiko pri DMFA Slovenije, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem, Fakulteta za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in podjetje Abelium, pokroviteljica pa je bila Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Dogodek je sponzorirala Zavarovalnica Triglav. Konferenca je imela tri sklope: plenarni minisimpozij, posvečen 150. obletnici rojstva očeta slovenske matematike akad. Josipa Plemlja, raziskovalni del s predstavitvami znanstvenih prispevkov matematikov iz različnih ustanov ter pedagoški del, posvečen predstavitvam učiteljev matematike in fizike na različnih stopnjah poučevanja.

**Nagovor predsednika SAZU akad. Petra Štiha
ob 150. obletnici rojstva Josipa Plemlja, Bled, 15. 9. 2023**

Spoštovane gospe in spoštovani gospodje, letos se spominjamo 150. obletnice rojstva vodilnega predvojnega slovenskega matematika Josipa Plemlja, blejskega domačina, ki si je že pred prvo svetovno vojno dal tu postaviti svojo hišo, poimenovano Vila Perun. Hiša slavnega matematika je imela prav zanimivo zgodovino, o kateri je pred kratkim pisal Željko Oset. Med drugim jo je kmalu po drugi svetovni vojni uprava za gostinstvo in turizem kategorizirala kot »gostinski obrat Bled – zasebne sobe Plemelj«. Nekaj časa so v njej nato v dogovoru s Plemljem, ki vendarle ni želel biti gostinec, počitnikovali člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti, od leta 1975 pa je v lasti Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, katerega prvi častni član je ob njegovi ustanovitvi leta 1949 postal prav Plemelj, ki ima v hiši tudi spominsko sobo.

Enajst let pred ustanovitvijo vašega društva je bila leta 1938 po več kot poldrugem desetletju dolgih prizadevanj ustanovljena Slovenska akademija znanosti in umetnosti oziroma Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, kot se je takrat uradno imenovala najvišja

slovenska znanstvena in umetnostna ustanova, ki zaradi vladajoče državne ideologije integralnega jugoslovanstva in z njo zvezanega unitarizma ni smela nositi prilastka slovenska. Josip Plemelj je bil eden od njenih ustanovnih članov. Prav zaradi tega vas danes kot predsednik SAZU tudi nagovarjam.

Pomena, ki ga je imel Josip Plemelj za slovensko matematiko in znanost nasploh, v tem krogu ni treba posebej izpostavljati. Zadostuje, da omenim, da je v vabilu na današnjo konferenco označen kot »oče slovenske matematike«. Profesor Milan Hladnik, ki bo danes o Plemlju govoril s strokovnega stališča, ga je nedolgo tega označil za »največjega in v svetu poleg Jurija Vege najbolj znanega slovenskega klasičnega matematika«, akad. Ivan Vidav, Plemljev najpomembnejši učenec, pa je v nekrologu v *Letopisu SAZU* ob Plemljevi smrti leta 1967 zapisal, da je bil »matematik svetovnega slovesa«, ki si je »trajen spomenik v matematiki postavil z rešitvijo Riemannovega problema, s katerim so se matematiki zaman ukvarjali petdeset let«.

Plemljevo življenje in kariera, o katerih je nekaj malega sam povedal leta 1949 na prvem kongresu jugoslovanskih matematikov prav tu, na Bledu, sta na neki način značilna za slovenske intelektualce njegovega časa. Rojenemu v skromnem kmečko-obrtniškem socialnem okolju, kjer je njegova ovdovela mati le z veliko težavo preživljala družino, je uveljavitev in ugledno kariero univerzitetnega profesorja omogočila le njegova izobrazba. Povezana je bila s Plemljevo izjemno nadarjenostjo za matematiko, ki jo je izkazoval že od prvih let svojega šolanja – in se je je tudi zavedal ter jo kultiviral, saj je imel občutek, »da me je narava usposobila za neko misijo v matematičnem svetu«.

Značilno za tisti čas je bilo tudi to, da svojega univerzitetnega študija ni mogel opraviti doma, ampak je moral tako kot številni njegovi rojaki na študij na Dunaj in je sprva tudi služboval daleč od doma; nazadnje kot redni profesor na univerzi v Černovicah v avstroogrski Bukovini v današnji Ukrajini. Po prevratu se je kot marsikateri, sprva na tuji univerzi delujoči Slovenec vrnil v domovino in se aktivno vključil v delo za vzpostavitev slovenske univerze v Ljubljani,

kjer je bil že od samega začetka leta 1919 ne le njen redni profesor, ampak tudi njen prvi rektor, s čimer se je trajno zapisal v spomin in zgodovino naše najpomembnejše visokošolske ustanove. Svojega prvega rektorja je ljubljanska univerza ob njegovi 90. obletnici leta 1963 počastila s častnim doktoratom.

Po svoje je zato paradoksalno, da je bila Plemljeva vrnitev v domovino, kot je v že omenjenem nekrologu zapisal Vidav, »pravzaprav žrtev za njegovo znanstveno kariero. Osamljen v majhnem mestu, kakršna je bila tedaj Ljubljana, brez dobre matematične knjižnice, je praktično nehal z znanstvenim delom in ostal le še učitelj matematike.« Tudi sam Plemelj je na čas pred propadom monarhije gledal kot na svoja najboljša leta. A tudi kot »le še učitelj matematike« je v Ljubljani ustvaril izjemno zapuščino. Ne le zato, ker so bila Plemljeva predavanja po besedah enega njegovih poznih študentov, profesorja Franceta Križaniča, »prava umetnina, matematika v koncertni izvedbi«, kar je še toliko bolj impresivno, ker se nanje ni nikoli pripravljaj, ampak je njihovo vsebino sproti koncipiral na poti od svojega ljubljanskega doma v Gradišču do Univerze, temveč nič manj zato, ker je zaradi svojega izjemnega posluha za jezik ustvaril solidne temelje za slovensko matematično terminologijo. Zaradi teh razlogov je Vidav za Plemljev prihod v Ljubljano lahko zapisal, da je bil »neprecenljivega pomena za razvoj matematike in eksaktnih znanosti pri nas«.

Plemelj je bil za svoje delo deležen številnih priznanj in časti, tako v tujini kot doma. Tu naj omenim le, da je že leta 1923 postal dopisni član Jugoslovanske (danes Hrvaške) akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, sedem let kasneje ga je za svojega dopisnega člana izvolila tudi Srbska akademija znanosti in leta 1954 še Bavarska akademija znanosti. Doma pa je bil, kot rečeno, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti od njene ustanovitve leta 1938. Ljubljanska akademija, ki je predstavljala sklepni kamen v zgradbi slovenske institucionalne kulture, je ob ustanovitvi štela osemnajst ustanovnih članov.

Po besedah umetnostnega zgodovinarja Franceta Steleta, ki je postal član SAZU leta 1940, je bila s tem nagrajena generacija, ki je po

prevratu ponesla slovensko znanost na novo evropsko raven. V takrat zelo majhnem Matematično-prirodoslovnem razredu sta mu družbo delala samo še matematik Rihard Zupančič in biolog Jovan Hadži. Zanimivo in obenem presenetljivo pri tem je, da se nobeden od omenjene trojice ni udeležil ustanovne skupščine ljubljanske Akademije, ki je potekala 12. novembra 1938 na rektoratu Univerze v Ljubljani. Na sploh se zdi, da se Plemelj v delo Akademije ni najbolje vključil. Udeležil se ni niti prvih volitev novih članov maja 1940, ko je bil poleg elektrotehnika Milana Vidmarja v Matematično-prirodoslovnem razredu za rednega člana izvoljen tudi kemik Maks Samec. Samčeva izvolitev je povzročila veliko krizo v tretjem razredu. Tajnik razreda Jovan Hadži, ki je Samcu zameril, da leta 1935 zaradi njegove protikandidature ni bil izvoljen za rektorja ljubljanske univerze, je odstopil s svoje funkcije, Plemelj pa se je celo odpovedal članstvu. Stanje je bilo očitno tako nevzdržno, da je decembra 1940 kot član Akademije odstopil še Samec in kot razlog navedel »spoznanje, da bode matematično-prirodoslovni razred šele po mojem odstopu mogel priti do uspešnega dela«. Plemelj je nato preklical svoj odstop in predsedstvo mu je ponovno priznalo članstvo, kar je bil svojevrsten precedens tudi za naprej, saj odstop ni nujno pomenil slovesa od Akademije in ga je bilo mogoče preklicati. Tako je bil tudi Samec, na svojem področju nič manj ugleden in pomemben znanstvenik, kot je bil Plemelj na svojem, leta 1949 ponovno sprejet med akademike. Osebnе razmere so se s časom očitno pomirile.

Za konec naj samo še omenim, da je leta 1957 sprejeti zakon o univerzi določal upokožitev profesorjev ob dopolnjenem 70. letu starosti. Plemljevo delo na univerzi se je s tem končalo, ga je pa zato, tako kot njegova razredna kolega Jovana Hadžija in Milana Vidmarja, za nekaj časa zaposlila Akademija. Kot je zapisal Željko Oset v svoji Zgodovini SAZU, je v zakonu mogoče videti tudi simbolni zaključek delovanja tiste uspešne slovenske generacije znanstvenikov, ki je od ustanovitve Univerze v Ljubljani uveljavila temeljne znanstvene standarde in prenesla svoje znanje in izkušnje generacijam študentov. Z besedami Milana Vidmarja so s tem postali njeni pripadniki duhovni očetje generacijam znanstvenikov

in izobražencev. Mislim, da nas Josip Plemelj s svojim delom lahko navdihuje še danes, več kot pol stoletja po svoji smrti.

26. SEPTEMBRA

Spoznavanje umetne inteligence v slovenskih šolah

(posvet v organizaciji Sveta za razvoj pri SAZU, dvorana SAZU)

Program

Igor Emri, SR SAZU; Blaž Zupan, FRI UL; Emilija Stojmenova Duh, ministrica za digitalno preobrazbo; Darjo Felda, minister za vzgojo in izobraževanje:

Okrogla miza

Ivan Bratko, FRI UL; Andrej Brodnik, FRI UL; Janez Demšar, FRI UL; Darjo Felda, minister za vzgojo in izobraževanje; Radovan Kranjc, pedagoški svetovalec na Zavodu RS za šolstvo za področje računalništva in informatike; Vinko Logaj, direktor Zavoda za šolstvo; Marko Munih, FE UL; Uroš Ocepek, slovenski naj-učitelj 2022, Srednja in poklicna šola Trbovlje; Igor Pesek, Služba za digitalizacijo izobraževanja Ministrstva za vzgojo in izobraževanje; Emilija Stojmenova Duh, ministrica za digitalno preobrazbo; Andraž Tori, soustanovitelj podjetja Zemanta in član uprave družbe Outbrain; Maja Vičič Krabonja, Srednja ekonomska šola v Mariboru; Romana Zver, učiteljica in svetovalka na Gimnaziji Murska Sobota; Ali Žerdin, urednik Sobotne priloge Dela

Blaž Zupan, FRI UL: sklepni nagovor

Posvet je moderiral Blaž Zupan, FRI UL.

Zakaj bi bilo dobro vedenje o umetni inteligenci (UI) in algoritmičnem razmišljanju vključiti v šolski pouk? Kaj v zvezi z UI že učimo v šolah? Ima država glede seznanjanja z UI kakšen načrt? Smo vlak izobraževanja o UI že zamudili ali smo na tem področju lahko med vodilnimi na svetu?

Na posvetu v obliki okrogle mize so si poglede o tej tematiki izmenjali ključni strokovnjaki, odločevalci v slovenski znanosti in izobraževanju ter akterji, ki so dejavno vključeni v uvajanje računalništva in naprednih oblik digitalizacije v šolstvu.

11. in 12. OKTOBRA

Küzmičev simpozij

(dvorana SAZU; dvorana Slovenske Matice; Evangeličanski center Murska Sobota – v soorganizaciji teh ustanov in Filozofske fakultete UM)

Program

11. OKTOBRA

- Marko Snoj: *O priimku Küzmič*
- Vincenc Rajšp: *Slovenski protestanti v Prekmurju v času artikularnih in tolerančnih cerkva in cerkvenih občin*
- Klaudija Sedar: *Küzmičevo delovanje v artikularnih krajih*
- Leon Novak: *Küzmičevi nasledniki reformatorji*
- Nina Ditmajer: *Hibridne zbirke besedil v prekmurskem jezikovnem prostoru*
- Geza Filo: *Küzmičeva skrb za vero v materinščini*
- Fanika Krajnc-Vrečko: *Teološka antropologija Števana Küzmiča med izvirnostjo in tradicijo*
- Irena Avsenik Nabergoj: *Vsebinske in slogovne značilnosti tematizacij vrline ljubezni v izvirniku in v Küzmičevem prevodu *Nouvoga Zákona* (1771)*
- Mirko Bratuša: *Osnutek spomenika Števanu Küzmiču in prekmurskemu knjižnemu jeziku*
- Janez Balažic: *Obdobje Števana Küzmiča v umetnostnozgodovinski luči*
- Marko Jesenšek: *Števan Küzmič v Smejevi prekmuriani*
- Franci Just: *Prvi zapis o Küzmičevem Nouvem Zákonu, prekmurskih Slovencih in njihovem jeziku*
- Vlado Nartnik: *Od Primoža Trubarja do Števana Küzmiča*
- Vesna Mikolič: *Trubarjevo in Küzmičevo nagovarjanje bralcev v predgovorih k njunim delom*
- Diana Košir: *Semantično-pragmatični vidiki Dalmatinovega in Küzmičevega prevoda Matejevega evangelija*
- Akoš Dončec: *Števan Küzmič in Ivan Rupert Gusić*
- Nina Zver: *Jezik Küzmičevih pesmi v Vöre krščanske krátkem návuku*

12. OKTOBRA

- Aleksander Erniša: *Küzmičev Oča naš*
- pozdravni nagovor škofa Evangelikičanske cerkve AV v RS Leona Novaka
- Marko Snoj: *Priimek Küzmič*
- Marko Jesenšek: *Števan Küzmič in njegov čas*
- Mirko Bratuša: *Spomenik Števanu Küzmiču in prekmurskemu knjižnemu jeziku*
- Franci Just: *Prvi zapis o Küzmičevem Nouvem Zákonu*
- Klaudija Sedar: *Küzmičevo delovanje v artikularnih krajih*
- Janez Balažic: *Umetnostnozgodovinska podoba Prekmurja Küzmičevem času*
- Fanika Krajnc-Vrečko: *Küzmičeva teološka antropologija*
- Akoš Dončec: *Števan Küzmič in Ivan Rupert Gusič*

Leta 2023 je minilo tristo let od rojstva Števana Küzmiča (*1723, †22. 12 1779). Znameniti evangeličanski pastor, učitelj, pisec in prevajalec iz Strukovec je prvi slovenski prevajalec Svetega pisma iz stare grščine (*Nouvi Zákon ali Testamentom Gospodna nasega Jezusa Krisztusa zdaj oprvics zGrcskoga na sztári szlovenszki jezik obrnyeni po Stevan Küzmicsi Surdansk-*

kom. F., 1771) in utemeljitelja prekmurskega knjižnega jezika. Gre za enega izmed najpomembnejših dogodkov iz kulturne zgodovine Slovencev, ki je »predramil« slovensko krajino in narodnoprubudno ter jezikovno ozavestil Slovence med Muro in Rabo. Küzmič je normiral prekmurščino podobno kot Dalmatin (*Biblija*, 1584) kranjščino, sredi 19. stoletja pa sta se obe različici slovenskega knjižnega jezika združili in oblikoval se je enotni slovenski knjižni jezik.

Razred za filološke in literarne vede SAZU se je pridružil praznovanju Küzmičevega leta, tako da je v sodelovanju z Evangeličansko cerkvijo

augsburške veroizpovedi v RS, Slovensko matico in UŠF priredil dvodnevni znanstveni simpozij, ki se je začel 11. oktobra v Ljubljani (odprtje in dopoldanski del simpozija v dvorani SAZU; popoldanski del v dvorani Slovenske matice), 12. oktobra pa se je sklenil v Murski Soboti (dvorana Evangeličanske cerkve). Vodil ga je akad. Marko Jesenšek, ki je uredil tudi zbornik povzetkov *Ob tristoletnici rojstva Števana Küzmiča*. Prvi dan je na simpoziju sodelovalo osemnajst poznavalcev Küzmičevega življenja in dela, drugi dan pa je v Murski Soboti bilo predstavljenih še sedem referatov.

Simpozij se je začel v dvorani SAZU z razlago, da je priimek izvorno prekmurski, in sicer je manjšalnica krstnega imena *Küzma* – *Küzmič* je bil 'mali Küzma', torej 'Küzmov sin' –, ki je prevzeto iz grškega *Kosmās* v pomenu 'kdor je urejen, okrašen' (gr. *kósmos* = 'red, urejenost, okras', kasneje tudi 'svetovni red, svet'). Zgodovinarji so predstavili evangeličanske verske skupnosti na področjih, ki so jim vladali Habsburžani, in v državi Ogrski; razmere v Prekmurju v času artikularnih in tolerančnih cerkva in cerkvenih občin; umetnostnozgodovinsko podobo Küzmičevega časa; Küzmičevo delovanje v artikularnih krajih in njegove naslednike reformatorje; čas od Trubarja do Küzmiča; prikazana je bila Küzmičeva teološka antropologija in skrb za razširjanje vere v materinščini – prekmurskemu človeku je želel posredovati božjo besedo v prekmurščini, da bi ta lažje vzpostavil odnos do matrne besede in do Boga. Na simpoziju je bila predstavljena izvirna analiza Küzmičeve odvisnosti od grškega izvirnika, latinske Vulgate in od stanja prekmurskega jezika v njegovi dobi. Dokazano je bilo, da Küzmič izstopa med vsemi slovenskimi in tujimi prevajalci Svetega pisma s specifično rabo pojma *ljubezni* (*lubezen* in *lubeznost*).

V popoldanskem delu simpozija so referenti na Slovenski matici predstavili Küzmičevo delo (jezikovne značilnosti njegovih pesmi, prevodov in predgovorov ter njegov pomen za prekmuriano, tudi primerjava s Trubarjem in Dalmatinom), izstopalo pa je odkritje, da so prvi zapisi o prekmurskih Slovencih in Küzmičevem prevodu *Nouvega Zákona* nastali že pred Jernejem Kopitarjem (1908) in Josefom Dobrovskim (1814). Franci Just je opozoril na

gornjelužiškega zgodovinarja in jezikoslovca Karla Gottloba von Antona, ki je v leipziškem časopisu *Allgemeiner litterarischer Anzeiger* 8. julija 1797 objavil članek *Nachricht von einem kleinen Slawischen Volke*, v katerem je predstavil Küzmičev *Nouvi Zákon* in razmišljal o jezikovno-etnični pripadnosti prekmurskih Slovencev. To je pomembno odkritje, ki kaže, da je bil Küzmič evropsko poznan evangeličanski pisec, njegov prekmurski prevod Nove zaveze pa je Antona prepričal, da so prekmurski Slovenci jezikovno najbližji »avstrijskim Slovencem«. Gre za dokaz o slovenski etnogenezi, ki ga doslej nismo poznali. Na simpoziju je bil predstavljen tudi osnutek spomenika Števanu Küzmiču, ki naj bi ga postavili v Murski Soboti. Mirko Bratuša si je zamislil spomenik »kot naravno odprto ploskev z izstopajočo kulturno Formo«, kot »metaforo Prekmurja, v kateri je vsak človek pokončen (živi) steber jezikovne dediščine, knjiga pa je streha znamenja in se nikoli dokončno ne zapre«.

Drugi dan simpozija se je nadaljeval v Murski Soboti s pozdravnim nagovorom škofa Evangeličanske cerkve AV v RS Leona Novaka, sledilo pa je sedem referatov, ki so se navezovali na ljubljansko predstavitev. Bratislavski pastor in Küzmičev duhovni vodja Samuel Wilhelm Serpilius je v latinskem pismu (29. oktobra 1751) spodbujal Küzmiča, naj »nikdar ne odnehaš služiti svojemu prekmurskemu slovenskemu narodu z vsemi načini, tako da za dosego tega cilja sestaviš najprej v svojem prekmurskem slovenskem jeziku knjigo, ki jo imenujejo Abecednik«, poskrbi za Mali katekizem, nato pa »bi točno prevedel Novi zakon«. Karl Gottlob von Anton je Küzmičevo delo poznal, zato je nerazumljivo, da je bil prekmurski protestantski pastor in prevajalec *Nouvega Zákona* pri Slovencih tako dolgo zamolčan. Küzmič je z normiranjem prekmurske različice slovenskega knjižnega jezika vplival na narodno zavest Slovencev med Muro in Rabo ter jim omogočil, da so s pomočjo maternega jezika, ki se je uveljavil v cerkvi in šoli, lažje premagovali velike preizkušnje 18. in 19. stoletja. Simpozij je poskušal zgodovinsko krivico, ki je bila narejena »prekmurskemu Trubarju«, popraviti in prepoznati Števana Küzmiča za znamenitega Slovenca.

MARKO JESENŠEK

12. OKTOBRA

Kakšno šolo za naslednje desetletje?

(posvet v organizaciji Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU, dvorana SAZU)

Program

– akad. Marko Snoj, podpredsednik SAZU; mag. Tatjana Bobnar v imenu predsednice republike: pozdravna nagovora

Referati:

Mirjana Nastran Ule: *Kaj početi s šolo? Jo reformirati? Ne, preobraziti.*
Tomaž Grušovnik: *Instrumentalizacija šolstva kot največji izziv vzgoje in izobraževanja 21. stoletja*

Špela Razpotnik in Vesna Leskošek: *Krepitev enakosti kot temeljni princip šole prihodnosti*

Marija Kavkler: *Uresničevanje inkluzije – izziv za politiko in prakso*
Robi Kroflič: *Z nasiljem proti nasilju? Kritika politike ničelne tolerance do nasilja in alternativni pristopi in politike obravnave nasilja in drugih oblik destruktivnega vedenja*

Vabljenе diskusije:

Anica Mikuš Kos: *Duševno zdravje posameznika in socialni kapital skupnosti – kaj lahko stori šola?*

Alenka Šelih: *Inkluzija otrok s posebnimi potrebami v večinsko šolo kot človekova pravica (nekaj opomb)*

Lidija Magajna: *Psihosocialna in izobraževalna odpornost – pomemben cilj šole v prelomnih časih*

Zdenko Medveš: *S šolsko reformo od empiristične h komunikacijski pedagogiki*

S posvetom se vključujemo v pogovore o sodobnih izzivih izobraževanja in prihodnosti šolskega sistema v Sloveniji. Gre za razmislek o ključnih temah in protislovjih sodobnega časa, kot se odražajo na področju šolstva. V izobraževanju se danes soočamo s prikritimi vplivi neoliberalne ideologije, ki v današnjem družbeno-ekonomskem okolju spodbuja tržno miselnost, individualizem in tekmovalnost. To je škodljivo za izobraževalni sistem, saj ne spodbuja ustvarjalnosti, radovednosti, kritičnega mišljenja in sodelovalnega reševanja problemov. Šolam tako grozi izguba širine

in kvalitete izobraževanja ter temeljnih vrednot, na katerih naj bi slonel vzgojno-izobraževalni proces, to je vključenosti, pravičnosti in zagotavljanja enakih izobraževalnih možnosti ter zmanjševanje družbenih neenakosti. Za šolski sistem je ključno, da odpira vprašanja kakovostnega sobivanja šolskih skupnosti, inkluzivne vzgoje in izobraževanja, okoljske pravičnosti in trajnostnega razvoja, da problematizira naraščanje psihosocialnih stisk in razvrednotenje ter razosebljenje znanja pri poučevanju in ocenjevanju, se distancira od represivnih odzivov kot načina reševanja problemov ter da spodbuja mlade k družbeni angažiranosti. Šola prihodnosti mora postati močan podporni dejavnik za spodbujanje psihosocialne odpornosti posameznikov in razvoj socialno občutljive skupnosti. Z vsemi naštetimi, še kako aktualnimi temami je mogoče prežeti vzgojo in izobraževanje, če so te stalni predmet diskusij in razmislekov ter dobro načrtovane in izvedene implementacije.

19. in 20. OKTOBRA

12. Konferenca podonavskih akademij / 12th Danube Academies Conference (DAC)

(v organizaciji SAZU in EAZU)

Program

19. OKTOBRA

- Peter Štih, predsednik SAZU, Klaus Mainzer, Predsednik Evropske akademije znanosti in umetnosti: uvodni pozdrav
- I. del, predsedujoči:* Branko Stanovnik, SAZU
- Martin Grambow (Bavarsko ministrstvo za okolje in varstvo potrošnikov, Tehnična univerza v Münchnu (TUM)): *Impact of antropogenic land use on the regional water balance*
- Mihael Brenčič (Fakulteta za naravoslovne vede in tehnologijo): *Water resources in Slovenia*
- Franci Gabrovšek (IZRK ZRC SAZU): *The evolution and characteristics of karst aquifers*
- Nataša Viršek Ravbar (IZRK ZRC SAZU v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom Slovenije): *Is the recharge of karst aquifers influenced by large-scale forest disturbances?*
- Bojan Mohar (Oddelek za matematiko, Univerza Simon Fraser,

Kanada; Oddelek za matematiko UL): *Slovenia Modelling karstic aquifers using network theory*

- Milan Radulović: Odbor za geologijo in geografijo ČANU; Gradbena fakulteta Univerze v Črni Gori): *Karst hydrogeology of Montenegro*

II. del, predsedujoči: Franci Gabrovšek, Slovenian Academy of Sciences and Arts

- Milena Horvat (IJS): *Source apportionment and fate of metals in river ecosystems due to anthropogenic and climate change forcing*
- Lenka Hagarová (Inštitut za geotehniko, Slovaška akademija znanosti): *Advanced technologies for the contaminated water treatment to protect the largest natural groundwater reservoir in Central Europe – Rye Island*
- Andreja Žgajnar Gotvajn (FKKT UL): *Emerging micropollutants in wastewaters: removal trends and perspectives*
- Tanja Ćirković Veličković (Srbska akademija znanosti): *Seafood contamination with microplastics: analytically challenged global problem*
- Ina Aneva (Bolgarska akademija znanosti): *The biodiversity in the Bulgarian sector of the Danube River – status, main threats, and challenges*
- Jovan Despotović (Srbska akademija znanosti): *Information to the authorities and local people along the river Danube concerning the flood regime of rivers at the basin – An empirical evaluation*
- Dmitry Grummo (direktor Inštituta za eksperimentalno botaniko V. F. Kuprevich pri Beloruski akademiji znanosti): *Disturbed peatlands restoration experience in Belarus*

20. OKTOBRA

Ekskurzija v Postojno: obisk Inštituta za raziskovanje krasa (IZRK) ZRC SAZU in Postojnske jame.

SAZU je v sodelovanju z Evropsko akademijo znanosti in umetnosti 19. oktobra organizirala 12. Konferenco podonavskih akademij. Sodelujoči predavatelji akademij iz Slovenije, Nemčije, Belorusije, Slovaške, Črne Gore, Srbije in Bolgarije so v dvorani SAZU osvetlili vodno problematiko pri nas in v tujini. Opozorili so, da imajo podnebne spremembe, onesnaževanje in neustrezno upravljanje vodnih virov velik vpliv ne le na vodne sisteme, ampak tudi na zdravje ljudi.

Drugi dan srečanja, 20. oktobra, je bil za udeležence organiziran obisk Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU (IZRK) in Postojnske jame. Ekskurzije so se udeležili štirje tuji gosti, vodil pa jo je Franci Gabrovšek, sodelavec IZRK. Na inštitutu so si ogledali prostore katastra in laboratorijev, spoznali različne vidike raziskav krasa ter osnovne značilnosti klasičnega krasa. Sledil je obisk Postojnske jame, kjer so udeleženci poleg splošnih informacij, ki jih podajo vodniki, spoznali tudi tekoče raziskave, ki jih v jami izvajajo sodelavci IZRK.

26. OKTOBRA

Simpozij o kralju Samu ob 1400. obletnici začetka njegove vladavine

(v organizaciji Alma Mater Europaea – ISH in SAZU; dvorana SAZU)

Program

- zasl. prof. dr. Ludvik Toplak, predsednik Alma Mater Europaea: pozdravni nagovor
- akad. Peter Štih, FF UL in SAZU: *Zgodovinsko o kralju Samu in njegovi povezavi s slovensko zgodovino*
- dr. Naďa Profantová, Arheološki inštitut, Akademija znanosti Češke Republike: »*Samo's Merchants*«
- akad. Marko Snoj, ZRC SAZU in SAZU: *Praslovanščina v času kralja Sama*
- akad. Marko Jesenšek, FF UM in SAZU: *Motiv kralja Sama v slovenski literaturi*

- zasl. raz. prof. dr. Darja Mihelič, ZRC SAZU: *Izročilo o vladarju Samu v historiografiji do 18. stoletja* - dr. Feliks J. Bister, Dunaj: *Samo in njegova srednjeevropska vladavina v ogledalu avstrijskega zgodovinopisja po letu 1945*
- doc. dr. Jakub Izdný, FF Karlove univerze, Praga: *Samo and his empire in the recent Czech (and Slovak) literature and discussion*
- izr. prof. dr. Aleš Maver, FF UM: *Samo v slovenskem zgodovinopisju od Prešerna do druge svetovne vojne*
- izr. prof. dr. Borut Holcman, PF UM: *Narratio iuris in Samova plemenska zveza*

Na SAZU smo s simpozijem obeležili 1400. obletnico upora Slovanov proti Obrom leta 623 in nastanek slovanske plemenske zveze pod Samovim vodenjem (Samovo kraljestvo Slovanov).

Po pozdravnem nagovoru zasl. prof. dr. Ludvika Toplaka se je zvrstilo devet referentov (sedem iz Slovenije, dva iz Češke), ki so osvetlili povezanost Slovanov v Samovem času in predstavili njegovo vlogo s političnega, pravnega, literarnega, zgodovinskega in kulturnega vidika. V osredju je bilo vprašanje, kakšen vpliv je imel kralj Samo na slovansko zgodovino in (morebiti tudi) na oblikovanje slovenske nacionalne identitete.

Akad. Peter Štih je s skromnimi zgodovinskimi viri, ki so na voljo (zadevna je le Fredegarjeva kronika), med drugim razmišljal, kje je bil Vogastograd (Wogastisburg), kje je bilo središče Samovega kraljestva, ali so bili vanj vključeni tudi Slovani vzhodnoalpskega pros-

tora – to vprašanje je povezal s karantanskim knezom Valukom (knez »Vinedov«) in njegovo Deželo Slovanov (Sclaborum provincia/marca Vinedorum), in opozoril na »mitsko razsežnost« Samove zmage, ki jo »umirjajo« raziskave modernega zgodovinopisja. Dr. Naďa Profantová, gostja iz Prage (Arheološki inštitut, Akademija

znanosti Češke republike) in avtorica pomembne knjige *Sámová říše* (Samovo cesarstvo), je predstavila zahodno mejo bizantinsko-avar-skega kulturnega območja. Po mnenju nekaterih raziskovalcev je Češka tvorila zahodni del Samovega cesarstva, Vogastograd pa naj bi se nahajal v regiji Poohří na zahodu Češke (mogoče tudi gradišče Úhošť v mestu Kadaň). Profantová je prikazala poselitveno mrežo Češke v 7. stoletju. Doc. dr. Jakub Izdný je njen nastop dopolnil s pregledom sodobne češke in slovaške literature in zaključil, da Samovega cesarstva danes neposredno ne povezujejo z nastankom češke države, ampak z vojvodino Česko v okviru Velikomoravske (9. stoletje), ker Samove narodnosti ne morejo povezati z idejo češke ali slovaške države. Akad. Marko Snoj je jezik »kralja« Sama imenoval enotna praslovanščina in pokazal, da Sama niso imenovali »kralj«, ker praslovanščina te besede še ni poznala (lahko bi bil npr. *waldūkā (vladika), ali *kuningu (knez), ali *wajewadija (vojvoda). Akad. Marko Jesenšek je predstavil motive kralja Sama v slovenski literaturi, in sicer pet literarnih del temelji bolj na legendi kot pa na zgodovinskih dejstvih. Zasl. prof. dr. Darja Mihelič je predstavila trgovca in kasnejšega vladarja Sama v historiografiji do 18. stoletja, dr. Feliks J. Bister pa je pregledal avstrijsko zgodovino po letu 1945, ki imenuje Sama za »frankovskega trgovca«, izjema je le eden najuglednejših avstrijskih zgodovinarjev Erich Zöllner, ki Sama navaja kot »kralja neodvisne slovanske države«. Izred. prof. dr. Aleš Maver je analiziral poglede na Sama pri nekaterih zgodovinarjih od sredine 19. do sredine 20. stoletja, simpozij pa se je sklenil z razmišljanjem izred. prof. dr. Boruta Holcmana o potrebni pravni kulturi (*narratio iuris*), ki jo mora zagotavljati država (izhajal je iz poročil o dobi Slovanov v 7. in 8. stoletju).

MARKO JESENŠEK

7. in 8. NOVEMBRA

Simpozij o F. S. Finžgarju

(Žirovnica; dvorana SAZU)

Program simpozija – drugi dan, 8. november 2023

– akad. Peter Štih, predsednik SAZU: Pozdrav in uvodne besede

I. F. S. Finžgar in zgodovina

- Bogdan Kolar: *Duhovniška pot Frana Saleškega Finžgarja*
- Jurij Perovšek: *Finžgarjevi politični pogledi do druge svetovne vojne*
- Bojan Godeša: *Fran S. Finžgar med cerkvijo in Osvobodilno fronto*

II. F. S. Finžgar in literatura

- Igor Grdina: *Finžgar in gledališče*
- Jožica Čeh Šteger: *Finžgarjeva lirska črtica v prvem desetletju 20. stoletja*
- Dragica Haramija: *Narava v Finžgarjevem Gospodu Hudourniku*
- Andrejka Žejn: *Zvrsti in žanri Finžgarjevega pripovedništva*
- Janko Kos: *Fran Saleški Finžgar in problem zgodovinskega romana*
- Lucija Mandić: *Tekstnokritična primerjava originalnega in alternativnega konca Finžgarjevega romana Pod svobodnim soncem*

III. Finžgarjeve zveze s sodobniki

- Igor Maver: *F. S. Finžgar in Ferdinand Kolednik kot prevajalec njegovih del*
- Andrej Rahten: *Trnovski tandem – stične točke v družbenem delovanju Frana S. Finžgarja in Izidorja Cankarja*
- Jernej Kusterle: *Finžgarjevo uredniško delo pri Mohorjevi družbi*
- Luka Vidmar: *Jegličeva pisma Finžgarju*
- Marijan Rupert: *Soglasje različnosti v delu za skupnost [Finžgar, Plečnik]*
- Branko Šuštar: *Finžgarjeva skrb za študente – prizadevanja za Jegličev akademski dom 1936–1949*

Priprave za simpozij o Franu Saleškem Finžgarju (1871–1962) kot duhovniku, pisatelju, dramatik in uredniku ob pretekli 150. oble-

tnici rojstva so se začele – po odločitvi II. razreda SAZU zanj – že konec leta 2022, da bi tako vsaj za rep ujeli iztekajočo se okroglo 60. obletnico njegove smrti.

2. 12. 2022 je bilo poslano prvo vabilo za sodelovanje širokemu krogu raziskovalcev s prvimi predlogi za posamezne teme, saj je bil omenjeni časovni okvir le zunanja iztočnica za ovrednotenje in morda tudi prevrednotenje njegovega ustvarjalnega dela.

Kot je na SAZU zdaj že kar ustaljena praksa, je bilo predvideno, da bo simpozij enodnevni, toda ob številnih prijavih, in to z zelo pestro vsebino, se je po zaslugi Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica pokazala lepa priložnost, da se simpozij razširi na dva dni, da so tako dobili priložnost oživiti spomin nanj tudi njegovi bližnji rojaki.

Čopova hiša v Žirovnici je dopoldne zaradi obiska šolarjev praviloma zasedena, tako je bilo tudi 7. 11. 2023. Zato se je simpozij začel ob 13.30, v lepem sončnem vremenu, kar je letos že pravo razkošje. Dvorana z okrog 40 sedeži s staro kmečko pečjo v prostoru, ki ga je požlahtnila z domačnostjo, se je napolnila z obiskovalci iz bližnjih krajev, pa tudi iz Ljubljane, Bohinja, Jesenic, Mojstrane itn. Med njimi sta bila tudi akad. slikar Andrej Jemec, prof. dr. Rafko Valenčič s Teološke fakultete v Ljubljani in daljni Finžgarjevi sorodniki s koreninami tja do Franceta Prešerna.

Veliko od njih je tudi izrecno pohvalilo tematiko iz prvega bloka *Finžgar in materinščina*. Referatoma akad. Marka Snoja, ki je kot podpredsednik SAZU navzoče tudi iskrivo pozdravil, in izr. članice Jožice Škofic so lahko napeto prisluhnili ne le zaradi snovi, temveč tudi zaradi primerne dostopnosti pri etimološki razlagi priimka Finžgar in narečnih pojavov v gorenjščini. Zadnji citat v povzetku akad. Marka Jesenška je moral biti na zahtevo ene od udeleženk prebran dvakrat, da bi se nas poudarek na slogi še bolj dotaknil.

Drugi blok o *Finžgarju v domačem okolju* nas je prevzel predvsem s slikovno opremo pri referatih Janeza Bogataja, ki dobro goji Finžgarjeve talente, Matjaža Komana, ki nas je gostil s kavo in prigrizkom kot predsednik Zavoda za turizem in kulturo, in Finžgarjevega naslednika v gorah, Janeza Grila. Tu se nam je vtisnila v zavest Finž-

garjeva predvsem organizatorska sposobnost, saj je s skrbjo za ohranitev Prešernove rojstne hiše zasnoval koncept za nadaljnjo tovrstno muzejsko dejavnost, manj sreče je imel s tremi planinskimi kočami (Murka, Žingarica, Jasenje). Vse je očaral alpinist Jože Mihelič z enkratnimi fotografijami, etnologijo pa tudi podučil, da je pašništvo v Finžgarjevi poemi *Triglav* veliko bolj bohinjsko kot »triglavsko«. Mira Novak, ki je dolga leta sprejemala goste v Finžgarjevi rojstni hiši, ni imela veliko časa za njen opis, zato pa nas je zbrala ob obisku v njej z dragocenimi spomini nanje.

V Ljubljani se je naslednji dan, 8. 11., simpozij začel že ob 8.30 z uvodnim pozdravom akad. Petra Štiha, predsednika SAZU. Med drugim je poudaril, da je bil Fran Saleški Finžgar ustanovni član SAZU, katere 85-letnico smo praznovali že naslednji dan.

V prvem bloku o *Finžgarju in zgodovini* je Bogdan Kolar predstavil njegovo duhovniško pot, Jurij Perovšek in Bojan Godeša pa Finžgarja v političnih procesih do druge svetovne vojne in v škarjah med Cerkvijo in Osvobodilno fronto.

Sledil je osrednji del simpozija o Finžgarjevem literarnem ustvarjanju. Igor Grdina se je lotil prevrednotenja stališč o t. i. ljudskem gledališču, Jožica Čeh Šteger, Dragica Haramija in Andrejka Žejn so se s svežimi pogledi posvetile njegovi prozi, vse nas je navdušil akad. Janko Kos, ki je brez vsake predloge predaval o problemu zgodovinskega romana in njegovi vlogi pri Finžgarju glede na njegovo najbolj popularno delo *Pod svobodnim soncem*.

Kaže, da je referente bolj kot literatura privlačil Finžgar kot človek. Zato so se odločili za minuciozne teme, ki so se zbrale v bloku *Finžgarjeve zveze s sodobniki*: izr. član Igor Maver, Andrej Rahten, Jernej Kusterle, Luka Vidmar, Marijan Rupert, Branko Šuštar so se s svojimi referati pravzaprav vrnili v zgodovinopisno sfero z vprašanji o odnosu F. S. Finžgarja do prevajalca Ferdinanda Kolednika, svetovljana Izidorja Cankarja, škofa A. B. Jegliča in arhitekta Jožeta Plečnika. Branko Šuštar je presenetil z odkritjem, da je Jegličev dom, ki ga je z velikim trudom ustanovil prav Finžgar, prešel pri nacionalizaciji v last SAZU. Mladi rod raziskovalcev sta zastopala z

ново tehnologijo Lucija Mandić in Jernej Kusterle z odličnim prispevkom o Finžgarju kot uredniku pri Mohorjevi družbi.

Vsak po svoje in vsi skupaj smo odstirali življenje in delo značajnega človeka, literarno nadarjenega ustvarjalca, čutečega in svobodoljubnega duhovnika, odgovornega in gorečega rodoljuba, samotnega planinca, odličnega vzgojitelja, plemenitega javnega delavca in iskričevega sogovornika mladine, človeka, ki je dobro obračal svoje talente.

Naslednji večer je delegacija: nekdanja vodnica v Finžgarjevi rojstni hiši, predsednik Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica in organizatorica simpozija, položila na Finžgarjev grob šopek cvetja in prižgala svečo.

MARIJA STANONIK

14. NOVBMBRA

Posvet o mikroplastiki

(v organizaciji FKKT UL, Sveta za varovanje okolja pri SAZU in Morigenosa – slovenskega društva za morske sesalce)

Program

- izr. prof. dr. Gabriela Kalčikova (UL FKKT): *Problematika mikroplastike v okolju*
- dr. Manca Kovač Viršek (Inštitut za vode RS): *Stanje mikroplastike v okolju – študije iz Slovenije*
- Andreja Palatinus s. p.: *Od ene do mnogih: vzpostavitev Skupnosti raziskovalcev mikroplastike*
- dr. Andrej Kržan (KI): *(Mikro)plastika je simptom našega časa, za katerega moramo čimprej najti rešitve*
- dr. Mateja Grego (Morska biološka postaja Piran, NIB): *Vključevanje javnosti v pridobivanje podatkov o onesnaženosti rek z mikroplastiko*
- Lara Valentič, Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU: *Mikroplastika v kraških sistemih*

Posvet je odprla prof. dr. Andreja Žgajnar Gotvajn, nato pa sta navzoče nagovorila državni sekretar na MOPE Uroš Vajgl in predstavnik SAZU akad. Branko Stanovnik.

Izr. prof. dr. Kalčikova je predstavila pregled problematike mikropplastike v okolju, vključno z najnovejšimi raziskavami. Mikroplastika nastaja bodisi namensko (primarna) bodisi ob razpadanju in fragmentaciji makroplastike (sekundarna). Dajanje mikropplastike v kozmetiko so pred kratkim prepovedali. Prisotnost mikropplastike v tleh je povezana predvsem s kmetijstvom, v morju pa je vir mikropplastike razpad plastičnih izdelkov. Vir prav tako predstavlja tudi abrazija plastičnih premazov in pnevmatik. Transport mikropplastike poteka tudi atmosfersko, zato je mikroplastiko mogoče najti tudi na zelo odročnih lokacijah brez neposredne antropogene prisotnosti. Delci mikropplastike adsorbirajo tudi organska onesnaževala.

Dr. Kovač Viršek je predstavila stanje mikropplastike v okolju in študije iz Slovenije. Med letoma 2014 in 2022 so potekali pilotni monitoringi na morju, od 2023 pa poteka redni monitoring. Dinamika rečnega toka vpliva na prisotnost in številčnost mikropplastike v morskih vodah. Najbolj zastopana sta polietilen in polipropilen. V rekah je mikroplastika porazdeljena drugače kot v morju, po celotnem vodnem stolpcu, in ne predvsem na površini ali v sedimentu. Kar 94 % vseh rib rdečeoč v reki Muri je vsebovalo delce mikropplastike. Poudarila je, da so čistilne naprave pomembne pri preprečevanju vnosa mikropplastike v okolje, saj v sekundarni fazi čiščenja odstranijo kar 92–94 % mikropplastike, v terciarni 96 % in z morebitno mikrofiltracijo kar 99 % vse mikropplastike. Mikroplastika je prisotna tudi v zraku in je bila določena tudi v toči.

Andreja Palatinus je predstavila pobudo o vzpostavitvi skupnosti raziskovalcev mikropplastike Slovenije ter izpostavila pomen povežovanja, razvoja novih metodologij vzorčenja, spremljanja ter identifikacije in standardizacije pristopov.

Izr. prof. dr. Kržan (KI) je predstavil zgodovinski pregled problematike mikropplastike in nekatere potencialne rešitve. Izpostavil je, da makroodpadki večinoma ostanejo na obalah držav, iz katerih izvirajo, čeprav na njihovo razporeditev vplivajo tudi morski tokovi. Predstavil je tudi podjetje PlanetCare, ki skuša s filtri za vlakna v pralnih strojih zmanjšati vnos mikropplastike v okolje.

Dr. Grego (Morska biološka postaja Piran, NIB) je predstavila vključevanje javnosti v pridobivanje podatkov o onesnaženosti rek z mikroplastiko. V projektu *Pirati plastike* je sodelovalo 99 šol. Najbolj onesnažena z mikroplastiko je bila reka Ljubljanka. Potrdili so, da je največ plastičnih odpadkov posledica uporabe različnih vrst embalaže, preostanek pa v veliki večini prispeva tekstil. Predstavila je tudi problematiko vpliva mikroplastike na hitrost posedanja iztrebkov kopepodnih rakov, kar potencialno pomembno vpliva na prenos hranil in kroženje ogljika.

Dr. Valentič (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) je predstavila raziskave mikroplastike v kraških sistemih. Dinamika Krasa je specifična, zato je specifično tudi onesnaženje, ki se lahko v sistemu zadržuje celo nekaj desetletji. Največe onesnaženje je bilo zabeleženo v Škocjanskih jamah, vir katerega je reka Reka, ki prinese onesnaženje tudi v jame. Količina mikroplastike v jamskih vodah je odvisna od količine deževja.

Na okrogli mizi so predavatelji izpostavili, da je mikroplastika prisotna povsod, ključno vrzel v znanju pa predstavlja nepoznavanje vpliva prisotnosti mikroplastike na organizme in ekosisteme, vključno z zdravjem ljudi. Pomembno je standardizirati metode in pristope raziskovanja, saj so ti trenutno zelo variabilni in niso usklajeni niti med sosednjimi državami. Manjka tudi referenčna mikroplastika. Potrebno je sodelovanje biologov, ekologov, medicinskih strokovnjakov, inženirjev, kemikov itn. Trenutno ni določenih mejnih vrednosti. Problem mikroplastike je treba reševati pri izvoru in zmanjšati produkcijo plastike za enkratno uporabo. Prav tako je treba izboljšati preprečevanja vnosa v okolje. Udeleženci so izpostavili pomen vsaj delnega zmanjševanja. Tudi petdesetodstotno ali celo tridesetodstotno zmanjšanje vnosa bo pomenilo velik napredek, tudi če še ne znamo doseči 100 %.

TILEN GENOV

21. NOVOEMBRA

Simpozij o Josipu Stritarju in Ivanu Tavčarju

(dvorana SAZU)

Program

- Marko Snoj, podpredsednik SAZU: pozdrav in uvodne besede
- Marko Snoj: *O priimkih Stritar in Tavčar*
- Boris A. Novak: *Stritarjev sonet in svet: Prešeren kot kánon in verz kot kanón*
- Katja Mihurko: »V meni vse gori«: reprezentacije ženske spolne želje v delih Josipa Stritarja
- Alen Širca: *Schopenhauer in Stritar*
- Marija Stanonik: *Prostor in čas v Tavčarjevi literaturi*
- Marijan Dovič: *Ivan Tavčar in cenzura*
- Vanesa Matajc: *Ivan Tavčar kot pisatelj: vidik razmerja med »estetsko« in »meščansko modernostjo«*
- Janko Kos: *Slovenski liberalizem v kulturi in politiki 19. stoletja – od Josipa Stritarja do Ivana Tavčarja*
- Matija Ogrin: *Stritar, Tavčar in Mahnič. Vprašanje vrednotenja sto let pozneje*
- Tone Smolej: *Goethejevi vplivi na Stritarjevo in Tavčarjevo prozo (1870–1884)*
- Tomo Virk: *Stritar, Tavčar in Dostojevski*

Leta 2023 je minilo sto let od smrti pisateljev Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja. Razred za filološke in literarne vede SAZU je to obletnico obeležil z znanstvenim simpozijem, ki sta ga organizirala akad. Janko Kos in izr. član Tomo Virk. Na simpoziju je nastopilo enajst govorcev in govork.

V imenu SAZU je nastopajoče najprej nagovoril njen podpredsednik akad. Marko Snoj, ki je tudi nadaljeval z uvodnim predavanjem, v katerem je pojasnil izvor priimkov Stritar in Tavčar, obeh prevzetih iz nemškega jezika. Sledili so štirje prispevki, posvečeni Stritarjevemu opusu. Izr. član Boris A. Novak je v svojem nastopu predstavil verzološko podobo Stritarjevega soneta v primerjavi s Prešernovim in opozoril na Stritarjevo modernizacijo slovenske poezije. Katja Mihurko je s primerjalno analizo osvetlila reprezentacijo ženske spolne želje v Stritarjevih delih in opazila poetološki premik glede tega pri njem. Alen Širca je spregovoril o Stritarjevi morebitni navezavi na Schopenhauerja, glede katere v literarni vedi ni popolnega soglasja. Tone Smolej je obravnaval Goethejev vpliv (*Trpljenje mladega Wertherja*; *Učna leta Wilhelma Meistra*) na Stritarjevega *Zorina* in *Rosano* in Stritarjevo delo postavil v širši kontekst predvsem nemških »wertherjad«.

Trije prispevki so bili posvečeni delu Ivana Tavčarja. Akad. Marija Stanonik (ker se zaradi bolezni simpozija ni mogla udeležiti, je njen referat predstavil izr. član. Marko Juvan) je izjemno podrobno in večplastno obravnavala temo prostora in časa v Tavčarjevi literaturi v navezavi na pisateljevo rodno Poljansko dolino. Marijan Dovič se je lotil Tavčarjevega dela z gledišča problematičnosti za oblastne strukture in je predstavil Tavčarjeve spopade s poskusi cenzurnih posegov v gledališču in s cenzuriranjem Masljevega romana *Gospodin Franjo*. Vanesa Matajc je Tavčarjevo pisanje – posebej v navezavi na satirični roman *4000* – obravnavala z gledišča razmerja med estetsko in meščansko modernostjo.

Simpozij so sklenili trije prispevki, ki so poskušali osvetliti posamezne vidike, povezane z obema avtorjema. Akad. Janko Kos je prerešetal politično in literarno delovanje Stritarja in Tavčarja in ugotavljal, da je bil Tavčar neuspešen politik, a uspešen pisatelj, Stritar pa neuspešen pisatelj, a vrhunski literarni kritik in esejist. Matija Ogrin je prikazal polemično razmerje med Stritarjem in Tavčarjem ter Antonom Mahničem ter opozoril na Mahničevo idejno, in ne prvenstveno estetsko vrednotenje literature. Izr. član Tomo Virk je v sklepnem nastopu preveril, v kakšnem razmerju je opus obeh obravnavanih avtorjev do dela Dostojevskega.

Vsi prispevki bodo razširjeni v članke in objavljeni v zborniku, ki bo predvidoma izšel pri SAZU leta 2024.

JANKO KOS, TOMO VIRK

28. NOVEMBRA

Translacijska medicina: Nevrologija

Program

– Tatjana Avšič - Županc (podpredsednica SAZU/SASA Vice-President): Uvodne besede/Opening

Moderatorja/Chair: Nina Vardjan in Marko Kreft, DAN FIZIOLOGIJE 2023

– Alojz Ihan (UL MF): Nobelova nagrada iz fiziologije ali medicine 2023: *Od odkritja lastnosti RNA do cepiv za SARS-CoV2* (predavanje v slovenščini/lecture in Slovene)

Moderator/Chair: Robert Zorec, ZCMU SPS & UL MF, TRANSLATIONAL GLIOLOGY LABORATORY

– Vladimir Parpura (ZCMU, China): *Carbon nanotubes in translational astroglology*

– Urška Černe (UL MF): *Neuronal and glial calcium signaling and glucose metabolism in aged Drosophila brain*

– Keita Sugiyama (UL MF): *Exploring new mechanisms of dopamine-induced L-lactate production in astrocytes*

– Zala Smole (UL MF): *Density of GPR27 in astrocytes and neurons and cytosolic L-lactate stimulated by a GPR27 agonist*

– Vedrana Montana (ZCMU, China): *Malignant glioma – from bench to bedside*

– Robert Zorec (UL MF & Celica Biomedical): *Immunohybridomas to treat glioblastoma?*

– Alessandro Marcella (ICGEB, Trieste, Italy): *Nuclear pathways affected by cytoplasmic RNA viruses, mechanism and implications*

– Borut Furlani (UL MF): *SARS-CoV-2 infects human astrocytes but not human neurons*

– Dimitri Krainc (NMH & NUFSM, Chicago, USA): *The role of mitochondria-lysosome contacts in health and disease* (online)

V dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bilo 28. novembra 2023 enodnevno posvetovanje z naslovom *Translacijska medicina: Nevroglija* z mednarodno udeležbo, zato so predavanja potekala v angleščini. Potem ko je podpredsednica akad. Tatjana Avšič - Županc odprla srečanje, so se zvrstila predavanja.

V možganih nimamo le nevronov, pač pa tudi celice, ki jim pravimo nevroglija, imenovane tudi »drugi možgani«, ki so sestavljeni iz mikroglije, oligodendroglije in astroglije. Število celic nevroglije v nekaterih delih možganov presega število nevronov, kar zlasti velja za astrocite. Okvare nevroglije vodijo v bolezen. O tem je potekala na SAZU delavnica leta 2019. Za razvoj (translacijo) novih zdravil je zato pomembno razumeti delovanje nevroglije. Namen delavnice je bil osvetliti vlogo astroglije pri uravnavanju presnove, predvsem aerobne glikolize, kjer nastaja laktat, ter vlogo tega procesa in stikov med celičnimi organeli, novo področje v biologiji, v delovanju glije. Izpostaviti velja govornike iz tujine in sodelovanje dopisnega člana SAZU prof. dr. Parpure in prof. dr. Montana, oba iz univerze ZCMU (Zhejiang Chinese Medical University), s katero je Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani podpisala dogovor o sodelovanju. Prvi je govoril o interakciji nanomaterialov z astrociti, prof. dr. Montana pa o glioblastomih in njihovo interakcijo z astrociti. Posebno predavanje, ki je obravnavalo vlogo astrocitov pri okužbi z nevrotropnimi virusi, kot je SARS-CoV-2, je imel prof. dr. A. Marcello iz Trsta (ICGEB, International Center for Genetics and Biotechnology). Prof. dr. D. Krainc (Chicago, ZDA), pa je govoril o interakciji med celičnimi organeli pri nevrodegenerativnih boleznih.

Poleg tega so mlajše kolegice in kolegi iz Slovenije obravnavali mehanizme nevrodegeneracije in vlogo noradrenergičnih nevronov, ki sproščajo noradrenalin – ta deluje tudi kot endogeno protivnetno sredstvo v centralnem živčnem sistemu. Zanimivo je, da se pri nevrodegeneraciji in kognitivnem upadu pojavi pomanjkanje noradrenalina, predvsem pogojeno s staranjem. Ker se je bližal čas podelitve Nobelove nagrade za fiziologijo ali medicino za leto 2023, smo imeli na to temo posebno predavanje prof. dr. A. Ihana.

Delavnica je potekala tudi po spletu. Posnetek dogodka je dostopen na akademijem youtube kanalu: Translacijska medicina: Nevroglija.

ROBERT ZOREC

7. DECEMBRA

Otrok kot žrtev kaznivih dejanj

Program

Otrok kot žrtev v mednarodnopravnem sistemu

- dr. Alenka Šelih, SAZU: Uvodni nagovor
- dr. Vasilka Sancin, PF UL: *Mednarodnopravni okvir naslavljanja problematike otrok, povezanih z oboroženimi silami ali oboroženimi skupinami*
- dr. Fausto Pocar, Università Statale di Milano: *International crimes committed by minors and lack of competence of the ICC*
- dr. Laura Guercio, Università Cusano Roma, SG Universities Network for Children in Armed Conflict: *What does it mean "Justice for Children in Armed Conflict"? The importance of empowering their future through the establishment of an International Institution for Reintegration and Rehabilitation*
- Ana Samobor, PF UL: *Pravice otrok in Skupni evropski azilni sistem: Kaj prinaša reforma evropske azilne zakonodaje?*

Otrok kot žrtev v domačem pravnem in družbenem sistemu
Materialnopravni in procesnopravni položaj

- dr. Mojca M. Plesničar, IZK PF UL: *Otrok kot žrtev spolnih deliktov*
- dr. Katja Filipčič, PF UL: *Otrok kot žrtev nasilja v družini*
- dr. Jasmina Arnež, IZK PF UL: *Otrok kot žrtev medvrstniškega nasilja*
- dr. Lora Briški, PF UL: *Otrok kot oškodovanec v kazenskem postopku*
- dr. Mateja Končina Peternel, Vrhovno sodišče RS: *Položaj otroka kot žrtve kaznivega dejanja v civilnem pravu*

Oblike pomoči otroku

- Irena Velič, CSD Ljubljana, Enota Ljubljana Šiška: *Vloga in oblike*

pomoči centrov za socialno delo

– mag. Ingrid Klemenčič, OŠ Simona Jenka, Kranj: *Vloga in oblike pomoči šole*

– Maja Plaz, Društvo SOS telefon za ženske in otroke: *Vloga in oblike pomoči nevladnih organizacij*

Da bi preučili obravnavo otrok – žrtev in pokazali karseda celovito sliko o njihovem položaju, smo pripravili posvet, na katerem smo predstavili tako mednarodnopravne vidike obravnave otrok – žrtev kakor tudi slovenske notranjepravne vidike.

Posvet je bil ob 75-letnici sprejetja Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah leta 1948.

Na mednarodnopravni ravni je osvetlil temeljne mednarodne pogodbe, pomen običajnega mednarodnega humanitarnega prava, razvoj mehkega prava ter prikazal izbor relevantne judikature sistema mednarodnega kazenskega pravosodja glede obravnave problematike otrok, povezanih z oboroženimi silami ali oboroženimi skupinami. Odprli smo tudi vprašanje o pomenu opolnomočenja otrokove prihodnosti z ustanovitvijo mednarodne inštitucije za reintegracijo in rehabilitacijo, ki bi bila potrebna, da se zagotovi učinkovita podpora otrokom. V ta sklop sodi tudi prispevek o reformi evropske azilne zakonodaje o mladoletnih prosilcih za mednarodno zaščito; ti sestavljajo eno najbolj ranljivih skupin posameznikov, ki bi morala uživati posebno varstvo in skrb.

Med nacionalnimi temami je posvet obravnaval izpostavljenost otrok intimnopartnerskemu nasilju, ki je prepoznan kot posebna oblika viktimizacije otrok v družini zaradi njenih negativnih posledic. Študije kažejo, da so posledice podobne kot pri neposredni izpostavljenosti nasilju.

Tema o medvrstniškem nasilju je bila posvečena značilnostim obdobja mladostništva, vprašanju moralnosti, pojavu prestopniškega vedenja in nasilništva. Na kratko so bili predstavljeni dejavniki za nasilno vedenje in dejavniki, ki povečujejo verjetnost za viktimiziranost.

V zvezi s položajem otroka kot oškodovanca v kazenskem postopku smo na posvetu predstavili prilagoditve, ki so v slovenskem kazenskem postopku predvidene za otroka – oškodovanca kaznivega dejanja, zato da bi se zmanjšale možnosti za njegovo sekundarno viktimizacijo.

Medtem pa vprašanje o položaju otroka kot žrtve kaznivega dejanja v civilnem pravu ugotavlja, da je slovenska pravna ureditev položaja otroka v civilnih postopkih za zaščito otroka sicer v skladu z mednarodnimi konvencijami in tudi s Smernicami Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje, vendar pa je na izvedbeni ravni še veliko prostora za izboljšanje.

Zadnje obravnavano vprašanje o otrocih kot storilcih kaznivih dejanj se posveča (ne)ustreznosti kazenskoopravnega odziva in skuša odgovoriti na vprašanje, (1) kaj nam demografska slika mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v Sloveniji pove o težavah, s katerimi se spopadajo; (2) kaj nam podatki o obravnavi mladostnikovih vedenjskih in drugih težav v okviru slovenskega pravosodja in podpornih institucij povedo o (ne)učinkovitosti tovrstnih odzivov pri preprečevanju prestopništva in dejavnikov, ki ga spodbujajo.

Zanimanje za posvet je preseglo pričakovanja organizatorjev – osebno in po platformi zoom se je posveta udeležilo približno 80 oseb.

Gradivo s posveta, razširjeno in poglobljeno s predhodnim in kasnejšim sodelovanjem vseh avtoric, bo objavljeno v zbirki I. razreda Razprave – *Dissertationes*.

ALENKA ŠELIH

Predavanja

11. JANUARJA

Janko Kos: **Dr. Jože Pučnik – politika, filozofija in znanost**

Akad. Janko Kos je predavanje posvetil dvajsetletnici smrti Jožeta Pučnika (9. 3. 1932–11. 2. 2003). Predstavil ga je kot slovenskega politika, filozofa/sociologa in znanstvenika.

Pučnik je ena izmed osrednjih slovenskih zgodovinskih osebnosti. Na predavanju je bil predstavljen kot oporečnik, ki je preživel sedem let v zaporih nekdanje Jugoslavije. Leta 1966 je emigriral v ZR Nemčijo, leta 1987 pa se je vrnil in prinesel v Slovenijo nemški tip socialne demokracije. Postal je predsednik Socialdemokratske zveze Slovenije, leta 1990 pa voditelj Demosa.

Na ljubljanski Filozofski fakulteti je diplomiral iz filozofije in primerjalne književnosti, kot sodelavec *Revije 57* pa je bil filozofsko in literarno povezan z idejami Kanta (kategorični imperativ), deloma tudi Sartra (*Eksistencializem je vrsta humanizma*) in Cankarja. V ujetništvu je zavrgel idejo socializma in prenove partije. V emigraciji je doktoriral iz sociologije in predaval na Univerzah v Hamburgu in Lüneburgu. Takrat so nanj vplivali Max Weber, ameriški sociolog Talcott Parsons ter nemška sociologa Jürgen Habermas in Niklas Luhmann. Z metodologijo moderne sociologije je sprejel sistemsko teorijo in odprl vprašanje države kot dopolnilo družbe. V knjigi *Kultura, družba in tehnologija* (1988), predvsem pa po vrnitvi v Slovenijo, je razvil še teorijo civilne družbe, tj. celotna družba kot sistem, ki nasprotuje avtoritativni ali totalitarni vladavini (in je povsem drugačna od današnje leve civilne družbe, ki je mišljena kot nasprotje države). Družba je po Pučniku le del kulture, v njej temelji, vendar pa je kultura veliko več kot samo družba. Kljub metodi čiste znanosti je ohranjal zvezo s filozofijo. Teorijo pluralne družbe je oprl na Kantov nauk o posamezniku kot avtonomni moralno odgovorni osebi.

Akad. Kos je predavanje sklenil s Pučnikovim spoznanjem, da je pojem naroda moralna kategorija, in razlago, da je Pučnik zagovarjal dialog med religijo in sekularno družbo, tudi med religijo in znanostjo.

26. JANUARJA

Andrej Benedejčič: *Januarska vstaja v kontekstu slovensko-poljskih odnosov (v sodelovanju z veleposlaništvom Republike Poljske)*

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Poljske v Ljubljani organizirala predavanje ob 160-letnici januarske vstaje, ki je bila v noči med 22. in 23. januarjem 1863 na Poljskem. Predaval je dr. Andrej Benedejčič. Januarska vstaja je bila eden izmed najdaljših in najbolj krvavih narodnih uporov na Poljskem. Poljsko prizadevanje za neodvisnost in z njim povezani dogodki so močno odmevali med evropskimi narodi. V tem obdobju so se vzpostavili tudi tesni stiki med Poljaki in Slovenci; navdihujoča sta bila poljska želja po neodvisnosti in boj za ohranitev nacionalne identitete. Vzporedno je potekal razvoj šolstva, časopisov in kulture obeh narodov, ki sta se bojevala za svoj obstanek. Dr. Benedejčič je pojasnil tudi svoj pogled na okoliščine vstaje in ruski imperializem.

10. JUNIJA

Danilo Fliser: *Kako leteti brez kril – od muh do ledvične odpovedi* (predavalnica 1 Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana)

Wnt-β-katenin je evolucijsko ohranjena signalna pot, ki je pomembna za organizacijo telesnih celic med embriogenezo in za morfogenezo. Wnt je konjugacija dveh izrazov *wingless* (gen pri *drosophili*) in *int-1* (homolog *wingless* pri vretenčarjih). Po rojstvu je sistem običajno inhibiran, lahko pa se ponovno aktivira pri poškodbi organov. Prehodna aktivacija Wnt-β-kateninske signalne poti stimulira regeneracijo tkiva po akutni poškodbi ledvic, medtem ko trajna (nenadzorovana) aktivacija spodbuja fibrozo ledvic pri kronični ledvični bolezni (CKD). Wnt-β-kateninski sistem je strogo

reguliran s proteini družine *Dickkopf* (Dkk). Kronično »stresne« tubularne epitelijske celice sproščajo Dkk3, kar spodbuja fibrozo ledvic in kronično ledvično odpoved. Inhibicija Wnt- β -kateninske signalne poti predstavlja obetavno terapevtsko strategijo ne samo pri poškodbi ledvic, ampak tudi drugih organov.

21. SEPTEMBRA

Matija Peterlin: *Tri eureke in eno razočaranje*

Akad. Matija Peterlin je predaval o bazični molekularni biologiji s poudarkom na prepisovanju genov, ki povzročajo človeške bolezni. Predavanje je začel z opisom golih limfocitov in nadaljeval z virusom HIV ter na kratko predstavil vzpostavitev centralne tolerance imunskega sistema.

23. NOVEMBRA

Boštjan Kuzman: *Profesor Josip Plemelj – življenjska zgodba izjemnega človeka*

Profesor Josip Plemelj (1873–1967), rojen na Bledu, je bil izjemen matematik, prvi rektor Univerze v Ljubljani in ena ključnih osebnosti za razvoj sodobne znanosti in akademskega okolja v Sloveniji. Njegovo pestro znanstveno in tudi dolgo življenjsko pot so zaznamovale številne zgodovinske okoliščine, ki so današnjim generacijam neznanе: mladostni talent in šolanje v nemški (avstro-ogrski) gimnaziji v Ljubljani, študij in začetek akademske kariere na Dunaju, podoktorski študij v Berlinu in Göttingenu, mednarodni znanstveni uspehi z deli o potencialni teoriji in rešitvi Riemann-Hilbertovega problema, delovanje na Univerzi v Černovicah (današnja Ukrajina), prva svetovna vojna v zaledju ruske fronte, vzpostavljanje ljubljanske univerze in študija matematike v Kraljevini SHS, raziskovalni zaton, druga svetovna vojna in poučevanje na Univerzi v obdobju po njej. Ob 150. obletnici Plemeljevega rojstva je predavatelj na osnovi arhivskega gradiva oblikoval predavanje, ki oživila duha časa in življenjsko zgodbo tega izjemnega človeka.

14. DECEMBRA

Ivan Bratko: *Umetna inteligenca: priložnosti in dileme*

Tehnični napredek metod umetne inteligence v zadnjem času je omogočil mnoge učinkovite uporabe te tehnologije. Med drugim uporabo strojnega učenja kot raziskovalnega orodja v znanosti in uporabo generativne umetne inteligence za avtomatsko generiranje besedil in drugih vsebin. Ob tem poteka zapletena diskusija o dilemah glede nekaterih vidikov uporabe umetne inteligence in njene regulacije. Pa tudi ali smo dosegli umetno *splošno* inteligenco, se je v predavanju, ki ga je organizirala Komisija za slovenski jezik pri SAZU, spraševal akad. Bratko.

20. DECEMBRA

Peter Štih: *Habsburžani in slovenska zgodovina v poznem srednjem veku. Ob 750-letnici kronanja Rudolfa I. Habsburškega za rimskega (nemškega) kralja*

Kronanje Rudolfa I. Habsburškega za rimskega (nemškega) kralja leta 1273 označuje začetek vzpona rodbine, ki je v zgodnjem novem veku postala najpomembnejša evropska dinastija in ki si je v poznem srednjem veku v Vzhodnih Alpah ustvarila lasten dinastični teritorij, ki je vključeval tudi slovensko ozemlje, nad katerim so Habsburžani vladali več kot šest stoletij. Na predavanju je bilo prikazano širjenje habsburške oblasti in posesti v slovenskem prostoru med 1282 in 1493, notranja integracija Kranjske, ki je pomenila vključevanje »pridruženih gospoств« v notranji Istri, na Krasu in na Dolenjskem z Belo Krajino in je bila povezana s koncem plemiške avtonomije v omenjenih pokrajinah, kot tudi meddeželno povezovanje Štajerske, Koroške in Kranjske v 15. stoletju v skupino notranjeavstrijskih dežel, ki je bilo v glavnem pogojeno z obrambo pred osmansko nevarnostjo.

Nastopna predavanja

21. APRILA

Masajoši Nakašima: *Vloga testiranja konstrukcij v velikem merilu – Kaj smo se naučili pri potresih v Kobeju leta 1995 in Tohokuju leta 2011 ter drugih nedavnih potresih?*

Leta 1995 je Kobe prizadel uničujoč potres. Prizori porušenih zgradb so razkrili, da so bila japonska mesta ranljiva zaradi gradenj, ki niso bile skladne z najsodobnejšimi predpisi. Po potresu so skušali nadgraditi staro infrastrukturo in zgradbe ter vpeljati naprednejše gradbene tehnologije. Izgradnja in delovanje zelo velike potresne mize, imenovane E-Defense, je bila eno pomembnih tovrstnih prizadevanj. Predavatelj je bil prvi direktor E-Defense in je nadzoroval več kot 40 testov v naravnem ali velikem merilu. Predstavil je nekaj reprezentativnih testov. Šestnajst let po potresu v Kobeju sta Japonsko močno prizadela ogromen cunami in potres Tohoku 2011. Zaradi napredka v potresnem projektiranju in gradnji je bilo obnašanje zgradb in infrastrukturnih sistemov zadovoljivo. Kljub temu pa je cunami povzročil velik pretrg na tektonski prelomnici – to je bila katastrofa brez primere, ki je prizadejala ogromno območje in otežila okrevanje družbe. Beseda *odpornost* je postala norma za odpravljanje škode v Tohokuju in za pripravo na prihodnost. Med različnimi prizadevanji je bil izpeljan nacionalni projekt, ki se ukvarja s kvantifikacijo »rezerve pred porušitvijo«, pri katerem je bil predavatelj glavni raziskovalec. V okviru projekta so izvedli preizkuse visoke poslovne stavbe z jekleno konstrukcijo in srednje visoke armiranobetonske stanovanjske zgradbe do porušitve. Preučevali so učinkovitost nadzora obnašanja konstrukcije s pomočjo identifikacije lokacij poškodb in njihove velikosti. V predavanju so bili orisani rezultati testov in ugotovitve v luči pomena, ki ga imata določitev varnosti proti porušitvi v času pred potresom in takojšnja ocena škode po potresu.

25. OKTOBRA

Marko Juvan: »*Dolgo leto 1968*« in slovenski modernizem

Z izhodišč, ki modernizem razlagajo onkraj normativnosti zahodnega kanona in ne spregledajo modernističnih pojavov v t. i. drugem svetu, se predavanje posveti obdobju svetovnega študentskega gibanja šestdesetih in sedemdesetih let 20. stoletja. Podobno kakor je burno obdobje med pariško komuno 1871 in oktobrsko revolucijo 1917 spodbudilo vznik zgodovinskega modernizma, so tudi leta svetovne revolucije študentk in študentov (ponekod se jim je pridružilo delavstvo) modernizem prenovile, čeprav se je ta literarno-umetniška smer dotlej akademizirala in komodificirala. Maj 1968 je namreč ponovno prinesel »predstavno bližino revolucije« (Perry Anderson), v kateri se je modernizem prerodil in doživel svojo »zadnjo sezono« (Franco Moretti). Ideja, da literatura s svojo notranjo transformacijo vodi k temeljiti preobrazbi celotnega družbenega polja (od politike in morale do življenjskega sloga), je v teh letih navdihnila program in eksperimentalno prakso umetniških neoavantgard ter vodila k vključitvi literarnega življenja v politično protestništvo, proizvodnji »revolucionarne literature«, (post)strukturalistični teoriji teksta in poetiki modernističnih literarnih del. Slovenija kot vmesna periferija med komunističnim Vzhodom in kapitalističnim Zahodom v poznih šestdesetih letih ujame korak s pariško metropolo. Še več: s skupino OHO in ljubljansko lacanovsko šolo so se oblikovali koncepti, ki so odmevali po svetu prav zaradi svoje specifične periferne genealogije.

16. NOVENBRA

Tomaž Prosen: *Točno rešljivi modeli v teoretični fiziki*

Točno rešljivi modeli predstavljajo skelet fizikalnega opisa in razumevanja naravnih pojavov. Naj bodo to harmonična nihala, problem dveh teles oziroma model vodikovega atoma ali pa znamenita Onsagerjeva rešitev dvodimenzionalnega Isingovega modela fero-

magnetizma, vsak od naštetih modelov predstavlja oporno točko za študij širokega razreda pojavov. Večina znanih točno rešljivih modelov opisuje regularne pojave oziroma sisteme v termodinamskem ravnovesju, medtem ko so daleč od ravnovesja točno rešljivi modeli precej redki.

Dr. Prosen je predstavil svoj odnos do matematične fizike in poskusil orisati širša konteksta dveh modelov, ki jih je sam predlagal oz. rešil. Na eni strani je to točna rešitev neravnovesnega Heisenbergovega modela spinov, ki ga postavimo med dva nasprotno magnetizirana magneta in opazujemo transport magnetizacije skozi. Ta rešitev je porodila povsem nov razred t. i. kvazilokalnih ohranitvenih zakonov in vodila do dokaza zelo ne-intuitivnega balističnega transporta pri visokih temperaturah. Na drugi strani pa so točno rešljivi modeli kvantnega mnogodelčnega kaosa, t. i. dvojno-unitarni modeli. Ti so še posebej aktualni zaradi intenzivnega razvoja kvantnih računalnikov.

29. NOVEMBRA

Tomaž Toporišič: *Zgodovinska avantgarda onstran drame: Kosovel, Mrak, Delak in Grum*

Predavanje se je ukvarjalo z dramskimi in ne več dramskimi poskusi slovenske zgodovinske avantgarde, Srečka Kosovela, Ferda Delaka, Ivana Mraka in Slavka Gruma, da bi formirali sodobno, modernistično ali avantgardno dramsko pisavo in gledališče. Predavatelj je skušal odstriti pokrajine modernih pisav in konceptov, ki so nastajali v prvih desetletjih dvajsetega stoletja in jih lahko povzamemo z mislijo Srečka Kosovela: »Moderni pesnik razdira formo, da pride do živega, neposrednega življenja.« (Kosovel, 1977, 3, 740) Ob *Dogodku v mestu Gogi*, Kosovelovih dramskih fragmentih in načrtih, Mrakovi *Obločnici, ki se rojeva*, podnaslovljeni kot »Himna o početku slovenskega Olimpa«, in Delakovi sintezi *Kača na nebesnem svodu* je preveril, ali lahko njihovo hibridnost, eklektizem ter zvrstno in vrstno vezljivost razumemo kot del kulturne in civilizacijske raznolikosti, medsebojnega oplajanja različnih kultur in stilov, hotene ali nehotene slogovne pluralnosti.

12. DECEMBRA

Jana Horvat: *Petoviona – od vojaškega tabora do velikega rimskega mesta*

Preteklost Petovione (*Poetovio*; danes Ptuj) lahko razdelimo na dve veliki obdobji, čas vojaške utrdbe v 1. st. in čas kolonije od 2. do 4. st. Zaradi odlične strateške lege so Rimljani v Petovioni postavili vojaško oporišče, t. i. legijski tabor, ki je bil izhodišče za vojaške operacije v Panonski nižini. V njegovi senci je zraslo naselje trgovcev in obrtnikov, ki so spremljali vojsko. Lega tabora in naselbine 1. st. je že dolgo uganka. Konec 1. st. so Rimljani legijo premaknili na mejo ob Donavi ter med letoma 98 in 102 v Petovioni ustanovili kolonijo, ki se je hitro razvila v največje mesto med severnim Jadranom in Donavo. Središče mesta z najpomembnejšimi javnimi stavbami je zelo slabo poznano, vendar so nam novejša odkritja nekoliko bolje osvetlila utrip velikega mesta.

Na predavanju so bili predstavljeni novi pogledi v preteklost, ki temeljijo na geofizikalnih izmerah in arheoloških sondiranjih, pa tudi na ponovnem ovrednotenju arheoloških virov starejšega datuma.

Besedila nastopnih predavanj izrednih članov bodo objavljena v posebnem zborniku.

Dan SAZU

85-letnica SAZU

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Sloveniji, je leta 2023 obhajala petinosemdesetletnico svoje ustanovitve: 12. novembra 1938 so se namreč prvič uradno sestali njeni ustanovni člani.

Jubilej je Akademija praznovala 9. novembra 2023 z izdajo slavnostnega zbornika *Ljubljanski Lontovž* in v galeriji Cukrarna s predavanjem Nobelovega nagrajenca, dopisnega člana SAZU Jeana-Marie Pierra Lehna z naslovom *Korak za korakom naproti življenju – s kemijo!*

Predavanju je sledila podelitev priznanj tovarni zdravil Krka, Mestni občini Ljubljana, Narodni galeriji in dr. Željku Osetu. Slovesnost sta popestrila glasbena vložka Wolfganga Amadeusa Mozarta in akad. Primoža Ramovša v izvedbi kvinteta Slowind.

Predstavitve knjig

18. JANUARJA

Vodnik po zunanjih presojah NAKVIS

Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) in SAZU sta organizirala predstavitev *Vodnika po zunanjih presojah*. Uvodni nagovor sta imela dr. Franci Demšar, direktor NAKVIS-a, in akad. Peter Štih, predsednik SAZU. Publikacijo je predstavila Tatjana Debevec z NAKVIS-a.

11. APRILA

Andrej Jemec: *Slike*

Monografijo *Slike* akad. Andreja Jemca je predstavil akad. Milček Komelj. Pogovor z njim in z avtorjem pa je vodila dr. Ignacija Fridl Jarc.

Spremno besedo k monografiji so prispevali dopisni član SAZU Tonko Maroevič, akad. Milček Komelj in akad. Niko Grafenauer, v njej pa je več kot 220 barvnih reprodukcij Jemčevih del, ki so nastala med letoma 1951 in 2019.

16. MAJA

Marija Stanonik: *Brez križa in imena.*

Slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej

Kakor je bilo vloženo veliko truda v čim bolj popoln popis pesemskega opusa zmagovalcev v drugi svetovni vojni in če so doživeli pozornost, vsaj kolikor je bilo odvisno od mene, slovenski vojaki v italijanski in nemški vojski, se mi je zde-

lo strokovno in človeško primerno in pošteno, da so enake obravnave deležni premaganci. Vsi so bili Slovenci, vsi so trpeli!

Pesmi so razvrščene v sedem razdelkov. Prvi je namenjen domu in domovini. Kaj pomenita, se človek zave, ko ju izgubi, govori drugi razdelek. Tretji razdelek je zaznamovan z bojno tematiko tako proti okupatorju kot v bratomorni vojni. Četrti razdelek se klanja smrti, peti je razčlenjen na osebno izpoved, ljubezen in naravo, prav tako šesti razdelek, ki je izrecno krščanski. Sedmi razdelek vstopa v estetske koordinate z motiviko pesmi, pesnikov, pesnjenja in sonetnimi venci.

MARIJA STANONIK

22. JUNIJA

China, Yugoslavia, and Socialist Worldmaking: Convergences and Divergences

Knjigo so uredili Zvonimir Stopić, Jure Ramšak, Liang Zhanjun in akad. Jože Pirjevec, izšla pa je pri Annales ZRS z letnico 2023.

Na predstavitvi so sodelovali akad. Jože Pirjevec, Jure Ramšak in Zvonimir Stopić (profesor iz Zagreba z odličnim znanjem kitajskega jezika). Udeležba: 17–20 udeležencev.

Zbornik ima 12 poglavij. Besedila so prispevali slovenski, kitajski, hrvaški in srbski zgodovinarji. Knjiga je vsebinsko bogata. Kot publikacija s področja sodobne zgodovine združuje diplomatsko, gospodarsko, deloma tudi politično in kulturno zgodovino. Težišče diskusije je bilo na gospodarskih stikih s Kitajsko, ki se je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja gospodarsko hitro razvijala, podobno kot Jugoslavija. V slovenskem okviru je posebej izstopala tovarna Tomos iz Kopra, ki je na Kitajskem dobila ogromno tržišče. S svojimi izdelki (mopedi »kolibri« in drugimi modeli) je koprška tovarna z masovno proizvodnjo prispevala k večji mobilnosti prebivalstva tedanje še zaostale Kitajske.

Knjiga odkriva dinamične odnose med svojskima socialističnima državama, katerih globalne socialistične vizije so si v času hladne vojne bodisi stale v ostrem nasprotju bodisi se srečevale v tvornem dialogu. Kot ena prvih študij na to temo prikazuje Kitajsko in Jugoslavijo kot izrazita dejavnika globalne hladne vojne, katerih sistema nista le vplivala drug na drugega, ampak sta državi s svojimi mednarodnimi političnimi, ekonomskimi in kulturnimi prizadevanji pomembno sooblikovali razvoj postkolonialnega sveta.

Predstavitvi je sledila približno eno uro dolga diskusija. Težišče diskusije je bilo na gospodarskih odnosih med Slovenijo kot eno od republik Jugoslavije in Kitajsko.

5. SEPTEMBRA

Dušan Plut: Ekosistemska družbena ureditev

Interdisciplinarno zasnovano delo Dušana Pluta *Ekosistemska družbena ureditev*, ki jo je finančno podprla tudi SAZU, sestavljata dva vsebinsko sklenjena zvezka. V predstavitvi prvega zvezka z naslovom *Podstati in gradniki ekosistemske družbene ureditve* je avtor na kratko orisal zgodovinsko podedovana in nova protislovja 21. stoletja. V nadaljevanju pa se je osredotočil na prikaz večplastnih možnosti demokratičnega in nenasilnega prehoda v družbeno ureditev, ki jo avtor označi za ekosistemsko, ekohumanistično. Analizirani so bili ključni etični, ekosistemski, ekonomski, družbeni, varnostni in demokratični temelji oziroma podstati, ki razkrivajo slabosti dosedanjih družbenoekonomskih ureditev ter njihove posledice za sedanje in prihodnje generacije. Avtor je poudaril, da bo morala ekosistemska družbena ureditev temeljiti na korenitih okoljskih in podnebnih političnih ukrepih, ki bodo vodili v izdatno zmanjšanje pritiskov na okolje in hkrati v zmanjšanje »tektonske« družbene neenakosti.

V predstavitvi se je določena pozornost namenjala tudi iskanju dobrih praks in zgledov ter možnih rešitev v okviru različnih faz ekosistemske družbene ureditve. Avtor sodi, da se Slovenija (drugi zvezek monografije) zaradi ugodne geografske, podnebne lege in

položaja, geografske in ekosistemske pestrosti, ekosistemskih storitev, trajnostno in sonaravno skoraj optimalnega osnovnega poselitvenega vzorca, naravnih, gospodarskih, infrastrukturnih ter drugih razvojnih, samooskrbnih (vodnih, prehranskih in energetskih) in varovalnih potencialov na prebivalca uvršča med 20–30 najbolj privilegiranih držav sveta. Prvič v gospodarski zgodovini Slovenija ob civilizacijskem trajnostnem prehodu prednostno razpolaga z vsemi potrebnimi gradniki.

Predstavitev je bila 5. 9. v okviru seje SVO SAZU. Knjiga je bila predstavljena še drugod v Ljubljani (28. 3.; 20. 4.; 21. 11.), v Semiču (5. 5.), Zagrebu (18. 5.), Murski Soboti (8. 6.) in na Bledu (5. 10.)

HOJKA KRAIGHER

17. OKTOBRA

Klasična gimnazija Maribor

Septembra 2023 je izšla monografija *Nepozabljena Klasična gimnazija Maribor*, za katero je dala pobudo akad. Alenka Šelih, ki je kot članica uredniškega odbora tudi sodelovala pri njeni pripravi. Knjiga na 559 straneh je izšla pri Umetniškem kabinetu Primož Premzl.

Razstave

26. APRILA

Odkritje spomenika akad. Lidiji Andolšek - Jeras

Nagovor v Parku dr. Lidije Andolšek - Jeras

Ko danes odkrivamo spomenik zdravnici, profesorici in akademikini Lidiji Andolšek - Jeras, obujamo spomin na njeno osebnost, njeno življenje in njeno delo.

Življenjska pot Lidije Andolšek - Jeras je bila premočrtna: rodila se je leta 1929 v Grosupljem; gimnazijo in fakulteto je obiskovala v Ljubljani, kjer je leta 1955 diplomirala. Specializacijo iz ginekologije in porodništva je opravila šest let pozneje, nato pa je leta 1971 dok-

torirala. To ji je odprlo pot za akademsko kariero, ki jo je zaključila kot redna profesorica Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.

Pri svojem delu se je posvetila reproduktivni ginekologiji; izpopolnjevala se je na več fakultetah po Evropi in ZDA. Kot vodilna raziskovalka na svojem področju v Sloveniji je osnovala Inštitut za načrtovanje družine, v katerem je delovala kot direktorica. Ta inštitut je po njeni zaslugi postal eden izmed centrov Svetovne zdravstvene organizacije za klinične raziskave človeške reprodukcije. Raziskave, opravljene na tem inštitutu, in njihovi odmevni rezultati so prispevali k temu, da je Lidija Andolšek - Jeras postala ena najpomembnejših mednarodnih avtoritet na področju humane reprodukcije. Kot taka je vodila vrsto domačih in mednarodnih raziskav, med njimi zelo odmevno *Ljubljana abortion study*.

V sedemdesetih in osemdesetih letih je opravljala vrsto pomembnih funkcij v strokovnih in upravljavskih organih Svetovne zdravstvene organizacije ter sodelovala pri raziskavah in projektih, ki so opredelili številne temeljne in klinične smernice raziskovanja kontracepcije. Sodelovala je tudi v strokovnih mednarodnih združenjih s svojega področja; vodila je epidemiološke raziskave in bila nosilka raziskave, iz katere se je v Sloveniji razvil program zunajtelesne oploditve. Omeniti velja tudi njeno sodelovanje v programu »International Fertility Research Program«.

Za dosežke na raziskovalnem in pedagoškem področju je prejela vrsto priznanj, med drugim naziv zaslužne profesorice Univerze v Ljubljani, Zoisovo nagrado za življenjsko delo in priznanje ambasadorke RS Slovenije v znanosti; v Italiji naziv »humanist leta«, izvoljena je bila za častno članico Britanskega in Ameriškega združenja za ginekologijo in porodništvo. Prejela je državno odlikovanje srebrni red za zasluge, mesto Ljubljana pa jo je počastilo z izvolitvijo za častno meščanko.

Poleg raziskovalnega dela je bila vpeta v konkretne projekte, ki naj ženskam zagotovijo čim boljše ginekološko oskrbo: v veliki meri je njena zasluga, da je bila na podlagi izvedenega referenduma o izgradnji nove porodnišnice ta tudi postavljena in uspešno deluje

tudi danes. Prispevala je strokovne podlage za pripravo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (1977), prav tako pa tudi za določbo Ustave RS o svobodnem odločanju o rojstvu otrok.

Poleg raziskovalnega in strokovnega dela je Lidija Andolšek - Jeras opravljala vrsto nadvse odgovornih funkcij pri upravljanju bolnišnice in fakultete. Šest let je bila direktorica Univerzitetne ginekološke klinike UKC Ljubljana; bila je dekanja Medicinske fakultete UL in predsednica republiškega strokovnega kolegija za ginekologijo in porodništvo. V tej funkciji in kot članica zdravstvenega sveta RS ter kot predsednica razširjenega strokovnega komiteja za področje ginekologije in perinatalogije pri Ministrstvu za zdravje RS je sooblikovala zdravstveno politiko države.

Zaradi izjemnega dela, ki ga je opravila na raziskovalnem področju, je bila kot ena prvih žensk leta 1987 izvoljena za izredno, šest let pozneje pa za redno članico SAZU. Tudi tu je opravljala pomembna dela – najprej kot tajnica VI. razreda SAZU za medicinske vede, nato pa od leta 1999 do svoje smrti odgovorno funkcijo glavne tajnice SAZU.

Z Lidijo sem imela privilegij sodelovati v zadnjih letih njenega življenja, ko je opravljala funkcijo glavne tajnice Akademije, sama pa sem skrbela za statutarno komisijo. Imela sem jo priložnost in čast spoznati s strokovne in povsem človeške plati. Kakor je bila na strokovnem področju zahtevna in premočrna, tako je bila kot človek dostopna, prijetna in pozitivna osebnost. Vedno je bila pripravljena pomagati drugemu, ki se je znašel v težavah; z razumevanjem je sprejemala argumente, drugačne od njenih pogledov, in je bila pripravljena na razgovor in dialog. Akad. Jože Trontelj, nekdanji predsednik SAZU, njen sodelavec in prijatelj, je o njej upravičeno zapisal, »da je življenje posvetila zavzemanju za pravice žensk do zdravega materinstva in za varstvo rodnostnega zdravja in zavzemanju za pravice otrok do zdravega otroštva. Odlikovala jo je neponarejena dobrohotnost in širina duha, prežeta z izjemno modrostjo ... Mlajšim rodovom je zapustila velikansko in dragoceno delo, ki ostaja zgled, ki vabi k posnemanju.«

Naj k tem izbranim besedam pokojnega akademika in prijatelja dodam le to, da nas je Lidija Andolšek - Jeras s svojim delom in s svojim osebnim angažmajem zavezala k temu, da dosežke njenega dela ne le cenimo in spoštujemo, temveč tudi zagotovimo, da bodo tudi danes in jutri ostali enako ali bolj spoštovani in varovani kot so bili doslej.

ALENKA ŠELIH

6. SEPTEMBRA

Razstava in odkritje spomenika

ob 90. obletnici akad. Lojzeta Vodovnika

Ob 90. obletnici rojstva našega pokojnega člana akademika Lojzeta Vodovnika so se 6. septembra 2023 odvili trije slavnostni dogodki. V dopoldanskem času je bila v Prešernovi dvorani SAZU odprta razstava z naslovom *Iz arhiva akademika Lojzeta Vodovnika*. Lojze Vodovnik ni želel uporabljati računalnika. Prav to je razlog, da so se v njegovem arhivu poleg natisnjenih člankov, poglavij v knjigah in učbenikov ohranili številni z roko zapisani dokumenti. Najprej so to skrbno zabeležena predavanja študenta elektrotehnike. Potem so tu veliki zvezki, v katere si je zapisoval svoja raziskovalna spoznanja in zamisli. V arhivu je ostala tudi bogata korespondenca. Posebej zanimivo je dolgoletno dopisovanje s tetraplegično bolnico Doris Brennan iz Clevelanda, ki je kasneje postala pomembna ameriška borka za pravice ljudi s posebnimi potrebami. Posebna pozornost je namenjena njegovi izvirni zamisli – elektronskemu obvozu. Ramenska mišica, ki je še pod zavestnim upravljanjem možganskega centra, krmili električno stimulirano paralizirano mišico in bolniku omogoča odpiranje ohromljene roke. Na razstavi so prikazana raziskovalna poročila Rehabilitacijskega inženirskega centra, ki ga je v Ljubljani od leta 1972 do leta 1988 financiral ameriški Department of Health, Education, and Welfare, Social and Rehabilitation Services. V centru so poleg Fakultete za elektrotehniko sodelovali še Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča, Institut Jožef Stefan ter več inštitutov Medicinske fakultete in klinik Kliničnega centra. Razstavo so pripravili: sodelavca knjižnice SAZU Petra Vide Ogrin in Dušan Koman ter člana tretjega razreda Alojz Kralj in Tadej Bajd.

Na odprtju razstave so navzoče pozdravili tajnik tretjega razreda akad. Matej Brešar, dopisni član SAZU Roberto Merletti in zaslužni profesor Thomas Mortimer s Case Western University v Clevelandu. Prva srečanja z Lojzeto Vodovnikom v času študija pa je obiskovalcem razstave opisal njegov kolega, devetdesetletni profesor Rafael Cajhen.

V popoldanskem času je na Fakulteti za elektrotehniko potekal mednarodni simpozij z naslovom Zapuščina Lojzeta Vodovnika. Predavali so trije tuji in trije domači predavatelji. Med tujimi so bili že omenjeni profesor Thomas Mortimer, zaslužni profesor Lluís Mir z Université Paris-Saclay in profesor Antoni Ivorra z Universitat Pompeu Fabra v Barceloni. Domači predavatelji so bili član petega razreda akad. Gregor Serša, nosilka ERC projekta Lea Rems in profesor Zlatko Matjačić z Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča. Teme predavanja so obsegale naslednja področja: električna stimulacija ohromelih mišic, rehabilitacijska robotika in elektroporacija in elektrokemoterapija.

Zvečer je bil v parku pred Fakulteto za elektrotehniko odkrit spomenik, ki je delo člana petega razreda prof. Mirka Bratuše. Slavnostni govorniki so bili dekan Fakultete za elektrotehniko in član tretjega razreda Marko Topič, predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti akad. Peter Štih in zadnji Vodovnikov asistent prof. Damijan Miklavčič.

TADEJ BAJD

Izjave, pobude SAZU

Komisija za človekove pravice pri SAZU

Proti razgradnji javnega zdravstva (o stanju zdravstva v perspektivi)

Ustava Republike Slovenije daje državljanu pravico do zdravstvenega varstva, vključno s pravico do osebnega zdravnika. Izguba te elementarne pravice predstavlja ustavno-pravno in človeku nevzdržno stanje.

V Sloveniji je tako stanje prizadelo številne osebe in traja že dalj časa. Odgovornost nosijo nosilci zdravstvenega varstva, lokalne oblasti in prejšnje vlade, ki so s popuščanjem interesnim skupinam omogočile spodkopavanje javnega zdravstvenega sistema, še posebej na področju kadrovskega osiromašenja zdravstvenih domov.

Komisija za človekove pravice pri SAZU poziva Ministrstvo za zdravstvo in celotno vlado, da v dialogu med vsemi deležniki pristopi k sistemskim rešitvam za ohranitev in okrepitev javnega zdravstvenega sistema. Poziv velja tudi zdravništvu, da se zavzema za enakopravno dostopnost do potrebne in kakovostne zdravstvene obravnave ne glede na poseljenost prebivalstva.

Predsednik akad. prof. dr. VALENTIN HRIBAR,

Podpredsednica izr. članica prof. dr. RENATA SALECL

18. januarja 2023

Izjava Sveta SAZU za varovanje okolja

Steklene površine smrtna grožnja selečim se pticam

Urbanizacija v večjih mestih se sooča z vrsto problemov glede narave in okolja, to so npr. »mestni toplotni otok« in prilagajanje na spremembe podnebja, gospodarjenje in ravnanje z vodnimi viri, neustrezno in ljudem neprijazno ravnanje z drevjem, gospodarjenje s podzemnim prostorom, vodotoki v mestu ... V pričujočem urgentnem dopisu pa opozarjamo na problematiko izgradnje velikih steklenih objektov.

Vsako pomlad, ko se dan podaljšuje in dnevi postajajo toplejši, čez Slovenijo proti severu poteka masovna selitev ptic. Prihajajo iz prezimovališč v Sredozemlju pa vse do južne Afrike, posamezne celo z Indijskega podkontinenta. Usmerjene so proti gnezdiščem, ki ležijo večinoma severno od nas, vse do Sibirije in Arktike. Ptice pevke se selijo ponoči in posamezno ter se orientirajo po zvezdah s pomočjo lastnih notranjih kompasov. Poganjajo jih zaloge maščobe, in ko jih proti jutru porabijo, začnejo iskati mesto za počitek in dnevno prehranjevanje. Mnoge tako pristanejo tudi v mestih, kot je Ljubljana, v njenih parkih, na uličnih drevesih in tudi posameznih grmih na zelenicah ali med stavbami, kjer jim ulice predstavljajo kanjonom podobne strukture. Medtem ko se zadržujejo in iščejo hrano v teh mestnih kanjonih, nehotе trčijo v steklo.

Za nas ljudi je steklo prisotno povsod in je popolnoma banalno; za ptice pa je to eden najbolj motečih materialov na svetu. Ptica, ki leti proti prozornemu oknu, zaznava samo prostor in predmete onstran, ne pa tudi nevidne ovire na svoji poti. Še bolj nevarno je odsevno steklo, ki prekriva številne sodobne objekte. V njihovih velikih steklenih površinah odseva okoliška pokrajina, bodisi stavbe, drevesa ali nebo. Ptice, ki letijo mimo njih, ne razlikujejo med realnimi mestnimi in pokrajinskimi strukturami in odsevom v steklu, zato se vanj zaletavajo. Nekatere ptice trke preživijo in obsedijo oamljene, a nepoškodovane, pri tem pa tvegajo, da jih bodo uplenile vrane, domače mačke ali mestne podgane. Večina jih trka ne preživi in podležejo možganskim poškodbam in notranjim krvavitvam.

Raziskovalci po svetu so na temo trkov ptic v steklene površine izvedli številne raziskave. V Veliki Britaniji ocenjujejo, da vsako leto zaradi trkov pogine 253 milijonov ptic in da ta problematika pomeni kar 44 % vseh antropogenih vzrokov za pogin ptic. Tudi raziskave iz Kanade in ZDA kažejo na negativen vpliv trkov v steklene stavbe. Tamkajšnji raziskovalci ocenjujejo, da gre za drugi največji neposredni dejavnik, ki vpliva na smrtnost ptic, takoj za plenjenjem s strani domačih mačk. V Kanadi zaradi trkov v stavbe letno pogine 16–42 milijonov ptic, v ZDA pa 365–988 milijonov, medtem ko za Evropo tovrstnih ocen žal ni.

Medtem ko domače mačke, ujede in drugi naravni plenilci iz sele-
če se populacije izločajo bolne, šibkejše in neprevidnejše osebkke, je
steklo popolnoma neselektiven »plenilec«, saj pobija in iz populacije
odstranjuje tako zdrave kot bolne osebkke in tako zmanjšuje vital-
ni del populacije. Še posebej dovzetne za trke v steklo so nekatere
gozdne vrste ptic, saj so v gozdu živeči selivci navajeni spretno letati
skozi vrzeli med drevesnimi krošnjami. Za te in druge ranljive vrste
steklo predstavlja eksistencialno grožnjo.

Izkušnje izpred poslovne stavbe ob Nazorjevi ulici v strogem središču
Ljubljane (nekoč Modna hiša) kažejo, da so se takim oviram prilagodi-
li samo lokalni mestni golobi in sive vrane, vse ostale vrste, še
posebej osebkki tistih vrst, ki so na selitvi, pa se zaletavajo in ubijajo. V
desetdnevnem opazovanju konec septembra in začetek oktobra 2012
so opazovalci zabeležili 0,59 trka na uro opazovanja (Šumrada 2015).

Podoben problem, vendar še večjih dimenzij glede na velikost in
lokacijo ob parku Tivoli, se bo pojavil na treh ogromnih zastekle-
nih površinah Olimpijskega bazena Ilirija. Potem ko se bo vsako
pomlad na steklenih površinah pobila lokalna populacija gnezdečih
ptic, bo bazen svoj neusmiljeni davek terjal tudi med spomladansko
in jesensko selitvijo ptic.

Tudi razgrnjeni načrti bodočega kompleksa železniške in avtobus-
ne postaje ob Vilharjevi ulici kažejo na pticam neprijazni stekleni
kolos.

Danes že obstajajo znanje in načini, kako se izogniti gradnji smrto-
nosnih pasti za ptice. V tujini pri gradnji že uporabljajo steklo z
UV vzorcem ali prosojno motno steklo, ki je jedkano ali barvano,
nalepijo obarvane folije ali nalepke v obliki pik ali preprostih trakov
ali take, ki spominjajo na silhuete živali, namestijo zunanja senčila
in zaslone ali preprosto stavbe oblikujejo tako, da uporabijo neravne
površine, ki ustvarjajo kontrast in neenakomerne odseve ter prepre-
čujejo iluzijo neprekinjenega prostora (npr. Cook 2022).

Pozivamo urbaniste, načrtovalce, arhitekta in oblasti v MOL Lju-
bljana, da za omenjene objekte in za vse bodoče načrtovane stavbe

poiščejo tehnološke rešitve, ki bodo naredile stavbe vidne tudi pticam in tako preprečile njihovo pobijanje. Poskrbijo naj tudi za čim manjše toplotne izgube in ogljično nevtralnost novogradenj, česar gradnja s steklom ne zagotavlja.

(Zapisal: dr. Tomi Trilar, Prirodoslovni muzej Slovenije)

27. novembra 2023

Viri:

1. Crook L. (2022): Eight ways to prevent birds flying into buildings with glass facades.- Dezeen, 10. 3. 2022. Dostop 14. 11. 2023, <https://www.dezeen.com/2022/03/10/bird-friendly-building-techniques/>.
2. Goldfarb B. (2023): City of Glass.- Solutions. bioGraphic. California Academy of Sciences. Dostop 14. 11. 2023, https://www.biographic.com/city-of-glass/?utm_source=Live+Audience&utm_campaign=1f02197860-briefing-dy-20231107&utm_medium=email&utm_term=0_b27a691814-1f02197860-49508808.
3. Šumrada T. (2015): Trki ptic v stekleno pročelje poslovne stavbe v Ljubljani (osrednja Slovenija) jeseni 2012.- *Acrocephalus* 36 (164/165): 69–72.

III

ČLANI

Redni, izredni in dopisni člani

I. Razred za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

BRATOŽ, Rajko, dr. zgodovinskih znanosti, zaslužni profesor za zgodovino starega veka Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 17. februarja 1952 v Braniku. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 19. marca 2002; tajnik I. razreda SAZU od 1. aprila 1999 do 19. marca 2002; tajnik I. razreda in načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 10. februarja 2005 do 6. maja 2008. Tajnik I. razreda SAZU od 1. julija 2022.

Zasebni naslov: Malgajeva 6, 1000 Ljubljana, 01 231-18-14, gsm 031-268-395.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-11-92, faks: 01-425-93-37, rajko.bratoz@guest.arnes.si.

HÖFLER, Janez, dr. muzikoloških znanosti, dr. umetnostnozgodovinskih znanosti, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Rojen 11. decembra 1942. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; 01 241-12-10; janez.hoefler@ff.uni-lj.si.

HRIBAR, Valentin, dr. političnih znanosti, redni profesor za fenomenologijo in filozofijo religije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 28. januarja 1941 v Goričici pri Ihanu. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001.

Zasebni naslov: Tomišelj 31a, 1292 Ig, 059 939-439, valentin.hribar@siol.net.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-10-06, faks: 01 425-93-37.

MLINAR, Zdravko, dr. družbenopolitičnih znanosti, redni profesor za prostorsko sociologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 30. januarja 1933 v Žireh. Izredni član od 24. aprila 1981, redni član od 23. aprila 1987. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 1. aprila 1995 do 5. maja 1998 in tajnik I. razreda od 7. maja 1996 do 1. aprila 1999.

Zasebni naslov: Pod topoli 93, 1000 Ljubljana, 28-31-032.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-64-23, faks: 01 425-34-23, zdravko.mlinar@fdv.uni-lj.si.

PAVČNIK, Marijan, dr. znanosti, redni profesor za teorijo prava in filozofijo prava Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 8. decembra 1946 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 10. februarja 2005 do 31. maja 2011 in tajnik I. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 31. maja 2011.

Zasebni naslov: Poljanski nasip 28, 1000 Ljubljana, 01 232-26-90 ali 01 232-58-62.

Službeni naslov: Pravna fakulteta, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420-31-97, faks: 01 420-31-15, marijan.pavcnik@pf.uni-lj.si.

PIRJEVEC, Jože, dr. znanosti, redni profesor za novejšo zgodovino Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v Kopru. Rojen 1. junija 1940 v Trstu v Italiji. Dopisni član od 6. junija 1995, izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. maja 2009.

Zasebni naslov: Trg 28. avgusta 6, 6210 Sežana, pirjevecj@gmail.com.

Službeni naslov: Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Titov trg 5, 6000 Koper, 05 663-77-40, faks: 05 663-77-42, info@fhs-kp.si ali joze.pirjevec@fhs.upr.si.

SPLICHAL, Slavko, dr. znanosti, redni profesor za komunikologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani. Rojen 14. junija 1947 v Novem mestu. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 1. junija 2011 do 8. maja 2017, tajnik I. razreda od 8. maja 2017 do 13. junija 2022.

Zasebni naslov: Pot na Golovec 1, 1000 Ljubljana, slavko.spichal@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za družbene vede, Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, 01 580-52-42, faks: 01 580-51-06, slavko.spichal@fdv.uni-lj.si.

ŠELIH, Alenka, dr. znanosti, redna profesorica za kazensko pravo Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in njena zaslužna profesorica. Raziskovalka na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojena 2. oktobra 1933 v Mariboru. Izredna članica od 27. maja 1997, redna članica od 12. junija 2003. Načelnica Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 5. maja 1998 do 10. februarja 2005; tajnica I. razreda SAZU od 19. marca 2002 do 10. februarja 2005; podpredsednica SAZU od 5. maja 2005 do 6. maja 2008; članica predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 22. aprila 2008 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Pod bukvami 40, 1000 Ljubljana, 01 283-47-01 ali 4260 Bled, Grič 7a.

Službeni naslov: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420-31-93, faks: 01 420-32-45, alenka.selih@pf.uni-lj.si.

ŠTIH, Peter, dr. zgodovinskih znanosti, redni profesor za srednjeveško zgodovino in pomožne zgodovinske vede na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 27. novembra 1960. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 6. maja 2008 do 31. maja 2014. Tajnik I. razreda od 1. junija 2011 do 8. maja 2017. Podpredsednik SAZU od 8. maja 2017 do 31. maja 2020, predsednik SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Bratovševa ploščad 36, 1000 Ljubljana, 059 018908, peter.stih@siol.net.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-11-98, faks: 01 425-93-37, peter.stih@guest.arnes.si.

TERŽAN, Biba, dr. arheoloških znanosti, redna profesorica za zgodovinsko arheologijo kovinskih obdobj na Oddelku za arheo-

logijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in njena zaslužna profesorica. Rojena 25. julija 1947 v Mariboru. Izredna članica od 7. junija 2001, redna članica od 1. junija 2007. Načelnica Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 19. marca 2002 do 10. februarja 2005 in od 1. junija 2014 do 31. maja 2020.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Arheološki oddelek, Zavetiška 5, 1000 Ljubljana, faks: 01 423-12-20, biba.terzan@ff.uni-lj.si.

ŽIŽEK, Slavoj, dr. znanosti, redni profesor filozofije in teoretske psihoanalize, raziskovalec na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 21. marca 1949 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Metelkova 7b, 1000 Ljubljana, 01 431-70-16, szizek@yahoo.com.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-10-00.

Izredni člani

HORVAT, Jana, dr. arheoloških znanosti, znanstvena svetnica na Inštitutu za arheologijo ZRC SAZU. Rojena 1. maja 1959 v Ljubljani. Izredna članica od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 386, 041 816 914, jana.horvat@zrc-sazu.si.

KRANJC, Janez, dr. pravnih znanosti, redni profesor za rimsko pravo in pravno zgodovino na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru ter za nemško pravno terminologijo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 11. maja 1949. Izredni član od 6. junija 2019. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420 31 98, janez.kranjc@pf.uni-lj.si.

NASTRAN ULE, Mirjana, dr. psiholoških znanosti, zaslužna profesorica za socialno psihologijo na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani v pokoju. Izredna članica SAZU od 3. junija 2021.

Zasebni naslov: mirjana.ule@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, mirjana.ule@fdv.uni-lj.si.

SALECL, Renata, redna profesorica, znanstvena svetnica na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Rojena 9. januarja 1962. Izredna članica od 1. junija 2017. Načelnica Oddelka za družbene vede I. razreda od 1. junija. 2020.

Službeni naslov: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 420-32-46, renata.salecl@pf.uni-lj.si.

VODOPIVEC, Peter, dr. zgodovinskih znanosti, do 1999 redni profesor obče zgodovine 18. in 19. stoletja na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, 1999–2012 znanstveni svetnik na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, 2012 upokojen. Rojen 7. julija 1946. Izredni član od 6. junija 2019. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Poljanska 15, 1000 Ljubljana, 01 2313 354, 041 796 713, peter.vodopivec@guest.arnes.si.

ZAVIRŠEK, Darja, doktorica socioloških znanosti, redna profesorica na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Rojena 31. avgusta 1962. Izredna članica SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, 01 280 92 40, 041 973 333, darja.zavirsek@fsd.uni-lj.si.

Dopisni člani

DÜNKEL, Frieder, rojen 10. maja 1950, zaslužni profesor za kriminologijo na Univerzi v Greifswaldu in njen nekdanji dekan. Dopisni član od 1. junija 2023.

EGG, Markus, rojen 24. junija 1954, vodja Oddelka za prazgodovino pri Raziskovalnem inštitutu in restavratorski delavnici ter namestnik generalnega direktorja Rimsko-germanskega muzeja v Mainzu, upokojen 2019. Dopisni član od 3. junija 2021.

FLOTZINGER, Rudolf, rojen 22. septembra 1939. Direktor Inštituta za muzikologijo Univerze v Gradcu, Avstrija. Dopisni član od 23. maja 1985.

GLEIRSCHER, Paul, rojen 7. oktobra 1960, vodja Oddelka za prazgodovinsko in zgodnj srednjeveško arheologijo v Deželnem muzeju v Celovcu, Avstrija. Dopisni član od 18. junija 2015.

GOMBOCZ, Wolfgang L., rojen 28. septembra 1946. Redni profesor za zgodovino filozofije Univerze v Gradcu, Avstrija. Dopisni član od 7. junija 2001.

HÄRTEL, Reinhard, rojen 24. novembra 1945. Upokojeni profesor srednjeveške zgodovine in pomožnih zgodovinskih znanosti na Univerzi v Gradcu. Dopisni član od 6. junija 2019.

KLINGEMANN, Hans-Dieter, rojen 3. februarja 1937. Dr. znanosti, profesor emeritus, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB). Dopisni član od 1. junija 2017.

KOHLER, Jürgen, rojen 14. marca 1953, profesor civilnega in civilnega procesnega prava na Pravni fakulteti Univerze v Greifswaldu. Dopisni član od 1. junija 2023.

MADŽAR, Ljubomir, rojen 30. septembra 1938. Dr. znanosti, upokojeni profesor ekonomije in predsednik Akademije ekonomskih nauk na Ekonomski fakulteti Univerze v Beogradu. Dopisni član od 1. junija 2017.

MOORE, Henrietta L., rojena 18. maja 1957, dama, poveljnica britanskega imperija in članica Britanske akademije, ustanoviteljica in direktorica Inštituta za globalno blaginjo ter Katedre za filozofijo in kulturo oblikovanja na University College London (UCL). Dopisna članica od 3. junija 2021.

O'LOUGHLIN, Niall, rojen 30. septembra 1941. Dr. znanosti, muzikolog, predavatelj na univerzi v Loughboroughu v Veliki Britaniji in direktor Centra za umetnosti v pokoju. Dopisni član od 1. junija 2007.

PFALLER, Robert, rojen leta 1962, profesor filozofije, član Nove dunajske skupine Lacanove šole in dunajske Raziskovalne skupine za psihoanalizo. Dopisni član od 1. junija 2023.

SCALON, Cesare, rojen 20. novembra 1939. Dr. znanosti, upokojeni profesor za latinsko paleografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Vidmu. Dopisni član od 1. junija 2017.

STRAUS, Jože (Joseph), rojen 14. decembra 1938, naslovni redni profesor za intelektualno lastnino Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, honorni profesor za patentno pravo Univerze Ludwig Maximilian v Münchnu, zaslužni direktor Inštituta Maxa Plancka za inovacije in konkurenco (nekdanjega Inštituta Maxa Plancka za intelektualno lastnino, konkurenčno pravo in davčno zakonodajo) v Münchnu, častni doktor univerz v Ljubljani in Kragujevcu. Dopisni član od 6. junija 1995.

SUPIČIĆ, Ivan, rojen 18. julija 1928. Redni profesor Akademije za glasbo Univerze v Zagrebu in predstojnik Zavoda za muzikološke raziskave Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, Zagreb, Hrvaška, v pokoju. Dopisni član od 24. aprila 1981.

TALBOT, Michael, rojen 4. januarja 1943 v Lutonu. Muzikolog. Dopisni član od 1. junija 2023.

TAVANO, Sergio, rojen 13. marca 1928. Redni profesor za zgodnjekršćansko arheologijo in bizantinsko umetnost Univerze v Trstu, Italija. Dopisni član od 7. junija 2001.

WAKOUNIG, Marija, rojena 19. marca 1959. Zgodovinarica, izredna profesorica na Inštitutu za vzhodnoevropsko zgodovino Univerze na Dunaju. Dopisna članica od 5. maja 2011.

WEILER, Joseph H. H., rojen 2. septembra 1951, profesor in sodirektor Centra Jean-Monet za mednarodno in regionalno gospodarsko pravo ter pravičnost na Pravni fakulteti Univerze v New Yorku, Dopisni član od 3. junija 2021.

WOLFRAM, Herwig, rojen 14. februarja 1934. Zaslužni profesor za srednjeveško zgodovino in pomožne zgodovinske vede Univerze na Dunaju, nekdanji direktor Institut für Österreichische Geschichtsforschung. Dopisni član od 18. junija 2015.

II. Razred za filološke in literarne vede

Redni člani

JESENŠEK, Marko, dr. jezikoslovnih znanosti, redni profesor na Oddelku za slovanske jezike in književnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Rojen 14. marca 1960. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Tajnik II. razreda od 1. oktobra 2021. *Službeni naslov*: Filozofska fakulteta, Koroška cesta 166, 2000 Maribor, tel. 02 22- 93- 630, 051 324 250 marko.jesensek@um.si; marko@jesensek.si.

KMECL, Matjaž, dr. znanosti, redni profesor za slovensko literarno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 23. februarja 1934 v Dobovcu (Trbovlje). Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija 2003. Tajnik II. razreda SAZU od 3. oktobra 2002 do 1. julija 2007.

Zasebni naslov: Pot v Čezelj 14, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 537-40-14.

KOS, Janko, dr. znanosti, redni profesor za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 9. marca 1931 v Ljubljani. Izredni član od 10. marca 1977, redni član od 6. junija 1983.

Zasebni naslov: Pleteršnikova 1, 1000 Ljubljana, 01 436-80-99.

KRAŠOVEC, Jože, dr. bibličnih znanosti, dr. filozofije, dr. teologije, dr. zgodovine religij – religijske antropologije, redni profesor za biblični študij Stare zaveze Teološke fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 20. aprila 1944 v Sodni vasi pri Podčetrtku. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995. Podpredsednik SAZU od 6. maja 2014 do 8. maja 2017.

Zasebni naslov: Dolničarjeva 1, 1000 Ljubljana, 01 434-01-98, faks: 01 433-04-05.

Službeni naslov: Teološka fakulteta, Poljanska 4, 1000 Ljubljana, 01 434-58-10, faks: 01 434-58-54, joze.krasovec@guest.arnes.si.

OREŠNIK, Janez, dr. znanosti, zaslužni profesor, redni profesor za primerjalno slovnico germanskih jezikov in redni profesor za splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 12. decembra 1935 v Ljubljani. Izredni član od 23. aprila 1987, redni član od 27. maja 1993. Tajnik II. razreda SAZU od 26. maja 1992 do 23. marca 1999.

Zasebni naslov: Janežičeva 21, 1000 Ljubljana, 051 622-732, janez.oresnik@sazu.si.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-14-22, faks: 01 425-93-37, janez.oresnik@sazu.si.

SNOJ, Marko, primerjalni jezikoslovec, etimolog, slovaropisec na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 19. aprila 1959. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Tajnik Razreda za filološke in literarne vede od 1. oktobra 2015 do 30. septembra 2021. Podpredsednik SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, tel. 01 / 470-62-35, marko.snoj@zrc-sazu.si.

STANONIK, Marija, literarna zgodovinarica, slovstvena folkloristka, etnologinja; znanstvena svétnica v pokoju; prof. na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojena 23. maja 1947. Izredna članica SAZU od 18. junija 2015, redna članica od 3. junija 2021. Članica predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020.

Službeni naslov: Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Novi trg 5, 1000 Ljubljana, 01 / 519-88-64, stanonik@zrc-sazu.si.

Izredni člani

JUVAN, Marko, dr. literarnih ved, znanstveni svetnik na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, redni profesor slovenske književnosti na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 2. junija 1960. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 305, marko.juvan@zrc-sazu.si.

MAVER, Igor, dr. literarnih znanosti, anglist in francist, redni profesor na Oddelku za anglistiko in amerikanistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 1. decembra 1960 v Ljubljani. Izredni član SAZU od 6. junija 2019.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta UL, Oddelek za anglistiko in amerikanistiko, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01/2411334, igor.maver@ff.uni-lj.si.

ŠKOFIC, Jožica, dr. jezikoslovnih znanosti, dialektologinja, znanstvena svetnica na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, redna profesorica za slovenski jezik na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem v Kopru. Rojena 4. marca 1964. Izredna članica SAZU od 3. junija 2021.

Službeni naslov: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, 01 4706 221, jozica.skofic@zrc-sazu.si.

TOPORIŠIČ, Tomaž, dr. literarnih ved, redni profesor na Oddelku za dramaturgijo in scenske umetnosti Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, Univerza v Ljubljani. Rojen 27. decembra 1962. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: AGRFT UL, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, 01 251 04 12, tomaz.toporisic@agrft.uni-lj.si.

VIRK, Tomo, dr. literarnih ved, redni profesor za primerjalno književnost in literarno teorijo na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani. Rojen 31. maja 1960. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tomo.virk@ff.uni-lj.si.

ŽELE, Andreja, visokošolska učiteljica na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, znanstvena svetnica na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Rojena 7. avgusta 1963. Izredna članica od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: 051 335 052, andrejaz@zrc-sazu.si.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aškerčeva 2/II, 1000 Ljubljana, 01 241 10 00, andreja.zele@ff.uni-lj.si.

Dopisni člani

COOPER, Henry R. Jr., rojen 30. septembra 1946. Redni profesor in predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti Univerze v Bloomingtonu, Indiana, ZDA. Dopisni član od 6. junija 1995.

GREENBERG, Marc Leland, rojen 9. novembra 1961. Profesor slovanskih jezikov in književnosti na Fakulteti za jezike, literature in kulture Univerze v Kansasu, ZDA, in njen dekan. Dopisni član od 1. junija 2017.

HANNICK, Christian, rojen 3. septembra 1944. Predstojnik Oddelka za slovansko filologijo na Julius-Maximilians-Universität v Würzburgu. Dopisni član od 1. junija 2007.

KARNIČAR, Ludvik, rojen 23. avgusta 1949. Izr. univ. profesor v pokoju (Univerza v Gradcu), slavist, dialektolog in slovaropisec. Dopisni član SAZU od 1. junija 2017.

KOZAR - MUKIČ, Marija rojena 8. marca 1952, višja kustodinja etnologinja v pokoju (Muzej Savaria, Szombathely, Madžarska), etnologinja in slavistka. Dopisna članica SAZU od 6. junija 2019.

KURKINA, Ljubov Viktorovna, rojena 17. februarja 1937. Slavistka, etimologinja, leksikografinja na Inštitutu za ruski jezik V. V. Vinogradova RAN, Moskva, Rusija. Dopisna članica od 18. junija 2015.

LAUER, Reinhard, rojen 15. marca 1935. Vodja Seminarja za slovansko filologijo in redni profesor na Georg-Augustovi univerzi v Göttingenu, Nemčija. Dopisni član od 12. junija 2003.

MOSKOVICH, Wolf, rojen 7. aprila 1936. Redni profesor na Oddelku za ruske in slovanske študije Hebrejske univerze v Jeruzalemu, Izrael. Dopisni član od 5. maja 2005.

NEWEKLOWSKY, Gerhard, rojen 14. aprila 1941. Doktor jezikoslovja, upokojeni redni profesor na Inštitutu za slavistiko na Univerzi na Dunaju. Dopisni član od 1. junija 2023.

POHL, Heinz Dieter, rojen 6. septembra 1942. Redni profesor za splošno in diahrono jezikoslovje Univerze v Celovcu, Avstrija. Dopisni član od 5. maja 2005.

SPINOZZI MONAI, Liliana, rojena 30. oktobra 1936, zunanja sodelavka Mednarodnega središča za večjezičnost (CEIP) Univerze v Vidmu in nekdanja raziskovalka na Inštitutu za jezikoslovje iste ustanove. Posveča se teoretičnemu jezikoslovju in raziskavam slovenskih narečij v Furlaniji. Objavila je več rokopisnih besedil Jana Baudouina de Courtenayja. Dopisna članica od 6. junija 2019.

STEENWIJK, Johannes Jacobus, rojen 27. maja 1959, dr. slovanskih jezikov in književnosti, izredni profesor za slovenski jezik in književnost na Oddelku za jezike in književnosti (DiSLL) Univerze v Padovi. Dopisni član od 3. junija 2021.

TOKARZ, Božena, rojena 17. oktobra 1946, literarna teoretičarka, polonistka in slovenistka, komparativistka, redna profesorica in vodja Enote za literarno teorijo in prevodoslovje na Oddelku za slovansko filologijo na Filološki fakulteti Šlezijske univerze, Katowice, Poljska, glavna urednica prevodoslovne revije *Prevajanje slovanskih književnosti*. Dopisna članica razreda od 18. junija 2015.

TOKARZ, Emil, rojen 6. oktobra 1944, jezikoslovec, slavist in splošni lingvist, upokojeni redni profesor Šlezijske in Bielske univerze (Poljska). Dopisni član od 6. junija 2019.

VERČ, Ivan, rojen 2. februarja 1950, redni profesor za področje slavistike na Oddelku za pravne, jezikovne in prevajalske vede Univerze v Trstu, v pokoju. Nekdanji vodja Inštituta za slovansko filologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Trstu in ustanovitelj prve slavistične revije tržaške univerze Slavica tergestina. Dopisni član od 6. junija 2019.

WOSCHITZ, Karl Matej, rojen 19. septembra 1937. Redni profesor na Teološki fakulteti Univerze v Gradcu, Avstrija, v pokojju. Dopisni član od 7. junija 2001.

III. Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Redni člani

BAJD, Tadej, dr. znanosti, redni profesor za robotiko Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Rojen 19. januarja 1949 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Podpredsednik SAZU od 5. maja 2011 do 6. maja 2014, predsednik SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Bobenčkova 12, 1000 Ljubljana, 01 256-23-80, tadej.bajd@robo.fe.uni-lj.si.

BRATKO, Ivan, dr. računalniških znanosti, redni profesor za področje računalništva in informatike Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Rojen 10. junija 1946 v Ljubljani. Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija 2003. Načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 1. maja 2014 do 1. maja 2020.

Zasebni naslov: Podrožniška 4, 1000 Ljubljana, 01 251-39-11.

Službeni naslov: Fakulteta za računalništvo in informatiko, Tržaška cesta 25, 1000 Ljubljana, 01 476-83-93, 01 476-83-87, 01 476-83-93, faks: 01 426-46-47, bratko@fri.uni-lj.si.

BREŠAR, Matej, dr. znanosti, redni profesor za matematiko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru. Rojen 26. septembra 1963. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. maja 2017 do 31. maja 2020. Tajnik III. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Kosarjeva 47b, 2000 Maribor, 02 251-47-34.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, tel. 01 476-66-23, faks: 01 251-72-81, in Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Koroška c. 160, 2000 Maribor, 02 229-36-91, faks: 02 251-81-80; matej.bresar@fmf.uni-lj.si ali matej.bresar@um.si.

EMRI, Igor, dr. znanosti, redni profesor za mehaniko Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani. Rojen 22. maja 1952 v Murski Soboti. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023, načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda od 1. maja 2020.

Zasebni naslov: Grampovčanova 17, 1125 Ljubljana, 01 257-27-52, ie@emri.si.

FAJFAR, Peter, dr. znanosti, upokojeni redni profesor za teorijo konstrukcij in potresno inženirstvo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 27. maja 1943 v Ljubljani. Izredni član od 18. maja 1989, redni član od 27. maja 1993. Načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 18. aprila 2002; tajnik III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 18. aprila 2008. Član predsedstva SAZU po 22. členu zakona o SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Puharjeva 6, 1000 Ljubljana, 01 251-98-52.

Službeni naslov: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, 1000 Ljubljana, Jamova 2, 01 476-85-92, pfajfar@fgg.uni-lj.si.

FORSTNERIČ, Franc, dr. znanosti, redni profesor za matematično analizo Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Rojen 1. maja 1958 v Ljubljani. Izredni član od 8. aprila 1999, redni član od 5. maja 2005. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. maja 2014 do 1. maja 2017. Tajnik Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehnične vede SAZU od 1. maja 2017 do 31. maja 2020. Glavni tajnik SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Pot v Hrastovec 8, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 561-17-87.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, 01 476-65-56, 01 476-65-00, faks: 01 251-72-81, franc.forstneric@fmf.uni-lj.si.

GLOBEVNIK, Josip, dr. znanosti, redni profesor za matematično analizo Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani v pokojju in njen zaslužni profesor. Rojen 6. decembra 1945 v Ljubljani. Izredni član od 23. maja 1985, redni član od 18. maja 1989; načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 6. maja 2008, tajnik III. razreda SAZU od 18. aprila 2008 do 30. aprila 2014.

Zasebni naslov: Trnovska 2, 1000 Ljubljana, 01 283-50-11.

Službeni naslov: Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Jadranska 19, 1111 Ljubljana, 01 476-65-48, 01 476-65-00, faks: 01 251-72-81; josip.globevnik@fmf.uni-lj.si.

GRABEC, Igor, dr. znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani v pokojju. Rojen 17. novembra 1939. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 6. maja 2008.

Zasebni naslov: Kantetova 75, 1000 Ljubljana, 01 256-37-18, igor.grabec@fs.uni-lj.si.

KERNEL, Gabrijel, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 14. septembra 1932. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 30. aprila 2014.

Zasebni naslov: Pod bukvami 7, 1000 Ljubljana, 01 425-96-61.

Službeni naslov: 01 477-37-95, faks: 01 425-70-74, gabrijel.kernel@ijs.si.

KNEZ, Željko, dr. znanosti, redni profesor za kemijsko inženirstvo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru. Rojen 26. avgusta 1954. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Aljaževa 15, 2000 Maribor; 02 320-30-00, 041 672-

545; zeljko.knez@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Mariboru, Smetanova 17, 2000 Maribor, 02 22-944-31, 041 371-666; zeljko.knez@um.si.

KRALJ, Alojz, dr. znanosti, redni profesor za biomedicinsko tehniko, biomehaniko in robotiko Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 12. marca 1937 v Novem Sadu, Vojvodina. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 27. maja 1997; podpredsednik SAZU od 6. maja 1999 do 25. aprila 2002. *Zasebni naslov:* Planinska 26, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 537-48-25; alojzkralj7@gmail.com.

KRIŽAN, Peter, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, raziskovalni svetnik na Institutu »Jožef Stefan«, gostujoči profesor na Univerzi v Nagoji. Rojen 21. maja 1958. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Univerza v Ljubljani, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, peter.krizan@ijs.si.

PIRC, Raša, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor, sodelavec Instituta »Jožef Stefan« v Ljubljani, Odsek za teoretično fiziko. Rojen 15. junija 1940 v Ljubljani. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: Jamova 52, 1000 Ljubljana, 01 256-57-20.

Službeni naslov: Institut »Jožef Stefan«, Odsek za teoretično fiziko, Jamova 39, 1000 Ljubljana, 01 477-35-88, faks: 01 251-93-85, rasa.pirc@ijs.si.

STANOVNIK, Branko, dr. znanosti, redni profesor za organsko kemijo Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 11. avgusta 1938 na Brezovici pri Ljubljani. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995, predstojnik Oddelka za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo od 21. septembra 1999.

Zasebni naslov: Tičnica 26, 1360 Vrhnika, 01 755-11-40.

Službeni naslov: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Večna pot 113, 1000 Ljubljana, 01 479-85-67, branko.stanovnik@fkkt.uni-lj.si; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3, 01 470-61-34, faks: 01 425-53-30, international@sazu.si.

TOMAŽEVIČ, Miha, dr. znanosti, znanstveni svetnik Zavoda za gradbeništvo Slovenije, redni profesor za potresno inženirstvo in zidane konstrukcije Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani, upokojen. Rojen 19. septembra 1942 v Ljubljani. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 21. maja 2009.

Zasebni naslov: 1000 Ljubljana, Kvedrova 1, tel. 041 667-497.

Službeni naslov: Zavod za gradbeništvo Slovenije, 1000 Ljubljana, Dimičeva 12, tel. 01 280-44-00, faks: 01 280-44-84, miha.tomazevic@zag.si.

TURK, Vito, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za biokemijo Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, znanstveni svetnik Instituta »Jožef Stefan«. Rojen 27. junija 1937 v Osijeku. Izredni član od 5. maja 2005, izredni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Lamutova 4, 1000 Ljubljana, 01 519-96-51.

Službeni naslov: Institut »Jožef Stefan«, Oddelek za biokemijo in molekularno biologijo, Jamova 39, 1000 Ljubljana, 01 477-33-65 ali 01 477-39-25, faks: 01 477-39-84, vito.turk@ijs.si.

ŽEKŠ, Boštjan, dr. znanosti, redni profesor za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 26. junija 1940 v Ljubljani. Izredni član od 23. aprila 1987, redni član od 30. maja 1991. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 5. oktobra 1994 do 18. aprila 2002; tajnik III. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 18. aprila 2002; predsednik SAZU od 25. aprila 2002 do 6. maja 2008.

Zasebni naslov: Poštna 4, 1360 Vrhnika, 041 741-898.

Službeni naslov: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, bostjanzezs66@gmail.com, 01 543-76-18, 01 543-76-00, faks: 01 431-51-27; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3.

Izredni člani

JERALA, Roman, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za biokemijo in molekularno biologijo na Univerzi v Ljubljani in vodja Odseka za sintezno biologijo in imunologijo na Kemijskem inštitutu v Ljubljani. Rojen 24. januarja 1962. Izredni član od 6. junija 2019.

Službeni naslov: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, roman.jerala@ki.si.

MIHAILOVIĆ, Dragan, dr. fizikalnih znanosti, znanstveni svetnik in vodja odseka za kompleksne snovi na Institutu »Jožef Stefan«, redni profesor fizike na Fakulteti za matematiko Univerze v Ljubljani ter Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana in direktor Nanocentra. Rojen 2. marca 1958. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: Institut Jožef Stefan, 01 477 33 88, 041 787 196, dragan.mihailovic@ijs.si.

PLAVEC, Janez, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za strukturalno biokemijo na Univerzi v Ljubljani in vodja Nacionalnega centra za NMR spektroskopijo visoke ločljivosti na Kemijskem inštitutu v Ljubljani. Rojen 4. julija 1962. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476 03 53, 031 689 342, janez.plavec@ki.si.

PROSEN, Tomaž, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor na fakulteti za matematiko in fiziko na Univerzi v Ljubljani. Rojen 6. aprila 1970. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, 01 4766 578, tomaz.prosen@fmf.uni-lj.si.

TOPIČ, Marko, dr. elektrotehniških znanosti, redni profesor za elektrotehniko na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Rojen 8. julija 1967. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: UL FE, Tržaška 25, 1000 Ljubljana, 01 4768 470, marko.topic@fe.uni-lj.si.

Dopisni člani

BOLDIREVA, Jelena Vladimirovna, rojena 4. februarja 1961. Vodja raziskav na Inštitutu za kemijo trdnih stanj in mehanske kemije pri sibirski izpostavi Ruske akademije znanosti v Novosibirsku in vodja Katedre za kemijo trdnih stanj Univerze v Novosibirsku. Dopisna članica od 1. junija 2017.

BRATOS, Savo, rojen 28. julija 1926. Častni doktor Univerze v Wrocławu, redni profesor za fiziko Univerze Pierre et Marie Curie v Parizu, Francija. Dopisni član od 23. aprila 1987.

CARBONELL, Ruben G., rojen 27. decembra 1947. Doktor znanosti, profesor kemijskega in biomolekularnega inženiringa na Univerzi Severne Karoline. Dopisni član od 1. junija 2017.

GEIGER, Manfred, rojen 13. junija 1941. Dr. strojništva, redni profesor za proizvodne tehnologije na Univerzi Erlangen-Nürnberg, častni doktor Univerze v Ljubljani, redni član Brandenburške akademije znanosti v Berlinu, Nemčija. Dopisni član od 21. maja 2009.

HALDANE, Duncan, rojen 14. septembra 1951, profesor fizike na Univerzi Princeton, ZDA, Nobelov nagrajenec leta 2016. Dopisni član od 6. junija 2019.

JENNI, Peter, rojen 17. aprila 1948, zaslužni profesor (Freiburg, Nemčija, in USTC Hefei, Kitajska) eksperimentalni fizik osnovnih delcev. Projektni vodja raziskovalne skupine ATLAS velikega hadronskega trkalnika v CERN-u. Dopisni član od 1. junija 2023.

LEHN, Jean-Marie Pierre, rojen 30. septembra 1939, direktor laboratorija za supramolekularno kemijo na Inštitutu za supramolekularno znanost in inženiring pri Univerzi v v Strasbourgu. Profesor na Inštitutu za specialistične študije Univerze v Strasbourgu. Nobelov nagrajenec za kemijo leta 1987. Dopisni član od 12. junija 2003.

MERLETTI, Roberto, rojen 6. marca 1945, upokojeni izredni profesor biomedicinskega inženiringa na Univerzi v Bostonu, ZDA, upokojeni profesor rehabilitacijskega inženiringa na Univerzi Politecnico iz Torina, Italija. Dopisni član od 3. junija 2021.

NAKAŠIMA, Masajoši, rojen 28. januarja 1952. Zaslužni profesor potresnega inženirstva na Univerzi v Kjotu. Dopisni član od 3. junija 2021.

POVH, Bogdan, rojen 20. avgusta 1932. Znanstveni član, član kolegija in direktor Jedrskega inštituta Max Planck, Heidelberg, in osebni redni profesor Univerze v Heidelbergu, Nemčija. Dopisni član od 10. marca 1977.

RAO, Chintamani Nages Ramachandra, rojen 30. junija 1934. Redni profesor za kemijo in predsednik Indijskega znanstvenega inštituta Centra Jawaharlala Nehruja za pospeševanje znanstvenih raziskav, Bangalore, Indija. Dopisni član od 24. aprila 1981.

RUBBIA, Carlo, rojen 31. marca 1934, fizik, Nobelovec. Dopisni član od 1. junija 2023.

SAMMUT, Claude, rojen 9. marca 1956, profesor na School of Computer Science and Engineering, University of New South Wales, Sydney, Avstralija, vodja laboratorija za umetno inteligenco. Dopisni član od 6. junija 2019.

ZEILINGER, Anton, rojen 20. maja 1945, zaslužni profesor fizike na Univerzi na Dunaju in višji znanstvenik na Inštitutu za kvantno optiko in kvantne informacije Avstrijske akademije znanosti. Dopisni član od 1. junija 2023.

IV. Razred za naravoslovne vede

Redni člani

ANDERLUH, Gregor, dr. bioloških znanosti, redni profesor za področje biokemije Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, znanstveni svetnik na Kemijskem inštitutu. Rojen 15. julija 1969. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476-02-61, gregor.anderluh@ki.si.

AVŠIČ - ŽUPANC, Tatjana, dr. medicinskih znanosti, redna profesorica za mikrobiologijo in imunologijo, vodja laboratorija na Katedri za mikrobiologijo in imunologijo na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojena 11. julija 1957 v Brežicah. Izredna članica od 1. junija 2007, redna članica od 18. junija 2015. Tajnica razreda za naravoslovne vede od 25. maja 2017 do 1. junija 2023. Podpredsednica SAZU od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Močilnikarjeva 4, 1000 Ljubljana, 01 529-20-87.

Službeni naslov: Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo, Zaloška 4, 1000 Ljubljana, 01 543-74-50, faks: 01 543-74-01, tatjana.avsic@mf.uni-lj.si.

GABROVŠEK, Franci, dr. fizike, izredni profesor krasoslovja na Univerzi v Novi Gorici, znanstveni svetnik na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni. Rojen 20. oktobra 1968. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Stara Vrhnika 79, 1360 Vrhnika, 031 530-711, gabrovsek@zrc-sazu.si.

Službeni naslov: Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Titov trg 2, 6230 Postojna, 05 700-19-07.

GOGALA, Matija, dr. znanosti, upokojeni muzejski svetnik in direktor Prirodoslovnega muzeja Slovenije; habilitirani redni profesor za fiziologijo živali na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 11. decembra 1937 v Ljubljani. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 8. aprila 1999. Glavni tajnik SAZU od 25. aprila 2002 do 6. maja 2008; podpredsednik SAZU od 6. maja 2008 do 5. maja 2011. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 5. maja 2011 do 8. maja 2017.

Zasebni naslov: Pot na Tičnico 6, 1351 Brezovica pri Ljubljani, 01 756-55-39, matija.gogala@guest.arnes.si.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-61-26, faks: 01 425-64-92.

KREFT, Ivan, dr. znanosti, dr. h. c. (Slovaška kmetijska univerza v Nitri), redni profesor genetike na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 23. novembra 1941 v Novem mestu. Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija

2003. Tajnik razreda za naravoslovne vede SAZU od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2012.

Zasebni naslov: Kremžarjeva ulica 36, 1000 Ljubljana, 01 517-44-29, ivan.kreft@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1001 Ljubljana, 01 320-32-61.

MAČEK, Jože, dr. agronomskih znanosti, dr. ekonomskih znanosti, dr. zgodovinskih znanosti, redni profesor za fitopatologijo, gozdno fitopatologijo in fitofarmakologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 28. oktobra 1929 v Oleščah pri Laškem. Izredni član od 18. maja 1989, redni član od 6. junija 1995. Tajnik razreda za naravoslovne vede SAZU od 7. maja 1996 do 10. januarja 2002; član predsedstva po 22. členu Zakona o SAZU od 27. novembra 2003 do 22. aprila 2008.

Zasebni naslov: Jerančičeva 12, 1133 Ljubljana Brod, 01 512-35-31.

ZOREC, Robert, dr. znanosti, redni profesor za patološko fiziologijo na Inštitutu za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 23. januarja 1958 v Kopru. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 1. junija 2007. Tajnik razreda za naravoslovne vede SAZU od 1. januarja 2013 do 8. maja 2017. Podpredsednik SAZU od 8. maja 2017 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, 01 256 13 84.

Službeni naslov: Inštitut za patološko fiziologijo Medicinske fakultete, Zaloška 4, 1104 Ljubljana, 01 543 70 80, 01 543 70 20, faks: 01 543 70 21, robert.zorec@mf.uni-lj.si.

ZUPANČIČ, Mitja, dr. gozdarskih znanosti, fitocenolog, znanstveni svetnik na Biološkem inštitutu Jovana Hadžija ZRC SAZU v pokoju. Rojen 25. decembra 1931 v Ljubljani. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 7. junija 2001. Tajnik razreda za naravoslovne vede SAZU od 10. januarja 2002 do 31. decembra 2006.

Zasebni naslov: Trubarjeva 61, 1000 Ljubljana, 041 737 538.

Službeni naslov: Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 470-63-24, faks: 01 425-33-24.

Izredni člani

BRENČIČ, Mihael, doktor geoloških znanosti in redni profesor za področje geologije na Univerzi v Ljubljani. Rojen 20. avgusta 1967. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta, 1000 Ljubljana, 01 4704 523, mihael.brencic@ntf.uni-lj.si.

GORIČAN, Špela, dr. geoloških znanosti, znanstvena svetnica na Paleontološkem inštitutu Ivana Rakovca ZRC SAZU. Rojena 17. februarja 1960. Izredna članica od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Polje c. XXXVI št. 7, 1260 Ljubljana - Polje.

Službeni naslov: Paleontološki inštitut Ivana Rakovca ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 371, spela.gorican@zrc-sazu.si.

HUMAR, Miha, doktor znanosti s področja Biotehniških znanosti, smer lesarstvo, in redni profesor za lesarstvo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 27. januarja 1975. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, 01 3203 638, miha.humar@bf.uni-lj.si.

KRAIGHER, Hojka, dr. kmetijskih znanosti za področje gozdarstva, redna profesorica na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, znanstvena svetnica na Gozdarskem inštitutu Slovenije v Ljubljani. Rojena 4. septembra 1956. Izredna članica od 6. junija 2019. Tajnica IV. razreda od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, 01 256 13 84, 041 330 543, hojkakz@gmail.com.

Službeni naslov: Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, 01 200 78 20, hojka.kraigher@gozdis.si.

Dopisni člani

BOSÁK, Pavel, rojen 14. avgusta 1951. Krasoslovec, geolog, sedimentolog in geomorfolog, redni profesor ved o Zemlji. Češka republika. Dopisni član od 5. maja 2005.

CEULEMANS, Reinhart, rojen 15. januarja 1954. Zaslužni profesor ekologije na Univerzi v Antwerpnu. Častni doktor na Mendlovi univerzi v Brnu (Češka) in Université d'Orléans (Francija). Član belgijske Kraljeve akademije znanosti in umetnosti. Dopisni član od 18. junija 2015.

DREYBRODT, Wolfgang, rojen 10. januarja 1939, profesor eksperimentalne fizike na Univerzi v Bremnu. Dopisni član od 3. junija 2021.

FORD, Derek Clifford, rojen 24. aprila 1935. Doktor znanosti, zaslužni profesor geografije in znanosti o Zemlji na Univerzi McMaster, Kanada. Dopisni član od 1. junija 2017.

GUŠIĆ, Ivan, rojen 17. novembra 1938, dr. geologije, profesor emeritus zagrebške univerze, redni član Hrvaške akademije znanosti in umetnosti. Dopisni član od 6. junija 2019.

HAYDON, Philip G., rojen 11. aprila 1958. Dr. nevroznanosti, redni profesor, predstojnik Oddelka za nevroznanosti na Univerzi Tufts, Boston, ZDA. Dopisni član od 21. maja 2009.

ILIJANIĆ, Ljudevit, rojen 27. septembra 1928. Zaslužni profesor za področje geobotanike, ekologije rastlin, fitocenologije in morfologije rastlin Prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Zagrebu, Hrvaška. Dopisni član od 12. junija 2003.

NEHER, Erwin, rojen 20. marca 1944. Redni profesor za fiziko, direktor ustanove Max-Planck-Institut für biophysikalische Chemie v Göttingenu, Nemčija. Nobelov nagrajenec za fiziologijo in medicino, 1991. Dopisni član od 1. junija 2007.

NOBLE, Denis, rojen 16. novembra 1936. Zaslužni profesor kardiovaskularne fiziologije in direktor Oddelka za računalniško fiziologijo Univerze v Oxfordu, Velika Britanija. Dopisni član od 5. maja 2011.

PAOLETTI, Elena, raziskovalna direktorica IRET CNR (Nacionalni inštitut za raziskave kopenskih ekosistemov). Dopisna članica od 1. junija 2023.

PARPURA, Vladimir, rojen 5. decembra 1964. Doktor medicinskih znanosti (vzporedno z zoologijo in nevroznanostjo), profesor nevrobiologije na Univerzi Alabama v Birminghamu, ZDA. Dopisni član od 1. junija 2017.

PIGNATTI, (Sandro) Alessandro, rojen 28. septembra 1930. Botanik, fitocenolog, ekolog, redni profesor na Univerzi La Sapienza v Rimu, Italija. Dopisni član od 5. maja 2005.

POLDINI, Livio, rojen 7. septembra 1930. Redni profesor za rastlinsko ekologijo Univerze v Trstu, Italija. Dopisni član od 6. junija 1995.

STORM-MATHISEN, Jon, rojen 16. januarja 1941, nevroznanstvenik na področju imunocitokemije centralnega živčnega sistema, profesor medicine na oddelku za anatomijo Univerze v Oslu. Dopisni član od 3. junija 2021.

VERKHRATSKY, Alexei, rojen 30. julija 1961, profesor nevrofiziologije, Faculty of Life Sciences, The University of Manchester. Dopisni član od 6. junija 2019.

V. Razred za umetnosti

Redni člani

DEKLEVA, Milan, diplomirani komparativist in literarni teoretik, pesnik, pripovednik, dramatik, esejist, prevajalec. Rojen 17. oktobra 1946. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.
Zasebni naslov: Aljaževa 13, 1000 Ljubljana, milan.dekleva@gmail.com.

GRAFENAUER, Niko, pesnik, pripovednik, esejist, prevajalec in publicist, glavni urednik Založbe Nova revija v pokoju. Rojen 5. decembra 1940 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Tajnik V. razreda SAZU od 1. oktobra 2009 do 30. septembra 2015.

Zasebni naslov: Bratovševa ploščad 21, 1000 Ljubljana, 01 534-26-27, 041 632-072, nina.grafenauer@nova-revija.si.

JANČAR, Drago, pisatelj, tajnik in glavni urednik pri Slovenski matici v Ljubljani. Rojen 13. aprila 1948 v Mariboru. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001.

Zasebni naslov: Velika čolnarska 8, 1000 Ljubljana, 01 283-50-31.

Službeni naslov: Slovenska matica, Kongresni trg 8, 1000 Ljubljana, 01 422-43-42, faks: 01 422-43-43, drago.jancar@siol.net.

JEMEC, Andrej, akademski slikar, redni profesor za risanje in slikanje na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 29. novembra 1934 v Ljubljani. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Tajnik V. razreda SAZU od 11. aprila 2002 do 6. maja 2008; član predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 22. aprila 2008 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Zabreznica 40b, 4274 Žirovnica, tel./faks: 04 580-21-66, studio: Prešernova 12, 1000 Ljubljana, 01 425-56-76, andrej.jemec@siol.net.

KOMELJ, (Bogomil) Milček, dr. znanosti, izr. profesor Oddelka za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 16. novembra 1948. Izredni član od 5. maja 2011, redni član od 1. junija 2017. Tajnik razreda za umetnosti od 1. decembra 2015 do 31. maja 2020. Podpredsednik SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Glinškova ploščad 20e, 1000 Ljubljana, 01 537-18-83, 041 737-863, sumi.komelj@gmail.com.

KRISTL, Stanko, univ. dipl. inž. arhitekture, predavatelj na Fakulteti za arhitekturo in Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 29. januarja 1922 v Ljutomeru. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 5. maja 2011.

Zasebni naslov: Borsetova 19, 1000 Ljubljana, 01 283-88-14, s.kristl@biro-arcus.si.

LEBIČ, Lojze, skladatelj, dirigent, glasbeni publicist in redni profesor za glasbenoteoretične predmete in kompozicijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 23. avgusta 1934 na Prevaljah na Koroškem. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995. Od leta 2003 izredni član Kraljeve flamske akademije za zna-

nost in umetnost Belgije. Tajnik V. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 23. avgusta 2009. Član predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Ulica bratov Učakar 134, 1000 Ljubljana, 01 518-31-55.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-64-29, faks: 01 425-34-23.

MUHOVIČ, Jožef, akademski slikar, doktor filozofskih znanosti, redni profesor za likovno teorijo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani. Rojen 22. decembra 1954. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Tajnik Razreda za umetnosti od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: jozef_muhovic@t-2.net.

Službeni naslov: Akademija za likovno umetnost, Erjavčeva 23. 1000 Ljubljana; muhovicjo@aluo.uni-lj.si.

MUŠIČ, Marko Marijan, univ. dipl. inž. arhitekture. Rojen 30. januarja 1941 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 1. junija 2007. Podpredsednik SAZU od 6. maja 2008 do 27. februarja 2014, namestnik predsednika SAZU od 17. decembra 2013 do 27. februarja 2014. Predsednik SAZU od 27. februarja 2014 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Stari trg 11a, 1000 Ljubljana, tel./faks: 01 425-52-90, info@ateljemarkomusic.si.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-61-27, faks: 01 425-64-92.

ROJKO, Uroš, redni profesor kompozicije na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani, skladatelj in klarinetist. Rojen 9. septembra 1954. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Tbilisijska 8, 1000 Ljubljana, 01 256-71-74, rojkour@gmail.com, uros-rojko.de.

SIMČIČ, Zorko, pisatelj in dramatik. Rojen 19. novembra 1921 v Mariboru. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 5. maja 2011. *Zasebni naslov*: Metelkova 7/b, 1000 Ljubljana, 0590 27639, 031 200-866.

Izredni člani

BRATUŠA, Mirko, akademski kipar, redni profesor za kiparstvo na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 19. februarja 1963. Izredni član od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: Linhartova cesta 42, 1000 Ljubljana, 041 692 516, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

Službeni naslov: Oddelek za likovno pedagogiko, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana, 01 5892 248, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

FLISAR, Evald, pesnik, pripovednik, dramatik, esejist, prevajalec, urednik. Rojen 13. februarja 1945. Izredni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Suhadolčanova 64, 1231 Lj - Črnuče, evald.flisar@guest.arnes.si.

GVARDJANČIČ, Herman, akademski slikar. Rojen 21. oktobra 1943. Izredni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Gorenja vas - Reteče 31, 4220 Škofja Loka, 041 665 834, herman.gvardjancic@siol.net.

JESIŠ, Milan, pesnik, dramatik in prevajalec. Rojen 14. aprila 1950. Izredni član od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: Ulica pregnancev 5, 1000 Ljubljana, tel. 041 559 643, milan.jesih@guest.arnes.si.

KOŠIR, Fedja, arhitekt (teoretik, projektant in prevajalec), profesor na Fakulteti za arhitekturo od 1984 do 2013, svetovalec SAZU za področje arhitekture in urbanizma od 2009 do 2023. Rojen 24. maja 1940. Izredni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Zelena pot 3, 1000 Ljubljana, 01 283 23 70, 040 613 703, fedja.kosir@gmail.com.

NOVAK, Boris A., pesnik, dramatik, esejist, prevajalec in mladinski pisatelj, redni profesor na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 3. decembra 1953. Izredni član od 1. junija 2017.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 / 241-13-88, boris-a.novak@guest.arnes.si.

SENEGAČNIK, Brane, pesnik, prevajalec, esejist, klasični filolog in urednik, docent za rimsko in grško književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 6. oktobra 1966. Izredni član od 1. junija 2023.

Domači naslov: brane.senegacnik@gmail.com.

Službeni naslov: Oddelek za klasično filologijo FF UL, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel: 01 2411 418, branko.senegacnik@ff.uni-lj.si.

ŠENK KOSEM, Nina, skladateljica, docentka na področju kompozicije. Rojena 14. februarja 1982. Izredna članica od 6. junija 2019. Članica predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2023. *Zasebni naslov:* tel. 041 533 233, senk.nina@gmail.com.

Dopisni člani

BIGGINS, Michael, slovenist, slavist in germanist, književni prevajalec, bibliotekar in profesor na Univerzi Washington v Seattlu. Rojen leta 1954. Dopisni član od 1. junija 2023.

GLOBOKAR, Vinko, rojen 7. julija 1934. Skladatelj, Pariz, Francija. Dopisni član od 1. junija 2007.

HADERLAP, Maja, rojena 8. marca 1961, pesnica, pisateljica, dramaturginja, Celovec, Avstrija. Dopisna članica od 1. junija 2017.

HAMANO, Tošihiro, rojen 6. decembra 1937. Slikar, grafik, kipar, Takamacu, Japonska. Dopisni član od 18. junija 2015.

HANDKE, Peter, rojen 6. decembra 1942. Pisatelj, dramatik, prevajalec, Salzburg, Avstrija. Nobelov nagrajenec za literaturo leta 2019. Dopisni član od 23. aprila 1987.

LIPUŠ, Florjan, rojen 4. maja 1937. Pisatelj, učitelj na Osnovni šoli Šentlipš na slovenskem Koroškem, Avstrija. Dopisni član od 23. maja 1985.

MAGRIS, Claudio, rojen 10. aprila 1939. Univerzitetni profesor nemške književnosti, pisatelj, pesnik, esejist, prevajalec, senator Republike Italije. Dopisni član od 3. junija 2021.

NEIDHARDT, Velimir, rojen 7. oktobra 1943. Arhitekt, Zagreb, Hrvaška. Dopisni član od 18. junija 2015.

OMAN, Valentin, rojen 14. decembra 1935. Akademski slikar, Finkenstein/Bekštanj, Avstrija. Dopisni član od 18. junija 2015.

PALJETAK, Luko, rojen 19. avgusta 1943. Pesnik, prevajalec, esejist in teatrolog. Glavni urednik revije *Dubrovnik*, Hrvaška. Dopisni član od 7. junija 2001.

PODRECCA, Boris, rojen 30. januarja 1940. Dipl. inž. arhitekture. Direktor inštituta Raumgestaltung und Entwerfen Tehnične univerze, Stuttgart, Nemčija, Dunaj, Avstrija. Dopisni član od 23. aprila 1987.

SCHIPHORST TER, Iris, rojena 22. maja 1956, skladateljica, profesorica medijske kompozicije. Dopisna članica od 3. junija 2021.

UGLJEN, Zlatko, rojen 15. septembra 1929. Arhitekt, urbanist in oblikovalec, redni profesor na Tehnični fakulteti in Akademiji likovnih umetnosti, Sarajevo, BiH, v pokoju. Dopisni član od 1. junija 2007.

VI. Razred za medicinske vede

Redni člani

ČERČEK, Bojan, dr. znanosti, kardiolog, redni profesor na Kalifornijski univerzi. Rojen 20. septembra 1949 v Ljubljani. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: 4319 Manson Avenue, Woodlandhills, CA 91364, ZDA.

Službeni naslov: Cedars-Sinai Medical Center, 8700 Beverly Boule-

vard, Division of Cardiology, Room 5534, Los Angeles, CA 90048, ZDA, +1 310 423-38-36, faks: +1 310 423-02-45, bojan.cercek@cshs.org.

DOLENC, Vinko V., dr. znanosti, redni profesor za nevrokirurgijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 29. junija 1940 v Sestržah pri Ptuj. Izredni član od 23. aprila 1987, redni član od 27. maja 1993.

Zasebni naslov: Barvarska steza 7, 1000 Ljubljana, 01 282-18-00.

Službeni naslov: Klinični center, Klinični oddelek za nevrokirurgijo, Zaloška 7, 1525 Ljubljana, 01 522-53-57, vinko.dolenc@kclj.si.

FERLUGA, Dušan, dr. znanosti, redni profesor za patologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 28. maja 1934 v Grubišnjem Polju. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 27. maja 1997.

Zasebni naslov: Komenskega 20/II, 1000 Ljubljana, 01 232-21-36.

Službeni naslov: Inštitut za patologijo Medicinske fakultete, Korytkova 2, 1000 Ljubljana, 01 543-71-37, 01 543-71-03, faks: 01 543-71-04, dusan.ferluga@mf.uni-lj.si.

KORDAŠ, Marjan, dr. znanosti, redni profesor za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju in njen zaslužni profesor. Rojen 17. avgusta 1931. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Tajnik VI. razreda SAZU od 24. aprila 2002 do 24. aprila 2005.

Zasebni naslov: Ilirska 8, 1000 Ljubljana, 041-475-237, marjan.kordas@mf.uni-lj.si.

LAMOVEC, Janez, dr. medicinskih znanosti, raziskovalec na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Rojen 14. aprila 1941. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: Ulica bratov Učakar 132, 1000 Ljubljana.

Službeni naslov: Onkološki inštitut, Zaloška 2, 1000 Ljubljana, 01 587-97-19, jlamovec@gmail.com.

Noč, Marko, specialist kardiologije, vaskularne medicine in intenzivne medicine. Predstojnik Kliničnega Oddelka za intenzivno interno medicino na Univerzitetnem kliničnem centru od 2001.

Redni profesor interne medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani od 2007. Rojen 6. marca 1963. Izredni član SAZU od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Center za intenzivno interno medicino, Univerzitetni klinični center, Zaloška 7, 1000 Ljubljana, 01 522-37-90, 041 723-807; marko.noc@mf.uni-lj.si.

PETERLIN, Matija, dr. znanosti, redni profesor medicine, mikrobiologije in imunologije na Kalifornijski univerzi v San Franciscu, ZDA. Rojen 4. julija 1947 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: 14 Hill Point Ave., San Francisco, US-CA 94117, +1 415 665-20-71.

Službeni naslov: +1(415)518-2733, matija.peterlin@gmail.com.

ROZMAN, Blaž, dr. znanosti, redni profesor za interno medicino Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, višji svetnik. Rojen 29. septembra 1944 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Dermastjeva ul. 17, 1235 Radomlje, 01 534-65-66, meta.rozman@siol.net.

Službeni naslov: Klinični center, Klinični oddelek za revmatologijo, Vodnikova 62, 1000 Ljubljana, 01 522-55-33, faks: 01 522-55-98.

SERŠA, Gregor, dr. znanosti, redni profesor za molekularno biologijo in radiobiologijo Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani ter vodja Oddelka za eksperimentalno onkologijo Onkološkega inštituta Ljubljana. Rojen 4. marca 1956 v Ljubljani. Izredni član SAZU od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Tajnik razreda za medicinske vede SAZU od 1. junija 2017 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Kopališka 6, 1000 Ljubljana, 031 648-015.

Službeni naslov: Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, 1000 Ljubljana. Tel: 01 587-94-34, gserša@onko-i.si.

SKETELJ, Janez, redni profesor za patološko fiziologijo, predstojnik Inštituta za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 23. junija 1947 v Ljubljani. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 1. junija 2007. Tajnik VI. razreda SAZU od 24.

aprila 2005 do 30. aprila 2011.

Zasebni naslov: Jesihov štradon 47, 1000 Ljubljana, 01 427-56-26.

Službeni naslov: Inštitut za patofiziologijo, Zaloška 4, 1000 Ljubljana, 01 534-70-46, faks: 01 543-70-21.

STRLE, Franc, dr. znanosti, redni profesor za infektologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, predstojnik Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja na Kliničnem centru v Ljubljani in predsednik raziskovalnega sveta Kliničnega centra v Ljubljani. Rojen 18. februarja 1949 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Tajnik VI. razreda od 1. maja 2011 do 1. junija 2017.

Zasebni naslov: Kmečka pot 20, 1000 Ljubljana, 01 517-12-91.

Službeni naslov: Klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja, Japljeva 2, 1525 Ljubljana, 01 522-21-10, faks: 01 522-24-56, franc. strle@kclj.si.

SVETINA, Saša, dr. znanosti, redni profesor za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 16. oktobra 1935 v Celju. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; član predsedstva SAZU po 22. členu zakona o SAZU od 4. novembra 2004 do 22. aprila 2008.

Zasebni naslov: Gradišče 6, 1000 Ljubljana, 041 778-235.

Službeni naslov: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 543-76-19, faks: 01 543-76-01, sasa.svetina@mf.uni-lj.si.

Izredni član

BATTELINO, Tadej, specialist pediatrije in subspecialist pediatrične endokrinologije, diabetologije in bolezni presnove. Od 1997 predstojnik Kliničnega oddelka za endokrinologijo, diabetes in bolezni presnove na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Od 2007 redni profesor pediatrije in od 2014 predstojnik Katedre za pediatrijo na Medicinski fakulteti UL. Rojen 7. januarja 1966. Izredni član od 3. junija 2021. Tajnik Razreda za medicinske vede SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Pediatrična klinika UKC Ljubljana, Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana, 01 522 9235, tadej.battelino@mf.uni-lj.si.

Dopisni člani

CARDESA, Antonio, rojen 23. marca 1939. Redni profesor za patologijo Univerze v Barceloni, Španija. Dopisni član od 7. junija 2001.

DIMITRIJEVIĆ, Milan R., rojen 27. januarja 1931. Redni profesor za nevrologijo in predstojnik Oddelka za fizikalno medicino in rehabilitacijo, Baylor College of Medicine, Houston, Teksas, ZDA. Dopisni član od 24. aprila 1981.

LAJTHA, Abel, rojen 22. septembra 1922. Redni profesor za psihiatrijo Medicinske fakultete Univerze v New Yorku in Centra za nevrokemijo na Inštitutu NS Kline, Orangeburg, N. Y., ZDA. Dopisni član od 18. maja 1989.

SHOENFELD, Yehuda, rojen 14. februarja 1948. Redni profesor za interno medicino na Medicinski fakulteti Univerze v Tel-Avivu, vodja Centra za avtoimune bolezni Medicinskega centra Sheba v Tel-Avivu, Izrael. Dopisni član od 21. maja 2009.

STÅLBERG, Erik Valdemar, rojen 21. aprila 1936. Zaslužni profesor za klinično nevrofiziologijo univerzitetne bolnišnice v Uppsali, Švedska. Dopisni član od 27. maja 1997.

UNGER, Felix, rojen 2. marca 1946, kardiolog. Predstojnik Klinike za kardiokirurgijo in predsednik Evropske akademije znanosti in umetnosti, Salzburg, Avstrija. Dopisni član od 6. junija 1995.

WERNIG, Anton, rojen 14. oktobra 1944. Redni profesor za nevrofiziologijo Univerze v Bonnu, Nemčija. Dopisni član od 7. junija 2001.

Znanstveni svetniki in svetovalci SAZU

Znanstveni svetniki SAZU

CVETKO-OREŠNIK, Varja, rojena 3. maja 1947. Jezikoslovka in pedagoginja, redna profesorica za primerjalno jezikoslovje indoevropskih jezikov. Znanstvena svetnica SAZU od leta 1991.

GUBINA, Ferdinand, rojen 16. maja 1939. Doktor elektrotehniških znanosti, redni profesor za elektroenergetiko in predstojnik Katedre za elektroenergetske sisteme Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani v pokoju. Član Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

GUNDE CIMERMAN, Nina, rojena 28. decembra 1958. Dr. biotehnologije in redna profesorica za področje mikrobiologije, vodja Katedre za molekularno genetiko in biologijo mikroorganizmov na Oddelku za mikrobiologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Znanstvena svetnica SAZU za področje ekstremofilnih raziskav v zvezi s podnebnimi spremembami je od 13. septembra 2022.

MAVKO, Borut, rojen 29. februarja 1944. Doktor elektrotehniških znanosti, redni profesor za jedrsko tehniko na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Član Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

POREDOŠ, Alojz, rojen 20. maja 1953. Doktor strojništva, redni profesor za ogrevanje, hlajenje in klimatizacijo ter prenos toplote in snovi na Fakulteti za strojništvo. Tajnik Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

Svetovalci SAZU

GLOBOKAR, Roman, rojen 11. decembra 1971, doktor znanosti, docent na Katedri za moralno teologijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani; direktor Zavoda sv. Stanislava, Ljubljana – Šentvid, svetovalec SAZU na področju šolske vzgoje od 24. junija 2013.

LOBNIK, Franc, rojen 17. decembra 1942, zaslužni profesor pedologije in rabe in varstva tal Centra za pedologijo in varstvo okolja na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Svetovalec SAZU za varstvo okolja od 3. junija 2014.

MALLE, Avguštin, rojen 5. januarja 1944, dr., vodja Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Svetovalec SAZU za področje narodnih manjšin in Slovencev v zamejstvu od 26. marca 2012.

MARTELANC, Ivan, rojen 6. oktobra 1938, upokojeni univerzitetni diplomirani pravnik, svetovalec SAZU za raziskave kulturnega delovanja Slovencev po svetu od 1. decembra 2009.

MUSEK, Janek, rojen 3. junija 1945, doktor znanosti, redni profesor za občo psihologijo, svetovalec SAZU na področju psihologije osebnosti in etičnih vrednot v šolski vzgoji od 24. junija 2013.

PLUT, Dušan, rojen 17. avgusta 1950. Zaslužni profesor za področje geografije. Član Sveta za varovanje okolja SAZU od leta 2015. Svetovalec SAZU na področju okoljevarstva od 13. septembra 2022.

TORELLI, Niko, rojen 4. julija 1940, prof. dr., dr. h. c., dipl. gozdarski inženir in mag. lesarstva. Profesor na lesarskem in agronomskem oddelku Biotehniške fakultete in na Visoki šoli za dizajn. Svetovalec SAZU za področje naravoslovja od 14. junija 2011.

VOLJČ, Božidar, rojen 3. januarja 1939, dr. med., dr. sci., specialist družinske medicine, diplomant javnega zdravstva z magisterijem in doktoratom v pokoj, strokovni svetovalec pri Inštitutu Emonicum za aktivno in zdravo življenje. Svetovalec SAZU za javno zdravstvo, zdravstveno gerontologijo in medgeneracijsko sožitje od 24. junija 2013.

Bibliografija članov akademije v letu 2023

(Objavljenih je do pet najpomembnejših bibliografskih enot člana oz. članice. Bibliografski podatki so sicer dostopni v bazah podatkov Cobiss, Sicris ipd.)

GREGOR ANDERLUH

Anderluh G.: A label-free approach for measuring interactions of proteins with lipid membranes. *Cell Rep Methods*. 2023 Nov 20;3(11):100649. doi: 10.1016/j.crmeth.2023.100649.

Anderluh G. et al.: Structural basis for the unique molecular properties of broad-range phospholipase C from *Listeria monocytogenes*. *Nat Commun*. 2023 Oct 14;14(1):6474. doi: 10.1038/s41467-023-42134-4.

Anderluh G. et al.: Surface plasmon resonance and microscale thermophoresis approaches for determining the affinity of perforin for calcium ions. *Front Immunol*. 2023 Jul 19;14:1181020. doi: 10.3389/fimmu.2023.1181020. eCollection 2023.

Anderluh G. et al.: *Bacillus thuringiensis* toxin Cyt2Aa forms filamentous oligomers when exposed to lipid membranes or detergents. *Biochem Biophys Res Commun*. 2023 Sep 24;674:44-52. doi: 10.1016/j.bbrc.2023.06.078. Epub 2023 Jun 26.

Anderluh G. et al.: Expansion and Neofunctionalization of Actinoporin-like Genes in Mediterranean Mussel (*Mytilus galloprovincialis*). *Genome Biol Evol*. 2022 Nov 4;14(11):evac151. doi: 10.1093/gbe/evac151.

TATJANA AVŠIČ - ŽUPANC

Avšič - Županc T. et al.: Intrahost Monkeypox Virus Genome Variation in Patient with Early Infection, Finland, 2022. *Emerg Infect Dis*. 2023 Mar; 29(3): 649-52. DOI: 10.3201/eid2903.221388

Avšič - Županc T. et al.: Dendritic cell activation and cytokine response in vaccine breakthrough TBE patients after in vitro stimulation with TBEV. *Frontiers in immunology*. 2023, vol 14 (1-9). DOI: 10.3389/fimmu.2023.1190803.

Avšič - Županc T. et al.: Molecular epidemiology of the 2022 mon-

keypox outbreak in Slovenia. *Acta Dermatovenereol* APA 2023; 32:111-117.

Avšič - Županc T. et al.: Reusken CB, Vapalahti O. External quality assessment of orthohantavirus and lymphocytic choriomeningitis virus molecular detection and serology in Europe, 2021. *Euro Surveill* 2023 Oct; 28(40): 2300054 DOI: 10.2807/1560-7917.ES.2023.28.40.2300054

Avšič - Županc T. et al.: ISARIC4C Investigators. Enrichment of SARS-CoV-2 sequence from nasopharyngeal swabs whilst identifying the nasal microbiome. *J Clin Virol.* 2023 Nov 25;171:105620. DOI: 10.1016/j.jcv.2023.105620

TADEJ BAJD

Bajd T. et al.: *Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike*. Ljubljana: Slovenska matica, 2023, zv. 17.

Bajd T. et al.: *Jiqiren xitong : xun shu di 2 ban = Robotics : second edition*. 1. izd. Peking: China Machine Press, 2022. VII, 198 str.

Bajd T.: *Terminological Dictionary of Automatic Control, Systems and Robotics*. Cham: Springer, 2023.

IVAN BRATKO

Bratko I. et al.: 50 let od uvedbe predmeta računalništvo v srednje šole: poskusni pouk in učbenik. *Uporabna informatika*, letnik XXXI, št. 1., str. 51–55.

Šoberl D., Bratko I.: Transferring a learned qualitative cart-pole control model to uneven terrains. V: Albert Bifet (ur.) *Discovery science: Proc. 26th international conference DS 2023* (Porto, October 2023). Lecture notes in artificial intelligence 14276, str. 446–459. Cham: Springer, 2023.

Farič A., Bratko I.: Pristranskost v strojnem učenju: dileme in odgovori. *Zbornik 26. medn. konference Informacijska družba, zvezek B: Kognitivna znanost*, str. 10–13 (Ljubljana, oktober 2023).

RAJKO BRATOŽ

Bratož R.: *Scontri e incontri di popoli fra Aquileia e Illirico nel tardoantico*. Udine: Forum: Istituto Pio Paschini, 2021 (2023). 893 str., Studi e ricerche per la storia della chiesa in Friuli, 4.

MIRKO BRATUŠA

Bratuša M.: Spomenik akademiku Lojzetu Vodovniku (bron, tonalit, višina 245 cm), park pred Fakulteto za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, Tržaška cesta 25, Ljubljana, 6. 9. 2023.

Bratuša M.: Figuralika, Izbrani primeri iz slovenske umetnosti, Cukrarna, Ljubljana, 6. 4.–20. 8. 2023.

Bratuša M.: Predstavitev na mednarodnem umetniškem sejmu Nesvrstani, Kulturno izobraževalno društvo KIBLA, Zagreb, 1.–4. 6. 2023.

Bratuša M.: Poletje s Prešernovimi nagrajenci, Galerija Prešernovih nagrajencev, Kranj, 16. 6.–30. 9. 2023.

Bratuša M.: Čas na poti, Galerija Bažato, Ljubljana, 6. 7.–9. 9. 2023.

MIHAEL BRENČIČ

Brenčič M. et al.: Impact of open-loop systems on groundwater temperature in NE Slovenia. *Sustainability*. 2023, vol. 15, no. 18, 24 str. DOI: 10.3390/su151813797.

Brenčič M.: Pisma Johanna Jacoba Ferberja: geološki opisi Slovenije iz druge polovice 18. stoletja. *Geologija*. 2023, letn. 66, št.2, str. 229–245. DOI: 10.5474/geologija.2023.010.

Brenčič M.: Vpliv gradenj na kvaliteto zajetij pitne vode - primer kanala C0 v Ljubljani. V: Brvar M. (ur.). 10. srečanje o kemijski varnosti: izpostavljenost kemikalijam v onesnaženi vodi: zbornik prispevkov. Slovensko zdravniško društvo, Sekcija za klinično toksikologijo: Univerzitetni klinični center Ljubljana, Center za klinično toksikologijo in farmakologijo, Interna klinika, 2023. Str. 38–48.

MATEJ BREŠAR

Brešar M., Šemrl P.: The Waring problem for matrix algebras, II. *Bulletin of the London Mathematical Society*. Aug. 2023, vol. 55, iss. 4, str. 1880–1889.

Brešar M., Šemrl P.: The Waring problem for matrix algebras. *Israel journal of mathematics*. Mar. 2023, vol. 253, iss. 1, str. 381–405.

Brešar M., Godoy M. L. C.: Weighted Jordan homomorphisms. *Linear and Multilinear Algebra*. 2023, vol. 71, no. 8, str. 1265–1279.

Brešar M. et al.: Derivations and homomorphisms in commutator-simple algebras. *Proceedings of the American Mathematical Society*. Nov. 2023, vol. 151, no. 11, str. 4721–4733.

BOJAN ČERČEK

Čerček B. et al.: Impaired tolerance to the autoantigen LL-37 in acute coronary syndrome.

Front Immunol 2023 Mar 27;14:1113904. doi: 10.3389/fimmu.2023.1113904. eCollection 2023.

DOI: 10.3389/fimmu.2023.1113904.

MILAN DEKLEVA

Dekleva M.: Čistost tega jutra, pesniška zbirka, Založba Pivec, 2023.

Dekleva M.: Pesmi na recept, pesniška zbirka za šolske otroke. Morfemplus 2023.

Dekleva M. (skladatelj, avtor besedila): Ko me ne bo, bom spet prišla do vas, kantata za osamljeni ženski glas in klavir. Izvajata Vesna Zornik in Milan Dekleva, knjiga z zgoščenko. Založba Pivec, 2023.

IGOR EMRI

Emri I.: Research and Development of New Damping Elements for Track Structures Based on Force-Network Technology, Zhejiang Tiantie Industry Co., Ltd., Tiantai, 317200, Zhejiang, China, 13. junij 2023. Triletni projekt.

Emri I., Von Bernstorff B.-S.: Sound insulation element. 2023, Patents: US 11887573, CN 112119452, EP 3570274.

Emri I. et al.: Enhanced vibration damping performance of pre-stressed granular materials: Experimental investigations. V: *Advanced Experimental Mechanics*, 2023, vol. 8., str. 3–10.

Emri I. et al.: On the vibration-damping properties of the prestressed polyurethane granular material. *Polymers*. 2023, vol. 15, iss. 5, str. 1–22.

Emri I. et al.: Effect of weight on dynamic rope's response in indoor climbing. V: *39th DAS : Danubia-Adria Symposium on Advances in Experimental Mechanics : September 26-29, 2023, Siófok, Hungary : book of abstracts*. Scientific Society for Mechanical Engineering, 2023. Str. 48–49.

PETER FAJFAR

Vukobratović V., Fajfar P.: Direct floor response spectra for nonlinear nonstructural components. *Bulletin of earthquake engineering*. Nov. 2023, letn. 21, str. 1–21, DOI: 10.1007/s10518-023-01818-4.

Fajfar P., Vukobratović V.: Floor acceleration spectra based on

structural dynamics. V: *Anniversary workshop in commemoration of the 1999 Chi-Chi and 2022 Chihshang earthquakes: proceedings*. Taipei: National center for research on earthquake engineering, 2023. Str. 181–185, https://www.ncree.org/conference/UserData/0/I20230926A/ACCS_Proceedings.pdf.

Fajfar P. et al.: Stolpnici med razlogi za sprejetje novih potresnih predpisov. V: Potočnik T. (ur.): *KONS-TR 3: konstrukcija nove ere*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2023. Str. 50–53.

EVALD FLISAR

Flisar E.: *Alise trakajā zemē*. Rīgā: Aminori, cop. 2023. 197 str.

Flisar E.: *Atamin yuxulari : [roman]*. [S. l.]: Baku: Alatoran, cop. 2023. 224 str.

Flisar E.: *Maģepsaniot Odisej*. Skopje: Almanah, 2023. 264 str. Edicija Beletristika.

Flisar E.: *Moje kraljevstvo umire : pripovijedanje o kraju svijeta*. Zagreb: Ibis grafika, 2023. 316 str.

Flisar E.: *Trgovci z dušami : [roman]*. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2023. 231 str.

FRANC FORSTNERIČ

Forstnerič F.: Proper superminimal surfaces of given conformal types in the hyperbolic four-space. *Annales de la Faculté des sciences de Toulouse. Mathématiques. Série 6*. 2023, vol. 32, no. 1, str.145–172. https://afst.centre-mersenne.org/item/AFST_2023_6_32_1_145_0/, DOI: 10.5802/afst.1732.

Forstnerič F.: Domains without parabolic minimal submanifolds and weakly hyperbolic domains. *Bulletin of the London Mathematical Society*. Dec. 2023, vol. 55, iss. 6, str. 2778–2792. <https://londmathsoc.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1112/blms.12894>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=152922>, DOI: 10.1112/blms.12894.

Forstnerič F., Wold E. F.: Oka domains in Euclidean spaces. *International mathematics research notices*. 2023, 24 str. <https://academic.oup.com/imrn/advance-article/doi/10.1093/imrn/rnac347/7046029>, DOI: 10.1093/imrn/rnac347.

Drinovec - Drnovšek B., Forstnerič F.: Proper holomorphic maps in

Euclidean spaces avoiding unbounded convex sets. *The Journal of geometric analysis*. June 2023, vol. 33, iss. 6, art. 170 (22 str.). <https://link.springer.com/article/10.1007/s12220-023-01222-z>, <https://repo-zitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=147581>, DOI: 10.1007/s12220-023-01222-z.

Forstnerič F.: The Calabi-Yau problem for minimal surfaces with Cantor ends. *Revista matemática iberoamericana*. 2023, vol. 39, no. 6, str. 2067–2077. <https://ems.press/journals/rmi/articles/6866102>, DOI: 10.4171/RMI/1365.

FRANCI GABROVŠEK

Gabrovšek F.: How do caves breathe : the airflow patterns in karst underground. *PloS one.*, 18/4, article no. e0283767. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0283767>, DOI: 10.1371/journal.pone.0283767.

Gabrovšek F. et al.: Unraveling the functioning of the vadose zone in alpine karst aquifers: new insights from a tracer test in the Miškovce cave system (Julian alps, NW Slovenia). *Acta carsologica*. 52, 2/3, str. 229–244. <https://ojs.zrc-sazu.si/carsologica/article/view/13348/11895>, DOI: 10.3986/ac.v52i2-3.13348.

Gabrovšek F. et al.: Assessment of climatic and anthropogenic effects on flood dynamics in the Cerkljansko Polje (SW Slovenia) based on a 70-year observation dataset. *Journal of hydrology. Regional studies*. article no. 101609.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214581823002963>, DOI: 10.1016/j.ejrh.2023.101609.

Gabrovšek et al.: Gravimetry and hydrologic data to constrain the hydrodynamics of a karstic area: the Škocjan Caves study case. *Journal of Hydrology*. Vol. 629, article no. 130453.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022169423013951?via%3Dihub>, DOI: 10.1016/j.jhydrol.2023.130453.

Dreybrodt W., Gabrovšek F.: Models of speleogenesis : what have we learned so far? V: Švara A., Zupan Hajna N., Gabrovšek F. (ur.). *30. mednarodna krasoslovna šola »Klasični kras« : povzetki & vodnik*, Založba ZRC, 2023. Str. 119.

MATIJA GOGALA

Gogala M., Trilar T.: Klikanje kot metoda za lov škržadov (Hemiptera: Cicadidae) = Clicking as a method of collecting cicadas (Hemiptera: Cicadidae). V: Jugovic J. et al. (ur.). *Knjiga povzetkov : Šesti slovenski entomološki simpozij z mednarodno udeležbo : Izola, 15.-16. september 2023 = Book of abstracts : Sixth Slovenian Entomological Symposium with International Attendance : Izola, 15-16 September 2023*. Elektronska izd. Koper: Založba Univerze na Primorskem: = University of Primorska Press, 2023. Str. 37. <https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-257-2.pdf>.

Gogala M.: Scopolijeva "Cicada montana" je do danes dobila več kot deset sestrskih vrst škržadov : (objavljeno v: Idrijski razgledi 1-2/2008) = Scopoli's Cicada montana got till now at least ten sister species of Cicadas : (published in: Idrijski razgledi 1-2/2008). V: Bavcon J., Ravnjak B. (ur.). *Ioannes Antonius Scopoli polihistor v Deželi Kranjski = Ioannes Antonius Scopoli a Polymath in Land of Carniola : [ob 300 letnici rojstva = on the 300th anniversary of his birth]*. Ljubljana: Botanični vrt Univerze v Ljubljani, Biotehniška fakulteta UL: = University Botanic Gardens Ljubljana, Biotechnical Faculty UL; Idrija: Muzejsko društvo: = Museum Society, 2023. Str. 358–379, Gogala M. (član ur. odbora 1998–) *Acta carsologica*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1974–.

Gogala M. (član ur. odbora 1998–) *Entomologia Croatica*. Zagreb: Hrvatsko entomološko društvo, 1995–.

Gogala M. (član ur. odbora 1998–) *Folia biologica et geologica*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2009–.

ŠPELA GORIČAN

Cifer T., Goričan Š.: Late Sinemurian and Early Pliensbachian Radiolaria from Mount Rettenstein (Northern Calcareous Alps, Austria). Part 1, Nassellaria. *Revue de micropaléontologie*. 2023, vol. 79, 100717, DOI: 10.1016/j.revmic.2023.100717.

Cifer T., Goričan Š.: Late Sinemurian and Early Pliensbachian Radiolaria from Mount Rettenstein (Northern Calcareous Alps, Austria). Part 2, Entactinaria and Spumellaria. *Revue de micropaléontologie*. 2023, vol. 81, 100752, DOI: 10.1016/j.revmic.2023.100752.

Goričan Š. et al.: Deep-water Triassic to end-Cretaceous sedimen-

tary succession of the Budva Zone (Montenegro): field trip A2. In: Korbar T., Kovačić M., Vlahović I. (Eds.). *36th International Meeting of Sedimentology June 12–16, 2023, Dubrovnik, Croatia: field trip guidebook. Sedimentary cover of the Adria and its surroundings: from aborted rifting in the central Adriatic to the post-collisional deposition in the Dinarides, the Southern Alps, and the Pannonian basin.* 29–58, <https://iasdubrovnik2023.org/Field-Trip-Guidebook.pdf>.

Goričan Š. et al.: *Pseudofurnishius* (Conodonta) from the Triassic Drežnica section, Bosnia and Herzegovina. *Marine Micropaleontology*. 2023, vol. 183, 102271, DOI: 10.1016/j.marmicro.2023.102271.

IGOR GRABEC

Grabec I. et al.: Diffusion equation generalized for modeling of chladni patterns. *Strojniški vestnik*. 2023, vol. 69, no. 5/6, pp. 284–286.

Grabec I. et al.: Guitar tablature transcription with convolutional neural networks. Kastrin A., Lusa L. (ed.). *Applied statistics 2023 : international conference : program and abstracts : September 24–26, 2023, Koper, Slovenia*. Ljubljana: Statistical Society of Slovenia, 2023. pp. 47.

Grabec I.: How I started my sculpturing and research work, *Nature – My Careers Story*, 20.10.2023 – submitted.

NIKO GRAFENAUER

Grafenauer N.: Brenk K. (zbiratelj, ur.). *Babica pripoveduje : slovenske ljudske pripovedi*. 14. natis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2023. 164 str. Zbirka Deteljica.

Levstik F., Grafenauer N. (ur., avtor dodatnega besedila). *Sončnica na rami : [pesmi za otroke od Frana Levstika do danes]*. Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, 2023. 1 CD (812 min). Zbirka Sončnica.

HERMAN GVARDJANČIČ

Majski salon ZDSLU, Misterij Gea, Delavski dom Zagorje ob Savi. !2. Mednarodni festival likovnih umetosti Kranj, Risba, 5. 10.–4. 11. 2023.

Gvardjančič H.: SLOVENAE 22. Galerija Ivana Groharja Škofja Loka 19. 7.–10. 9. 2023.

Ilo, Nikolaj Beer, Milan Jesih, Herman Gvardjančič, Galerija Prešernovih nagrajencev Kranj 1. 12. 2023–27. 1. 2024.

JANEZ HÖFLER

Höfler J.: Rokopisni misal Ms 2000 Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, imenovan Slavinski. *Arhivi : glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije*. 2023, letn. 46, št. 1, str. 127–150, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-GO9F2W31>.

Höfler J.: Zbornik za umetnostno zgodovino : prvih sto let. *Zbornik za umetnostno zgodovino. Nova vrsta*. 2021–2022, 57/58, str. 11–16. (izšlo 2023) http://www.suzd.si/images/stories/pdf/st_57_58_2021_2022/Uvodnik-ZUZ-100.pdf, <http://www.suzd.si/zbornik/arhiv/1620-zuz-lvii-lviii-2021-22>.

JANA HORVAT

Horvat J. et al: San Rocco/Koromačnik military camps (2nd –1st centuries BC). V: Horvat J. (ur.) et al.: The Roman conquest beyond Aquileia: (II–I centuries BC), Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 45, Ljubljana: Založba ZRC, 2023, 21–48. DOI: 10.3986/9789610507116-2.

Horvat J.: Ptujška Panorama: legijski tabor in antično mesto, Umetnine v žepu, 25, Ljubljana: Založba ZRC, 2023.

Horvat, J.: Results of the existing situation analysis (ESA) and the analysis of good practices (GP). V: Perna, R. (ur.): Common sustainable governance model for archaeological parks. Macerata: EUM, Collana di studi di archeologia e storia del Mediterraneo, 3, 2023, 29–32. <https://eum.unimc.it/it/catalogo/808-common-sustainable-governance-model-for-archaeological-parks>.

Horvat J., Krajnc J.: Management plan and pilot action for the Archaeological Park Poetovio. V: Perna, R. (ur.): Common sustainable governance model for archaeological parks. Macerata: EUM, Collana di studi di archeologia e storia del Mediterraneo, 3, 2023, 135–141. <https://eum.unimc.it/it/catalogo/808-common-sustainable-governance-model-for-archaeological-parks>.

Horvat J. et al.: *Arheološke raziskave na Panorami na Ptuj v letu 2020: končno poročilo: 1. del, 2. del* [Ljubljana]: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti - Inštitut za arheologijo, 2023.

TINE HRIBAR

Hribar T.: Za mir, proti vojnemu hujskaštvu, Ljubljana: Delo-Sobotna priloga, 18. februarja 2023, str. 14–15.

Hribar T.: Če si lahko sami izbereš trenutek smrti, ti pade velik kamen od srca, Ljubljana, Delo - Sobotna priloga, 23. septembra 2023, str. 4–8.

Hribar T., Hribar S.: V soboto, »Skrajneži blokirajo spravo. Brez sočutja je ne bo« (Intervju, M. Crnkovič), Maribor, Večer – V soboto, 9. septembra 2023, str. 22–24.

Hribar T.: »Mir ljudem na zemlji«, Ljubljana, Mladina, 26. novembra 2023, str. 18.

MIHA HUMAR

Humar M. et al.: Influence of insect damage to the fatigue life of an old larch wood. *Construction & building materials*. [Online ed.]. 2023, vol. 375, 1 spletni vir ([13] str.)). <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0950061823006888>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=144806>, DOI: 10.1016/j.conbuildmat.2023.130976.

Humar M. et al.: Moisture performance of various wooden shingles designs tested on the Golobar cable yarding. *Wood material science & engineering*. 2023, vol. 18, no. 6, str. 1912–1921. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17480272.2023.2199714?src=>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=153099>, DOI: 10.1080/17480272.2023.2199714.

Humar M. et al.: Development of extraction methodology for identification of extractive-compounds indexing natural durability of selected wood species. *Wood material science & engineering*. 2023, vol. 18, no. 6, str. 1940–1950. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17480272.2023.2207529>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=146655>, DOI: 10.1080/17480272.2023.2207529.

Humar M. et al.: Environmentally friendly protection of European beech against fire and fungal decay using a combination of thermal modification and mineralisation. *Wood material science & engineering*. Jul. 2023, str. 1–12. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17480272.2023.2223508>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=16695>, DOI: 10.1080/17480272.2023.2223508.

Humar M., Jošt M.: Vzpon in padec lesne industrije. V: Remec M. (ur.). *Gozd in ljudje - razmerja in zgodovina*. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2023. Str. 265–279. Zbirka Vpogledi, 26.

DRAGO JANČAR

Jančar D.: *Oczy Łucji*. Zbirka kratkih zgodb. Prevedla Joanna Pomorska. Wydawnictwo SEDNO, Warszawa 2023.

Jančar D.: *Als die Welt entstand*. Roman. Prevedel Erwin Köstler. Zsolnay Verlag, Wien 2023.

Jančar D.: *Bij het ontstaan van de wereld*. Roman. Prevedel Raoulk Schuyt. Querido's Uitgeverij, Amsterdam 2023.

Jančar D.: *A láska samotná*. Prevedal Aleš Kozar. Kniha Zlin, Praha, 2023.

Jančar D.: „Демнејќи го Годо“. Gledališka igra. Prevedla Lidija Dimkowska. Režija Sibel Abdiu. Tetatar Komediya, Skopje. Premiera 12. 12. 2023.

ANDREJ JEMEC

Jemec A.: Galerija Staneta Kregarja, Meršolov atrij, razstava ob predstavitvi monografije, Andrej Jemec, Slike, Šentvid, 14. junij–25. avgust 2023.

Jemec A.: Glaserjev salon Malečnik, 20. september–20. oktober 2023.

35. Viški likovni salon, OŠ Vič, Ljubljana, 23. maj 2023.

Christo Chokey Gallery, Gabrovo, 7.–23. julija 2023.

KIC Bitola, 14.–25. avgusta 2023.

ROMAN JERALA

Jerala R. et al: Crystal structure of de novo designed coiled-coil protein origami triangle. *Journal of the American Chemical Society*. [Online ed.]. Aug. 9, 2023, vol. 145, iss. 31, str. 16995–17000, <https://pubs.acs.org/doi/full/10.1021/jacs.3c05531>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=17188>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=152674>, DOI: 10.1021/jacs.3c05531.

Jerala R. et al: Regulation of CD19 CAR-T cell activation based on an engineered downstream transcription factor. *Molecular therapy*

oncolytics. Jun. 15, 2023, vol. 29, [article no.] p77-90, str. 77-90, 7 str. [https://www.cell.com/molecular-therapy-family/oncolytics/pdfExtended/S2372-7705\(23\)00030-X](https://www.cell.com/molecular-therapy-family/oncolytics/pdfExtended/S2372-7705(23)00030-X), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S237277052300030X>, DOI: 10.1016/j.omto.2023.04.005.

Jerala R. et al.: Segmentation strategy of de novo designed four-helical bundles expands protein oligomerization modalities for cell regulation. *Nature communications*. 2023, vol. 14, article no. 1995, str. 1-12. <https://www.nature.com/articles/s41467-023-37765-6>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=16476>, DOI: 10.1038/s41467-023-37765-6.

Jerala R. et al.: A multiplexed bacterial two-hybrid for rapid characterization of protein-protein interactions and iterative protein design. *Nature communications*. 2023, vol. 14, [article no.] 4636, str. 1-11. <https://www.nature.com/articles/s41467-023-38697-x>, DOI: 10.1038/s41467-023-38697-x.

Jerala R. et al.: Programmable de novo designed coiled coil-mediated phase separation in mammalian cells. *Nature communications*. 2023, vol. 14, article no. 7973, str. 1-15. <https://doi.org/10.1038/s41467-023-43742-w>, DOI: 10.1038/s41467-023-43742-w.

MARKO JESENŠEK

Jesenšek M.: Rokopis učitelja Bertalana Koczuvana iz leta 1879/80. Domovina, ország (deržáva), pravice i dúžnosti purgarov. 1879/80. Koczuván Bertalan, učitelj. *Slavia Centralis*. 2023, letn. 16, št. 2, str. 36-65, <https://journals.um.si/index.php/slaviacentralis>

Jesenšek M.: Slovenski jezik od Slomška do Grmiča. *Časopis za zgodovino in narodopisje*. 2023, let. 94=59(2023), št. 2-3, str. 39-58. <https://www.czn.si/index.php/sl/czn-2023-2-3>

Jesenšek M.: Zinka Zorko in raziskovanje slovenskih narečij. V: Jesenšek M. (ur.). *Dialektologija na Dnevih akademikinje Zinke Zorko*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2023. Str. 7-38, Mednarodna knjižna zbirka Zora, 150. file:///D:/Downloads/750-Celotna%20knjiga-2805-1-10-20230201.pdf

Jesenšek M.: Ramovševa Morfologija slovenskega jezika. V: Jesenšek M. (ur.). *Akademik Fran Ramovš*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 143-164. Razprave, 29. <https://>

[www.sazu.si/uploads/files/publikacije23/Razred%20II%20-%20Razprave%2029%20\(Ramov%C5%A1ev%20zbornik\).pdf](http://www.sazu.si/uploads/files/publikacije23/Razred%20II%20-%20Razprave%2029%20(Ramov%C5%A1ev%20zbornik).pdf)

Jesenšek M.: Prevajanje in reformacija na vzhodu slovenskega etničnega prostora. V: Kocijančič-Pokorn N. (ur.), Grošelj R. (ur.), Mikolič Južnič T. (ur.). *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda I: pregled zgodovinskega razvoja*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze: Cankarjeva založba, 2023. Str. 203–230.

MARKO JUVAN

Juvan M.: Irony and sentiment in the literary field: Prešeren's sonnets and the Slovenian alphabet-censorship war. *Neohelicon* 50, 2023, str. 561–575.

Juvan M.: Svetovljenje Prešerna in svetovni literarni sistem. V: Kocijančič-Pokorn, N. (ur.), et al. *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda II: slovenska literatura v dialogu s tujino*. Ljubljana: Založba Univerze: Cankarjeva založba, 2023. Str. 1051–1069.

Juvan M.: *Zadnja sezona modernizma in maj '68: svet, Pariz, Ljubljana*. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2023. 300 str.

Juvan M.: *How to think world literature from its edge?: a reassessment*: vabljen predavanje na Fakulteti stredoeurópskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Nitra (Slovaška), 27. 4. 2023.

Juvan M.: *Combined and Uneven Modernism under Yugoslav Socialism: Peripheral Slovenia and the Global Student Movement 1968*: plenarno predavanje na mednarodni konferenci »Uneven Literary Modernity in the Portuguese-language Literary Space. Contemporary Poetics in (Semi-)Peripheral Spaces«, Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa, Lizbona, 14. 12. 2023.

MATJAŽ KMECL

Kmecl M.: 140 let po Jurčičevi smrti : in tudi ob 190. obletnici Levstikovega rojstva. V: Perenič U. (ur.) et al. Josip Jurčič : (1844-1881) : literarno- in kulturnozgodovinski portret. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2023. Str. 9–14, 135. Zbirka Življenja in dela, 29, Biografske študije, 21.

Kmecl M.: Akad. Kajetan Kovič : pesnik, pisatelj, prevajalec. V: Damjan B. (ur.) et al. Nepozabljena Klasična gimnazija Maribor. 1. izd. Maribor: Umetniški kabinet Primož Premzl, 2023. Str. 404–405.

Destovnik K., Glavan M., Kmecl M. (avtor dodatnega besedila, ur.): Enaindvajset pesmi za enaindvajset let življenja. 1. ponatis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2023. 189 str. Jubilejna zbirka.

Kmecl M.: Zidar P., Pavlin B. (ur.): Sveti Pavel. Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, 2023. 3 zv. (378 str.). Zbirka Metulj.

ŽELJKO KNEZ

Knez Ž., Lütge C.: *Product, process and plant design using subcritical and supercritical fluids for industrial application*. Cham: Springer Nature, cop. 2023. IX, 256 str., DOI: 10.1007/978-3-031-34636-1.

Kravanja G., Knez Ž.: Carbonization of Class G well cement containing metakaolin under supercritical and saturated environments. *Construction & building materials*. [Online ed.]. 2023, vol. 376, 131050, 1 spletni vir (1 datoteka pdf 13 str.). DOI: 10.1016/j.conbuildmat.2023.131050.

Knez Ž. et al.: The synthesis, surface analysis, and cellular response of titania and titanium oxynitride nanotube arrays prepared on TiAl6V4 for potential biomedical applications. *Journal of materials research and technology*. [Spletna izd.]. May-June 2023, vol. 24, str. 4074–4090. DOI: 10.1016/j.jmrt.2023.04.021.

Knez Ž. et al.: Separation of amino acids and peptides with supercritical fluids chromatography. *Separation and purification reviews.*, 2023, 52(1), pp. 58–74. <https://doi.org/10.1080/15422119.2022.2038625>.

Knez Ž. et al.: The extraction process, separation, and identification of curcuminoids from turmeric *curcuma longa*. *Foods*. 2023, vol. 12, iss. 21, [article no.] 4000, 14 str. DOI: 10.3390/foods12214000.

MILČEK KOMELJ

Komelj M.: Mojstri slovenskega impresionizma. Bibliofilska izdaja. Ljubljana, Cankarjeva založba, 2023.

Komelj M.: Zorko Simčič in slovenstvo. Simčičev zbornik: Ob stoletnici rojstva. Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Razred za umetnosti. Razprave. Dissertationes I, 2023, str. 41–48.

Komelj M.: Spomin na očeta slovenske države. Jože Pučnik v zgodovinskem spominu in spominu sodobnikov. Celje, Društvo Mohorje-

va družba in Celjska Mohorjeva družba, 2023, str. 143–156.

Komelj M.: Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Slovenian Academy of Sciences and Arts. Ljubljana, SAZU, 2023.

Komelj M.: Pandurjevo bujno uprizorjanje ustvarjalnega duha. Pandur's luscious staging of the creative spirit. Ludvik Pandur, katalog. Umetnostna galerije Maribor, retrospektivna razstava 2021–2022 (izšlo 2023), str. 49–65.

JANKO KOS

Kos J.: Jože Pučnik – naš sodobnik. V: Jože Pučnik v zgodovinskem spominu in spominu sodobnikov. Celjska Mohorjeva družba, 2023. Str. 29–38.

Kos J.: Platonizem v slovenski kulturi in literaturi. Primerjalna književnost, letn. 46, št. 2, 2023, str. 115–136.

Kos J.: Slovenska literatura – sredi Evrope in zgodovine: kratek pregled literarnega razvoja. Jezik in slovstvo, letn. 68, št. 3, 2023, str. 167–182.

Kos J.: Slovenian Literature amidst Europe and History. Prev. M. Biggins. Slovene Studies 44/2 (2022) / Slovene studies : journal of the Society for Slovene Studies. (Vol. 44, no. 2, 2022), str. 111–128. DRUGO

Kos J.: Doktor Jože Pučnik – politika, filozofija in znanost. Predavanja na SAZU, 11. 1. 2023.

HOJKA KRAIGHER

Kraigher H. et al.: Monitoring and control of forest seedling quality in Europe. Forest Ecology and Management. [Online ed.]. 2023, vol. 546, article no. 121308, str. 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2023.121308>.

Kraigher H. et al.: Low but significant evolutionary potential for growth, phenology and reproduction traits in European beech. Molecular ecology. 2023, <https://doi.org/10.1111/mec.17196>.

Kraigher H. et al.: Perspektive obnove slovenskih gozdov v času podnebnih in družbenih sprememb. Gozdarski vestnik : slovenska strokovna revija za gozdarstvo. 2023, letn. 81, št. 8/9, str. 286–197. <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=17685>.

Kraigher H.(ur.) et al.: Gozd in les : gozd prihodnosti : znanstveno

srečanje : Ljubljana, 22. maj 2023. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, 2023. 54 str., Zbirka Studia Forestalia Slovenica, 185. DOI: 10.20315/SFS.185.

Kraigher H., Bozzano M.: Implications for the conservation of forest genetic resources, perspectives from the EUFORGEN programme : presented at Public Hearing on "Plant and Forest reproductive materials - the stakeholders perspective", European Parliament, Committee on Agriculture and Rural Development in association with the Committee on the Environment, Public Health and Food Safety, 27 November 2023, Brussels. https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/committee-on-agriculture-and-rural-development-planting-future-new-legal-framework-for-seeds-in-as-so_20231127-1500-COMMITTEE-AGRI-ENVI

JANEZ KRANJC

Kranjc J.: Bodily injuries and offences against dignity and good reputation of a person in Roman law. V: Ünver Y. (ur.). *Mahremiyet ve Kişisel Değerler*. Türkiye-Slovenya karşılaştırmalı hukuk sempozyumu (10 ; 2022 ; Adana). Ankara: Seçkin, Hukuk, 2023. Str. 11-36.

Kranjc J.: Hiba časa ali hiba človeka? : nekateri pravni vidiki korupcije v antičnem Rimu : (Dvorana SAZU, 17. junija 2020). V: Simoniti V. (ur.). *Nastopna predavanja novih izrednih članic in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, izvoljenih v letih 2019 in 2021*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 9–48.

Kranjc J.: Pretorjevo ustvarjanje novega prava v postopku. V: Novak A., Pavčnik M., Accetto M. (ur.). *Sodniško pravo*. 1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2023. Str. 199–222, 373–374, 383–384. Zbirka Pravna obzorja, 60.

Kranjc J.: *Primeri iz rimskega prava*. 4., dopolnjena izd. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2023. 500 str.

Kranjc J.: *Rimsko pravo*. 4., pregledana in dopolnjena izd. Ljubljana: Lexpera, GV založba, 2023. 949 str. Zbirka Pravna obzorja, Veliki format, 10.

JOŽE KRAŠOVEC

Krašovec J.: *God's righteousness and justice in the Old Testament*. Grand Rapids (Michigan): William B. Eerdmans, 2022. XXI, 457 str.

Krašovec J.: Vsebine in oblike v koncepcijah, prikazih in razlagah nasprotij in protislovij = Contents and forms in conceptions, presentations and interpretations of opposites and contradictions. *Bogoslovni vestnik : glasilo Teološke fakultete v Ljubljani*. 2023, letn. 83, št. 2, str. 249–268.

Krašovec J.: Percepcija edinosti Božjega bitja v starejši judovski in krščanski hermenevtiki = The perception of the unity of God's being in Early Jewish and Christian hermeneutics. *Edinost in dialog : revija za ekumensko teologijo in medreligijski dialog*. 2023, letn. 78, št. 2, str. 127–144.

Krašovec J.: Prevajanje Svetega pisma po času reformacije. V: Kocijančič-Pokorn N., Grošelj R., Mikolič Južnič T. (ur.). *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda I : pregled zgodovinskega razvoja*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze: Cankarjeva založba, 2023. Str. 109–127.

Krašovec J.: God's work of redemption and reconciliation as the fruit of God's judgement on idols = Božje delo odrešenja in sprave kot sad Božje sodbe nad maliki. V: Bogataj J. D. (ur.). *Serata romana di teologia slovena : 50 anni dal conferimento del titolo di "Pontificio" al Collegio sloveno a Roma, 30 anni della Conferenza episcopale slovena : [atti dei riassunti delle conferenze (9. giugno 2023)] = Rimski večer slovenske teologije : 50 let podelitve naslova "papeški" Slovenskemu zavodu v Rimu, 30 let Slovenske škofovske konference (SŠK) : [zbornik s povzetki predavanj (9. junij 2023)]*. Ljubljana: Teološka fakulteta, 2023. Str. 34–35.

IVAN KREFT

Kreft I. et al.: Comparative and population genomics of buckwheat species reveal key determinants of flavor and fertility. *Molecular Plant*. 2023, 1–63.

Kreft I. et al.: Consumers' preferences towards bread characteristics based on food-related lifestyles: insights from Slovenia. *Foods*. 2023, 12, 3766, 20, 1–18.

Kreft I. et al.: A crop of high nutritional quality and health maintenance value: The importance of Tartary buckwheat breeding. *Agriculture*. 2023, vol. 13, iss. 9, art. 1783, 1–13.

Kreft I. et al.: Differences in ratio of carbon stable Isotopes among barley grain milling fractions with various concentrations of beta-

-glucans. *Molecules*. 2023, 28, 5738, 1–8.

Kreft I.: *Ajda*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Maribor: Fagopyrum – slovensko društvo za promocijo ajde, 2023. 104 str. Dela, 44.

PETER KRIŽAN

Križan P.: Flavour physics as a window to new physics searches, *Phil. Trans. R. Soc. A* 382 (2023) 20230088; <http://doi.org/10.1098/rsta.2023.0088>.

Križan P. et al.: Identification of light leptons and pions in the electromagnetic calorimeter of Belle II, *Nucl. Instrum. Meth. A* 1056 (2023) 168630; <https://doi.org/10.1016/j.nima.2023.168630>.

Križan P., The Belle II Upgrade Program, *PoS ICHEP2022* (2022) 355; <http://doi.org/10.22323/1.414.0355>.

Križan P. et al.: Search for the lepton flavour violating decays $B^+ \rightarrow K^+ \tau^\pm \ell^\mp$ ($\ell = e, \mu$) at Belle, *Phys. Rev. Lett.* 130 (2923) 261802; <http://doi.org/10.1103/PhysRevLett.130.261802>.

Križan P. et al.: Search for the decay $B_0 \rightarrow K^0 \tau^+ \tau^-$ at the Belle experiment, *Phys. Rev. D* 108 (2023) 1, L011102; <https://doi.org/10.1103/PhysRevD.108.L011102>.

LOJZE LEBIČ

Lebič L.: Impromptu za klavir. Peter Barbo, Gesellschaft für Musiktheater 1090, Wien – Tükenstrasse 19, Wien, 10. 6. 2023.

Lebič L.: Nasprotja / Contraria – različica za orgle, Tomaž Sevšek (Šramel) – orgle. Brandneu Kassel 15. 7. 2023; Prevalje, Koroška 13. 8. 2023.

Lebič L.: Srednjeveški cvetnik za sopran in orgle. Maria Leben – sopran. Klemen Leben – orgle. Festival Reedblocks Thessaloniki, Grčija. Mestno gledališče, 21. 10. 2023.

Lebič L.: Srednjeveški cvetnik za sopran in orgle. Maria Leben – sopran. Klemen Leben – harmonika. Helssinki Music Centre, Finska. 10. 11. 2023.

Lebič L.: Streichquartett – Godalni kvartet (1983). »Terz Quartet«. Slovenska filharmonija, Ljubljana, 22. 11. 2023.

IGOR MAVER

Maver I.: Andrew Riemer's diasporic novels between central Europe

and Australia. V: Kaličanin M., Šnircová S. (ur.). *Representations of the local in the postmillennial novel : new voices from the margins*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2022. Str. 98–111.

Maver I.: Submerged layers of identity in the works of Krissy Kneen. V: Tope L. R. R., Zach W. (ur.). *Collisions of cultures : frictions of cultures and re-shapings*. Hamburg: Dr. Kovač, 2022. Str. 145–153. Schriftenreihe Studien zur Anglistik und Amerikanistik, Bd 35.

Maver I.: Lord Byron's verse in 19th century Slovenian translation as a form of national literary articulation and identification. V: Gohar S. (ur.). *Translation and Preservation of the Memory of the Nation : The Image of the UAE in Cultures, Literatures and World Intellectual Heritage : book of selected publications : peer-reviewed articles*. Abu Dhabi: The National Library and Archives, 2022. Str. 92–100.

Maver I.: Mednarodni pomen kranjskega misijonarja Marka Antona Kappusa pri kartografranju Kalifornije. V: Maver I. (ur.). *Od Alkuina do von Wolkensteina, Melvilla in Steinbecka : znanstvene razprave ob stoletnici rojstva akademika Janeza Stanonika (1922–2014)*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 65–84. Razprave, 28.

Maver I.: Fran Saleški Finžgar in Ferdinand Kolednik kot prevajalec njegovih del. V: Stanonik M. (ur.). *Fran Saleški Finžgar (1871–1962): ob pretekli 150-letnici rojstva in pretekli 60-letnici smrti duhovnika, pisatelja, dramatika, urednika in organizatorja : program simpozija in povzetki referatov : Žirovnica, Ljubljana, 7.– 8. november 2023*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 24.

DRAGAN MIHAILOVIĆ

Mihailović D. et al.: Cavity-mediated thermal control of metal-to-insulator transition in 1T-TaS₂. *Nature* vol. 622, iss. 7983, str. 487–492, (2023). DOI: 10.1038/s41586-023-06596-2.

Mihailović D. et al.: Coherent light control of a metastable hidden state. *Science advances* vol. 9, iss. 47, article no. eadi466, str. 1–8, (2023). DOI: 10.1126/sciadv.adi4661.

Mihailović D. et al.: Crystallization of polarons through charge and spin ordering transitions in 1T-TaS₂. *Nature communications*, vol. 14, article no. 7055, str. 1–9 (2023) DOI: 10.1038/s41467-023-42631-6.

Mihailović D. et al.: Manipulation of fractionalized charge in the metastable topologically entangled state of a doped Wigner crystal. *Nature communications* vol. 14, article no. 8214, str. 1–8 (2023). DOI: 10.1038/s41467-023-43800-3.

Mihailović D. et al.: Memory device and method for its operation : European Patent Specification EP 3 881 365 B1, 2023-01-11. European Patent Office, Munich 2023. Patentna družina: EP3881365A1, 2021-09-22; GB2579058A, 2020-06-10; US2022005524A1, 2022-01-06; WO2020099584A, 2020-05-22.

JOŽEF MUHOVIČ

Zornik K., Didek Z., Butina M., Tršar M., Muhovič J., Selan J.: *Hommage Milanu Butini (1923–1999)*, Kočevje, Likovni salon, 14. 9.–2. 12. 2023.

Muhovič J.: *Jaz in moj svet. Skice za za avtoportret*, Ljubljana, KUD Logos, 2023.

Muhovič J., Kovačič N.: *Milan Butina – slikar*. Kočevje, Pokrajinski muzej. 2023.

Muhovič J. (ur.): *Art between Practice and Theory. Theoretical Reflections on Artistic Reality on the Treshold of the Third Millenium*. Ljubljana, University of Ljubljana Press, 2023.

Muhovič J.: *Pogovori s sodobniki: Kristina Jurkovič z Jožefom Muhovičem*. V: *Sodobnost* 87/ 5 (maj 2023), str. 511–523.

MARKO MARIJAN MUŠIČ

Mušič M.: Parter nove cerkve in dnevne kapele, izvedbeni projekt, svetišče sv. Janeza Krstnika, Podmilačje, BiH.

Mušič M.: Svečana portala kriptе in dnevne kapele, izvedbena projekta, svetišče sv. Janeza Krstnika, Podmilačje, BiH.

Mušič M.: Novi del osrednjega ljubljanskega pokopališča Žale, 2. faza, izvajanje.

Mušič M.: Novi del osrednjega ljubljanskega pokopališča Žale, južno grobno polje klasičnega pokopa in južni, mestni vhod, idejni projekt.

Mušič M.: Baragovo semenišče, natečajni projekt (soavtorica Tina Kolar Mušič).

MIRJANA NASTRAN ULE

Ule M., Živoder A.: “Good” parenting : parental support in educa-

tion as a factor in inequality. *Studia paedagogica*. 2023. Vol. 28 n.2, str. 11–28.

Ule Nastran M.: Kaj početi s šolo? Jo reformirati? Ne, preobraziti. *Sodobna pedagogika*. 2023. Vol. 74, št. 4, str. 13–28.

Ule M.: »Na starševstvo nikoli nisi zares pripravljen«: Značilnosti in dileme sodobnega družinskega življenja in starševanja. *Kairos*. 2023. Vol. 17, št. 3–4, str. 17–41.

Ule M.: Ali je promoviranje strpnosti res dovolj za oblikovanje vključujoče in skupnostno naravnane družbe?. *Dialogi*. 2023, Vol. 59, št. 5/6, str. 89–101.

ZNANSTVENA MONOGRAFIJA

Ule M. et al.: *Abortion and Reproductive Rights in Slovenia. A case of Resistance*. London: Routledge. 2023.

MARKO NOČ

Noč M. et al.: Coronary disease in refractory cardiac arrest undergoing resuscitation with extracorporeal membrane oxygenation (ECPR). *Eur Heart J Acute Cardiovasc Care*. 2023 Apr 17;12(4):260–266.

Noč M. et al.: Patent Foramen Ovale-associated Stroke and COVID-19 Vaccination. *Interv Cardiol*. 2023 Apr 5;18:e10. doi: 10.15420/icr.2022.27. PMID: 37398873; PMCID: PMC10311394.

Noč M. et al.: Coronary Features Across the Spectrum of Out-of-Hospital Cardiac Arrest with ST-elevation. Myocardial Infarction (CAD-OHCA study). *Resuscitation*. 2023 Sep 29:109981. doi: 10.1016/j.resuscitation.2023.109981. Epub ahead of print. PMID: 37778615.

Noč M.: Keynote lecture: OHCA-PCI strategy-Anticoagulation-Antiaggregation. British Cardiovascular Interventional Society (BCIS), Royal College of Physicians, London (UK), September 25, 2023.

Noč M.: Peter Safar opening lecture: Interventional management of OHCA, European Resuscitation Council (ERC). *Resuscitation* 2023. Barcelona (Spain), November 2–4, 2023.

BORIS A. NOVAK

Novak B. A.: *Oblike duha*. Pesmi: Boris A. Novak, glasba: Ivana Novak. CD plošča uglasbenih pesmi iz knjige B. A. Novaka *Oblike duha: zakladnica pesniških oblik* (tretja, razširjena izdaja, 2016, 2017). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2023.

Novak B. A.: *Lipicanci gredo na oder zgodovine* : odlomek iz igre in komentar k tragikomediji *Lipicanci gredo v Strasbourg*. V: Jerše S., Gaber M. (ur.). *Človek, žival : poglavja o njunih soočanjih*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2023. Str. 20–24, 365. <https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/view/463/802/9004>.

Novak B. A.: *Vater* (übersetzt von Ludwig Hartinger und Mira Miladinović Zalaznik), *Alba* (übersetzt von Ludwig Hartinger und Mira Miladinović Zalaznik), *Mein Doppelgänger* (übersetzt von Matthias Göritz und Amalija Maček), *Lappenkunde* (übersetzt von Matthias Göritz und Aleš Šteger), *Das Testament des pensionierten Hauptmannes Anton Novak* (übersetzt von Matthias Göritz und Aleš Šteger). V: *Mein Nachbar auf der Wolke: Slowenische Lyrik des 20. und 21. Jahrhunderts*. Herausgegeben von Matthias Göritz, Amalija Maček und Aleš Šteger. München: Carl Hanser Verlag (Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung), 2023.

Novak B. A.: *Stoja na glavi: poslovilni govor na pogrebu Lada Kralja* : (27. 3. 1938–12. 2. 2022). *Primerjalna književnost*. 2023, letn. 46, št. 1, str. 219–229.

Novak B. A.: *Poslovilni govor za Vena Tauferja, pesniškega Telema-ha*. *Sodobnost*. jun. 2023, letn. 87, št. 6, str. 755–764.

MARIJAN PAVČNIK

Pavčnik M.: Die Gesetzesauslegung als (re)produktiver Akt. V: Scheffbeck G., Kreuzbauer H. M., Handstanger M (ur.). *Strukturen und Symbole des Rechts = Festschrift für Friedrich Lachmayer : liber amicorum*. Bern: Weblaw, 2023. Str. 411–419. Editions Weblaw, Liber amicorum.

Pavčnik M.: Glose ob sodniškem pravu. V: Novak A., Pavčnik M., Accetto M (ur.). *Sodniško pravo*. 1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2023. Str. 19–35, 369, 379. Zbirka Pravna obzorja, 60.

Pavčnik, Marijan. The issue of interpretation priority : law as system of principles and rules. *Rechtsphilosophie*. 2023, jg. 9, hft. 1, str. 88–98.

Pavčnik M.: Methodological clarity. V: Sellers M. N. S., Kirste S. (ur.). *Encyclopedia of the philosophy of law and social philosophy*. [Dordrecht]: Springer, cop. 2023. 1 spletni vir (1 datoteka pdf). DOI: 10.1007/978-94-007-6730-0_1133-1.

Pavčnik M.: *Die symbolische Bedeutung der Radbruchschen Formel* :

spletno predavanje na mednarodni konferenci »Kolloquium aus Anlass des 100. Geburtstags von Arthur Kaufmann«, 18. nov. 2023.

MATIJA PETERLIN

Peterlin B. M. et al.: P-TEFb: The master regulator of transcription elongation. 2023. *Molecular Cell* 83: 393-403.

RAŠA PIRC

Pirc R. et al.: Inverse Electrocaloric Effect in Ferroelectrics and Antiferroelectrics: A Phenomenological Approach. *Physica B: Condensed Matter* 651, 414598 (2023).

Pirc R. et al.: Glassy Properties of the Lead-Free Isovalent Relaxor $\text{BaZr}_{0.4}\text{Ti}_{0.6}\text{O}_3$. *Crystals*, 13(9), 1303 (2023).

JOŽE PIRJEVEC

Pirjevec J.: Partizani (Srednja Europa: Zagreb), 2023.

Pirjevec J.: From Comrades to Revisionists and Back: The Vicissitudes of Sino-Yugoslav Relations from the 1930s to 1980s, 21-78.

V: Pirjevec J. et al.: Chaina, Yugoslavia, and Socialist Worldmaking: Convergences and Divergences (Annales, ZRS: Koper, 2023).

Pirjevec J.: Hate Speech; "Words can be Stones" (Primo Levi). V: Pirjevec J. et al.: Anti-Fashism in European History: From the 1920 to Today, (Central European University Press: Budapest, Vienna, New York, 2023).

JANEZ PLAVEC

Plavec J. et al.: In-cell stability prediction of RNA/DNA hybrid duplexes for designing oligonucleotides aimed at therapeutics. *Journal of the American Chemical Society*. [Online ed.]. Nov. 1, 2023, vol. 145, iss. 43, str. 23503–23518. <https://pubs.acs.org/doi/epdf/10.1021/jacs.3c06706>, DOI: 10.1021/jacs.3c06706.

Plavec J. et al.: A screening protocol for exploring loop length requirements for the formation of a three cytosine-cytosine+ base-paired I-Motif. *Angewandte Chemie : International edition*. [Online ed.]. Oct. 9, 2023, vol. 62, iss. 41, [article no.] e202309327, str. 1–12. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/anie.202309327>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=17201>, DOI: 10.1002/anie.202309327.

Plavec J. et al.: Structural polymorphism driven by a register shift in a CGAG-rich region found in the promoter of the neurodevelopmental regulator AUTS2 gene. *Nucleic acids research online*. 11 Apr. 2023, vol. 51, iss. 6, str. 2602–2613. <https://academic.oup.com/nar/advance-article/doi/10.1093/nar/gkad117/7067940>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=16439>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=152402>, DOI: 10.1093/nar/gkad117.

Plavec J. et al.: Identification and characterisation of G-quadruplex DNA-forming sequences in the *Pseudomonas aeruginosa* genome. *RSC chemical biology*. 1 Jan. 2023, vol. 4, iss. 1, str. 94–100. <https://pubs.rsc.org/en/content/articlelanding/2023/CB/D2CB00205A>, DOI: 10.1039/D2CB00205A.

Plavec J. et al.: NMR of RNA - structure and interactions. *Current Opinion in Structural Biology*. [Online ed.]. Apr. 2023, vol. 79, [article no.] 102532, str. 1–13. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959440X23000064>, DOI: 10.1016/j.sbi.2023.102532.

TOMAŽ PROSEN

Prosen T.: *On two non-ergodic reversible cellular automata, one classical, the other quantum*, *Entropy* 25, 739 (2023); DOI:10.3390/e25050739.

Kasim Y. Prosen T.: *Dual unitary circuits in random geometries*, *Journal of Physics A: Math. And Theor.* 56, 025003 (2023); DOI:10.1088/1751-8121/acb1e0.

Prosen T. et al.: *Symmetry Classification of Many-Body Lindbladians: Tenfold Way and Beyond*, *Physical Review X* 13, 031019 (2023); DOI:10.1103/PhysRevX.13.031019.

Prosen T. et al.: *Anomalous diffusion in the Long-Range Haken-Strobl-Reineker model*, *Phys. Rev. Lett.* 131, 053401 (2023); doi.org/10.1103/PhysRevLett.131.053401.

Prosen T. et al.: *Boundary Chaos: Exact Entanglement Dynamics*, *SciPost Phys.* 15, 092 (2023); DOI:10.21468/SciPostPhys.15.3.092.

UROŠ ROJKO

Rojko U.: *Concerto fluido* za harmoniko in veliki ansambel. Toronto, University of Music, UTNMF: Contemporary Music Ensemble, Matti Pulkki: akordeon, dirigent: Wallace Halladay, 31. 1. 2023.

Rojko U.: *Odtekanje časa VI* za godalni kvartet (krstna izvedba). Festival Ljubljana, Noč slovenskih skladateljev. Godalni kvartet Dissonance (Porovne M. in Gregorič D. - violini, Rome M. - viola, Hvala K. - violončelo), 24. 3. 2023.

Rojko U.: *Ognjeno morje* za mešani zbor, Zagrebški Bienale, Zbor Hrvaškega Radia in Televizije, dirigent Tomislav Fačini, 18. 4. 2023.

Rojko U.: *Nur Keiner zu Fuss (Samo nihče peš)* za kvartet tolkal. Mannheim (6. 10. 2023), Bremen (10. 10. 2023), Oldenburg (14. 10. 2023) - *Hommage an Ligeti*, Tolkalni ansambel Bremen (D) <https://olaftzschoppe.de/de/projekte/bremer-schlagzeugensemble/>.

Rojko U.: *Odtekanje časa IV* za basovsko flavto (tudi pikolo), basovski klarinet (tudi klarinet v B) in pametni telefon; Dunaj, Festival Wien Modern, Ensembles and Composers Exchange Project; Izvajalki: flautistka Perreault A. G. (ansambel between feathers) in klarinetista Zupan U. (ansambel Trio Tempestoso), 13. 11. 2023.

RENATA SALECL

Salecl R.: *Čas grobosti*. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2023. 174 str. Zbirka Ergo.

Salecl R.: *Humanovirus*. Buenos Aires: Godot, 2023. 78 str.

Salecl R.: L'envie d'art. *Savoirs et clinique : revue de psychanalyse*. octobre 2023, n. 30, str.58–68, 159.

Salecl R.: *La passion de l'ignorance*. [S. l.]: Stilus, cop. 2023. 181 str. Collection Résonances.

Salecl R.: Art, human rights, and threats from above. *Digital war*. 2023, str. 1-4. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057/s42984-023-00077-6.pdf>, DOI: 10.1057/s42984-023-00077-6.

BRANE SENEGAČNIK

Senegačnik B.: »Amalgamska celota pesmi in prevod : semiotični in lirični svet.« V: Colonna, Vittoria, *Soneti*; prevedli Gradnik A., Senegačnik B., Venier M.; [spremni študiji Farinelli P., Senegačnik B.; ur. Senegačnik B.], str. 285–310.

Colonna, Vittoria, *Soneti*; prevedli Gradnik A., Senegačnik B., Venier M.; [spremni študiji Farinelli P., Senegačnik B.; ur. Senegačnik B.]. Dvojezična izd. Ljubljana : Družina, 2023.

Senegačnik B.: »Za spuščnim zastorom. O (ne)uprizorjeni dra-

matiki Zorka Simčiča« / »Behind the lowered curtain. About the (un)staged dramatic texts of Zorko Simčič«. V: *Simčičev zbornik : ob stoletnici rojstva* / [ur. Muhovič J.; prevod [povzetkov] v angleščino avtorji in Truden Š.], Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023.

Senegačnik B., Valijev S.: »Eksistenca literarnih likov in neverbalna motivacija v Sofoklovi tragediji ter dramska klima« / »The existence of literary characters and non-verbal motivation in Sophocles' tragedy and the dramatic atmosphere«. *Clotho*, letn. 5, št. 1, 2023, str. 7–25.

Senegačnik B.: »Lirika in antropološka redukcija«/»Lyric poetry and anthropological reduction«. *Primerjalna književnost*, letn. 46, št. 2, 2023, str. 95–113.

GREGOR SERŠA

Serša G. et al.: Tumor radiosensitization by gene electrotransfer-mediated double targeting in tumor vasculature. *Int J Mol Sci* 2023; 24: 2755.

Serša G. et al.: European e-Delphi process to define expert consensus on electrochemotherapy treatment indicators, procedural aspects, and quality indicators in melanoma. *Brit J Surg* 2023; 110: 818-30.

Serša G. et al.: Treatment of spontaneous canine mast cell tumors by electrochemotherapy combined with IL-12 gene electrotransfer: Comparison of intratumoral and peritumoral application of IL-12. *Int Immunopharmacol* 2023; 120: 110274.

Serša G. et al.: The effectiveness of calcium electroporation combined with gene electrotransfer of a plasmid encoding IL-12 is tumor tape dependent. *Frontiers in Immunology* 2023; 14: 1189960.

Sersa G., Cemazar M.: Multiple applications of pulsed electric fields are game changer in food industry and biomedicine Comment on: »Advances in Pulsed Electric Stimuli as a Physical Method for Treating Liquid Foods« by Farzan Zare, Negareh Ghasemi, Nidhi Bansal, Hamid Hosano. *Phys Life Rev* 2023; 47: 189–190.

ZORKO SIMČIČ

Pibernik F., Simčič Z.: *Dohojene stopinje : [pogovori in dokumenti] : [2000-2018]*. Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovencev, 2023. 7 zv. (1100 str.). Knjižna zbirka Beletrina.

Simčič Z., v: Muhovič J. (ur.). *Simčičev zbornik : ob stoletnici rojstva*.

Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 176 str., jubilantova sl. Razprave, 1.

MARKO SNOJ

Snoj M.: *Imena slovenskih pslov.* 371 str. Ljubljana.

Snoj M.: O priimku Ramovš. V: Jesenšek M. (ur.), *Akademik Fran Ramovš.* Razprave II. razreda SAZU 29, str. 11–22. Ljubljana.

Snoj M.: O priimku Kos. V: Smolej T. (ur.). *Janko Kos in slovenska primerjalna književnost*, str. 19–24. Ljubljana.

Snoj M.: Narobe svet. V: *Mladina*, 5. maj 2023, št. 18, str. 60–61.

Snoj M.: Psi govorijo štiri jezike: akademik Marko Snoj, jezikoslovec (intervju). V: *Ona*, ženski magazin Dela in Slovenskih novic, 17. oktober 2023, št. 40, str. 12–14.

SLAVKO SPLICHAL

Splichal S.: Between (conceptual) crisis and critique : reclaiming the critical epistemic value of publicness. *Critical sociology*. 2023, OnlineFirst. <https://doi.org/10.1177/08969205231211313>

Splichal S.: Societal embedding of the Lippmann/Dewey debate: From opinion expression to opinion polling and mining. V: Bjørkdahl K. (ur.), *The Problematic Public: Lippmann, Dewey, and Democracy in the Twenty-First Century*. Philadelphia: The Pennsylvania State University Press, 2023, str. 88–110.

Splichal S.: IAMCR, my affable companion in Slovenia's journey from Yugoslavia to Europe. V: Becker J., Mansell R. (ur.). *Reflections on the International Association for Media and Communication Research : Many voices, one forum*. Cham: Springer Nature, 2023. str. 431–443.

Splichal S.: Conceptual crisis and tech-driven siege of the public sphere. Referat na posvetu "Public Sphere in an Age of Conflict and Systemic Crises", London School of Economics and Political Science, London, 7.-8. September 2023.

Splichal S.: Upodatkovanje družbe in družbenih ved. Predstavitev na posvetu Upodatkovanje družbenih ved in skrb za digitalno družboslovno dediščino, dvorana SAZU, Ljubljana, 17. maj 2023.

MARIJA STANONIK

Stanonik M.: Gorenjski pisatelji o Petru Pavlu Glavarju in Antonu Janši. *Posvet Anton Janša v evropskem in slovenskem prostoru nekoč*

in danes, Slovenska matica. Ob 250-letnici smrti čebelarja Antona Janše. Dvorana Slovenske matice, 13. september 2023.

Stanonik M.: Folklorna in etnološka motivika v Finžgarjevi literaturi, Fran Saleški Finžgar (1871–1962). Ob pretekli 150-letnici rojstva in pretekli 60-letnici smrti duhovnika, pisatelja, dramatika, urednika in organizatorja, SAZU, II. Razred za filološke in literarne vede, Žirovnica, 7. november 2023.

Stanonik M.: Jezik – duša naroda, *Jezik kot temelj narodne identitete*, 5. mednarodna konferenca: vzgoja za ljubezen do domovine in države, OŠ Notranjski odred Cerknica, Cerknica, 18. november 2023.

Stanonik M.: *Brez križa in imena*. Slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej (antologija), Slovenska matica, Ljubljana 2022.

Stanonik M.: *Fran Saleški Finžgar (1871–1962)*. Ob pretekli 150-letnici rojstva in pretekli 60-letnici smrti duhovnika, pisatelja, dramatika, urednika in organizatorja. Program simpozija in povzetki referatov. Žirovnica, Ljubljana, 7.–8. november 2023.

BRANKO STANOVNIK

Stanovnik B.: Pol stoletja Krkinih nagrad. *Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike*. 2023, zv. 17, str. 5–26. I.

Stanovnik B. (član ur. odbora 2003–). *Advances in heterocyclic chemistry*. New York [etc.]: Academic Press, 1963–.

Stanovnik B. (ur. 2010–, član ur. sveta 2010–) *ARKIVOC*. Gainesville: Arkat USA Inc., 2000–.

Stanovnik B. (član ur. odbora 2011–) *International journal of organic chemistry*. Irvine, CA: Scientific Research Pub., 2011–.

Stanovnik B. (član ur. odbora 2000–) *Targets in heterocyclic systems chemistry and properties*. Roma: Società Chimica Italiana.

SAŠA SVETINA

Svetina S.: Povezava med medicino in naravoslovnimi vedami na primeru nedavno odkritega proteina za zaznavo tipa. V: *Medicina pred izzivi časa. Prebujanje plemenitosti in modrosti*. 5. letno srečanje članic in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti z mladim. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Slovenska znanstvena fundacija. Str. 36–47.

ALENKA ŠELIH

Arih A., Damjan B. (avtor dodatnega besedila, ur.), Dougan F. (ur.), Premzl P. (avtor dodatnega besedila, ur.), Pušnik H. (ur.), Šelih A. (ur.): *Nepozabljena Klasična gimnazija Maribor*. 1. izd. Maribor: Umetniški kabinet Primož Premzl, 2023. 559 str.

NINA ŠENK KOSEM

Šenk N.: to see a grain in a world of sand. Godalni kvartet Arditti. 23. 11. 2023, Wien Modern, Mozart Saal, Wiener Konzerthaus
Šenk N.: canvas – premiera opere in prejem nagrade Johann Joseph Fux. 8. 10. 2023, Musikprotokoll, MUMUTH – György-Ligeti-Saal, Gradec, Avstrija. Ponovitve: 9. 10., 10. 10., 11. 10. 2023.

Šenk N.: Stump the Guesser za ansambel. Ensemble modern, Lucie Leguay – dirigentka. 7. 10. 2023, Alte Oper, Frankfurt.

Šenk N.: A moment of Reflection za trobento in orkester (krstna izvedba, naročilo Slovenske filharmonije). Jeroen Berwaerts, trobenta, Orkester Slovenske filharmonije, Franck Ollu, dirigent 5. in 6. 10. 2023, Gallusova dvorana Cankarjevega doma, Ljubljana.

Šenk N.: Koncert za orkester. Kraljevi orkester Concertgebouw Amsterdam, dirigent Matthias Pintscher, Het Concertgebouw, Amsterdam, Nizozemska. 14. 4. 2023.

JOŽICA ŠKOFIC

Škofic J. et al.: DIACLEU: an introduction to dialect classifications in Europe. *Dialectologia: revista electrònica*. 2023, special iss. 10, str. 1–17. <http://www.edicions.ub.edu/revistes/dialectologiasp2022/>, DOI: 10.1344/DIALECTOLOGIA2022.2022.1.

Škofic J.: The Slovenian Linguistic Atlas (SLA) in connection with Verba Alpina and other geolinguistic projects. V: Krefeld T. (ur.). *Berichte aus der digitalen Geolinguistik (II): Vernetzung und Nachhaltigkeit: Akten der zweiten Arbeitstagung des DFG-Langfristvorhabens Verba Alpina und seiner Kooperationspartner am 18.06.2019*. München: Ludwig-Maximilians-Universität, 2023. Korpus im Text, 9. <http://www.kit.gwi.uni-muenchen.de/?p=40469&v=nn>.

Škofic J.: Gožva: SLA V291.01: 3/18. V: Škofic J. (ur.), et al. *Slovenski lingvistični atlas*. 3, *Kmetovanje*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2023. Zv. 1: atlas, str. 72–73. Zbirka Jezikovni atlas.

Škofic J. (avtor, urednik) et al.: *Slovenski lingvistični atlas. 3, Kmetovanje. 1, Atlas*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2023. Zbirka Jezikovni atlasi. <https://doi.org/10.3986/9789610507499>.

Škofic J. (avtor, urednik) et al.: *Slovenski lingvistični atlas. 3, Kmetovanje. 2, Komentarji*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2023. Zbirka Jezikovni atlasi. <https://doi.org/10.3986/9789610507499>.

PETER ŠTIH

Štih P.: Grado as Aquileia Nova and Split as Salona Nova? : local historiography and local identity. V: Pohl W., Wieser V. (ur.), Borri F. (ur.). *Historiography and identity. 5, The emergence of new peoples and polities in Europe, 1000-1300*. Turnhout: Brepols, 2022. Str. 337–365. Cultural encounters in late antiquity and the Middle Ages, vol. 31. DOI: 10.1484/M.CELAMA-EB.5.130266. (izšlo 2023).

Štih P.: Fran Ramovš in Slovenska akademija znanosti in umetnosti. V: Jesenšek M. (ur.). *Akademik Fran Ramovš*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 23–38. Razprave, 29.

Štih P.: The Habsburgs and the Eastern Alps in the Late Middle Ages from a Slovenian perspective. V: Preinfalk M., Oter Gorenčič M. (ur.). *Od Rudolfa do Maksimilijana = From Rudolf to Maximilian : vzpon Habsburžanov v vzhodnoalpskem prostoru (1273–1526) = the rise of the Habsburgs in the Eastern Alpine area (1273–1526) : program simpozija in povzetki referatov = conference programme and abstract booklet : 19.–20. oktober 2023, 19–20 October 2023, Atrij ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana*. Ljubljana: Založba ZRC, 2023. Str. 11.

Štih P.: Zgodovinsko o kralju Samu in njegovi povezavi s slovensko zgodovino. V: Siter D. (ur.). *Znanstveni simpozij o kralju Samu ob 1400. obletnici začetka njegove vladavine : bilten z izvlečki avtorjev : Ljubljana, 26. 10. 2023*. Maribor: AMEU - ECM, Alma Mater Press, 2023. Str. [4].

Štih P. (glavni ur., odgovorni ur., avtor dodatnega besedila): *Slovenska akademija znanosti in umetnosti = Slovenian Academy of Sciences and Arts*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 23 str.

BIBA TERŽAN

Teržan B.: Gorenjska v halštatskem obdobju. Uvodnik in kratek oris/ The Gorenjska region in the Hallstatt period. An introduction and

brief outline. V: Arheološki vestnik 74, 2023, 333-352; DOI: <https://doi.org/10.3986/AV.74.11>; CC BY- SA.

Teržan B.: Little Princes – Narrative Images Pertaining to the Education of Boys during the Iron Age in Central Europe. V: S. Hansen, R. Krause (ur.), Die Frühgeschichte von Krieg und Konflikt. Beiträge der Vierten Internationalen LOEWE-Konferenz vom 7. bis 9. Oktober 2019 in Frankfurt/M. = The Early History of War and Conflict. Proceedings of the Fourth International LOEWE Conference, 7-9 October 2019 in Frankfurt/M. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 383 (Bonn 2022) 95–108.

Teržan B.: Dreizackige Anhänger der Osthallstattkultur. V: A. Gresz (ur.), Liber Amicorum. Studia Maria Fekete Dedicata. Specimina nova dissertationum ex Institutis historiae antiquae et archaeologiae Universitatis Quinqueecclesiensis, Supplementum XIII (Pécs 2022) 233–248.

Teržan B.: The Masters of Silver in the Central Balkans – A brief Outline. V: B. Govedarica, I. Vranić, A. Kapuran (ur.), A Step into the Past. Approaches to Identity, Communications and Material Culture in South-Eastern European Archaeology. Papers dedicated to Petar Popović for his 78th birthday. Monographs 87/88, Institute of Archaeology Belgrade (Belgrade 2023) 169-189; DOI: https://doi.org/10.18485/arhe_step2past.2023.ch16

Teržan B.: Kantaros iz Pirana. V: Krmac D., Saccara M. (ur.), Arheološka topografija Istre/ Topografia archeologica dell'Istria. Liber amicorum Matej Župančič (Koper/ Capodistria 2023) 143–150.

MARKO TOPIČ

Topič M. et al.: Photovoltaics at multi-terawatt scale : waiting is not an option. *Science*. 7 Apr. 2023, vol. 380, iss. 6640, str. 39–42. <https://www.science.org/doi/10.1126/science.adf6957>, DOI: 10.1126/science.adf6957.

Topič M.: *Photovoltaics at Terawatt scale - science, engineering and technology in energy transition : Dvoržakovo predavanje / vabjeno predavanje na Češki akademiji znanosti, Praga, 13. 6. 2023.*

Topič M.: *Photovoltaics towards multi-Terawatt scale - science, engineering and technology in energy transition : invited seminar at Environmental Engineering Colloquium, Columbia University, New York, 9. 10. 2023.*

Topič M.: *PV modules monitoring and energy yield forecast : vabljeno predavanje na 6th International Photovoltaic Systems Summer School (PVSSS 2023), Delft University of Technology, Netherlands, 5 July 2023.*
 Topič M.: *Photonic integration on silicon-based platform : vabljeno predavanje na 33rd IEEE International Conference on Microelectronics (MIEL 2023) Niš, Serbia, October 16th-18th 2023.*

TOMAŽ TOPORIŠIČ

Toporišič T.: *Dramske pisave stoletja : od Ivana Cankarja do Simone Semenič in naprej.* Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2023. 210 str. Zbirka Novi pristopi, 87.

Toporišič T.: Trst, Ljubljana, Zagreb in Beograd med obrobjem in središčem : od zgodovinskih do neo-, post- in retroavantgard. *Amfiteater : revija za teorijo scenskih umetnosti.* 2023, let. 11, št. 2, str. 14–31, 33–34. https://www.slogi.si/wp-content/uploads/2023/12/Amfiteater_11_2_web.pdf, DOI: 10.51937/Amfiteater-2023-2/14-34.

Toporišič T.: Dogodek v mestu Gogi in model nove drame. *Jezik in slovstvo.* 2023, letn. 68, št. 1, str. 69–80. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-N5XLHACT>, DOI: 10.4312/GMAD1258.

Toporišič T.: Heterogenost Kosovelovih, Mrakovih in Delakovih dramskih poskusov. *Slavia Centralis.* 2023, letn. 16, št. 1, str. 110–127. <https://journals.um.si/index.php/slaviacentralis/article/view/2811>, DOI: 10.18690/scn.16.1.110-127.2023.

Toporišič T.: Oliver Frlić, an artist touching society's raw nerves. V: Remshardt R., Mancewicz A. (ur.). *The Routledge companion to contemporary European theatre and performance.* London; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, cop. 2024. Str. 552–558. Drama. DOI: 10.4324/9781003082538-88.

VITO TURK

Kordiš D. Turk V.: Origin and early diversification of the papain family of cysteine peptidases. *International journal of molecular sciences.* 2023, vol. 24, no. 14, str. 11761-1–11761-17. DOI: 10.3390/ijms241411761.

Turk V. et al: The role of cysteine protease cathepsins B, H, C, and X/Z in neurodegenerative diseases and cancer. *International journal of molecular sciences.* 2023, vol. 24, no. 21, str. 15613-1–15613-28.

DOI: 10.3390/ijms242115613.

Turk V. et al: Structural elucidation and antiviral activity of cathepsin L inhibitors with carbonyl and epoxide warheads (preprint). biorxiv; 2023. ID: ppzbmed-10.1101.2023.08.11.552671

<https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2023.08.11.552671v1.full.pdf>

TOMO VIRK

Virk T.: Literarische Interpretation zwischen Hermeneutik und Ideologie. *Literatur und Kritik: Österreichische Monatsschrift*. März 2023, no. 571/572, str. 99–108.

Virk T. Literarni opus in nazori Josipa Stritarja med etiko in moralo. *Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede*. 2023, let. 71, št. 3, str. 209–223.

Virk T. Litteris comparativis semper deditus. V: Smolej, Tone (ur.). *Janko Kos in slovenska primerjalna književnost*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2023. Str. 7–16. Zbirka Historia facultatis.

Virk T. Kos in Bartol. V: Smolej T. (ur.). *Janko Kos in slovenska primerjalna književnost*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2023. Str. 133–149. Zbirka Historia facultatis.

PETER VODOPIVEC

Vodopivec P.: Kako slovenski so bili Slovenci okoli leta 1900 : (Dvorana SAZU, 10. marca 2022). V: Simoniti V. (ur.). *Nastopna predavanja novih izrednih članic in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, izvoljenih v letih 2019 in 2021*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. Str. 49–65.

Vodopivec P. (ur.) et al.: *Zgodovina Španije*. Ljubljana: Slovenska matica, 2022, (izid 2023), 314 str, [16] str. pril., zvd. Zgodovina držav in narodov, 9.

DARJA ZAVIRŠEK

Zaviršek D.: Otroški kolektiv kot metoda dela, odnosi med splošma in sledovi Makarenskovega dela v pisnih in memoarskih virih socialnega dela v Sloveniji. *Socialno delo*. apr.-sep. 2023, letn. 62, št. 2/3, str. 89–110. https://www.revija-socialnodelo.si/mma/Socialno_delo_2023_2-3_2_zavirsek.pdf/2023110812392741/, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-2HCAF746>, DOI: 10.51741/sd.2023.62.2-3.89-110.

Zaviršek D.: Participatory art in social work : from humanitarianism to humanisation of people on the move. V: Gómez-Ciriano E. J. (ur.), Cabiati E. (ur.), Dedotsi S. (ur.). *Migration and social work : approaches, visions and challenges*. Bristol: Policy Press, 2023. Str. 25–46. Research in social work.

Zaviršek D., Fischbach S.: Independent living in post-socialist countries: between familialism, deinstitutionalisation, and reinstitutionalisation. *International journal of disability and social justice*. 2023, vol. 3, 1, str. 96–113. <https://www.scienceopen.com/hosted-document?doi=10.13169/intljofdissocjus.3.1.0096>, DOI: 10.13169/intljofdissocjus.3.1.0096.

Kuhar M., Zaviršek D.: Razširjenost in značilnosti spolne zlorabe v otroštvu v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*. jan.–mar. 2023, letn. 74, št. 1, str. 51–62.

Zaviršek D.: Katastrofe, družbene neenakosti in socialno delo : ne več “oni tam”, temveč “mi tu”. *Dnevnik, Dnevnikov objektiv*. 19. avg. 2023, leto 73, št. 190, str. 12–14. <https://www.dnevnik.si/1043030579/Objektiv/katastrofe-druzbene-neenakosti-in-socialno-delo-ne-vec-oni-tam-temvec-mi-tu>.

ROBERT ZOREC

Zorec R.: Chair Neurophysiology Symposium at Leopoldina, Halle, Germany Pathophysiology 2023. 8. 3. 2023.

Zorec R.: EURO BIOHIGHTECH workshop Trieste, Italy: From lysosomal fusion to treating prostate cancer by immunohybridomas. 22. 9. 2023.

Zorec R.: Exocytosis and gliocrine astroglia [Video file]. In The Biomedical & Life Sciences Collection, Henry Stewart Talks. Retrieved October 3, 2023, from <https://hstalks.com/bs/5413/>. 28. 9. 2023.

Zorec R.: Astroglial mechanisms of neurodegeneration and viral infection. Mediterranean Neuroscience Society, 9th International Conference of the MNS, Carthage, Tunisia, Symposium S39 “Neural Cell Metabolism in Health and Disease” (Carthage III room). Chair: Natalie Rasgon (Stanford, USA). 17. 10. 2023.

Zorec R.: »From lysosomal fusion in astrocytes to treating prostate cancer by personalized cell immunohybridomas«. Lecturer at Indian Institute of Technology (IIT) Madras, 11:00 AM Venue: BT Seminar Hall, Chennai, India. 14. 11. 2023.

MITJA ZUPANČIČ

Zupančič M.: Endemizem v flori Slovenije. V: Kraigher H., Humar M., Gričar J. (ur.). *Gozd in les : gozd prihodnosti : znanstveno srečanje : Ljubljana, 22. maj 2023*. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, 2023. Str. 9–10. Zbirka Studia Forestalia Slovenica, 185.

ANDREJA ŽELE

Žele A.: Naklon kot morfoskladenjska kategorija v slovenščini. *Jezik in slovstvo*. 2023, letn. 68, št. 1, str. 35–51. <https://journals.uni-lj.si/jezikinslovstvo/article/view/13248>, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-R7BE3KGO>, DOI: 10.4312/jis.68.1.35-51.

Žele A.: Slovenski predložni glagoli z vidika leksikalizacije. *Jezikoslovni zapiski : zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša*. 2023, 29, št. 1, str. 35–50. <https://ojs.zrc-sazu.si/jz/article/view/13247>, DOI: 10.3986/JZ.29.1.02.

Žele A.: Predložne samostalniške zveze s prislovnim pomenom. *Slavia Centralis*. 2023, letn. 16, št. 1, str. 1–6. <https://journals.um.si/index.php/slaviacentralis/article/view/2794>, DOI: 10.18690/scn.16.1.1-16.2023.

Žele A.: Členki: slovarski prikaz njihove pragmatične moči oz. sobesedilne vloge. *Teorija in praksa : revija za družbena vprašanja*. 2023, letn. 60, št. 2, str. 269–280, 336. <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/clenki-slovarski-prikaz-njihove-pragmaticne-moci-oz-sobesedilne-vloge.pdf>, <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=148133>, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-THYUD75T>, DOI: 10.51936/tip.60.2.269.

Žele A.: Prostomorfemskost v slovenščini na primeru predlogov v slovnici in slovarju. V: *Synsémantické slovní druhy ve slovanských jazycích : mezinárodní vědecká konference : 30.–31. března 2023 online v platformě Zoom : sborník abstraktů*. [S. l.]: Slovanský ústav Akademie věd České republiky, v. v. i.: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, v. v. i., 2023. Str. [2]. <http://www.slu.cas.cz/cinnost/synsemantika-abstrakty.pdf>.

Novi člani

I. Razred

JANEZ HÖFLER

Janez Höfler je od izvolitve za izrednega člana SAZU 1. junija 2017 obogatil svojo bibliografijo z okrog 20 razpravami v znanstvenih revijah in z nadaljevanjem in zaključkom monografske serije *Historična topografija predjožefinskih župnij na Slovenskem*. Izjemnega pomena je prav njegova zadnja monografija, ki se nanaša na oglejski patriarhat in tržaško škofijo (2022).

Pomen te študije je toliko večji, ker gre za obmejno regijo, v kateri so se srečevali slovenski, italijanski, furlanski in do neke mere tudi nemški in celo judovski svet. Ob tem je prof. dr. Janez Höfler tudi iniciator znanstvenih srečanj, denimo mednarodnega simpozija Periferija ali regionalni centri: Tri stoletja umetnosti med srednjo Evropo in Jadranom (1400–1700).

Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je 1. junija prof. dr. Janeza Höflerja izvolila za rednega člana SAZU.

JANA HORVAT

Arheologinja Jana Horvat (r. 1. maja 1959), znanstvena svetnica ZRC SAZU je avtorica ali soavtorica 17 monografij, večjega števila izvirnih članikov ter drugih objav s področja rimske provincialne arheologije, tako da njena celotna bibliografija presega 260 bibliografskih enot. Njene raziskave prostorsko zajemajo jugovzhodni alpski prostor ter območje severnega Jadrana s širšim zaledjem Podonavja in Balkana. Osrednje teme njenih raziskav so naslednje: začetek rimske dobe na prostoru zahodne in osrednje Slovenije; romanizacija osrednje in zahodne Slovenije; analiza vojaških najdb, ki dokumentirajo spopade v času širjenja rimske oblasti v današnji slovenski prostor

(kot na primer najdišče Grad pri Šmihelu pod Nanosom ter zgodnjerimske vojaške utrdbe, ki so bile zgrajene na mestu predhodnih prazgodovinskih utrdb na Gorenjskem). Njene raziskave zajemajo tematiko, ki je bila pred tem malo poznana, kot je rimskodobna poselitev alpskega visokogorja. Dr. Horvat je bila nosilka projekta ARRS z naslovom *5000 let paše in rudarjenja v Julijskih Alpah* (2019–2022). Posebej se je posvetila raziskovanju poselitve Alp v zgodnjih obdobjih rimske navzočnosti, v 2. in 1. stoletju pred Kristusom, ki je danes v evropski arheologiji v velikem vzponu. Raziskovala je tudi poselitev Tržaško-komenskega Krasa kot primera kamnite pokrajine s skromnimi vodnimi viri in podobno poselitev pastirskega območja severne Istre. Geografsko težišče njenih raziskav je osrednja in zahodna Slovenija: Tolminska, Notranjska in Gorenjska.

Jana Horvat je mednarodno uveljavljena specialistka za rimska *militaria*, kakor se v arheološki stroki označujejo vsakovrstni predmeti, ki so v zvezi z rimsko vojsko kot prvo prinašalko romanizacije. Prav tako je specialistka za zgodnjo rimsko keramiko na področju severnega Jadrana. Ob tem se je posvečala raziskovanju rimskega podeželja, gospodarstva, cestnega in rečnega prometa, trgovine na kratke in velike razdalje.

Kot njen največji dosežek s sodelavci v zadnjem obdobju ocenjujemo odlično dvojezično (sl./angl.) v velikem formatu izdano monografijo z naslovom »Manjša rimska naselja na slovenskem prostoru (2020). Monografija prinaša odličen prikaz dvajsetih manjših rimskih naselbin, ki temelji na najnovejšem stanju raziskav rimske dobe na ozemlju Slovenije.

Rezultate raziskav je kandidatka kot avtorica ali soavtorica objavila v prestižnih mednarodnih revijah in zbornikih v Franciji, Italiji, Nemčiji in ZDA.

Jana Horvat je z rezultati svojih raziskav bistveno obogatila vedenje o življenju v zgodnjem obdobju rimske oblasti na slovenskem ozemlju s širšim sosedstvom.

Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je 1. junija prof. dr. Jano Horvat izvolila za izredno članico SAZU.

DARJA ZAVIRŠEK

Prof. dr. Darja Zaviršek (r. 31. 8. 1962) je magistrirala iz sociologije na Fakulteti za sociologijo in leta 1994 doktorirala iz socioloških znanosti. Od leta 2003 je vodila programsko skupino raziskovalcev z naslovom *Socialno delo kot nosilec procesov socialne pravičnosti in vključevanja v Sloveniji* s podnaslovom *Teoretske, metodološke in metodične perspektive in zgodovinski razvoj*. Leta 2006 je bila habilitirana v redno profesorico za področje socialnega dela. Med letoma 2003 in 2007 je bila prodekanja in nosilka programa Socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola.

Leta 2017 je v okviru Nacionalnega Inštituta za javno zdravje sodelovala v projektu Kulturne kompetence in zdravstvena oskrba. Od leta 2015 v okviru Ministrstva za notranje zadeve sodeluje v skupini za usposabljanje oseb, ki zastopajo mladoletnike brez spremstva.

Znanstveni prispevek Darje Zaviršek v domačem prostoru in v tujini je bogat in izjemno dragocen, saj je v svoji akademski karieri v disciplino socialnega dela vnašala področja, ki v slovenskem družboslovju še niso bila zastopana (predvsem študije hendikepa in raziskovanje zgodovine socialnega dela). Z veliko mero interdisciplinarnosti je proučevala strukturno neenakost na področju oviranosti, spola in etničnosti in se z njo ukvarjala »interseksijsko«, pri čemer je upoštevala zgodovinsko perspektivo. Številna dela v tujih jezikih, nagrade in priznanja potrjujejo njeno vpetost v mednarodni prostor. Dr. Zaviršek s tem pogloblja ugled slovenskega družboslovja v tujini in umešča slovensko znanost v mednarodni kontekst.

Leta 2017 je v okviru Nacionalnega Inštituta za javno zdravje sodelovala v projektu Kulturne kompetence in zdravstvena oskrba. Od leta 2015 v okviru Ministrstva za notranje zadeve sodeluje v skupini za usposabljanje oseb za zastopnike mladoletnikov brez spremstva.

Darja Zaviršek je ustvarila pomembna dela v slovenskem in svetovnem družboslovju, kar izkazuje njena bogata bibliografija, ki je dostopna v bazi COBISS in dejstvo, da dosega v sistemu Sicris 1460 točk.

Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je 1. junija prof. dr. Darjo Zaviršek izvolila za izredno članico SAZU.

FRIEDER DÜNKEL

Prof. dr. Frieder Dunkel je bil po enoletnem delu na Univerzi v Münstru poklican na univerzo Greifswald, na kateri je do upokojitve predaval kriminologijo, penologijo, mladoletniško pravo ter kazensko materialno in procesno pravo. V tem času je bil mentor 57 doktorandom. Kot gostujoči profesor je predaval na več tujih univerzah. Napisal oziroma uredil je številne knjige ter objavil 658 člankov in razprav. Bil je predsednik mednarodnega združenja za raziskovanje mladostniške kriminologije, Evropskega kriminološkega združenja, član različnih odborov, uredništev itn. Za njegov izjemni prispevek na področju kriminologije mu je Kriminološko združenje Nemčije, Avstrije in Švice septembra 2022 podelilo najvišje priznanje, zlato Beccarijevo medaljo. Tridesetletno zgledno sodelovanje s slovenskimi raziskovalci je že samo po sebi dobra podlaga za izvolitev.

Za dopisnega člana je bil prof. dr. Frieder Dunkel izvoljen na skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti 1. junija.

JÜRGEN KOHLER

Prof. dr. Jürgen Kohler (1953) je bil profesor civilnega in civilnega procesnega prava. Po krajši profesuri v Konstanzu je do upokojitve leta 2018 predaval na univerzi v Greifswaldu, kjer je bil dekan Pravne fakultete in več mandatov rektor univerze. Prof. Kohler se je v mednarodnem merilu uveljavil kot vodilni strokovnjak za civilno in civilno procesno pravo. S tega področja je objavil več monografij ter obsežne komentarje v okviru vodilnih komentarjev Nemškega civilnega zakonika. Je tudi član več agencij za evalvacijo študija. Kot evalvator sodeluje pri evalvaciji univerz v različnih državah, članicah Sveta Evrope. Na svojem raziskovalnem področju je nesporna avtoriteta v mednarodnem merilu, kar

dokazuje tudi njegova obsežna in prestižna bibliografija. Njegovo plodno sodelovanje s Pravno fakulteto je obogatilo Univerzo v Ljubljani. Njegovo dopisno članstvo je pomembna pridobitev za SAZU.

Za dopisnega člana je bil izvoljen na skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti 1. junija.

ROBERT PFALLER

Robert Pfaller (1962, Dunaj) je študiral filozofijo na Dunaju in v Berlinu. Leta 2002 je bil habilitiran na Univerzi za umetnost v Linzu.

Od leta 1989 je član Nove skupine Lacanove šole na Dunaju (Neue Wiener Gruppe Lacan Schule, sekcija Estetika). Od 1993 je tudi član sekcije Klinika. Od leta 1999 je ustanovni član dunajske raziskovalne skupine za psihoanalizo Stuzzicadenti. Kot gostujoči profesor je predaval v Amsterdamu, Berlinu, Chicagu, Marseillu, Oslu, Strasbourgu, Zürichu in drugod.

Vseskozi aktivno sodeluje s slovenskimi filozofi in sociologi kulture. V Sloveniji je nastopil na številnih simpozijih in objavil več knjig. Je eden vodilnih raziskovalcev na področju kulturne teorije. Napisal je devet knjig, med njimi tudi uspešnico, ki je bila prodana v več kot 25.000 izvodih. Pfaller je »javni intelektualec«, ne le v smislu, da je njegovo delo splošno dostopno, temveč da je njegovo teoretsko ustvarjanje oblika skupnostnega prizadevanja. Je izjemen in izviren teoretik, ki ustvarja teoretske koncepte, na primer »interpasivnost«, ki so postali pomemben vir razprav znanstvenikov na področju filozofije, sociologije, psihoanalize in teorije umetnosti. Prof. Pfaller se kot teoretik ukvarja z vprašanji gledalstva, zabave, avantgardizma v umetniški medijski praksi in javni sferi. V razpravah se navezuje na tradicijo frankfurtske šole in povezovanje marksistične in psihoanalitične teorije, ki je še posebej značilno za delo francoskega filozofa Louisa Althusserja. Njegov pedagoški pristop ne vključuje le učenja študentov, kako brati in uporabljati teorijo, temveč tudi, kako razviti »veščino teorije«, zlasti, kako gojiti sposobnost ustvarjanja izvirnih teoretskih formulacij.

Profesor Pfaller je v več kot tridesetletnem delovanju razvil edinstven pristop k združevanju filozofije, kulturne teorije, psihoanalize in analize ideologije. Ves ta čas je aktivno sodeloval s slovenskimi teoretiki ter redno objavljaj pri slovenskih založbah in slovenskih znanstvenih revijah. Skupščina SAZU je prof. dr. Roberta Pfallerja 1. junija zaradi njegove edinstvene teoretske produkcije in navzočnosti v slovenski znanstveni sferi izvolila za dopisnega člana SAZU.

MICHAEL TALBOT

Zasluzni profesor dr. Michael Owen Talbot (1943), redni član Britanske akademije, je nedvomno eden največjih svetovnih strokovnjakov za glasbo in glasbeno zgodovino poznega 17. stoletja in prve polovice 18. stoletja. Ta zelo ugledni britanski muzikolog že več kot dve desetletji sodeluje z Muzikološkim inštitutom ZRC SAZU. Njegov prispevek k rasti, predvsem pa mednarodnemu ugledu inštituta, je izjemno dragocen. Že vrsto let je tudi aktiven član uredniškega odbora dvojezične zbirke znanstvenokritičnih izdaj glasbenih virov *Monumenta artis musicae Sloveniae*. Prav tako sodeluje pri znanstveni reviji *De musica disserenda*. Za svoje zasluge je leta 2018 postal Zaslužni član ZRC SAZU. Njegov prispevek slovenski muzikologiji je neprecenljiv.

Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je 1. junija prof. dr. Michaela Talbota izvolila za dopisnega člana SAZU.

II. Razred

MARKO JESENŠEK

Marko Jesenšek je doktor jezikoslovja, redni profesor za slovenski jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru; redni član od 1. junija 2023.

Marko Jesenšek (14. marec 1960, Maribor) je vrhunski, danes nedvomno najboljši poznavalec zgodovine slovenskega knjižnega jezika in njegovih pokrajinskih različic, zlasti prekmurske in vzhodnošta-

gerske. Obravnava temeljna vprašanja oblikovanja in nastajanja vseh slovenskih knjižnojezikovnih standardov. Izhaja iz predpostavke o razvoju dveh jezikovnih norm na Slovenskem, alpske in panonske – o teh vprašanjih razpravlja predvsem v monografijah *The Slovene language in the Alpine and Pannonian language area: the history of the Slovene language* (2005), *Prekmuriana: fejezetek a szlovén nyelv történetéből* (2010), *Poglavja iz zgodovine prekmurskega knjižnega jezika* (2013), *Poglavja iz zgodovine vzhodnoštajerskega jezika* (2015), *Prekmurski jezik med knjižno normo in narečjem* (2018) in *Poglavja iz razvoja slovenskega jezika* (2021).

Med jezikoslovnimi delovnimi področji se pri Jesenšku na drugo mesto uvršča jezikovna politika in jezikovno načrtovanje. Tudi tu izhaja iz poznavanja zgodovinskih okvirov 18. in 19. stoletja, zlasti prekmurskih in štajerskih izkušenj, ki jih obogati s poznavanjem in spoznavanjem osrednjeslovenskih od začetkov pa vse do osamosvojitve in naprej. V svojih zares bogatih mednarodnih izkušnjah, ko je večkrat križem prepotoval Evropo od skrajnega vzhoda do zahoda in od severa do juga ter sodeloval v mnogih mednarodnih delovnih telesih, je *in vivo* spoznaval razvoj evropske jezikovne politike, ob tem pa tudi jezikovne izkušnje in jezikovne politike drugih evropskih narodov, zato je na dlani, da lahko prav on najbolj kompetentno spregovori o kakovosti slovenskih jezikovnopolitičnih usmeritev in odločitev ter opozarja na nedomišljene poteze skladno z znanim reklom, ki pravi, da je tisti, ki ne pozna zgodovine, obsojen na to, da jo bo ponavljal – prvič kot farso in drugič kot tragedijo.

Vseh njegovih člankov je v času pisanja tega poročila 372, in sicer 54 izvirnih znanstvenih člankov, 18 strokovnih, 8 poljudnih, 48 objavljenih znanstvenih prispevkov na konferencah, 777 samostojnih znanstvenih sestavkov ali poglavij v monografskih publikacijah, 75 povzetkov znanstvenih prispevkov na konferencah itn. Vseh Jesenškovih enot v Cobissu pa je ta hip 874.

Jesenšek se je v zadnjih desetletjih izkazal tudi kot izvrsten vodilni delavec, pobudnik in organizator. V veliki meri je prav njegova

zasluga, da je mariborska Pedagoška fakulteta leta 2006 prerasla v Filozofsko fakulteto. Bil je njen prvi dekan (2006–2015), pred tem prorektor Univerze v Mariboru za mednarodno in meduniverzitetno sodelovanje (2003–2006), po tem pa prorektor za dislocirane enote (2015–2018). Je ustanovitelj in urednik humanistične knjižne zbirke *Zora*, ki v Mariboru izhaja od leta 1998. Vseh 154 knjig, ki so v zbirki izšle doslej, je uredil lastnoročno. Je tudi pobudnik, soustanovitelj in glavni urednik mednarodne jezikoslovne revije *Slavia centralis*. Jesenšek je uspešen organizator domačih in mednarodnih simpozijev. Doslej jih je naštel že 52. Marsikateri simpozij izpod njegove taktirke je bil na zavidljivi znanstveni ravni – naj omenim samo tistega ob 100. obletnici Cankarjeve smrti, ki ga je v sodelovanju z akad. Jankom Kosom priredil na SAZU –, drugi spet verno odslikavajo življenje slovenistične ali kake tej bližnje stroke na Slovenskem. Posebej velja omeniti srečanja na Pleteršnikovi domačiji v Pišecah, ki jih je začel pokojni akad. Toporišič, pod Jesenškom pa vsako drugo leto 13. septembra potekajo od leta 2003. In kar ni zanemarljivo, kaj šele samoumevno: za vsako teh srečanj je uredil zbornik s prispevki, ki se mu ga je tako ali drugače posrečilo spraviti na svitlo.

Za svoje delo je prejel več priznanj, med njimi tudi prestižno Zoisovo nagrado za izjemne dosežke v znanosti in raziskovanju na področju slovenskega jezika.

Od leta 2021 je tajnik II. razreda, Razreda za filološke in literarne vede. Skupščina SAZU ga je 1. junija izvolila za rednega člana.

MARKO SNOJ

MARKO JUVAN

Marko Juvan (rojen 1960 v Ljubljani) se je po slovenistični in literarno komparativistični diplomii (1985) zaposlil na ljubljanski slavistiki kot mladi raziskovalec ter l. 1990 magistriral. Na Univerzi v Tübingenu se je v letu po magisteriju izpopolnjeval iz literarne teorije, slavistike in občega jezikoslovja. Doktoriral je na ljubljanski univerzi l. 1993 s tezo o razvoju slovenske parodije.

1994 je postal docent za literarno teorijo in slovensko književnost na slovenistiki ljubljanske Filozofske fakultete, kjer poučuje še danes.

1996 se je zaposlil na ZRC SAZU, na fakulteti pa še naprej predaval, od 2008 kot redni profesor. Kot znanstveni svetnik (od 2007) je v letih 2011–20 je vodil Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ter koordiniral literarni modul na Podiplomski šoli ZRC SAZU.

Od 2007 sodeluje v vodstvenih organih mednarodnih znanstvenih združenj: Evropska mreža za primerjalno literarno vedo (REELC/ENCLS), Mednarodna zveza za primerjalno književnost (ICLA/AILC) in svetovalni odbor Inštituta za svetovno literaturo (IWL) pri Univerzi Harvard. Deloval je v uredništvih slovenskih literarnih in znanstvenih revij (*Sodobnost* 1982–85, *Literatura*, 1989–96; *Jezik in slovstvo* 1989–96, *Slavistična revija* 1997–2011, *Primerjalna književnost* 1997–), od 1999 pa v svetih mednarodnih znanstvenih revij, mdr. *CLCWeb* in *Arcadia*. Po sprejemu v Academia Europaea (2012) je postal član njenega Odbora za literarne in teatrološke študije (2013–17).

Njegova bibliografija obsega nad 100 znanstvenih člankov, nad 60 poglavij v zbornikih ter štirinajst monografij. Semiotične, strukturalno-formalne pristope strukturalizma in poststrukturalizma povezuje z zgodovinskimi, kulturološkimi in sociološkimi perspektivami.

Juvan je v *Imaginariju Krsta v slovenski literaturi* (1990) preučil kanonizacijo Prešernove pesnitve in njen medbesedilni niz. V *Domačem Parnasu v narekovajih* (1997) obravnava funkcije parodije v razmerju do slovenskega literarnega kanona. V zvezku *Intertekstualnost* (2000, srbski prevod 2013) prikazuje zgodovino tega pojma, njegove pojavne oblike in zvrsti ter predlaga metodo za analizo medbesedilnosti. *Vezi besedila* (2000) preučujejo citatnost od baročne pridige do Jesihovih sonetov. *Literarna veda v rekonstrukciji* (2006, srbski prevod 2011) pretresa dileme literarne vede in redefinira temeljne teoretske pojme. Juvanovi monografiji *History and Poetics of Intertextuality* (Purdue UP, 2008) in *Literary Studies in Reconstruction* (Peter Lang, 2011) sta nadgraditev slovenskih objav. Njegovi *Hibridni žanri* (2017, srbski prevod 2019) vsebujejo študije o eseju, avtobiografiji in metapoeziji.

V zadnjem obdobju Juvan raziskuje geografijo slovenske literarne kulture, tudi s pomočjo digitalne humanistike, ter razmerje med politiko in literaturo. O povezavah neoavantgard s študentskim gibanjem »dolgega leta '68« je uredil zbornik *Med majem '68 in novembrom '89* (2021) in napisal monografijo *Zadnja sezona modernizma in maj '68* (2023).

Središče njegovih novejših raziskav je umeščanje slovenske književnosti v svetovni prostor. V *Prešernovski strukturi in svetovnem literarnem sistemu* (2012) predstavi zgodovino pojma svetovna književnost, razišče, kako se je vanjo umeščala slovenska književnost od razsvetljenstva naprej ter ugotovi, da je t. i. prešernovska struktura tipičen periferni evropski pojav. Njegova knjiga *Worlding a Peripheral literature* (Palgrave Macmillan, 2019) na primeru Prešerna obravnava funkcijo svetovne književnosti pri uveljavljanju nacionalnih literatur.

Marko Juvan je za svoje delo prejel študentsko Prešernovo nagrado (1986), Kidričevo priznanje za mlade raziskovalce (1991), zlati znak ZRC SAZU (2014) in priznanje Antona Ocvirka (2018).

Na skupščini SAZU je bil 1. junija izvoljen za izrednega člana.

MARKO JESENŠEK

TOMAŽ TOPORIŠIČ

Tomaž Toporišič (rojen leta 1962 v Ljubljani) je dramaturg, literarni teoretik in teatrolog. Po končani gimnaziji v Ljubljani je na Filozofski fakulteti UL diplomiral iz primerjalne književnosti in literarne teorije ter angleškega jezika in literature. Leta 2003 je na isti fakulteti magistriral (*Razmerje med tekstom in uprizoritvijo v slovenskem gledališču 1969–1994*), leta 2006 pa doktoriral (*Kriza dramskega avtorja v gledališču 80. in 90. let 20. stoletja*), obakrat pri prof. dr. Ladu Kralju.

Je redni profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani, kjer predava zgodovino drame, dramaturgijo in uprizoritvene vede; na Filozofski fakulteti v Ljubljani je nosilec predmeta Sociologija gledališča. Od leta 1991 do 2016 je bil dra-

maturg in umetniški direktor v Slovenskem mladinskem gledališču; na FHŠ Univerze na Primorskem je predaval semiotiko kulture in uprizoritvene študije.

Redno objavlja kritiko in esejistiko ter se intenzivno posveča sodobni književnosti, predvsem slovenski dramatiki ter tvorno sodeluje kot dramaturg v gledališču.

Je avtor šestih znanstvenih monografij o dramatiki in gledališču: *Med zapeljevanjem in sumničavostjo: Razmerje med tekstom in uprizoritvijo v slovenskem gledališču druge polovice 20. stoletja* (2004), *Ranljivo telo teksta in odra* (2007), *Levitve drame in gledališča* (2008), *Medmedijsko in medkulturno nomadstvo* (2018), *Nevarna razmerja dramatike in gledališča XX. in XXI. stoletja* (2021) ter *Dramske pisave stoletja: od Ivana Cankarja do Simone Semenič in naprej* (2023). So-uredil je štiri monografije: *Drama, tekst, pisava 1 in 2* (2008, 2021); *Peter Božič, človek gledališča* (2011); *Occupying Spaces: Experimental Theatre in Central Europe* (2010).

Njegova bibliografija obsega 798 enot (junij 2023), od tega 6 samostojnih znanstvenih monografij in štiri zbornike ter prek 70 izvirnih znanstvenih člankov v vodilnih slovenskih in tujih revijah ter več kot 30 samostojnih poglavij v znanstvenih monografijah slovenskih in tujih založb. Svoje delo je predstavil na številnih svetovih kongresih literarnih in gledaliških študij v Evropi (Gradec, Milano, Lizbona, Firenze-Prato, London ...), Ameriki (New York, Montreal, Bogota) in Aziji (Peking).

Toporišičeve reprezentativne razprave so: *Nevarna razmerja 'mlade slovenske umetnosti' in futurizma (Primerjalna književnost, 2014)*, *Igra v igri kot metagledališkost in metamedijskost od Cankarja do Zupančiča (Slavistična revija, 2018)*, *G. W. G. Sebald in Oliver Frlić ali kako lahko umetnost v času globalnih negotovosti poseže v diskurzivni pretok (dez)informacij? (Primerjalna književnost, 2019)*, *Dramske protagonistke in politika spola na odrih sveta (Jezik in slovstvo, 2022)*, *The Slovene historical avant-garde and Europe in crisis (Theatralia, 2022)*, *Heterogenost Kosovelovih, Mrakovih in Delakovih dramskih poskusov (Slavia Centralis, 2023)*

Je član več mednarodnih raziskovalnih skupin in uredniških odborov revij ter različnih strokovnih združenj. Za dosežke na področju dramaturgije je prejel slovenske in mednarodne nagrade. Bil je pobudnik in soustanovitelj prvega mednarodnega festivala sodobnih scenskih umetnosti v samostojni Sloveniji (Exodos, 1995) ter dramaturg (in večkrat tudi soavtor besedila) prelomnih uprizoritev, ki so doživele velik mednarodni odmev. Podpisuje se pod dramaturgijo več kot štiridesetih uprizoritev, pri katerih je sodeloval z vodilnimi slovenskimi in nekaterimi tujimi režiserji.

Ambasador Republike Francije Pierre-François Mourier je njegovo vsestransko ustvarjalnost ob podelitvi prestižnega državnega odlikovanja Republike Francije *Vitez reda umetnosti in literature* leta 2013 strnil takole: »Tomaž Toporišič je velik poznavalec in strokovnjak za literaturo in gledališče, tako v teoriji kot praksi. Je avtor številnih teoretičnih del, dramaturg, gledališki teoretik, profesor, literarni kritik, prevajalec, kustos ...«

Na skupščini SAZU 1. junija je bil izvoljen za izrednega člana.

MARKO JESENŠEK

GERHARD NEWEKLOWSKY

Upokojeni slavist, slovenist in jezikoslovec Gerhard Neweklowsky se je rodil 14. aprila 1941 v Linzu. Študiral je slavistiko, perzijski jezik, vzhodnoevropsko zgodovino in splošno jezikoslovje na Univerzi na Dunaju, kjer je leta 1966 tudi doktoriral. Habilitiral se je leta 1979 in postal redni profesor za slavistiko na Univerzi v Celovcu. Med letoma 2000 in 2006 je bil ordinarij Inštituta za slavistiko Univerze na Dunaju, po letu 2006, ko se je upokojil, pa je bil gostujoči profesor na univerzah v Heidelbergu, Ljubljani in Budimpešti; je član Avstrijske akademije znanosti (1996), zunanji član Srbske akademije znanosti in umetnosti (2006) in dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (2023).

Kot predstojnik Inštituta za slavistiko na celovski univerzi je tesno sodeloval s koroškimi Slovenci, ko jim politične razmere na avstrijskem Koroškem v sedemdesetih letih niso bile naklonjene. Podpiral je delo lektorata slovenščine in spodbujal čezmejno sodelovanje. Bil je pobudnik skupnih znanstvenih srečanj ljubljanskih in celovških slavistov, avstrijsko-slovenske stike pa je razširil tudi na Univerzo v Mariboru.

Gerhard Neweklowsky je mednarodno priznan jezikoslovec, najvidnejši predstavnik avstrijske slavistike. Velik delež znanstvenega dela je posvetil raziskovanju slovenskega jezika in kulturne zgodovine Slovencev. Objavil je več kot dvajset znanstvenih monografij, med njimi sedem slovenističnih, in več kot dvesto razprav v revijah, kongresnih zbornikih in monografijah, med njimi petinšestdeset s področja slovenistike. Njegova izbrana slovenistična bibliografija je objavljena v reviji *Slavia centralis*, 2021, 15/1, 362–370, celotna bibliografija pa v *Jezikoslovnih zapiskih* 2021, 27/2, 177–197.

Neweklowsky je odličen poznavalec zgodovine slovenskega jezika in vprašanj, ki so povezana z razvojem slovenskega jezika v 16. in 19. stoletju, npr. jezik slovenskih protestantov, življenje in delo Franca Miklošiča ali Matija Murka. Največ raziskovalnega časa posveča slovenskim narečjem na avstrijskem Koroškem, zanimajo pa ga tudi slovenska fonetika, splošno jezikoslovje in sociolingvistična vprašanja. Leta 1984 je uredil znanstveno monografijo *Protestantismus bei den Slowenen/Protestantizem pri Slovencih*, ki je izšla v zbirki Wiener Slawistischer Almanach – Sonderbaende pri ugledni švicarski založbi Peter Lang International Academic Publishing Group. Neweklowsky je razpravam o protestantizmu dodal prispevke, ki so omogočili vpogled v slovensko raziskovalno dejavnost na ljubljanski in celovski univerzi. Pripravil je tudi konkordančni izpis Trubarjevega katekizma iz leta 1550, in sicer abecedno konkordanco z ohranjenim pravopisom originala, ki jo je še lematiziral. Sestavil je frekvenčne slovarje besednih oblik (abecedni slovar, odzadnji slovar, slovar pogostnosti).

V monografiji *Franz Miklosich 1813–1891. Begründer der österreichischen Slawistik* (2015) je predstavil Miklošičevo raziskovanje slovanske slovnice, besedišča, etimologije in drugih slovanskih jezikov ter njihovih stikov z grščino in madžarščino, albanščino, turščino.

Neweklowsky je začetnik eksperimentalnofonetičnega jezikoslovja v raziskavah slovanske in slovanske dialektologije. V mednarodnem dialektološkem prostoru je najbolj odmevna njegova monografija o ziljskem narečju *Der Gailtaler slowenische Dialekt: Feistritz an der Gail/Bistrice na Zilji und Hohenthurn/Straja vas* (2013). Neweklowsky jezik koroških Slovencev razume kot najpomembnejši atribut za ohranjanje slovanske identitete v Ziljski dolini. Nova dialektološka spoznanja redno predstavlja tudi v Sloveniji.

Neweklowsky je prejemnik številnih nagrad in priznanj, nazadnje so mu podelili veliki častni znak dežele Koroške (2021) in častno listino mesta Celovec za zasluge in dosežke na znanstvenem, univerzitetnem in mednarodnem področju.

MARKO JESENŠEK

III. Razred

ŽELJKO KNEZ

Leta 1973 je maturiral na I. gimnaziji v Mariboru kot najboljši dijak generacije. Diplomiral je 1977 na VTŠ v Mariboru in 1979 magistriral na FKKT LJ. Od 1977 do 1981 je bil zaposlen v TKI Pinus Rače. L. 1984 je doktoriral na Univerzi v Mariboru. L. 1985 je bil izvoljen za docenta na področju kemijskega inženirstva, 1990 za izrednega in 1995 za rednega profesorja. L. 1985 je ustanovil Laboratorij za separacijske procese in začel z raziskavami na področju nadkritičnih tekočin.

Deloval je na University of Agriculture, Wageningen (NL) leta 1985, od 1990–1997 pa na Technische Chemie II, UNI Erlangen, Nürnberg.

Na UM je bil prodekan, prorektor, v. d. rektorja in dekan FKKT UM. Vpeljal je študij Kemije in bolonjski študij na vseh stopnjah. Sodeloval je pri ustanavljanju MF UM.

Bil je nacionalni koordinator raziskovalnega polja Tehniška kemija, član UO ARRS, Sveta za znanost in tehnologijo RS, Sveta za visoko šolstvo RS, ter od 2020 član ZS ARIS.

Bil je član IO EFCE, predsednik WP »HPT« pri EFCE (2003–2010). Je član sekcije Product design and engineering pri EFCE, AOCS, Int. Soc. for Advancement of Supercritical Fluids in Process Net.

Raziskave, ki jih izvaja na področju nadkritičnih tekočin, so: produkcija nanostrukturnih materialov, biokemijske reakcije in separacijski procesi. Razvil in patentiral je proces za pridobivanje nanostrukturnih praškov, razvil je nov postopek za določevanje ravnotežnih podatkov v sistemu plin-kapljevina-trdno, kot prvi v svetu izvedel biokemijske reakcije še v drugih nadkritičnih medijih.

Njegova bibliografija obsega več kot 346 znanstvenih člankov in 39 preglednih, monografijo in več sestavkov v monografijah, je (so)avtor dveh patentnih prijav in 26 mednarodnih patentov. Baza Scopus navaja več kot 13.800 citatov in h-indeks 62.2017 je bil v bazi Clarivate Analytics med 1 % visoko citiranih avtorjev, v letih 2022 in 2023 pa med 0.35 % najvišje citiranih avtorjev v bazi Stanford.

Vodi program Separacijski procesi in produktna tehnika, vodi/sodeluje 6 temeljnih in aplikativnih ARRS projektov. Bil je vodja RRI centra odličnosti Superkritični fluidi, ter projektov 5., 6. in 7. okvirnega programa EU, COST in CEEPUS.

Rezultati njegovega bazičnega raziskovanja so realizirani v Philip Morris Products SA (CH) in Thyssen Krupp Industrial Solutions (D). Uhde High Pressure Technologies (D) je realiziral proizvodnjo lecitina v Harbin Huiliang Phospholipid Limited Liability Company (CN) (patent EP 2166878) ter proces za izolacijo pigmentov iz alg na Havajih, ki je zaščiten z EP2315825. V patentu US 6056791 je zaščiten postopek za pridobivanja majhnih delcev in je realiziran v Ulzena (D) in UMSIHT (D). Na osnovi WO 2015180922 Sabic Glo-

bal Technologies proizvaja polietilen v prahu. Albaugh TKI-(Slo) je po patentu SI9500190 proizvajal derivate tiazolona in n-phoshometil glicina (WO9619485). Po patentu EP1144561 proizvaja Frutarom-Vitativa (Slo) antioksidante za svetovni trg. Za potrebe Advanced Extraction Systems – Kanada pa razvija proces kontinuirne ekstrakcije.

Ž. Knez je vodilna osebnost na področju raziskav separacijskih procesov s pod – in nadkritičnimi tekočinami v svetovnem merilu in sodi med najuspešnejše slovenske znanstvenike.

Za raziskovalne dosežke je prejel nagrade: Selingman APV Fellowship/Bursary in Food Engineering, 1997, UK, Ameriškega združenja za maščobno kemijo (AOCS prize), 1997, USA, Innovationspreis Messer Griesheim Preis, 1998, Zoisovo priznanje, 1998, Zoisovo nagrado 2006. Prejel je odlikovanje »V spomin akademiku N. M. Emanuelu« Ruske akademije znanosti in M. V. Lomonosov Moscow State University, 2018. Novembra 2022 je bil imenovan za častnega člana Društva univerzitetnih profesorjev UM.

Na predlog SAZU je član Sveta za razvoj, skupine za prenovu Zakona o visokem šolstvu, član habilitacijske komisije UM, ZSA ARRS. L. 2014 je bil izvoljen v Evropsko akademijo znanosti in umetnosti, 2019 je postal član Akademije tehniških znanosti Hrvatske.

Za izrednega člana SAZU je bil izvoljen 1. junija 2017 in za rednega 1. junija 2023.

PETER KRIŽAN

Diplomiral je na Oddelku za fiziko FNT Univerze v Ljubljani. Od 1980 je zaposlen na Oddelku za fiziko Fakultete za matematiko in fiziko, od 1982 tudi na Institutu Jožef Stefan. V letih 1989–91 je kot štipendist sklada A. von Humboldta raziskoval na institutu DESY v Hamburgu. L. 1992 je bil izvoljen za docenta, 1997 za izrednega in 2002 za rednega profesorja na UL. Med 1980 in 1987 je kot član mednarodne raziskovalne skupine Omicron raziskoval v evropskem raziskovalnem središču CERN v Ženevi. Med 1987 in 2001 je bil član

raziskovalnih skupin ARGUS in HERA-B na inštitutu DESY v Hamburgu. Od 2001 raziskuje v pospeševalniškem centru KEK v Tsukubi na Japonskem, najprej kot član raziskovalne skupine Belle. Leta 2009 je skupaj s sodelavci ustanovil raziskovalno skupino Belle II, ki jo je nato štiri leta vodil. Od 2015 do 2020 je koordiniral pripravo detektorja Belle II. Od 2015 je tudi stalni gostujoči profesor Univerze v Nagoji.

V letih 2003–2005 je bil prodekan Fakultete za matematiko in fiziko ter predstojnik Oddelka za fiziko. Bil je član več uglednih mednarodnih strokovnih odborov, med drugim panela pri Evropski fizikalni zvezi (EPS), panela pri ICFA (International Committee for Future Accelerators), prestižnega odbora za eksperimente ob Velikem hadronskem trkalniku (LHCC Committee) v osrednjem laboratoriju za fiziko delcev CERN v Ženevi in znanstveno-svetovalnih odborov več inštitutov. Od 2020 je predsednik Znanstvenega sveta pri ARRS/ARIS. V letih 2010–2022 je bil član uredniškega odbora osrednjih revij za instrumentacijo v fiziki osnovnih delcev Nuclear Instruments and Methods A (Elsevier) in Journal of Instrumentation (Institute of Physics Publ.). Sodeloval je tudi v koordinaciji ameriške in evropske strateške študije za dolgoročni razvoj detekcijskih metod v fiziki delcev.

1. junija 2017 je bil izvoljen za izrednega člana, od 1. junija 2023 pa je redni član SAZU.

Znanstveno delo prof. Petra Križana sodi na področje eksperimentalne fizike osnovnih delcev. Njegova celotna bibliografija obsega več kot 800 znanstvenih člankov, ki so citirani 28.528-krat. Njegove raziskave lastnosti mezonov B pokrivajo obdobje vse od pionirskih raziskav s spektrometrom ARGUS na trkalniku DORIS v raziskovalnem centru DESY v Hamburgu, preko raziskav s spektrometrom HERA-B, preciznih meritev s spektrometrom Belle in končno priprave in meritve pri novem eksperimentu Belle II. S sodelavci je izvedel raziskave, ki so bistveno določile naše današnje razumevanje šibke interakcije med kvarki, predvsem tudi razliko med delci in antidelci, ki je povezana s kršitvijo simetrije CP pri razpadih kvarkov b. Prav slednja meritev je bila odločilna pri podelitvi Nobelove nagrade leta 2008 Japoncema M. Kobayashiju in T. Maskawi. Za razvoj experi-

mentalne fizike osnovnih delcev je pomembno tudi njegovo delo na področju detektorjev svetlobe Čerenkova, s katerimi lahko natančno identificiramo nabite delce, ki so nastali pri interakcijah.

Pod njegovim vodstvom so 2018 dokončali pripravo novega spektrometra Belle II in izvedli prve meritve. L. 2020 mu je uspelo pridobiti prestižni projekt Evropskega raziskovalnega sveta (ERC Advanced Grant) na področju fizike osnovnih delcev, l. 2022 pa še ERC projekt 'Proof of Concept' za razvoj nove vrste detektorja za medicinsko slikanje.

Kot predavatelj Fakultete za matematiko in fiziko je bil nosilec več predmetov s področja fizike osnovnih delcev in eksperimentalnih metod. S sodelavci je pripravil nov študijski program Medicinska fizika. Za popularizacijo znanosti je pripravil več poljudnih predavanj, sodeloval v poljudnoznanstvenih oddajah na televiziji in na radiju in pisal raziskovalni dnevnik v obliki spletnega bloga. V okviru SAZU je skupaj s Slovensko znanstveno fundacijo leta 2019 organiziral zelo dobro obiskan dan srečanja z mladimi na temo fizike delcev.

Nagrade in priznanja: dobitnik Zoisovega priznanja 2002 in Zoisove nagrade 2008.

JANEZ PLAVEC

Janez Plavec, rojen 4. julija 1962 v Novem mestu, dr. kemijskih znanosti, je redni profesor za strukturno biokemijo na Univerzi v Ljubljani in vodja Nacionalnega centra za NMR spektroskopijo visoke ločljivosti na Kemijskem inštitutu v Ljubljani.

Po šolanju na Gimnaziji Novo mesto se je vpisal na (današnjo) Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, kjer je leta 1987 diplomiral in 1990 magistriral. Podiplomski študij je nadaljeval v letih od 1991 do 1995 pod mentorstvom prof. Jyotija Chattopadhyaya na Univerzi v Uppsali, kjer je l. 1995 doktoriral. Leta 2002 je bil gostujoči raziskovalec na Georgia Institute of Technology, Atlanta, ZDA v okviru Fulbrightovega programa. Od leta 2001 predava na Fakulteti za kemijo in kemijsko teh-

nologijo Univerze v Ljubljani, leta 2012 je bil izvoljen v naziv redni profesor za področje strukturne biokemije. Izredni član SAZU je od 1. junija 2023.

Janez Plavec veliko pozornost posveča skrbi za krepitev kadrovskih kapacitet in posodabljanju raziskovalne opreme v okviru Nacionalnega NMR centra. Ima ključno vlogo pri vpeljavi metod NMR visoke ločljivosti v Slovenijo. Nacionalni NMR center, ki ga vodi od leta 1995, je bil v letu 2000 s strani Evropske komisije kot edini v Sloveniji imenovan za Evropski Center odličnosti. Preko tega centra je Slovenija umeščena tudi v konzorcij centralno-evropske raziskovalne infrastrukture CERIC ERIC. Fokus njegovih raziskav so struktura in konformacijska ravnotežja nukleozidov, nukleotidov in oligomernih fragmentov nukleinskih kislin ter ostalih biološko pomembnih molekul z uporabo eno in večdimenzionalnih metod jedrske magnetne resonance (NMR). S svojimi študijami prostorskih struktur z gvanini bogatih zaporedij je pokazal na zapleteno soodvisnost primarnih zaporedij in lokalnih strukturnih značilnosti štirivijačnih DNA struktur, v katere se lahko zvijejo telomerna in promotorska zaporedja genov. Iskanje novih načinov zvijanja z DNA in RNA bo pomagalo pri oblikovanju pravil in pri napovedi 3D strukture na osnovi nukleotidnega zaporedja s potencialno terapevtsko uporabnostjo.

Dr. Plavec objavlja članke v vodilnih revijah na področju svojega raziskovalnega udejstvovanja. Njegova znanstvena bibliografija obsega preko 290 izvirnih del, ki so bila doslej v znanstveni literaturi citirana preko 4000-krat. Med vsemi slovenskimi raziskovalci ima zagotovo največ objav v najbolj vplivnih revijah na področju kemije. Pri veliki večini znanstvenih del, objavljenih v zadnjih dvajsetih letih, je Plavec vodilni avtor. Na mednarodnih konferencah je imel v zadnjih petih letih več kot 50 vabljenih predavanj na univerzah kot so Johns Hopkins University, Stanford, University of California San Diego ter Irvine, Northwestern, Memorial Sloan-Kettering Cancer Center, Tsinghua, Nankai, Tokyo Institute of Technology, Konan University, Bose institute, Uppsala, Padova, Innsbruck, Dunaj in številnih drugih ter na mednarodnih znanstvenih konferencah. V Sloveniji je organiziral 19 mednarodnih znanstvenih dogodkov z

eminentno udeležbo tujih strokovnjakov, od ZDA do Japonske. Bil je mentor 19 doktorjem znanosti.

Prejel je Zoisovo priznanje za pomembne znanstvene dosežke na področju kemije leta 2003, Preglovo nagrado KI za izjemne dosežke leta 2007, nagrado Sandoz Scientific Excellence Award, skupaj s sodelavci iz Leka leta 2014 in 2017, Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju raziskav zgradbe nukleinskih kislin in proteinov z uporabo jedrske magnetne resonance leta 2017, nagrado Indian Society of Chemists and Biologists (ISCB) Prof. Jyoti Chatterji Prize for Excellence for creativity in Chemistry-Biology Sciences leta 2018 in Zahvalo za dolgoletno mentorsko delo in vsestransko podporo Krkinim nagradam, ob 50-letnici Krkinih nagrad, leta 2020.

Od l. 2018 do 2022 je bil predsednik Odbora Republike Slovenije za podelitev nagrad in priznanj za izjemne dosežke v znanstveno-raziskovalni in razvojni dejavnosti. Junija 2021 je postal član Academia Europea.

TOMAŽ PROSEN

Tomaž Prosen, rojen 6. aprila 1970 v Kranju, od leta 2008 deluje kot redni profesor na Fakulteti za matematiko in fiziko in vodi raziskovalno skupino za neravnovesno kvantno in statistično fiziko. Po diplomii iz fizike, smer matematična fizika (september 1991), znanstvenem magisteriju (oktober 1993) in doktoratu (junij 1995), vse na Univerzi v Ljubljani, ter podoktorskem usposabljanju na matematičnem inštitutu Henri Poincaré v Parizu, je od 1996 zaposlen na Univerzi v Ljubljani. Leta 1999 je bil izvoljen v naziv docent, leta 2004 pa v naziv izredni profesor.

Področje njegovega raziskovalnega dela je teoretična in matematična fizika, bolj specifično pa analitična in računska obravnava dinamike oziroma časovno odvisnih in neravnovesnih pojavov v močno sklopljenih (oziroma koreliranih), mnogodelčnih ali kaotičnih sistemih. V svojem delu Prosen obravnava tako modele klasičnega in kvantnega kaosa kot popolnoma integrabilne sisteme ter dinamične sisteme v prehodnem območju med ergodičnostjo in integrabilnostjo.

Prosen je znan po prvih točnih (analitičnih) rešitvah neravnovesnih mnogodelčnih in odprtih kvantnih sistemov, npr. stacionarnih stanj mnogodelčne Lindbladove enačbe. Takšni sistemi in pripadajoča metodologija so v zadnjih letih zelo aktualni predvsem kot teoretično ozadje prihajajočih kvantnih tehnologij in kvantnih računalnikov. V integrabilnih kvantnih sistemih je odkril obstoj povsem novih in dotlej neznanih ohranitvenih zakonov, oziroma t. i. kvazilokalnih ohranjenih količin, s pomočjo katerih je matematično dokazal stroge spodnje meje na transportne koeficiente. Z omenjenim pristopom je leta 2011 rešil pomemben problem balističnega spinskega transporta pri visoki temperaturi v anizotropni Heisenbergovi spinski verigi, razširjen nabor kvazilokalnih ohranjenih količin v integrabilnih sistemih pa je omogočil razvoj teorije posplošene hidrodinamike. V letih 2017–2021 je Prosen s sodelavci predlagal prve točno rešljive modele mnogodelčnega kvantnega kaosa z lokalno interakcijo. Vpeljal je koncept dvojno unitarnih kvantnih vezij in pokazal, da takšni modeli predstavljajo idealno paradigmo za analitičen študij kvantne ergodičnosti in maksimalnega kvantnega kaosa. Prosen je leta 2007 predlagal koncept operatorske prepletenosti, ki je danes standardni indikator za kvantifikacijo kompleksnosti kvantne mnogodelčne dinamike.

Metodološki pristopi in koncepti, ki jih je vpeljal Prosen, spadajo med glavne aktualne smeri raziskovanja na področju neravnovesne dinamike in fizike kvantnih mnogodelčnih sistemov.

Prosen je objavil več kot 250 recenziranih znanstvenih člankov z malim številom so-avtorjev, od tega 39 v samostojnem avtorstvu. 52 člankov je objavil v elitni reviji *Physical Review Letters* (od tega 5 v samostojnem avtorstvu), štiri članke v *Physical Review X*, en članek v *Nature Communications*, ter tri članke v *Communications in Mathematical Physics*, ki velja za vodilno na področju matematične fizike. Po bazi Google scholar ima preko 16000 citatov, letni prirastek preko 2000, ter h-indeks 68.

Prosen je pogosto vabljen predavatelj na mednarodnih konferencah, delavnicah ter elitnih poletnih šolah, ki pokrivajo področja kvantne dinamike in neravnovesne statistične mehanike, ter dobitnik števil-

nih domačih in mednarodnih nagrad. Leta 1998 je dobil zlati znak Jožefa Stefana za odmevno doktorsko delo, Leta 2005 je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju teoretične fizike. Leta 2009 je bil prejemnik Friedrich Wilhelm Besselove nagrade Humboldtove fundacije, s katero je leta 2010 znanstveno gostoval v Nemčiji, leta 2022 pa je bil dobitnik mednarodne nagrade »Physikpreis Dresden«, ki jo enemu raziskovalcu vsako leto podelita Inštitut Maxa Plancka in tehnična Univerza v Dresdnu. Leta 2016 je prejel dotacijo evropskega raziskovalnega sveta za uveljavljene raziskovalce (na razpisu za ERC Advanced Grant 2015), leta 2023 pa je bil na povabilo kot teoretik vključen v evropski »Quantum Technology Flagship« konzorcij PASQuans2.

Skupščina SAZU ga je 1. junija izvolila za izrednega člana.

PETER JENNI

Švicar Peter Jenni je doktoriral na ETH v Zürichu in nato kot eksperimentalni fizik osnovnih delcev raziskoval v evropskem centru za fiziko delcev CERN in na Stanford Linear Accelerator Center v ZDA. Sredi osemdesetih so se njegove raziskave osredotočile na pripravo novega instrumenta, velikega hadronskega trkalnika (LHC), kjer je prevzel vodstvo ene od dveh mednarodnih raziskovalnih skupin. Raziskovalna skupina ATLAS je svoje uspehe leta 2013 kronala z odkritjem Higgsovega bozona. Profesor Jenni je prejemnik številnih priznanj, med drugim nagrade Evropskega fizikalnega društva (EPS) in nagrade Panofskega Ameriškega fizikalnega društva (APS). Aktivno sodelovanje profesorja Jennija s Slovenijo se je začelo sredi devetdesetih, ko je slovenske znanstvenike povabil k sodelovanju pri eksperimentu ATLAS. Prof. Jenni se je močno angažiral tudi pri vključevanju Slovenije v CERN in se ob tej priložnosti srečal s predsednikom Slovenije Borutom Pahorjem in vodstvom SAZU.

Skupščina SAZU ga je 1. junija izvolila za dopisnega člana.

CARLO RUBBIA

Carlo Rubbia, Italijan iz Gorice, je večino znanstvene kariere na področju eksperimentalne fizike delcev raziskoval v evropskem centru za fiziko delcev CERN. Leta 1976 je predlagal nov trkalnik za protone in anti-protone, kjer je nato raziskovalna ekipa pod njegovim vodstvom odkrila težke nabite šibke bozone W, enega od osrednjih elementov Standardnega modela. Leta 1984 je s Simonom van der Meerjem za to odkritje prejel Nobelovo nagrado za fiziko. Bil je tesen sodelavec pokojnih akad. Črtomirja Zupančiča in prof. Darka Jamnika z UL in IJS. Leta 1989 je postal direktor CERN-a. Med njegovim mandatom je CERN brez odškodnine prepustil javnosti uporabo protokola za delo na medmrežju, za Slovenijo pa je bila zelo pomembna njegova podpora slovenski znanosti na področju fizike delcev, ko smo kot znanstveniki iz takrat še ne priznane države kljub formalnim oviram poskušali ohraniti obstoječe povezave s svetovno znanostjo. Carlo Rubbia je dosmrtni italijanski senator in član številnih akademij.

Skupščina SAZU ga je 1. junija izvolila za dopisnega člana.

ANTON ZEILINGER

Anton Zeilinger je zaslužni profesor fizike na Univerzi na Dunaju in višji znanstvenik na Inštitutu za kvantno optiko in kvantne informacije Avstrijske akademije znanosti. Rodil se je leta 1945 v kraju Ried im Innkreis v Avstriji. Fiziko je študiral na Univerzi na Dunaju. Med številčnimi mednarodnimi nagradami je oktobra lani skupaj z Alainom Aspectom in Johnom Clauserjem prejel Nobelovo nagrado za »poskuse z zapletenimi fotoni, ugotavljanje kršitve Bellovih neenakosti in razvoj kvantne informacijske znanosti.« Poleg avstrijske je član več uglednih svetovnih akademij, med drugimi tudi ameriške, francoske, ruske, kitajske, angleške Royal Society in nemške Leopoldine. Kot dolgoletni predsednik Avstrijske akademije znanosti je dober znanec SAZU in ima redne stike z slovenskimi znanstveniki.

Skupščina SAZU ga je 1. junija izvolila za dopisnega člana.

IV. Razred

GREGOR ANDERLUH

Prof. dr. Gregor Anderluh je leta 1998 doktoriral na Univerzi v Ljubljani. V tujini se je izpopolnjeval v Newcastleu (Velika Britanija), Trentu (Italija) in Oxfordu (Velika Britanija). Na Univerzi v Ljubljani je od leta 2011 redni profesor za področje biokemije. Bil je prodekan za področje biologije (2011). Bil je soustanovitelj Infrastrukturnega centra za raziskave molekulskih interakcij na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, ki ga je tudi vodil (2004–2015). Bil je vodja Laboratorija za molekularno biologijo in nanobiotehnologijo na Kemijskem inštitutu (2011–2015), od leta 2015 je direktor Kemijskega inštituta.

Njegovo raziskovalno delo obsega temeljne raziskave na področju celičnih membran in membranskih proteinov. Proučuje delovanje proteinov, ki porušijo zgradbo celičnih membran s tvorbo membranskih por. Raziskuje proteinske družine, ki imajo pomembno vlogo v različnih bioloških procesih kot so bakterijska patogeneza pri živalih in rastlinah, imunski sistem in razvoj organizmov. Njegovi izvirni prispevki so pojasnitev delovanja toksinov morskih vetrnic, vloge in delovanja toksina patogene bakterije *Listeria monocytogenes* in vloge proteina perforina v imunskem sistemu. V slovenski prostor uvaja nove pristope za merjenje molekulskih interakcij v različnih bioloških sistemih. S svojimi deli je pomembno uveljavil slovensko znanost na področju biokemije in molekularne biologije, toksinologije in celičnih lipidnih membran.

Objavil je 173 znanstvenih člankov, od tega 24 preglednih člankov. Objavil je tudi 15 poglavij v knjigah in štiri krajše komentarje. Je soavtor sedmih patentov in dveh patentnih prijav. Bil je sourednik dveh knjig, ki jih je izdala založba Springer. Je član uredniških odborov štirih znanstvenih revij. Kot recenzent je deloval pri 75 znanstvenih revijah, sedemnajstih nacionalnih znanstvenih agencijah in evropskih projektih. Bil je mentor ali somentor 18 doktorandkam in doktorandom. Za svoje delo je prejel več domačih stanovskih in državnih nagrad.

Od leta 2016 je prof. dr. Gregor Anderluh pomembno prispeval k opisu delovanja proteinskih nanopor za potrebe senzorike in virulenčnih dejavnikov rastlinskih patogenov. Odkril je celični lipidni receptor za citolizine patogenih oomicet in razkril je njihov mehanizem delovanja. Ti dve odkritji sta bili objavljeni v revijah *Science* (2017) in *Science Advances* (2022). Leta 2017 je bil izvoljen za izrednega člana in leta 2023 za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti in *Academia Europaea*. Leta 2020 je bil izvoljen za člana prestižne Evropske organizacije za molekularno biologijo (EMBO). Leta 2020 je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske znanstvene dosežke na področju biokemije in molekularne biologije.

FRANCI GABROVŠEK

Rojen 20. oktobra 1968 v Ljubljani, fizik in krasoslovec, dr. naravoslovnih znanosti, profesor krasoslovja in znanstveni svetnik na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU.

Po izvolitvi v izrednega člana SAZU leta 2015 je nadaljeval z razvojem računalniških modelov nastanka jam. S sodelavcem sta pojasnila mehanizme spontanega zloma čela raztapljanja v kraških razpoklinskih sistemih in opisala nestabilnosti, ki vodijo do poroznih struktur v pogojih hipogenega zakrasevanja. Z modelskimi pristopi je s sodelavci raziskoval razvoj faset, drobnih oblik, ki nastajajo na jamskih stenah v pogojih turbulentnega toka in so pomembne za interpretacijo paleotokov.

Vodil je hidrološke raziskave podzemnega toka v obeh najpomembnejših sistemih Klasičnega krasa, sistemu reke Reke med Škocjanskimi jamami in izviri Timave ter sistemu kraške Ljubljanice. V sistemu Reke so določili značilnosti vodnih povezav med jamami znotraj vodonosnika in povezali znano geometrijo jam z dinamiko poplavnih valov. Odkrili so tudi vzroke poplavljanja Škocjanskih jam. Podobno so v sistemu kraške Ljubljanice pojasnili prehode poplavnih valov skozi Postojnsko in Planinsko jamo ter z modelom in meritvami pokazali, kako polnjenje vodonosnika vpliva na poplavljanja Pla-

ninskega polja. Z veliko natančnostjo so ovrednotili vodno bilanco tega polja. V Planinski jami so pojasnili vpliv lokalne geometrije jamskih rogov na regionalni vodni tok in s tem tudi na karakteristiko izvira v Malnih. S podobnimi pristopi je raziskoval in pojasnil poplavljanje Beško-Ocizeljskega jamskega sistema, ki je v neposrednem zaledju predora drugega tira železnice med Divačo in Koprom. V zadnjih letih je v okviru mednarodne skupine uvajal nove pristope pri uporabi gravimetričnih metod in natančnih geodetskih meritev za spremljanje poplav v krasu.

Raziskuje tudi jamsko klimo. Vodil je vzpostavitev stalnih meteoroloških opazovanj v Postojnski jami, Škocjanskih jamah in občasnih opazovanj v več drugih jamskih sistemih. Na primeru Pisanega rova v Postojnski jami je s sodelavci predstavil model, ki pojasnjuje prostorsko in časovno porazdelitev CO₂ v kraških jamah. Z meritvami in numeričnim modeliranjem so na primeru Postojnske jame prvi v svetu ovrednotili vpliv zunanjih vetrov na tok in sestavo zraka v kraških jamah. Raziskave nenavadnih korozijskih oblik v Postojnski jami so jih pripeljale do novih odkritij o vplivu jamskega zraka na kemijo prenikle vode. Sam je razvil nov računalniški model, s katerim je raziskoval tok zraka v kraških kanalih in pojasnil časovne vzorce zračnih tokov, ki so jih zabeležili v različnih jamah.

Sodeluje pri razvoju in izvajanju doktorskega programa Krasoslovje na Univerzi v Novi Gorici. Tu je pod njegovim mentorstvom doktoriralo sedem študentov, štirje po letu 2018. Od leta 2002 sodeluje pri urejanju revije *Acta Carsologica*, kjer je bil med letoma 2002 in 2012 pomočnik urednika, od leta 2012 pa je glavni urednik. Od leta 2010 je predsednik strokovnega sveta Parka Škocjanske jame. Je tudi član Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, član Sveta za varovanje okolja SAZU ter predstavnik SAZU v EASAC.

Od leta 1996, kot član ožjega programskega, organizacijskega in uredniskega odbora, sodeluje pri organizaciji Mednarodne krasoslovne šole (MKŠ), ki jo organizira Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU. MKŠ je največje vsakoletno srečanje krasoslovcev na svetu, ki se ga udeleži med 100 in 150 raziskovalcev z vsega sveta. Pri večini šol je bil član. Sodeloval je tudi pri organizaciji drugih znanstvenih

srečanj v organizaciji Inštituta ali Evropske zveze za geoznanosti. O krasu z rednimi predavanji, nastopi v medijih in vodenjem šolskih in drugih ekskurzij ozavešča širšo javnost.

Na akademski skupščini 1. junija je bil izvoljen za rednega člana SAZU.

MIHAEL BRENČIČ

Mihael Brenčič se je rodil 20. avgusta 1967 v Ljubljani. Po končani Srednji kemijski šoli v Ljubljani in odsluženem vojaškem roku je leta 1987 začel s študijem geologije na Oddelku za geologijo, Fakultete za naravoslovje in tehnologijo na univerzi v Ljubljani. Diplomiral je novembra 1992 in se aprila leta 1993 zaposlil na Oddelku za hidrogeologijo, Inštituta za geologijo, geotehniko in geofiziko (IGGG), poznejšega Geološkega zavoda Slovenije (GeoZS). Na slednjem je bil polno zaposlen do leta 2006. Kot asistent se je leta 2003 dopolnilno zaposlil na Oddelku za geologijo, Naravoslovnotehniške fakultete (NTF), Univerze v Ljubljani. Med letoma 2006 in 2008 je svoj delovni čas delil med GeoZS in Oddelkom za geologijo NTF, leta 2008 pa se je na slednji polno zaposlil. Od takrat z GeoZS sodeluje v njihovi programski skupini Podzemne vode in geokemija.

Diplomiral je s področja hidrogeologije. Znanstveni magisterij je opravil februarja 1997 na Oddelku za geologijo NTF s tezo o recesiji kraških izvirov in prav tam tudi doktoriral aprila 2000 s tezo »Hidrogeološka analiza velikih kraških izvirov«. Leta 1997 je pridobil naziv pooblaščen inženir za področje geotehnike in podzemnih gradenj pri Inženirski zbornici Slovenije.

Na Univerzi v Ljubljani je bil v naziv rednega profesorja izvoljen marca 2021. Na Oddelku za geologijo predava na vseh treh stopnjah študija predmete s področja hidrogeologije in geologije krasa. Bil je mentor številnim diplomantom, magistrantom in 11 doktorandom. Pedagoško in raziskovalno je gostoval na univerzah in raziskovalnih ustanovah v Gradcu, Budimpešti, Granadi, Beogradu, Moskvi in Lizboni.

Njegovo znanstveno in strokovno delo sega na široko področje hidrogeologije, vede o podzemnih vodah in v širšem smislu tudi na področje znanosti o vodi. Osrednje torišče njegovih raziskav je klasična hidrogeologija, predvsem dinamika podzemne vode v različnih poroznih medijih, tok vode proti vodnjakom, nalivalni poizkusi, zaščita virov pitne vode, analize tveganja za onesnaženje podzemne vode, študije transporta onesnaževal v vodonosnikih in regionalni tok podzemne vode. Pomemben del njegovih hidrogeoloških raziskav je tudi hidrogeokemija, kjer se je ukvarjal z izotopsko geochemijo vodnega kroga.

Pomembno je tudi njegovo delovanje na področju raziskav krasa, predvsem hidrogeologije krasa, speleogeneze, geomorfologije ter terminologije. Z raziskavami je segel na področje aplikacije statistike v vedah o vodnem krogu in o Zemlji, sem sodijo dela na področju analize (neenakomernih) časovnih vrst, kategoričnih časovnih vrst, modeli rasti, porazdelitvena analiza ter nedoločeni sistemi enačb. Posveča se tudi zgodovini razvoja geologije in drugih naravoslovnih ved.

Svoje raziskovalne dosežke je objavljaj v najpomembnejših revijah svojega raziskovalnega področja, kot so *Journal of Hydrology*, *Water Research*, *Renewable Energy* in druge. Z Walterjem Poltnigom je soavtor monografije *Podzemne vode Karavank* (2008) in avtor dveh samostojnih monografij *Zgodovina Ljubljanske geološke šole* (2019) in *Dinamika podzemne vode* (2021).

Velik del njegovih dosežkov sega na področje strokovno aplikativnega ter projektantskega dela. Mednje se uvršča oskrba s pitno vodo, zaščita vodnih virov, obratovalni monitoringi podzemne vode, problematika odlagališč odpadkov in projekti odvodnje geotehničnih objektov. Več let je vodil hidrogeološke raziskave Karavank, na podlagi katerih sta republiki Avstrija in Slovenija razglasili skupno čezmejno telo podzemne vode, eno prvih takšnih teles v Evropi.

Na podlagi rezultatov svojega inženirskega dela je sodeloval pri pripravi področne zakonodaje o podzemni vodi. Udeležen je bil pri številnih javnih razpravah o varovanju virov pitne vode. Posveča se tudi javnim in poljudnim predstavitvam podzemnih vod in vodnega kroga.

Leta 2000 je prejel Lipoldovo plaketo za dosežke na raziskovalnem področju, leta 2010 pa ga je Inženirska zbornica Slovenije nagradila za pomembne inženirske dosežke v določenem obdobju.

Na akademiji skupščini 1. junija je bil izvoljen za izrednega člana SAZU.

ŠPELA GORIČAN

Dr. Špela Goričan, rojena 17. februarja 1960 v Ljubljani, je geologinja in mikropaleontologinja, specialistka za fosilne radiolarije. Leta 1983 je diplomirala in leta 1988 magistrirala na Oddelku za geologijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani. V letih 1989 do 1993 je študij nadaljevala na Faculté des Sciences, Université de Lausanne v Švici, kjer je doktorirala s temo *Jurska in kredna radiolarijska biostratigrafija in sedimentarna evolucija Budvanske cone (Dinaridi, Črna Gora)*. Za objavo tega dela je prejela priznanje zlati znak ZRC SAZU za izjemne znanstvenoraziskovalne dosežke v letu 1994.

Od leta 1983 je zaposlena na Paleontološkem inštitutu Ivana Rukovca ZRC SAZU, kjer je bila leta 2020 izvoljena v naziv znanstvena svetnica. V letih 1996 do 2021 je bila predstojnica inštituta. V naziv docentke za področje geologije je bila prvič izvoljena leta 2006 na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in ponovno leta 2020 na Podiplomski šoli ZRC SAZU.

Osrednja tema njenih raziskav so fosilni radiolariji, ki jih je začela proučevati že za diplomsko nalogo. Ukvarja se s sistematiko, biokronologijo in ekologijo mezozojskih radiolarijev ter z uporabo radiolarijske biostratigrafije za rekonstrukcijo sedimentarne evolucije globljemorskih bazenov in regionalne geodinamične evolucije. Raziskovala je nahajališča v Dinaridih od Slovenije do Črne gore in sodelovala pri raziskavah v Turčiji, Iranu in Omanu.

Je aktivna članica mednarodnega združenja raziskovalcev radiolarijev InterRad. Sodelovala je pri izdelavi kataloga srednjejurskih do

spodnjekrednih radiolarijev (1995) in pri reviziji mezozojskih rodov (2009). Vodila je pripravo kataloga in globalne conacije za zgornji del spodnje jure, to je za plienschachij in toarcij (2006, 2010). V letih 2015 do 2017 je bila vodja delovne skupine za mezozoik, v letih 2017 do 2022 pa predsednica združenja. S pomočjo sodelavcev z ZRC SAZU in SAZU je septembra 2022 v Ljubljani organizirala 16. mednarodno konferenco o fosilnih in današnjih radiolarijih.

Od leta 1997 do danes je vodila šest triletnih temeljnih raziskovalnih projektov, ki jih je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Od leta 1999 je vodja inštitutskega dolgoročnega raziskovalnega programa z naslovom *Paleontologija in sedimentarna geologija*. Bila je mentorica štirim mladim raziskovalcem. Med 2003 in 2013 je kot vabljen raziskovalka gostovala skupaj sedem mesecev na Muséum National d'Histoire Naturelle, Département Histoire de la Terre v Parizu in en mesec na Université de Rennes 1. Je članica uredniških odborov revij *Folia biologica et geologica* (izdajatelj SAZU), *Bulletin de la Société géologique de France* in *Revue de Micropaléontologie*.

Na skupščini 1. junija je bila izvoljena za izredno članico SAZU.

MIHA HUMAR

Miha Humar je redni profesor za lesarstvo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani (BF UL). Izredni član SAZU je od 1. junija 2023. Živi v Komendi. Po diplomi se je zaposlil na Oddelku za lesarstvo BF UL, najprej kot mladi raziskovalec, pozneje kot asistent in visokošolski učitelj. Za svoje doktorsko delo je bil leta 2002 kot najboljši doktorand v tekočem letniku nagrajen z Jesenkovo nagrado BF.

Raziskuje biotske in abiotske dejavnike razkroja lesa, naravno odpornost in napredne tehnike zaščite lesa. S sodelavci iz Nemčije in Norveške je razvil metodologijo za določanje naravne odpornosti lesa. Od prvih raziskav o bakrovih zaščitnih pripravkih je v prešel na preučevanje nebiocidnih tehnik zaščite lesa, ki temeljijo na tem, da

les med padavinskimi dogodki ostane suh oziroma se čim prej posuši. Te rešitve ne obremenjujejo okolja in so varnejše za uporabnike in omogočajo rabo domačih lesnih vrst v najzahtevnejših pogojih uporabe. Za te rešitve je bil skupaj s sodelavci iz podjetij MSora in Silvaproduct nagrajen s Puhovo nagrado RS. Razviti postopki zaščite se uporabljajo tudi za zaščito lesene kulturne in tehnične dediščine (Partizanska bolnica Franja, Golobarska žičnica v Bovcu ...), ki je še posebej ogrožena zaradi podnebnih sprememb. Znanje o sodobnih tehnikah zaščite lesa je v okviru mednarodnega projekta Durasoft prenesel tudi v beneško laguno.

Za testiranje naravne odpornosti lesa in tehnik zaščite je postavil prvo celovito terensko polje v tem delu Evrope. V Ljubljani je postavil edinstven raziskovalni objekt, leseno hiško, zgrajeno iz enakih deščic različnih vrst lesa, ki je bil različno obdelan pred vgradnjo in zaradi različnega načina vgradnje različno izpostavljen vremenskim razmeram. Na podlagi teh rezultatov je na BF pred sedmimi leti postavil lesen prizidek, ki temelji na materialih, ki so bili razviti na Oddelku za lesarstvo in ga opremil s sodobno analitsko opremo. Pri raziskovalnem delu tesno sodeluje z industrijo in je vodilni soavtor dveh mednarodnih patentov, ki jih danes trži podjetje Silvaproduct.

Objavil je več kot 240 znanstvenih člankov, ki so bil najmanj 2000-krat citirani (h indeks 25). Ti kazalci ga že dve leti uvrščajo na Stanfordsko lestvico najodmevnejših raziskovalcev na njegovem področju delovanja. Večkrat je bil izbran za najodličnejšega pedagoškega delavca na Biotehniški fakulteti. Izkazal se je tudi kot odličen mentor več kot 200 diplomantom in sedmim doktorandom. Dva njegova doktoranda sta bila nagrajena z Jesenkovo nagrado za najuspešnejši doktorat v danem letu.

Dr. Humar je aktiven član sedmih uredniških odborov, dveh domačih in petih mednarodnih. Več let je bil urednik revije Les. Za odlično recenzentsko delo je bil dvakrat nagrajen kot najboljši recenzent pri reviji International Biodegradation and Biodeterioration. Skupaj s Hojko Kraigher že od leta 2009 organizira znanstvena srečanja Gozd in les, na katerih mladi raziskovalci predstavljajo svoje dosežke. Poleg tega je od leta 2023 podpredsednik Mednarodnega

društva za zaščito lesa (IRGWP). Leta 2022 je organiziral letno konferenco o zaščiti lesa na Bledu, za kar mu je Kongresni urad Slovenije podelil častni naziv kongresni ambasador. To leto je prejel tudi zahvalo Gozdarskega inštituta za dolgoletno sodelovanje. Od leta 2009 koordinira programsko skupino, koordiniral je več domačih in mednarodnih projektov.

Opravljal je tudi vodstvene naloge. Vodil je Oddelek za lesarstvo. V letih 2016 do 2018 je bil kot dekan BF odgovoren za delo ene največjih slovenskih fakultet. Zatem je štiri leta kot prodekan usmerjal razvoj fakultete. Za njegovo delo ga je Univerza v Ljubljani ob stoletnici nagradila z zlatim znakom UL.

ELENA PAOLETTI

Elena Paoletti je raziskovalna direktorica IRET CNR (Nacionalni inštitut za raziskave kopenskih ekosistemov). Primarno raziskuje razmerja med onesnaženostjo zraka, podnebnimi spremembami in rastlinskimi kopenskimi ekosistemi, predvsem fitotoksičnosti prizemnega ozona. Razvila je nove metode za izpostavljanje celih dreves povišanim koncentracijam atmosferskega ozona v realnih razmerah). Z več kot 250 publikacijami ima h-indeks 60, s slovenskimi znanstveniki ima večje število vidnih skupnih objav o vplivih ozona na gozdno drevje. Je navdi-

hujoča mentorica mladih znanstvenikov s področja gozdov in gozdarstva po vsem svetu, s poučevanjem na akademskih ustanovah v Italiji, na Japonskem in Kitajskem. Je članica Italijanske akademije gozdarskih znanosti, bila je vabljen govornica na Forumu Združenih narodov za gozdove. Leta 2010 je prejela nagrado IUFRO Forest Health Award za dosežke na področju raziskav zdravja gozdov in nagrado IUFRO Scientific Achievement Award za odličnost v gozdarski znanosti leta 2019.

Na skupščini SAZU 1. junija je bila izvoljena za dopisno članico.

V. Razred

MILAN DEKLEVA

Milan Dekleva je na Filozofski fakulteti v Ljubljani diplomiral iz primerjalne književnosti in literarne teorije. Pozneje je delal kot urednik Tribune, Študentskega radia, Dnevnika, Kulturnega uredništva TVS ter Otroških in mladinskih programov nacionalne televizije. Za izrednega člana SAZU je bil izvoljen 1. junija 2017.

Milan Dekleva je pesnik, pisatelj, dramatik, esejist, prevajalec in glasbenik. S svojim izjemno bogatim opusom, ki šteje 25 pesniških zbirk, osem romanov, tri knjige kratkih zgodb, tri knjige esejev in več deset knjig, namenjenih otrokom in mladim, se uvršča med najpomembnejše slovenske književnike druge polovice 20. stoletja in prvih desetletij 21. stoletja. Njegova dela, prevedena v več kot dvajset jezikov, so doživela pozitivne ocene v tujini in doma. V Sloveniji je prejel vse pomembne literarne nagrade, med njimi dve Veronikini nagradi, Jenkovo nagrado, Župančičevo nagrado, Rožančevo nagrado, kresnika, nagrado Prešernovega sklada in Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Dekleva je bil dvakrat častni gost festivala Vilenica in častni gost ptujskega Festivala poezije in vina.

Dekleva literaturo pojmuje, podobno kot Christian Bobin, kot »dar za branje sveta«, zato so njegova dela polna jezikovne čuječnosti, eksistencialnih paradoksov, igrivosti, simbolne razklenjenosti in zasledovanja presežnih prisotnosti v zatemnjenem svetu. Ali, kot pravi Tina Kozin v spremni besedi njegovih Zbranih in dodanih pesmi Uглаševanje molka: »Doživetje celo(vito)sti se ne more (do)goditi le na ravni védenja in ta zavest je imanentna tudi poetični govorici Milana Dekleve. (Do)godi se kot intuitiven uvid, uvid, ki izhaja iz posameznikovega so-čutja s svetom ... občutenje celote, celovitosti ... se lahko dogodi v tistem trenutku zavesti, ko je ta razprta za vse, kar jo presega ...«

Samo v zadnjih šestih letih je Dekleva izdal pesniško zbirko *Gestalt*, poetični diptih *In vsi so očarani z mesečino/Zora in čriček* (skupaj z Jožefom Muhovičem) in zbirko *Nevidnosti*, romane *Institut doktorja Faulstaffa*, *Zaplešiva Dante* in *Pet za kvartet*, knjigo *Eseji in zgodbe*, libreto za komorno opero *Božji delec*, mladinsko opero *Všeč si mi*, kantato za osamljeni ženski glas in klavir *Ko me ne bo, bom spet prišla do vas* (komponist, libretist in soizvajalec), libreto za opero *Heloiza in Abelard*, pripovedni knjigi za otroke *Knjigožer* ter *Palačinkožer* in pesniško zbirko za otroke in mlade *Pesmi na recept*. Lani je kot prvi prejel nagrado Vasje Cerarja za prevajanje otroške in mladinske literature.

Na skupščini 1. junija je bil Milan Dekleva izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

NIKO GRAFENAUER, DRAGO JANČAR

JOŽEF MUHOVIČ

Jožef Muhovič je na Univerzi v Ljubljani študiral slikarstvo, umetniško grafiko in filozofijo. Med letoma 1993 in 1996 se je postdoktorsko izobraževal na Otto-von-Guericke Universität v Magdeburgu, na Freie Universität v Berlinu in na Universität der Künste v Berlinu. Dolga leta je bil zaposlen kot profesor za likovno teorijo na Akademiji za likovno umetnost Univerze v Ljubljani. Za izrednega člana SAZU je bil izvoljen 1. junija 2017. Področja njegovega strokovnega delovanja so slikarstvo, risba, umetniška grafika, likovna teorija, likovna terminologija, filozofija in estetika.

Muhovič sodi med najpomembnejše likovne umetnike na Slovenskem. In to kljub temu, da se njegova likovna dela, kot ugotavljajo nekateri analitiki njegove ustvarjalnosti, v javnosti preredko pojavljajo v izpostavljenih legah. Njegova kreacija je »polna manjših in velikih del, ki jim je skupna neznanska likovna energija, ekonomija izraznih sredstev, jasnost formulacije, likovna trdnost in silna občutljivost za krhkost človekove eksistence. (...) V Muhovičevi umetnosti je mnogo igrivosti, domiselnih obratov in nepričakovanih kontrapunktov, kar jo dela sočno, drzno, živahno, komunikativno

v detajlih, kot celota pa nikoli ne izgubi zadržane preudarnosti in globokega občutka zavezujoče resnosti« (Č. Frelih, *Zagovor slike*, v: *Jožef Muhovič: Iz oči v oči s prezenco*, Celje-Slovenj Gradec 2008). Avtor je svoj slikarski, risarski in grafični opus doslej predstavil na 52 samostojnih razstavah (v zadnjih šestih letih jih je pripravil 5) in na več kot 350 skupinskih razstavah doma in po svetu. Na zunaj je intenziteto njegove likovne in razstavne dejavnosti najlažje dokumentirati skozi intenzivno in gosto desetletje med letoma 2008 in 2018, ko je Muhovič skupaj s kolegi (B. Suhy, E. Bernard, A. Jemec, H. Gvardjančič in F. Novinc) pripravil nekaj velikih, kompleksnih in tudi v tujini odmevnih slikarskih razstav, ki so bile pospremljene s štirimi obsežnimi večjezičnimi monografijami (Ljubljanski grad, Mestna hiša v Kranju, Muzej Mimara v Zagrebu, Künstlerhaus na Dunaju, Galleria dell'Accademia di belle Arti v Benetkah, Kunsthalle v Budimpešti in Takamatsu Art Museum na Japonskem).

Jožef Muhovič pa ni le visokokaratni likovni praktik, ampak poleg Milana Butine tudi eden največjih slovenskih likovnih teoretikov, čigar delo in sloves segata tudi v mednarodni prostor. Njegov *opus magnum*, ki ga je pripravljajl 20 let in je z naslovom »Leksikon likovne teorije« v Sloveniji izšel leta 2015, je pritegnil pozornost založbe Boehlau Verlag (Köln, Weimar, Dunaj), ki pripravlja izid angleškega prevoda. Ta bi naj v knjižnem programu založbe izšel pod naslovom »*Visual Arts Glossary. Meanings of New and Traditional Terms Used in the Art Practice and Art Criticism*«. Med Muhovičevimi znanstvenimi in umetniškimi monografijami lahko poleg že omenjenega terminološkega slovarja od leta 2017, to je od njegove izvolitve v izredno članstvo omenimo naslednja dela: *Umetnost in religija* (2017; ponatis, elektronska knjižna zbirka), *Franc Novinc – monografija* (2019; skupaj z A. Bassinom), *Vidno in nevidno. Uvod v formalno likovno analizo* (2018), *Diafanije. Pogovori o likovni in literarni umetnosti* (2020; skupaj z Vidom Snojem), *Umetnost med prakso in teorijo. Teoretski pogledi na umetnostno realnost na pragu tretjega tisočletja* (2021, ur.), *Milan Lorenčak: Ob stoletnici slikarjevega rojstva* (2022; skupaj z A. Tacol) in *Art between Practice and Theory. Theoretical Reflections on Artistic Reality on the Treshold of the Third Millenium* (2023).

Na skupščini 1. junija je bil Jožef Muhovič izvoljen za rednega člana SAZU v razredu za umetnosti.

ANDREJ JEMEC, MILČEK KOMELJ

EVALD FLISAR

Evald Flisar je eden izmed najpomembnejših slovenskih pisateljev in dramatikov zadnjih desetletij, ki je s prevodi svojih romanov in dramskih besedil v 42 jezikov dobro zasidran in profiliran tudi v mednarodnem literarnem prostoru.

Umetniško pot je začel v šestdesetih letih, desetletju dramatičnih sprememb povsod po svetu, ko sta tudi tradicionalna slovenska kultura in tedanja jugoslovanska socialistična družba doživeli temeljit pretres. V kontekstu globokih sprememb vrednostnega sistema je sodil Flisar med peščico najpogumnejših in najodmevnejših mladih glasov, ki so raziskovali nove izrazne možnosti v jeziku in domišljiji (romana *Mrgolenje prahu*, 1968 in *Umiranje v zrcalu*, 1969). Iskanje svobode v popotovanjih je bil imperativ tedanje mlade umetniške generacije. Flisar je ta klic radikalno udejanjil. Dvajset let je živel in delal v Indiji, Avstraliji in Angliji ter za preživetje opravljal najrazličnejše poklice. Je torej svetovljan in svetovni potnik, ki je radovedno potoval in se udomačil v različnih svetovih. Zato ni naključje, da je potopis ena izmed literarnih zvrsti, v katerih je izražal svoje odkrivaljsko videnje oddaljenih dežel in kultur.

Flisar je razvil svojevrstno, sodobno različico *razvojnega romana*. V to romaneskno zvrst sodi tudi Flisarjev najbolj znani roman *Čarovnikov vajenec* (1986), ki je doslej izšel v dvanajstih slovenskih izdajah in dvesto dvajsetih izdajah prevodov v štiridesetih jezikih. Gre za avtobiografski roman, točneje za *avtofikcijo*, saj glavni junak celo nastopa z avtorjevim imenom in priimkom. Mladenič »Evald Flisar«, obremenjen z osebnimi problemi in sit zahodne civilizacije, odpotuje v Indijo, da bi pod vodstvom guruja našel svoj pravi Jaz. Zgodi pa se mu izguba dotedanje identitete, občutje brezdanje izgubljenosti in dviganje, ki ima dvojni pomen, po eni strani pomen

dobesednega vzpona po pobočjih Himalaje, čedalje bolj pa tudi pomen dviga zavesti, kar mu pomaga, da na koncu s čudenjem ugleda vesoljni svet ter z modro distanco tudi samega sebe.

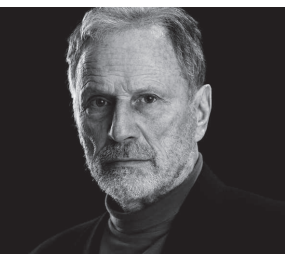
Razvojni roman *Velika žival samote* (2001), ki obravnava psihične travme in nasilje, je prav tako doživel vrsto prevodov. V nasprotju z večino tradicionalnih razvojnih romanov, ki so bili spričo zgodovinskega vrednostnega konteksta izrazito patriarhalno naravnani, pa Flisar ne analizira le problematike odraščanja dečkov in mladeničev, temveč tudi deklíc in mladenk (*Mogoče nikoli*, 2007, *Dekle, ki bi raje bilo drugje*, 2012). Razmerje med resničnostjo in domišljijo je ena izmed obsesivnih tem Flisarjevega romanopisja. Junak romana *Opazovalec* (2010) je študent književnosti in strastni ljubitelj filma. Soočen z diagnozo smrtne bolezni in prognozo, da ima pred seboj le še leto dni življenja, se odloči, da bo preostanek svojih dni in noči izživel z enako intenzivnostjo kot filmski junaki. Želja se mu uresniči: na ulicah New Yorka sreča filmske igralce in igralko, v peklenskem pripovednem ritmu pa ni več jasno, ali gre za resnico ali videz, so to resnični igralci ali igralci, ki igrajo igralce ...

Vprašanja identitete, igranja ter podvajanja vlog in dvojnikov so značilna tudi za Flisarjevo dramsko poetiko, npr. za igro *Nora Nora* (2003), kjer že sam naslov opozarja, da gre za referenco na znamenito Ibsenovo dramo *Nora*, eno izmed prvih dramskih besedil o nevzdržnem položaju žensk v tradicionalni meščanski, patriarhalni družbi in družini.

Flisarju se pozna, da se je kalil ne le v slovenskem gledališkem prostoru, temveč tudi na mednarodnem prizorišču, v kontekstu sila različnih gledaliških tradicij. Po svoji osnovni poetiki prefinjene sinteze realističnega dialoga, čustvene rahločutnosti in simbolne vertikale je Flisar daljni dedič Čehova, njegova dramska tehnika pa se je brusila predvsem ob modernističnih zgledih teatra absurda ter angleške in ameriške dramske poetike druge polovice 20. stoletja.

Pisatelj in dramatik Evald Flisar je bil 1. junija izvoljen za izrednega člana SAZU v razredu za umetnosti.

HERMAN GVARDJANČIČ

Akademski slikar Herman Gvardjančič se je rodil 21. oktobra 1943 Gorenji vasi - Retečah pri Škofji Loki. Po končani srednji šoli za umetno obrt je eno leto študiral na ljubljanski Pedagoški akademiji in nato uspešno končal študij slikarstva na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Diplomiral je leta 1968 pri profesorju Maksimu Sedeju in leta 1970 magistriral pri profesorju Zoranu Didku. V desetletju 1987-1997 je bil profesor na ljubljanski Pedagoški fakulteti, od leta 1997 do upokojitve pa redni profesor za risanje in slikanje na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje.

Že zgodaj je doživel naklonjene odzive ob razstavah v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji in se uvrstil med izbrane umetnike, ki so na skupinskih razstavah redno predstavljali sodobno umetnost Jugoslavije in sodobno slovensko umetnost po vsem svetu (večkrat v Nemčiji, Litvi, Italiji, na Madžarskem, v Avstriji, Romuniji, Franciji, na Filipinih, Malti, Japonskem, v Belgiji, Mehiki, Urugvaju, Argentini), v novejšem času pa tudi na Dunaju, v Benetkah in Budimpešti. Predstavljen je bil na beneškem bienalu in doživel pregledne samostojne razstave v osrednjih slovenskih in nekdanjih jugoslovanskih galerijah. Njegovo delo je uspešno prestalo vrsto kritičnih in estetskih presoj. Za svoje slikarstvo je prejel vrsto nagrad. Med njimi leta 1977 nagrado bienala mladih na Reki, nagrado Prešernovega sklada, Groharjevo nagrado, Jakopičevo nagrado, veliko nagrado Majskega salona ZDSLU in leta 2023 še Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Njegova dela se nahajajo v zbirkah osrednjih slovenskih likovnih galerij, v Moderni galeriji v Zagrebu, v Muzeju sodobne umetnosti v Beogradu, v avstrijskem Gradcu in Lizboni.

Gvardjančič slovensko umetnost že pol stoletja bogati z barvitimi videnji, v katerih se mu slovenska pokrajina spreminja v duhovni prostor človeških tesnob, zamaknjenj in hrepenenj. S takimi sunkovito eruptivnimi umetninami je, izhajajoč iz škofovškega okolja, že v poznih šestdesetih in zlasti sedemdesetih letih 20. stoletja nastopil kot pravcati preroditelj slovenskega krajinarskega izročila.

Prvinski svet svojega notranjega občutenja Gvardjančič odkriva v gorenjski pokrajini, v kakršno je nekoč projiciral svoja hrepenenja že njegov škofjeloški sokrajan Ivan Grohar. Njegova v temelju ekspresionistična, vendar v svoji večplastnosti meditativno ponotranjena umetnost pa na novo oživlja jakopičevsko ekstatično vzplamenelost. V širšem zaledju evropske ustvarjalnosti Gvardjančičevo slikarstvo izstopa kot pričevanje o neuničljivosti severnjaško poduhovljenega izražanja sveta, ki mu umetnik pripada z vsem svojim človeškim bistvom. Njegove severnjaške pokrajine, kakršne so vznemirjale že sanje nekdanjih ekspresionistov, so podobe notranje samote, ožarjene z ognjevitto zarjo potemnelega neba, ki živi z notranjo močjo svoje lastno magično življenje in vžiga skrivnostni pečat tudi v prikrito človeško navzočnost. Kot izraz umetnikovega doživljanja dobivajo take podobe mističen pridih, tako kot nekdanj pri starih, v božanstvo narave zastrmljenih romantikih. Vendar se umetnik v ničemer hotelo ne vrača v obujanje tovrstne preteklosti, ampak njegova umetnost temelji zgolj na njegovem osebnem, izrazito avtentičnem, izjemno tenkočutnem doživljanju, med katerim se mu voljna črta v sozvočju z ekspresivno vznemirjeno barvitostjo ali tonsko zabrisanostjo spreminja hkrati v čustveni izraz duha in vesoljsko glasbo.

Gvardjančič je v slovenski likovni ustvarjalnosti topla in strastna postava, ki z vehementno gesto barvno izrisuje svoje doživljanje sveta docela impulzivno in v ustvarjalno delo zajema vsa svoja spoznanja; ta pa se mu ne napajajo iz knjig ali teorij, marveč priraščajo iz do kraja avtentičnih, čustveno intenzivnih življenjskih doživetij.

Prof. Herman Gvardjančič je bil 1. junija izvoljen za izrednega člana SAZU v razredu za umetnosti.

FEDJA KOŠIR

Prof. dr. Fedja Košir se je rodil 24. maja 1940 v Ljubljani. Maturiral je na Klasični gimnaziji v Ljubljani, nato pa študiral arhitekturo na Univerzi v Ljubljani. Diplomiral je leta 1964 pri prof. Edvardu Ravnikarju, doktoriral pa leta 1982. Na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani je deloval kot izredni in redni profesor, dve mandatni obdobji pa tudi kot fakultetni dekan.

Spoznanje, da so najboljši pisci teorije arhitekture sočasno tudi pomembni arhitekturni ustvarjalci, sega od Vitruvija, praočeta arhitekturne teorije, preko Berninija in Palladija do današnjih dni. Na to častitljivo in pomenljivo tradicijo se navezuje tudi Fedja Košir, saj je vrhunski arhitekturni in urbanistični ustvarjalec ter obenem pronicljiv analitik in prepričljiv interpret arhitekturne teorije ter zgodovine.

Kot izjemen ustvarjalec se je uveljavil na številnih velikih arhitekturnih in urbanističnih natečajih. Kot polnokrvni ustvarjalec je med stoterico natečajnih projektov prejel številne in odmevne prve nagrade, kot npr. za center Beograda (1968), zimsko kopališče v Ljubljani (1969), Park hotel Bled (1970), center Nikšića (1971), center južnega Zagreba (1971), center Kraljeva (1974), center Bugojna (1978), cerkev *Vseh svetih* v Ljubljani (1981), Islamski verski center v Ljubljani (1982), novi Osijek (1983) itn. Številne zmagovite natečajne projekte je tudi uresničil. Ob obsežnih, velikopoteznih urbanističnih in arhitekturnih projektih je tudi vrsta prefinjenih in žlahtnih spomeniških uresničitvev, na primer kenotaf za Žrtve dachauskih procesov na ljubljanskih Žalah.

Kot teoretik arhitekture in urbanizma je objavil več kot šestdeset člankov, sedmerico temeljnih monografij in vrsto knjižnih objav. Prvo delo v vrsti temeljnih monografij je *Zamisel mesta* (1993). Sledi knjiga *Edvard Ravnikar kot arhitekturni teoretik* (2006) ter monumentalno delo o razvoju arhitekturne teorije v treh zvezkih in na tisočeri strane, naslovljeno *K Arhitekturi* (2006&2007). Naslednje izjemno, pionirsko delo je izvrsten integralni prevod znamenitega Vitruvijevega, torej antičnega spisa o stavbarstvu *De architectura libri decem/O arhitekturi* (2009). Spremlja ga enako obsežna knjiga o antičnem inženirstvu s poglobljenimi Koširjevimi komentarji in lastnoročnimi ilustracijami. Med publikacijami so tudi dela, ki obravnavajo posamezne arhitekturne ustvarjalce in njihova dela, kot so Le Corbusier (2006), Andrea Palladio (2007) in drugi. Koširjeva strokovno do skrajnosti dognana, a hkrati živahno inventivno napisana besedila, ki temeljijo na lastnih vrhunskih ustvarjalnih

izkušnjah ter vsestranskem študiju, so tako vseobsegajoča in brez-kompromisna, da so vselej izziv za temeljit premislek.

Za svoje delovanje je prejel nagrado Prešernovega sklada (1978) in dve Plečnikovi medalji (1995, 2010). Je častni član Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (2007) in redni član Evropske akademije znanosti in umetnosti.

Prof dr. Fedja Košir je bil 1. junija izvoljen za izrednega člana SAZU v razredu za umetnosti.

BRANE SENEGAČNIK

Pesnik, esejist, prevajalec, literarni kritik, klasični filolog, urednik in kolumnist Brane Senegačnik se je rodil 6. oktobra 1960 v Ljubljani. Tam je leta 1994 na Filozofski fakulteti doštudiral klasično filologijo. Doktoriral je iz Sofoklove dramatike. Leta 1995 se je zaposlil na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer še danes kot docent predava grško in rimsko književnost.

Izdal je sedem pesniških zbirk (*Srčni grb*, *Na temnem pragu upa*, *Ptica iz črnih zvezd*, *Dvojni čas*, *Arie antiche*, *Tišine*, *Pogovori z nikomer*) in več knjig estetiških premišljevanj, med njimi kot izviren prikaz književnosti refleksijo o lirski poeziji *Dežela, ki je ni na zemljevidu*. Prevajal je predvsem antične avtorje (Ajshila, Sofokla, Evripida, Epikteta, Pindarja), pa tudi renesančne ustvarjalce in nemško romantično poezijo. Previde je praviloma opremil s spremnimi študijami in komentarji. Izdal je tudi knjigo premislekov o družbenih vprašanjih z naslovom *V iskanju izgubljene mere* (Ljubljana, Študentska založba, zbirka Claritas, 1998). Kot revijalni urednik je deloval pri revijah *Tretji dan* in *Zvon*, bil pa je tudi zadnji urednik *Nove revije*. Danes ureja leposlovne zbirke pri založbi Družina. Njegova poezija je s prevodi zastopana v številnih tujejezičnih antologijah, zaradi njene muzikalnosti so jo uglasbili pomembni skladatelji, med njimi akad. Lojze Lebič.

Senegačnikovo delo je v zavesti poznavalcev visoko cenjeno pa tudi vse bolj javno priznано. Za knjigo poezije *Pogovori z nikomer* je avtor

prejel nagrado Prešernovega sklada, za prevod Senekovega *Ojdipa* Sovretovo nagrado, za odličen prevod njegovih izbranih pesmi z naslovom *Tišina i druge pesme* pa je srbsko nagrado Miloša N. Đurića prejel prevajalec Pavle Rak.

Poezija je za Senegačnika »hči časa in večnosti«, »hči hrepenenja, oblika življenja, bolečina smisla«. Njegov osrednji življenjski in hkrati ustvarjalni impulz se razkriva v zapriseženosti lepoti. »Poezija Braneta Senegačnika je evokacija lepote«, je pred časom zapisal literarni zgodovinar Igor Grdina. Pesnik v svojem delu vedno na novo tke lepотно harmonijo, v katero zajema najtanjše utripe narave, drhtenje svojega doživljanja, očaranega nad živostjo naravnih pojavov, glasbenimi impulzi in lepotami umetnin. Vse to pa zmore istočasno izraziti v modernejših, zvočno sugestivnih svobodnejših oblikah ter v klasičnih formah, med katerimi posebej blestijo njegovi sonetni cikli.

Gledano od zunaj, je Senegačnik nastopil kot t. i. postmodernist, a je v bistvu klasik in negovalec izročila romantikov in rilkejevskih simbolistov, duhovno soroden njihovemu hrepenenju po lepoti. V luči slovenske poezije bi ga v težnji po izražanju življenjskih globin in modrosti lahko do neke mere primerjali z akad. Alojzom Gradnikom in v težnji po čaščenju lepote z našimi najvidnejšimi ustvarjalnimi esteti, sicer pa sodi med redke osamelce, ki sledijo le svojemu notranjemu klicu, razpetemu med zemljo in nebom. Zato stoji Senegačnik zunaj vsakokratnih časovnih omejitev ali trendov, njegov pravi ustvarjalni čas je brezčasnost, njegov trenutek pa utripajoča večnost. Navkljub skrivnostnosti, s katero prežarja vse upesnjeno in neizrekljivo, za dojemljivega bralca ni hermetično nekomunikativen, ampak »sedeč na obali sebe«, govori z usti, »ki so na tihem vsakogaršnja last«, pri čemer se zaveda, da »z nebom na ramenih vsak gre sam« in da njegova »notranjost polna je neba«.

Zaradi svoje pomembne pesniške kvalitete in vsestranskosti, ki se kaže tudi v dragocenih prevodih in esejističnih knjigah, je bil doc. dr. Brane Senegačnik 1. junija izvoljen za izrednega člana SAZU v razredu za umetnosti.

MICHAEL BIGGINS

Michael E. Biggins je leta 1976 na univerzi v Kansasu diplomiral iz germanistike in 1978 iz nje tudi magistriral. Tega leta je na isti univerzi diplomiral tudi iz slovanskih jezikov in slovanske literature, deset let kasneje pa je na univerzi v Illinoisu magistriral tudi iz bibliotekarstva in informacijskih znanosti. Trenutno deluje kot knjižničar v knjižnici Univerze Washington v Seattlu, kjer skrbi za slovanske in vzhodnoevropske zbirke. Je izredni profesor na oddelku za slovenistiko iste univerze, kjer poučuje slovenski jezik.

S slovenščino se je srečal med študijem, ko se je leta 1980 udeležil seminarja slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani. Slovenščina se mu je kot govorcu ruščine in nemščine zdela kot nekakšno stičišče obeh jezikov in na neki način tudi kulture. Prvi roman, ki ga je prevedel v angleščino, je bil Jančarjevo *Posmehljivo poželenje*. Najbolj je poznan po prevodu Bartolovega *Alamuta*, ki se ga je lotil leta 2003 na pobudo založnika iz Seattla.

Biggins je eden najpomembnejših poznavalcev in posredovalcev slovenske književnosti v Združenih državah Amerike. Čeprav je po osnovnem študiju germanist, so ga pritegnili tudi slovanski jeziki, najprej ruščina, potem pa zmeraj intenzivneje slovenščina. Po udeležbi na seminarjih slovenskega jezika v Ljubljani se je slovenščini povsem posvetil in kmalu začel tudi prevajati dela slovenskih avtorjev v angleščino. Njegovi prevodi so naleteli na odlične odmeve v kritikah v ameriških, britanskih in irskih časopisih in revijah, denimov v *Publisher Weekly*, *Slovene Studies*, *Irish Times* in drugod. Največ zanimanja je požel njegov prevod Bartolovega *Alamuta*, prevedel pa je tudi vrsto del drugih pisateljev in pesnikov: Lojzeta Kovačiča, Florijana Lipuša, Borisa Pahorja, Tomaža Šalamuna itn. Michael Biggins ni samo prevajalec in predavatelj slovenske književnosti, je tudi njen promotor in osebnost, ki na univerzi v Seattlu skrbi za to, da se vedno več študentov odloča za študij slovenščine. Pod njegovim mentorstvom so nastala tudi številna raziskovalna dela o slovenski književnosti.

Prof. Michael E. Biggins je bil 1. junija izvoljen za dopisnega člana SAZU v razredu za umetnosti.

VI. Razred

MARKO NOČ

Marko Noč se je rodil 6. marca 1963 na Jesenicah. Osnovno šolo je končal v Radovljici, gimnazijo na Jesenicah, Medicinsko fakulteto pa leta 1987 na Univerzi v Ljubljani. Istega leta se je zaposlil kot mladi raziskovalec v Centru za intenzivno Interno medicino v Kliničnem centru Ljubljana, kjer je v naslednjih letih opravil tudi specializacijo iz interne medicine, kardiologije in intenzivne medicine. Magisterij je končal 1989, doktorat pa 1995, oboje na Medicinski fakulteti v Ljubljani.

V letih 1991–1993 je delal kot raziskovalec na področju eksperimentalne kardiologije na University of Health Sciences/The Chicago Medical School v Chicagu (ZDA). V zimskem semestru 1995–96 je bil gostujoči raziskovalec na Institute of Critical Care Medicine, University of Southern California, Los Angeles (ZDA). V letih 1999–2000 je bil Fulbrightov štipendist v bolnišnici Cedars-Sinai Medical Center v Los Angelesu (ZDA), kjer je opravil tudi specializacijo iz intervencijske kardiologije. Med letoma 2002 in 2022 je bil predstojnik Centra za intenzivno interno medicino na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani. Redni profesor interne medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani je postal leta 2007. Leta 2012 je postal član Evropske akademije znanosti in umetnosti (razred 2, medicina), junija 2017 pa izredni član medicinskega razreda SAZU.

Kot zdravnik se ukvarja z obravnavo kritično bolnih srčnih bolnikov. Poleg kliničnega dela izvaja različne invazivne kardiološke posege, kot so koronarografija, perkutana koronarna intervencija, perkutane strukturne posege (zapiranje PFI/ASD/LAA, alkoholna septalna ablacija, TAVI), aortno balonsko črpalko in izventelesno membransko oksigenacijo (ECMO). Te posege izvaja v UKC Ljubljana in v srčnem centru Medicor v Izoli. Je predavatelj na

dodiplomskem in podiplomskem študiju na Medicinski fakulteti v Ljubljani ter mentor za magisterije (4-krat) in doktorate (15-krat). Redno je vabljen predavatelj na najpomembnejših mednarodnih strokovnih srečanjih v tujini (223-krat med letoma 1992 in 2021). Nadaljuje s kliničnim raziskovalnim delom, ki ga redno objavlja v priznanih mednarodnih strokovnih revijah (trenutno 153 PubMed). Je tudi avtor ali soavtor desetih poglavji v priznanih mednarodnih učbenikih s področja kardiologije in intenzivne medicine.

Skupščina SAZU je prof. dr. Marka Noča 1. junija izvolila v rednega člana SAZU.

Umrli v letu 2023

KARL-ALEXANDER MÜLLER

(1927–2023)

Karl Alexander Müller se je rodil 20. aprila 1927 v Baslu v Švici. Leta 1987 je z Georgom Bednorzom prejel Nobelovo nagrado za fiziko za delo na superprevodnosti v keramičnih materialih.

K. A. Müller je doktoriral iz fizike na Tehniški visoki šoli v Zürichu 1958. Zatem je bil pet let vodja skupine za magnetno resonanco v institutu Batelle v Genevi in ob tem predavatelj na Univerzi Zürich, pozneje pa vodja oddelka za fiziko v raziskovalnem laboratoriju IBM Zürich v Rüschlikonu, kjer je ostal do upokojitve. Leta 1962 je bil izvoljen za docenta, 1972 pa za rednega profesorja na Univerzi v Zürichu, kjer je ostal kot profesor emeritus do smrti leta 2023. Professor K. A. Müller je objavil več kot 250 znanstvenih del s področja paramagnetne resonance in strukturnih faznih prehodov. Njegova dela so utrla nova pota za določanje statičnih in dinamičnih kritičnih eksponentov in bistveno pripomogla k uveljavitvi elektronske paramagnetne resonance kot metode za določanje dinamike in strukture trdnih snovi. Med drugim je raziskoval lastnosti kvantnih paramagnetikov,

npr. stroncijevega titanata in sorodnih feroelektričnih perovskitov. Leta 1980 je začel z raziskavami oksidov, ki bi utegnile postati superprevodne. V tem času je bila najvišja znana kritična temperatura $T_c = 23\text{ K}$ v Nb_3Ge . S sodelavcem G. Bednorzom mu je 1986 uspelo izmeriti superprevodnost v lantanovem barijevem bakrovem oksidu (LaBaCuO) pri rekordno visoki temperaturi 35 K . To senzacionalno odkritje je takoj povzročilo intenzivne raziskave visokotemperaturnih superprevodnikov po vsem svetu, predvsem na sorodnih oksidih, pri katerih sta lantan in barij zamenjana s sorodnimi elementi. Njuno odkritje sta kmalu potrdila S. Tanaka z Univerze v Tokiu in P. Chu iz Houstona. V nekaj mesecih je Chu dosegel temperaturo 93 K , približno leto pozneje pa so na Japonskem izdelali snov s $T_c = 107\text{ K}$. Ob tem so se pojavila pričakovanja, da bi na osnovi odkritja profesorja Müllerja lahko sintetizirali superprevodnike, ki bi delovali pri sobni temperaturi. Medtem ko je bil pojav superprevodnosti do leta 1986 omejen na izredno nizke temperature in je zahteval hlajenje s tekočim helijem, delujejo novo odkriti materiali pri dovolj visokih temperaturah, da jih moremo hladiti s tekočim dušikom, kar je izjemnega pomena za razvoj elektrotehnike in elektronike. Müller in Bednorz sta za odkritje visokotemperaturne superpevodnosti prejela Nobelovo nagrado za fiziko že jeseni 1987, kar je najkrajši rok med odkritjem in nagrado v zgodovini Nobelove fundacije. Profesor K. A. Müller je prejel še celo vrsto drugih nagrad in priznanj. Med drugim je bil zunanji član ameriške National Academy of Sciences in častni doktor enajstih uglednih univerz.

K. A. Müller je sodeloval z eksperimentalnimi skupinami v Ljubljani že od 1965. Njegov laboratorij v Zürichu je bil vedno odprt za mlade raziskovalce iz Slovenije, ki jim je s svojim izjemnim znanjem večkrat pomagal pri izvedbi eksperimentov. Udeležil se je več kot desetih konferenc in mednarodnih letnih šol v nekdanji Jugoslaviji in v Sloveniji, ki so jih organizirali akad. Robert Blinc in kasneje professor Dragan Mihailović. S slednjim je objavil več del na področju raziskav mehanizma za visokotemperaturno superprevodnost. Večkrat je predaval na Institutu Jožef Stefan (IJS) in na SAZU. 23. aprila 1987 je bil izvoljen za dopisnega člana. Slika je s konference na Bledu, leta 1995.

DRAGAN MIHAILOVIĆ

ANDREJ KRANJC

(1943–2023)

Spoštovani gospod predsednik, spoštovani sorodniki, spoštovane akademikinje in akademiki, spoštovani kolegi, gospe in gospodje, ob odhodu dragega kolega in prijatelja Andreja vsi in vsak na svoj način čutimo vrzel. Povedati besede slovesa nikoli ni lahko, strniti življenje širokega raziskovalca in človeka v en zamah, pa je še težje.

Tudi če sežem onkraj svoje perspektive, lahko rečem, da je Andrejeva življenjska pot tlakovana na krasu. Že v gimnazijskih letih se je pridružil jamarjem. Pozneje je leta 1965 kot študent geografije in arheologije sodeloval pri pripravi mednarodnega speleološkega kongresa. Delo ga je povezovalo z raziskovalci Inštituta za raziskovanje krasa SAZU, ki se jim je kmalu pridružil kot sodelavec. Skozi študijsko pot ga je vodil in navduševal akad. Ivan Gams. Leta 1977 je magistriral z delom o dolenskem krasu in leta 1987 doktoriral z delom o prenosu alogenih sedimentov v vodonosniku Krasa.

Na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni je ostal vse do odhoda v pokoj leta 2010. Z ženo Majo, ki je vsa ta leta vodila inštitutsko knjižnico, sta bila srce in duša Inštituta, na katerem je bil Andrej osem let tudi predstojnik. Bil je krasoslovec v širokem pomenu besede; ukvarjal se je s speleologijo, geomorfologijo in hidrologijo krasa, v zadnjem obdobju, tudi po odhodu v pokoj, se je posvetil predvsem zgodovini krasoslovja.

Že kmalu po prihodu na Inštitut se je povezal z vodilnimi francoskimi speleologi, pri katerih je leta 1972 spoznaval nove raziskovalne pristope. Z nekaterimi je ostal strokovno in prijateljsko povezan vse življenje. Andrej je sodeloval in prijateljeval s številnimi vodilnimi krasoslovci iz vsega sveta. Mnoge je pripeljal v Postojno in prav ti so postali najvidnejši ambasadorji slovenskega krasa in našega Inštituta.

Obiskal in raziskoval je kras na vseh celinah, razen na Antarktiki. Zavedal se je, da krasa ne moreš spoznavati le iz literature in pripovedovanja, ampak ga moraš doživeti sam. Na poteh je užival

vsak trenutek, tudi kadar je bilo težko; prostor in kulture je vsrkaval z vsem bitjem, potovanje z njim je bil privilegij, saj je navdušenje vedno prenašal na vse sopotnike. Čeprav je bil v mojem času med starejšimi, mu energije na poteh nikoli ni zmanjkalo. Prav te dolge skupne poti so nas še posebej povezale. Andrej je takrat rad pripovedoval anekdote iz študentskih časov, posebej bivanja v Alžiriji, kjer je sodeloval pri arheoloških raziskavah in od tam vzpodbudil tudi prvo slovensko jamarsko odpravo na črno celino.

Andrej, popotnik, je tudi prosti čas je izkoristil za skrbno načrtovana potovanja z družino, seveda največkrat v šotoru.

Andrej je bil vizionar. Veliko tega, kar se nam danes zdi samoumevno, ne bi imeli brez njega. Bil je med pobudniki doktorskega študija krasoslovja, ki je v začetku tisočletja zaživel na Univerzi na Primorskem in kasneje na Univerzi v Novi Gorici. Študij, edinstven v svetu in danes pod pokroviteljstvom UNESCO je dal že več kot trideset doktorjev krasoslovja, ki prihajajo iz vsega sveta. Vodil je administrativno in vsebinsko plat priprave študija, pozneje je bil nosilec več predmetov in predstojnik programa. Univerza v novi Gorici mu je podelila naslov zaslužni profesor.

Na pobudo slovenskega urada za UNESCO je leta 1993, v času Andrejevega predstojništva Inštitut za raziskovanje krasi organiziral prvo Mednarodno krasoslovno šolo. Ta je z leti je postala največje letno srečanje krasoslovcev na svetu. Letos bo že trideseta.

Andrej je skozi celotno aktivno obdobje, ki bi zagotovo še vedno trajalo, če ga ne bi ustavila bolezen, opravljal številne funkcije. Tu so prišle do izraza njegova širina, zanesljivost in predvsem sposobnost mehkega vodenja.

Vsega ne bom našteval; Andrej nikakor ni zbiral funkcij, ampak so prej te našle njega. Vodil in sodeloval je v različnih svetih ARRS in ZRC SAZU, vodil in koordiniral je domače in mednarodne projekte ter raziskovalne mreže. Vodil je strokovni svet Parka Škocjanske jame. Ves čas je ostal dejaven tudi med geografi. Številne nagrade in priznanja je sprejemal z nenarejeno skromnostjo; vrlino, ki krasi ljudi, ki si upajo in znajo stopiti iz okvira svojega jaza.

Kar nekaj polic znanstvenih in strokovnih publikacij je nastalo pod Andrejevim uredništvom. Med njimi so temeljne monografije o Krasu, zborniki, sedemnajstajst let je bil glavni urednik revije *Acta Carsologica*. Pri reviji je ostal aktiven vse do konca.

Andrej je bil predan mentor študentom in mlajšim kolegom. Vedno odprt in pripravljen pomagati jih je vodil preko študijskih in življenjskih ovir. Tudi tisti, ki nam ni bil študijski mentor, smo se pogosto obrnili nanj za nasvet.

Seveda na tem mestu ne morem mimo Andreja akademika. Leta 1995 je postal izredni član SAZU v razredu za naravoslovne vede in leta 2001 njen redni član. Med letoma 2008 in 2014 je bil glavni tajnik SAZU, med letoma 2014 in 2017 pa podpredsednik SAZU za naravoslovne, tehniške in biomedicinske vede. Dokler ga ni zaustavila bolezen, je vodil Svet za varovanje okolja pri SAZU, bil predstavnik SAZU v svetovalnem svetu evropskih akademij EASAC.

Če strnem, odšel je človek širokega znanja in srca. Pogrešal bom pogovore z njim, njegove nasvete, pogrešal bom njegov smisel za humor. In še to: do znanja nas lahko pripelje marsikdo, le redki pa na mlajše prenašajo neusahljivo navdušenje nad spoznavanjem novega. In Andrej je bil eden izmed teh.

Vse to je bil tudi zaradi svojih najbližjih. Draga žena Maja in sin Krištof, v svojem imenu in v imenu IV. razreda SAZU vama ob izgubi vajinega Andreja izrekam iskreno sožalje.

FRANCI GABROVŠEK, (nagovor na žalni seji 19. 1. 2023)

BORIS SKET

(1936–2023)

Rodil se je v Ljubljani 30. julija 1936 in umrl je 7. maja letos. Od leta 1959 je deloval na ljubljanski univerzi, najprej kot asistent, 1969 je postal docent, leta 1974 izredni in leta 1979 redni profesor za zoologijo nevretenčarjev in speleobiologijo. V letih 1983–1985 je bil dekan Biotehniške fakultete in v letih 1989–1991 rektor Univerze v Ljubljani.

Prof. dr. Boris Sket je bil svetovno znan speleobiolog, ki je več desetletij na visoki ravni raziskoval podzemni Kras in njegovo favno, premalo znano naravno znamenitost naše države. Ob imenu akad. Sketa se mi vzbudijo asociacije na vrsto slepih rakcev amfipodov in sorodstva, ki jih je mnoge opisal in poimenoval. Takih vrst je več kot 100, in poimenoval je tudi več rodov in družin. Poleg tega je opisal tudi več podzemnih pijavk in ob tem je pokazal na nove poglede na taksonomijo teh živali. Z akad. Janezom Matjašičem je opisal za znanost novega ožigalkarja *Velkovrha enigmatica*, ki je še vedno edini primer te živalske skupine na svetu. Drug prav tako odmeven pa je opis in poimenovanje z dr. Janom W. Arntzenom črnega močerila *Proteus anguinus parkelj*, ki je prav tako edinstven.

Raziskoval je podobne podzemne habitate po svetu, od Kitajske, Filipinov in Nove Zelandije preko Severne in Južne Amerike, Kenije in Šri Lanke do Bajkalskega in Ohridskega jezera, da omenimo vsaj nekatere. S podatki iz teh potovanj je utrdil prvenstvo Dinarskega krasa v podzemni biotski pestrosti, kar so potrdile tudi novejša najdbe. Posebej je opozoril na izjemno visoko biodiverziteto naših podzemnih voda. Prvi na svetu je tudi preučeval ekologijo obmorskih anhihalinih jam, kar je privedlo med drugim do opisa nove družine Atlantasellidae. Druga družina, Brasileiridae, pa je sladkovodna in je prav tako nova za znanost. Boris Sket je skupaj z mlajšim kolegom Miletom Velikonjo opisal tudi prvo jamsko spužvo *Eunapius subterraneus*. Ime Boris Sket je povezano tudi s podzemnimi rakci rodov *Niphargus*, *Monolistra*, *Bilistra*, *Troglocaris*, *Sphaeromides*, s školjko *Congerina* in jamskim cevkarjem *Marifugia cavatica*.

Sodeloval je pri enciklopedičnih delih npr. Enciklopedija jam in krasoslovnih znanosti (*Encyclopedia of Caves and Karst Sciences*) in *Živalstvo Slovenije*. Bil je tudi predsednik Mednarodnega društva za podzemno biologijo (International Society for Subterranean Biology) in prav tako Jamarske zveze Slovenije.

Akad. Sket si je tudi prizadeval za modernizacijo biologije in še posebej zoologije z uvedbo molekulskih metod in analize DNK za presojo novih taksonov in njihovega mesta v sistemu. Za ta namen je poslal mlade kolege v tujino na izpopolnjevanje v sodobnih molekulskih metodah, doma pa je poskrbel za ustrezno opremo molekulskega laboratorija.

Naj omenim, da nosi njegovo ime *sketi* preko 40 vrst in tudi rodov podzemnih živali (na primer rod *Sketia*).

Seveda je profesor Sket doživel veliko priznanja v mednarodni znanstveni skupnosti, kar je pomenilo, da so ga povabili v uredništvo različnih svetovno priznanih revij, kot so *Zootaxa* in *Stygologia*, kjer je bil pomočnik glavnega urednika, pa tudi član uredništva pri *Subterranean Biology*, *International journal of speleology*, *Travaux de l'Institut de Speologie Emile Racovitza* ter *Acta carsologica*, da naštejemo le nekatere.

Dvakrat je dobil študentsko Prešernovo nagrado, nato še nagrado Sklada Borisa Kidriča (1965) in red dela s srebrnim vencem (1979), Postal je častni član Speleološke zveze Jugoslavije (1988), leta 1995 je dobil Jesenkovo priznanje Biotehniške fakultete in red republike s srebrnim vencem (1991). Od leta 1997 je bil častni senator Univerze v Ljubljani. Leta 2003 je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske znanstvene dosežke, plaketo z zlatim znakom za življensko delo Jamarske zveze Slovenije (2008), leta 2009 je bil izvoljen za tujega člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne in Hercegovine. V letu 2010 je prejel veliko nagrado Miroslava Zeija Nacionalnega inštituta za biologijo.

Leta 2011 je bil izvoljen za izrednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti in leta 2017 za njenega rednega člana, torej akademika, v razredu za naravoslovne vede. Pogrešali ga bomo.

MATIJA GOGALA

DRAGO TRŠAR

(1927–2023)

Drago Tršar je bil izjemno eruptiven ustvarjalec, ki je izraznost svojih kipov prikliceval iz drobovja zemlje, iz oceanov in kozmosa ter iz globlin človeških osebnosti, kot bi tudi sam v sebi nosil vse njihovo bogastvo. Hkrati pa je ustvarjal igraje in igrivo, s hlastnim in že prav otroško neugnanim veseljem, ki je bilo zanj osrednja življenjska nujnost in slast, saj je celo govoril, da bi ga brez modeliranja ne bilo.

Tršarjeva ustvarjalnost se je s prelomno sunkovitostjo razvijala vse iz umetnikovih mladostnih, prvotno slikarskih izhodišč. Mojster je že spočetka izpričal izrazit smisel za prvobitnost in je zmozel tudi v stilizirane in geometrizirane oblike zajeti prvinsko močan izraz ter utelesiti notranjo napetost, ki likovne gmote energično oživlja in notranje razlamlja. Moč življenjske energije je ponazoril z znamenitim bikom v naletu, slovenskim prototipom motiva, ki je odmeval tudi pri drugih ustvarjalcih. V tak arhitektonsko-izrazni svet je vključil tudi tipiziranega, a izrazno pomenljivega človeškega posameznika ali v geometriziran likovni preplet skonstruirano skupino, podobo družine, ki ji je pozneje posvetil tudi »katedralo«, ali prikaz rokoborcev in ekvilibristov.

Najbolj od vsega se je Tršarja že v zrelosti ustvarjalne mladosti dotaknila tematika človeške množice, ker jo je lahko izoblikoval v enovito in hkrati razčlenjeno likovno kompozicijo, sugestivno v celoti in poživljeno v živahni razčlenjenosti struktur. Vanjo je vtisnil aluzijo na zgodovinski nemir in postal zaprisežen kipar človeštva, zato so tudi njegove navidezno abstraktne, celo kristalinične zasnove vedno polne človeškega dogajanja, nabite z izraznostjo, simboliko, življenjskim vztrajanjem ali kipečim zanosom.

V figuralno razčlenjenih gmotah je zmozel zajeti univerzalnost pomenov, valovanje človeških gmot, gnečo demonstracij in vsakršnih zborovanj, v bistvu pa manifestacijo same človeške prisotnosti, torej oznanjanje obstoja. Človeško zgodovino je dojel tudi skozi nalaganje plasti upodobljenega časa ter v več smeri raznihana medsebojna

razmerja, iz katerih se ponekod dvigne na površje prav tako posplošeni posameznik kot kolektivni vodnik, zamišljen kot zgodovinski »veliki« med »malimi«. S tem je umetnik svoji formi zagotovil izhodišča za vsebinsko odprtost, v kakršno sta vključena kolektiven človek, ki ga poganja zgodovinski val, in slehernik, ki si išče svoj lasten prostor pod soncem. S takim motrenjem se je Tršar razkril tudi kot instinktiven filozof, kot motreč spremljevalec in »kronist« življenja, ki ustvarjalno živi iz prvinskega instinkta in tako dojema tudi vse človeško umeščanje, razporejanje, prerivanje in migetanje. Svoje figure je naselil tudi v konstrukcije strogo pretehtanih arhitektonskih blokov in prometnih križišč, s čimer je postalo Tršarjevo kiparstvo tudi naš prvi glasnik povojne urbane civilizacije z njeno modernostjo in hkratno odtujenostjo, umetnik pa se je zasanjal tudi v pravljice o mestu.

S primarnostjo instinktivne živosti, ki bruha iz globin prevotljene zemlje, ali iz priraščanja človeškega življenja iz razpoke v obli, ki spominja na rojstvo iz mitičnega kozmičnega jajca, se razkriva tudi tesna umetnikova povezanost z njegovim domačim notranjskim kraškim jamskim svetom. Tršarjeve vitke figure, poganjajoče iz duha sodobnih, v etruščanski arhaiki temelječih pretanjšanih oblik, so se mu začele spreminjati tudi v kapniške forme in stebre, ki jih poživlja nabrekla kaplja kot porodnica oblike, ki se nabira v polnost življenja.

Tršarjeva kiparska snov je vseskozi počlovečena in v svoji monumentalnosti spomeniško totemska ali intimneje igriva in po formatu pogosto celo miniaturna. Njen oblikovalec je človeški stvarnik, ki mu je bila vzor življenjska moč pradavnih ustvarjalnih sil, ki s svojimi pomniki in sledovi preoblikujejo in posvečujejo zemljo; njegova roka je vse to izročilo na novo oživila in je s trpko hlastnim ali bolj igrivim zamahom ustvarjalno vladala nad elementi. Zato se je lahko umetnik dotikal tudi vodnih motivov in v svoji drzni imaginaciji materializiral celo docela imaterialne, bolj optične kot haptične pojave, saj je umel zmodelirati celo morske valove, ornamentirane z vanje vsajenimi kopalci, ki so hkrati brezskrbno srečna, a vselej tudi mitično-pravljica bitja, ki odzvanjajo moči narave s svojim erosom, s katerim se ji hkrati voljno prepuščajo. V valove je ume-

tnik spremenil celo lase svojih krhkih bronastih deklic, upodobiti pa se mu je posrečilo celo meglice, vodne tančice in vetrovni zrak ter vsakršno neoprijemljivo krhkost, kot bi, zaupajoč v neizmerno, že kar božansko moč ustvarjalnosti, skušal uresničiti neuresničljivo.

Vse to je Tršarju omogočala vse večja, že kar popolna ustvarjalna svoboda, ki si je dopuščala vse možnosti ter je brez zadržkov povezovala vse prijeme in zvrsti ter mu je kiparsko snov spreminjala tudi samo v obris, risarsko črto in slikarsko barvo. Iz sleherne oblike ali anatomskega detajla, iz sleherne nabrekline, razpoke ali kožne gube se je lahko umetniku razcvetela njegova vse zajemajoča forma kot neminljiva roža, v kateri je ujeto veselje do življenja in predanost cvetoči dinamiki, ki oživlja svet v vsakokratno rast in jo povzdiguje v krošnjo življenja; kot na umetnikovem domačem vrtu nakazuje njegov totemsko pomenljivi »steber živih in mrtvih«, pa tudi smrti. Svoje naraščajoče veselje do barvitosti je umetnik vse bolj izpričeval tudi s sugestivnim patiniranjem. Bronaste gmote je ponekod kontrastno poliral, da so zasijale kot zlate, še posebno keramične pa je rad tudi živahno poobarval in jih tako spreminjal tudi v barvite slikarske pojave. Motive razbrzdanih kopalk, stopljenih z valujočim morjem, je prenesel tudi v barvite slike, sončne in lunine žarke ter ozvezdja rimskih cest pa naselil na kozmično utripajoče risbe na japonskem papirju.

S svojimi umetninami je umetnik odgovoril tudi na vzgibe konkretnih zgodovinskih dogajanj, še zlasti ob slovenskem osamosvajanju, ko je sodeloval v krogu razumnikov Nove revije, ki jih je številne iz lastne spodbude tudi mojstrsko portretiral. Prav portreti, zajemajoči dobršen del slovenskega kulturnega panteona, predstavljajo Tršarja kot sijajnega poznavalca ljudi, ki jih je instinktivno zajel v njihovem bistvu. Z intuitivno dojetimi fiziognomskimi poudarki in slikovito razbrzdanostjo obraznega tkiva je prepričljivo razkril tudi njihove globlje duhovne dimenzije, razpete med demoničnostjo in lirizmom, utemeljene v njihovem karakterju, pa tudi srčnih ranah in zgodovinskem poslanstvu. Za dvorano SAZU je kiparsko preoblikoval grb naših prednikov operozov, Akademijo pa povzdiguje tudi njegov portretni kip Franceta Bernika.

Plodovito in raznovrstno delo Draga Tršarja ob vsej odmevnosti še ni do kraja evidentirano, kaj šele do potankosti razloženo. Reprezentativno ga je predstavila že leta 1975 izdana monografija Zorana Kržišnika, prikazano pa je še v številnih katalogih in tematskih prikazih, tudi v svetovnih leksikonih, in dostopno v javnih zbirkah (med njimi v parku Middelheim v Antwerpnu). Veliko pozornost je doživelo že na začetku, ko je umetnik soustvarjal ne le moderno slovensko, marveč tudi evropsko kiparsko umetnost, in se po letu 1955, ko je za svojega bika prejel prvo nagrado aleksandrijskega mediteranskega bienala, začel vse bolj uveljavljati tudi v tujini.

Drago Tršar je bil predvsem instinktiven in intuitiven ustvarjalec, ki so se mu inventivne ideje rojevale same od sebe, med gnetenjem oblik, neposredno iz materiala. Vse življenje je bil genialno pronicljiv otrok, ki je vse otipljivo prešinjal s prodornim pogledom in neukrotljivimi rokami z očmi in živci na prstih in je z močjo ustvarjalnega erosa svoje kiparske gmote prebujal v vselej novo, samosvojo in univerzalno živost. Tršarjeva eruptivna umetnost se je rojevala iz užitka, iz snovi, oplojene z umetnikovim ustvarjalnim duhom in strastjo, in zato je v njej vodilna, gonilna sila življenjska rast, nezadržna kot hudourniška moč podzemeljskih voda.

S Tršarjevim odhodom smo izgubili svojega največjega kiparja, prometejskega strelonosca slovenskega kiparstva. Veliki umetnik ostaja s svojim orjaškim in dragocenim opusom kljub človeški smrtnosti v svoji materializirani duhovni podobi nespremenjen in nesmrten tudi še potem, ko ga je mogočna Ptica teme, ki jo je nekoč naslikal, iz zemeljske dokončnosti in akademijskega okrožja prestavila v daljave svetlobnega brezčasa in ga vtkala v neskončno, času (katerega obstoja ni priznaval) iztrgano človeško množico, stkano iz sončnih in zvezdnih žarkov.

MILČEK KOMELJ

UROŠ SKALERIČ

(1945–2023)

Spoštovani svojci, spoštovani predsednik, spoštovani akademiki, prijatelji akad. Skaleriča,

danes se spominjamo našega dragega prijatelja, kolega, akad. prof. dr. Uroša Skaleriča. Od njega smo se poslovili prejšnji teden, a spomin nanj ostaja z nami. Pogrešamo njegovo pronicljivo besedo in misel ter strpnost in preudarnost v dejanjih. V spominu nam ostaja njegova želja po vedenju o stvareh, z vseh področij. Iz izkušenj lahko povem, da ga je zanimalo tako moje delo kot tudi dogajanja na Akademiji in v našem, medicinskem razredu. Večkrat sem ga poklical v času, ko ni več mogel prihajati na naše seje, in sva pokramljala o stvareh, ki so se dogajale v tistem času.

Njegova življenjska pot je bila zelo pestra, a premočrtna v doseganju zastavljenih ciljev.

Akad. Skalerič se je rodil leta 1945 v Ljubljani. Šolal se je na Odseku za stomatologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je leta 1968 diplomiral. Dodatno se je izobraževal na Šoli narodnega zdravja Andrija Štampar Univerze v Zagrebu. Nato je vpisal magistrski študij na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Prof. Brenčič ga je navdušil za parodontologijo in navezal stike s prof. Milanom Scharo na Inštitutu Jožef Stefan. Kot je akad. Skalerič sam povedal, se je takrat začelo njegovo »Štefanovo obdobje«. V laboratoriju za elektronsko paramagnetno resonanco je preučeval biofizikalne lastnosti zobne sklenine. Tako je iz tega področja leta 1975 magistriral in 1979 doktoriral. V tem času je na katedri za ustne bolezni in parodontologijo Medicinske fakultete postal asistent in začel svojo akademsko kariero.

Ob prebiranju zbornika *A kot Amerika*, ki ga je izdala SAZU, najdemo zapis akad. Skaleriča: »Glede na dejstvo, da je večina sodelavcev Inštituta Jožef Stefan po doktoratu odšla na podoktorski študij v tuji-
no, sem se odločil, da tudi sam zaprosim za Fulbrightovo štipendijo. Spominjam se, da je bila ena sama podoktorska štipendija za vse naravoslovne vede v Sloveniji na leto. Štipendijo sem dobil za aka-

demsko leto 1980/1981, ki sem ga preživel na oddelku za parodontologijo Stomatološke fakultete univerze Emory v Atlanti. Prof. dr. Michael Fritz me je vključil v projekt, v katerem smo poskušali prekriti razgaljene zobne korenine s prostimi presadki. Sodelavci so me lepo sprejeli, še posebej prof. dr. Steven Offenbacher, s katerim sva razpravljala o možnosti vpliva parodontalne bolezni na zaplete med nosečnostjo in prezgodnji porod. Prof. Offenbacher mi je ponudil službo in kar ni mogel verjeti, da se želim vrniti v domovino, čeprav so bile z menoj tudi žena in obe hčeri. Zato sva se s prof. Offenbacherjem odločila, da bo on projekt nadaljeval na eksperimentalnih živalih, jaz pa naj bi v Ljubljani poskusil z raziskavami na ljudeh.«

Po vrnitvi v Ljubljano je navezal stike z uglednimi ginekologi in začel raziskavo o stanju obzobnih tkiv pri ženskah s habitualnimi abortusi. Habitualni abortusi so stanje, ko ženska splavi trikrat zapored in zdravniki ne najdejo vzroka za ponavljajoče se splave. Zaključek raziskave je pokazal, da je pri nosečnicah z vnetjem obzobnih tkiv kar sedemkrat večja verjetnost, da rodijo otroke prezgodaj in z nizko poporodno težo.

Drugo bivanje v ZDA leta 1988, tudi z Fulbrightovo štipendijo, je bilo v laboratoriju za mikrobiologijo in imunologijo Nacionalnega Instituta za stomatološke raziskave NIH v Bethesdi v Marylandu. Vključil se je v projekt eksperimentalnega artritisa na podganah. V raziskavi je ugotovil, da imajo obolele podgane monocite, ki v pogojih *in vitro* sproščajo višje koncentracije kisikovih radikalov, in tako prispevajo k vnetju sklepov. Po zaključeni Fulbrightovi štipendiji so mu ponudili nadaljnje delo v National Institute of Health in je ostal še dve leti.

Očitno so izkušnje akad. Skaleriča v ZDA pustile velik pečat na njegovo strokovno in akademsko kariero. Že leta 1987 je v sodelovanju z Institutom »Jožef Stefan« ustanovil Center za stomatološke raziskave, kjer so se ukvarjali s preučevanjem podpornih tkiv zob s sodobnimi diagnostičnimi orodji. Poleg tega je s sodelavci izvedel obsežno epidemiološko raziskavo o parodontalni bolezni. Po izkušnjah iz ZDA je v Sloveniji leta 2003 uvedel višješolski študij ustne higienike. Od 1983 do 2008 je vodil Center za ustne bolezni in parodontologijo Stomatološke klinike, bil je tudi njen strokovni

direktor in predstojnik Odseka za dentalno medicino, ter prodekan na Medicinski fakultete v obdobju 1995–2005.

Znanstveni opus akad. Skaleriča je obsežna bibliografija, ki obsega članke v revijah najvišjega ranga, kot sta *Nature* in *Proceedings of the National Academy of Science of the United States of America*. Njegovo raziskovalno dejavnost dokazujejo številni domači in mednarodni projekti, v katerih je sodeloval ali jih je vodil. Z njimi je usmerjal razvoj slovenske in mednarodne parodontologije.

Bil je prejemnik tudi najvišjih državnih nagrad, leta 1984 je s sodelavci prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča za raziskave zobne sklenine z metodo elektronske paramagnetne resonance. Leta 1997 je prejel tudi naziv ambasador Republike Slovenije v znanosti. Leta 2016 je bil nagrajen s Zoisovo nagrado za življenjsko delo, 2020 pa je postal zaslužni profesor ljubljanske univerze.

Bil je zelo aktiven tudi v mednarodnih združenjih, kot sta Mednarodna akademija za parodontologijo in Evropska zveza za parodontologijo, katere tudi predsednik je bil v letih 2009 do 2010.

Za izredne prispevke v znanosti na področju parodontologije mu je American Academy of Periodontology leta 2002 podelila častno članstvo. V Slovensko akademijo znanosti in umetnosti pa je bil izvoljen leta 2003 kot izredni član in leta 2009 kot redni član. Od leta 2014 do 2020 pa je opravljal tudi pomembno funkcijo glavnega tajnika SAZU.

Akad. Skalerič je imel bogato življenjsko pot. Pustil je neizbrisen pečat na razvoj slovenske in svetovne parodontologije. Spominjali se ga bodo številni študenti in sodelavci tako po njegovi izjemni strokovnosti in znanstveni odličnosti. Predvsem pa kot vizionarja na številnih področjih stomatologije. Izjemen je njegov prispevek k mednarodni uveljavitvi in priznanju odličnosti slovenske znanosti in predvsem stomatologije. Dragi akad. Skalerič, ohranili te bomo v najlepšem spominu in te pogrešali. Ob tej priložnosti gospe Alenki in hčerkama Evi in Ani ter vsem sorodnikom v imenu Razreda medicinskih ved Slovenske akademije znanosti in umetnosti izrekam iskreno sožalje.

GREGOR SERŠA

HARALD ZUR HAUSEN

(1934–2023)

Profesor dr. Harald zur Hausen je bil med najvidnejšimi strokovnjaki in raziskovalci na svetu. Raziskoval je predvsem vlogo virusov pri nastanku rakastih bolezni. Kot prvi je že leta 1976 postavil hipotezo o povezavi med okužbo s humanimi papilomavirusi in rakom materničnega vratu, kar je v poznejših raziskavah tudi dokazal. Leta 2008 prejel Nobelovo nagrado za fiziologijo in medicino z utemeljitvijo, da nagrado prejme za hipotezo o nastanku karcinoma materničnega vratu, uspešno izolacijo in opredelitev dveh najpogostejših povzročiteljev te bolezni, spoznavo patogenetskega mehanizma bolezni in sodelovanje pri razvoju cepiva. Dvajset let je v Heidelbergu vodil prestižno ustanovo Deutsches Krebsforschungszentrum. Ob zadnjem obisku v Sloveniji leta 2011 je bil častni gost in uvodni predavatelj na tradicionalnem Memorialnem sestanku profesorja Janeza Plečnika, posvečenem tumorjem v povezavi z okužbo s humanimi papilomavirusi. Pri nas je profesor zur Hausen zbujal občudovanje ne le zaradi izjemnih znanstvenih dosežkov, ampak tudi zaradi svoje skromnosti in naklonjenosti sodelovanju s slovenskimi strokovnjaki in raziskovalci onkologi, infektologi, virologi in patologi, kar je na njegovem področju pomembno prispevalo k napredku in razvoju slovenske medicine.

Skupščina SAZU ga je 18. junija izvolila za dopisnega člana.

Umrli je 28. maja 2023.

IV

BIBLIOTEKA IN PUBLIKACIJE

Biblioteka SAZU

Biblioteka SAZU v letu 2023

V LETU 2023 JE BIBLIOTEKA PREJELA IN OBDELALA 7682 ENOT monografskih in serijskih publikacij, odpisala pa 3151 enot; tako je celotni knjižnični fond konec leta obsegal skupno 579.302 enoti. Poleg tega je bilo v bibliografski bazi COBIB obdelanih prek 1300 enot sicer klasično že inventariziranega gradiva; večidel gre pri tem za knjige iz zapuščin Milka Kosa, Ivana Jagra in Frana Ramovša.

Statistični izpis stanja v bazi COBIB ob koncu leta kaže, da je Biblioteka SAZU v vzajemno bazo COBIB prispevala 6239 novih bibliografskih zapisov; skupni prispevek Biblioteke v bazi se je tako povzpел na 273.642 bibliografskih zapisov. Za namen bibliografij je bilo kreiranih 2866 zapisov, dopolnjenih ali popravljenih pa 3170 zapisov. V bazi normativnih osebnih imen CONOR je bilo kreiranih 1479 zapisov, prevzetih 474 zapisov in verificiranih 2055 zapisov. Skupni prispevek Biblioteke SAZU v bazi CONOR je ob koncu leta štel 40.632 zapisov.

Na področju izposoje je število članov naraslo na 4227. V tem letu smo tudi preselili izposojno v večji prostor akcesije, medtem ko smo področje periodike preselili v dotedanji prostor izposoje.

Pri spletnem portalu *Slovenska biografija* je potekalo dopolnjevanje gesel in podatkov pri vseh treh leksikonih. Pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu je bilo dodanih 71 novih gesel z biogrami in sorodstvenimi povezavami (večinoma pri črki D). Do konca leta je bilo na spletu objavljenih 1388 gesel (1363 oseb in 25 rodbin), od tega 355 zgolj spletno. V petih knjigah je bilo v desetih letih (2013–2023) objavljenih 1013 gesel. Pri *Primorskem slovenskem biografskem*

leksikonu je bilo na novo objavljenih 535 gesel, večinoma z biogrami in sorodstvenimi povezavami, do konca leta skupno 4165 gesel (4135 oseb in 30 rodbin). Poleg novih objav je potekala tudi redakcija geolokacij, datumov rojstva in smrti, variantnih imen avtorjev gesel; dopolnjena je bila taksonomija poklicev in dodane številne sorodstvene vezi ter fotografsko gradivo. Dodali smo tudi povezavo na seznam kratic in krajšav, ki se odslej prikaže pri vsakem geslu. Prav tako smo obravnavali in odgovarjali na komentarje uporabnikov. Do konca leta je bilo v *Slovenski biografiji* objavljenih 10.480 gesel za 9100 oseb (za isto osebo gesla v več leksikonih) in 140 gesel za 135 rodbin, skupno 10.620 gesel; če bi k temu prišteli še podatke o osebah, ki nimajo svojega gesla, bi številka narasla na več kot 18.000.

V okviru sodelovanja pri OSICH je Biblioteka pregledala, potrdila in/ali ustrezno dopolnila 2555 bibliografskih zapisov, v petletnem obdobju od 2019 do 2023 skupno 12.529. Obenem je bilo na področju urejanja bibliografij članov SAZU in raziskovalcev ZRC SAZU vneseno skupno 2723 bibliografskih zapisov.

Ohranili smo sodelovanje s Komisijo za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije in bibliografsko obdelali njihovo vsakoletno publikacijo *Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov* s prispevki področnih strokovnjakov, s čimer je Biblioteka simbolno podprla dejavnost ZPMS.

Ohranili smo sodelovanje s Študijskim centrom za narodno spravo ter za njihove raziskovalce urejali bibliografijo in vrednotenje prispevkov v sistemu COBISS.

Na področju muzejske zbirke SAZU je potekalo urejanje dokumentacije umetniških del. Na ALUO smo v restavriranje dali eno sliko, šest del iz Škerkove zapuščine si je izposodila Narodna galerija za dopopolnitev stalne zbirke. Arhivu RS smo za razstavo o Ferdinandu Avguštinu Hallersteinu (24. 4.–1. 9. 2023) izposodili pomanjšano repliko Hallersteinove krogle. Leta 2023 smo pridobili tudi manjša prostora, primerna za depojsko shranjevanje gradiva, in sicer v nekdanji strojnici dvigala na Novem trgu 5 ter nekdanji skladišč-

ni prostor nasproti bivše strojnice. Iz Škerkove hiše v Trnovci smo prenesli 1884 predmetov, predvsem grafik Zore Koren Škerk; iz iste zapuščine smo od Narodne galerije prevzeli še 148 del, ki so bila tam v konservatorskem postopku; vsa so bila fotografirana, dokumentirana in inventarizirana.

V septembru smo v Prešernovi dvorani pripravili razstavo ob 90. obletnici rojstva akad. Lojzeta Vodovnika; razstava bo maja 2024 znova postavljena na ogled v Tehniškem muzeju v Bistri.

Zaradi prenosa Jagrove zapuščine v spominsko sobo v Finžgarjevo hišo predvidoma v letu 2024 je potekala intenzivna redakcija popisa in urejanje fotodokumentacije z namenom, da se uporabniku omogoči kar najboljši digitalni vpogled v zbirko, ki bo v prihodnosti na lokaciji zunaj Biblioteke.

V knjigoveznici, ki je nepogrešljiv del Biblioteke, so bila tudi v preteklem letu opravljena številna popravila dragocenega starejšega gradiva, ki bi sicer težko kljubovalo neizprosному zobu časa.

Septembra smo s prispevkom o razvoju lastne zamenske aplikacije aktivno sodelovali na posvetovanju sekcij Zveze bibliotekarskih društev Slovenije *Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi*.

Junija smo se zaposleni v Biblioteki udeležili vodenega ogleda razstave Rembrandtovih grafik v Narodni galeriji.

Aktivni smo bili tudi v nekaterih strokovnih telesih, npr. v Osrednjem specializiranem informacijskem centru za humanistiko (OSICH), v Svetu članic COBISS in v Izvršnem odboru Sekcije za specialne knjižnice ZBDS.

Prirast knjižničnega gradiva

Leta 2023 je bilo na novo obdelanih 7682 enot knjižničnega gradiva. Prirast po posameznih vrstah gradiva in načinu nabave je prikazan v naslednjih preglednicah:

Biblioteka in publikacije

	Nakup	Zamenjava	Dar	Lastne izdaje	Stari fond	Skupaj
Monografske publikacije	1117	475	3021	420	789	5822
Serijske publikacije	142	766	801	97	54	1860
Skupaj	1259	1241	3822	517	843	7682

Od tega obsega neknjižno gradivo 98 enot:

	Nakup	Zamenjava	Dar	Lastne izdaje	Stari fond	Skupaj
Kartografsko gradivo	6	5	16	8	0	35
Slikovno gradivo	0	4	12	1	7	24
CD, DVD, e-gradivo	18	0	21	0	0	39
Skupaj	24	9	49	9	7	98

Poleg na novo pridobljenega gradiva je potekala tudi obdelava gradiva, ki je bilo sicer že inventarizirano v preteklosti, vendar še neobdelano v bazi COBIB. Gre za nadaljevanje obdelave knjižnega gradiva iz zapuščin Frana Ramovša, Ivana Jagra in Milka Kosa – teh enot je bilo več kot 600; poleg tega pa gre tudi za obdelavo drugega starejšega knjižnega gradiva, skupno ok. 1300. Skupen prispevek enot, obdelanih v sistemu COBISS v letu 2023 je torej ok. 9000 enot.

Hvaležni smo gospe Tanji Peterlin - Neumeier, ki je Biblioteki v preteklem letu darovala zanimivo knjižnico svojega pokojnega očeta, akad. Antona Peterlina, ki smo jo v letu 2023 obdelali v bazi COBIB in ki obsega več kot 500 enot.

Prav tako se zahvaljujemo ostalim darovalcem, med katerimi po količini darovanega gradiva izstopajo Branko Marušič (prek 700 enot), Dragan Božič in Romana Bernik Gostič, ki je darovala knjižno gradivo po pokojnem očetu akad. Francetu Berniku.

Celotni knjižnični fond

Prirast gradiva v tem letu obsega 7682 inventariziranih enot v bazi COBIB (ali 6083 naslovov), med serijskimi publikacijami skupno 3845 zvezkov, in skupaj z monografijami 9667 zvezkov, poleg tega pa 3 enote rokopisnega gradiva. Odpis je v tem letu obsegal 3151 inventarnih enot, od tega je 2979 inventarnih števil oz. letnikov serijskih publikacij oz. skupno prek 10.000 zvezkov.

Dejanski prirast z upoštevanjem odpisa leta 2023 obsega 4534 enot. Celotni fond Biblioteke SAZU je tako ob koncu leta obsegal 579.302 enoti. Iz preglednice so razvidni podrobnejši podatki:

Knjige in letniki revij	560.749
Rokopisne zapuščine	154
Mikrofilmi	706
Kartografsko gradivo	5073
Slikovno gradivo	9800
Audio- in videogradivo, e-viri	2820
Skupaj enot	579.302

Katalogi in baze podatkov

V bibliografsko bazo COBIB smo prispevali 6239 novih bibliografskih zapisov; s tem se je skupni prispevek Biblioteke SAZU v bazi povzpел na 273.642 bibliografskih zapisov. Za namen bibliografij smo kreirali 2866 zapisov, dopolnili ali popravili smo 3170 zapisov. V bazi normativnih osebnih imen CONOR smo kreirali 1479 zapisov, prevzeli 474 zapisov in verificirali 2055 značnic. Skupni prispevek Biblioteke v bazi CONOR je ob koncu leta štel 40.632 zapisa.

Lastne publikacije – zamena, darovi, recenzije

V tem letu smo odpremili 4333 izvodov lastnih publikacij; 2107 zamenskih izvodov je bilo poslanih v tujino, 471 pa po Sloveniji, v dar smo razdelili 1373 izvodov (upoštevane tudi lastne izdaje preteklih let), prodali smo 139 izvodov – celotni podatki so prikazani v tabeli:

Biblioteka in publikacije

Zamena – tujina	2107
Zamena – Slovenija	471
Dar	1373
Prodaja	139
Recenzija	39
Lastni knjižni fond	204
Skupaj	4333

Izposoja

Število članov je leta 2023 naraslo za 87 in je ob koncu leta doseglo število 4227.

Izposoja je potekala na oba načina, klasični listkovni in avtomatizirani prek sistema COBISS. Članarine in zamudnin nismo zaračunavali.

Avtomatizirana izposoja je štela 1378 enot; klasično izposajo ocenujemo na ok. 2000 enot. Rokopisno in trezorsko gradivo si je v raziskovalne namene ogledalo osem uporabnikov.

Na področju medknjižnične izposoje smo zabeležili izposajo 323 monografij ter 49 dokumentov v elektronski obliki, skupaj 372 enot drugih knjižnic za naše uporabnike ter izposajo 97 monografij in 18 dokumentov v elektronski obliki, skupaj 115 enot našega gradiva za uporabnike drugih knjižnic. Storitve medbibliotečne izposoje nismo zaračunavali.

Za naše uporabnike smo opravili tudi 237 informacijskih poizvedb. Biblioteka je v svojih prostorih omogočala dostop do naslednjih baz podatkov: ScienceDirect, SpringerLink, SAGE Journals Online, Scopus, JSTOR in Academic Search Complete. Dostop do posameznih baz podatkov je bil omogočen s spletne strani Biblioteke (<http://www.sazu.si/biblioteka>), kjer je naveden tudi seznam drugih prosto dostopnih relevantnih spletnih virov.

Z Madžarske akademije znanosti si je raziskovalec Viktor Lörinz, ki sodeluje pri pripravi razstave ob 200-letnici njihove Akademije, na

kateri namerava poleg svoje zgodovine na kratko prikazati še zgodovino bližnjih akademij, predvsem skozi predmete ali reprodukcije, prišel ogledat predmete muzejske vrednosti, povezane z zgodovino SAZU in Akademije operozov kot njene predhodnice.

Digitalizacija

Slovenska biografija

Pri spletnem portalu *Slovenska biografija* sta potekala dopolnjevanje in redakcija pri vseh treh leksikonih.

Pri *Novem Slovenskem biografskem leksikonu* je bilo dodanih 71 novih gesel z biogrami in sorodstvenimi povezavami (večinoma pri črki D). Do konca leta je bilo na spletu objavljenih 1388 gesel (1363 oseb in 25 rodbin), od tega 355 zgolj spletno. V petih knjigah je bilo v desetih letih (2013–2023) objavljenih 1013 gesel.

Pri *Primorskem slovenskem biografskem leksikonu* je bilo na novo objavljenih 535 gesel, večinoma z biogrami in sorodstvenimi povezavami, skupno do konca leta kar 4165 gesel (4135 oseb in 30 rodbin).

Obenem je potekala tudi redakcija geolokacij krajev na zemljevidu (popravljenih več kot 200), redakcija datumov rojstva in smrti ter variantnih imen avtorjev gesel; dopolnjevala se je taksonomija poklicev in dodajale so se sorodstvene vezi, dodajalo se je fotografsko gradivo.

Dodali smo povezavo na seznam kratic in krajšav, ki se zdaj prikaže pod vsakim geslom in je uporabniku v pomoč. Prav tako smo obravnavali in odgovorili na komentarje uporabnikov.

Do konca leta 2023 je bilo v *Slovenski biografiji* objavljenih 10.480 gesel za 9100 oseb (za isto osebo gesla v več leksikonih) in 140 gesel za 135 rodbin, skupno 10.620 gesel; če bi k temu prišteli še podatke o osebah, ki nimajo svojega gesla, bi številka narasla na več kot 18.000.

Objave na portalu Open Journal System

Na tem portalu (https://ojs.sazu.si/fovia_bio_geo/issue/view/715) – ki je odprtokodni sistem in omogoča prost dostop do znanstvenoraziskovalnih objav, mdr. tudi enostaven izvoz metapodatkov po-

sameznih objavljenih prispevkov, uporabo identifikatorjev ORCID in DOI ter ustreznih licenc – smo že enajsto leto zapored objavili prispevke revije *Folia biologica et geologica* ter sedmo leto prispevke revije *Fagopyrum*; s tem smo omogočili neomejen dostop do vsebine teh revij in obenem delovali v skladu z načeli odprte znanosti.

Osrednji specializirani informacijski center za humanistiko, OSICH

Tudi v letu 2023 smo v katalogu COBISS.SI spremljali znanstveno dejavnost raziskovalcev na področju humanistike, preverjali ustreznost razvrstitve bibliografskih zapisov in redigirali njihove bibliografske zapise. V preteklem letu smo pregledali, potrdili in/ali ustrezno dopolnili 2.555 bibliografskih zapisov, v petletnem obdobju od 2019 do 2023 pa skupno 12.529. Zahtevnost redakcij posameznih bibliografskih zapisov je podobna kot v preteklem letu. Obseg svetovanja posameznim raziskovalcem pri vrednotenju raziskovalnih dosežkov in bibliotekarjem pri katalogizaciji se povečuje, kar nedvomno kaže na strokovno usposobljenost Biblioteke SAZU.

OSICH je tudi v letu 2023 poleg osnovnih del in nalog izvajal še verifikacijo znanstvenokritičnih izdaj vira; to je posebna naloga OSICH.

Tudi v preteklem letu smo redno sodelovali pri izboljšavah obstoječega sistema vrednotenja raziskovalnega dela.

Sodelovanje z Zvezo prijateljev mladine Slovenije

Ohranili smo tudi sodelovanje s Komisijo za delo zgodovinskih krožkov pri ZPMS, ki vsako leto izda publikacijo *Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov* s prispevki področnih strokovnjakov. Biblioteka SAZU je v katalog vpisala tudi rednega za 2023 »Kultura je izraz najboljšega v družbi: kulturna ustvarjalnost v mojem kraju« in s tem simbolno podprla dejavnost ZPMS.

Bibliografije

Na področju urejanja bibliografij v sistemu COBISS smo za člane Slovenske akademije znanosti in umetnosti in raziskovalce Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU kreirali 2723 bibliografskih zapisov. Za urejanje bibliografij je pomembno sodelovanje pri Osrednjem specializiranem informacijskem centru za humanistiko (OSI-CH), saj smo vedno seznanjeni z novostmi in aktualno problematiko, obenem pa aktivno sodelujemo s strokovnimi rešitvami glede vrednotenja znanstvenoraziskovalnega dela.

Muzejska zbirka

Z Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje (ALUO) smo pregledali dokumentacijo slik, ki so v zbirko SAZU prišle iz Federalnega zbirnega centra (FZC) prek ALUO, in ugotovili, da je v našo zbirko vključenih 33 del, ki si jih je SAZU leta 1953 izposodila od ALUO. Družini Attems smo vrnili pet umetniških del, ki so bila po 2. svetovni vojni nacionalizirana in prenesena v fond FZC, tri med njimi so bila izposojena od ALUO.

Na ALUO smo dali v restavriranje eno sliko (MSAZU 152); restavriranje poteka v okviru študijskega programa in je brezplačno.

Zbirka MSAZU je bogatejša za deset umetniških del; vsa so bila v tem letu fotografirana, dokumentirana in inventarizirana (MSAZU 269–MSAZU 278).

6 del iz Škerkove zapuščine si je izposodila Narodna galerija za dopopolnitev stalne zbirke (ŠH 26, ŠH 2191–2195).

Arhivu RS smo za čas od 24. 4.–1. 9. 2023 izposodili pomanjšano repliko Hallersteinove krogle (MSAZU 273) za razstavo o Ferdinandu Avguštinu Hallersteinu.

Leta 2023 smo pridobili tudi manjša prostora, primerna za depojsko shranjevanje gradiva, in sicer v nekdanji strojnici dvigala na Novem trgu 5 ter nekdanji skladiščni prostor bivšega bifeja, ki je nasproti bivše strojnice.

Arhiv, zapuščine

Iz Škerkove hiše v Trnovci smo prenesli 1884 predmetov, predvsem grafik Zore Koren Škerk; iz iste zapuščine smo od Narodne galerije prevzeli še 148 del, ki so bila tam v konservatorskem postopku; vse smo fotografirali, dokumentirali in inventarizirali (ŠH 212–ŠH 2195).

Od 6. do 11. 9. smo v Prešernovi dvorani pripravili razstavo ob 90. obletnici rojstva akad. Lojzeta Vodovnika. Večino razstavljenega gradiva hrani Biblioteka SAZU v zapuščini Lojzeta Vodovnika (R 151). Razstava bo ponovno postavljena maja 2024, in sicer v Tehniškem muzeju v Bistri.

Zaradi prenosa Jagrove zapuščine v Finžgarjevo hišo, kjer bo urejena Jagrova spominska soba, predvidoma v letu 2024, je v letu 2023 potekala intenzivna redakcija popisa in urejanje fotodokumentacije z namenom, da se uporabniku omogoči kar najboljši digitalni vpogled v zbirko, ki se bo v prihodnosti nahajala na lokaciji zunaj Biblioteke.

V sklopu urejanja zapuščine Franceta Steleta smo v obdobju 2019–2022 v dogovoru z ZRC SAZU združili prej lokacijsko ločena dela Steletove korespondence, že urejenega in drugega, še neurejenega; sledilo je urejanje celote, popis in digitalizacija pod okriljem Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU. Gradivo je bilo nato v celoti predano Biblioteki, kjer smo v letu 2023 nadaljevali z urejanjem in redakcijo popisov.

Knjigoveznica

V knjigoveznici ni bilo bistvenih sprememb, ob rednih popravilih in vzdrževanju pripomočkov (popravilo noža), smo ponovno opravili številne nove vezave in prevezave, popravila poškodovanih listov, hrbtov ipd., še posebej slovenike ali starejšega gradiva; prav tako je knjigovezka izdelala ne le mape, v katerih shranjujemo občutljivo gradivo, temveč gre posebej izpostaviti ustrezne škatle, s čimer si pomagamo, da zaščitimo gradivo in vsaj delno premostimo obdobje, ko ni sredstev za izdelavo tipiziranih restavratorskih škatel.

Bibliografija osebja biblioteke SAZU

MARJANA BENČINA

BIBLIOGRAFIJA Franceta Balantiča. Ljubljana : Založba ZRC, 2023 (Biblioteka / Slovenska akademija znanosti in umetnosti ; 19) (sestavile Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina ; uredila Marjan Dolgan in Matija Ogrin): LVII, 704.

»*Bibliografija Zorka Simčiča*«, Simčičev zbornik : ob stoletnici rojstva. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023 (Razprave / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za umetnosti = Dissertationes / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis V: Artes ; 1) (uredil Jožef Muhovič): 135-172.

BARBARA BIZILJ

»*Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti*«, Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti 73 (2022): 366-369.

Biblioteka SAZU : prek zamene do celovite distribucije lastne izdajateljske dejavnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti : prispevek na posvetovanju sekcij ZBDS »Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi«, tematski sklop »Knjižnice in digitalna preobrazba družbe«, IZUM, Maribor, 22. sep. 2023 (Barbara Bizilj, Mateja Švajncer, Petra Vide Ogrin)

SIMONA FRANKL

BIBLIOGRAFIJA Franceta Balantiča. Ljubljana : Založba ZRC, 2023 (Biblioteka / Slovenska akademija znanosti in umetnosti ; 19) (sestavile Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina ; uredila Marjan Dolgan in Matija Ogrin): LVII, 704.

MOJCA MLINAR STRGAR

BIBLIOGRAFIJA Franceta Balantiča. Ljubljana : Založba ZRC, 2023 (Biblioteka / Slovenska akademija znanosti in umetnosti ; 19) (sestavile Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina ; uredila Marjan Dolgan in Matija Ogrin): LVII, 704.

Slovenska biografija [Elektronski vir]. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti : Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013- (Ročna redakcija zapisa TEI 2013-)

MOJCA URAN

BIBLIOGRAFIJA Franceta Balantiča. Ljubljana : Založba ZRC, 2023 (Biblioteka / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ISSN 1408-5941 ; 19) (sestavile Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina ; uredila Marjan Dolgan in Matija Ogrin): LVII, 704.

MATEJA ŠVAJNCER

BIBLIOGRAFIJA Franceta Balantiča. Ljubljana : Založba ZRC, 2023 (Biblioteka / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ISSN 1408-5941 ; 19) (sestavile Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina ; uredila Marjan Dolgan in Matija Ogrin): LVII, 704.

Biblioteka SAZU : prek zamene do celovite distribucije lastne izdajateljske dejavnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti : prispevek na posvetovanju sekcij ZBDS »Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi«, tematski sklop »Knjižnice in digitalna preobrazba družbe«, IZUM, Maribor, 22. sep. 2023 (Barbara Bizilj, Mateja Švajncer, Petra Vide Ogrin)

PETRA VIDE OGRIN

Biblioteka SAZU : prek zamene do celovite distribucije lastne izdajateljske dejavnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti: prispevek na posvetovanju sekcij ZBDS »Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi«, tematski sklop »Knjižnice in digitalna preobrazba družbe«, IZUM, Maribor, 22. sep. 2023 (Barbara Bizilj, Mateja Švajncer, Petra Vide Ogrin)

Biblioteka SAZU, Slovenska biografija in občanska znanost, Slovenska akademija znanosti in umetnosti [Elektronski vir], način dostopa (URL): <https://www.sazu.si/events/6576f463d2df92b82b3bc3a5>

Slovenska biografija [Elektronski vir]. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti : Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013- (Urednica zbirke podatkov 2013-)

»Biblioteka SAZU«, Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti 73 (2022): 359-366.

Biblioteka. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1952-

(Glavna urednica zbirke 2013-)

Osebj

V Biblioteki je bilo v tem letu zaposlenih osemnajst oseb, od tega dve osebi s skrajšanim delovnim časom. Glede delovnih nalog posameznih zaposlenih lahko načeloma povzamemo naslednje, pri čemer velja, da večina zaposlenih opravlja dela na več področjih, odvisno od trenutnih potreb:

- oddelek za inventarizacijo: dve osebi;
- oddelek za katalogizacijo in klasifikacijo: pet oseb;
- oddelek za izposajo: dve osebi;
- področje zamene: dve osebi;
- področje digitalizacije, specialne redakcije podatkov: dve osebi;
- področje zapuščin, arhiva, muzejske zbirke: dve osebi;
- področje verifikacije bibliografskih zapisov in bibliografij članov SAZU: dve osebi;
- ekspedit: dve osebi;
- knjigoveznica: ena oseba;
- administracija, nabava gradiva: ena oseba.

Na področju kontinuiranega usposabljanja se je v tem letu 13 zaposlenih udeležilo devet različnih tečajev, ki so večinoma potekali na daljavo; devet zaposlenih se je udeležilo tudi različnih posvetovanj in delavnic.

Aktivno smo sodelovali tudi na posvetovanju sekcij ZBDS »Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi« s prispevkom o lastnem razvoju zamenske aplikacije.

Delovali smo tudi v strokovnih telesih, in sicer Mateja Švajncer kot predstavnica v *Svetu članic COBISS*, Simona Frankl in Marjana Benčina v *Osrednjem specializiranem informacijskem centru za humanistiko (OSICH)*, Marjana Benčina tudi v *Izvršnem odboru Društva*

bibliotekarjev Ljubljana ter Mira Sedmak v *Izvršnem odboru Sekcije za specialne knjižnice ZBDS*.

PETRA VIDE OGRIN, *vodja Biblioteke SAZU*

Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Publikacije SAZU

Akademik Fran Ramovš. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 367 str. (Razprave / Razred za filološke in literarne vede, 29)

Fagopyrum. El. časopis. Letn. 40, št. 1-2. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023

Način dostopa (URL): <https://ojs.zrc-sazu.si/fagopyrum/>
ISSN 2712-2859

Folia biologica et geologica. El. časopis. Letn. 64, št. 1-2. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023

Način dostopa (URL): https://ojs.zrc-sazu.si/fovia_bio_geo
ISSN 2335-2914

Fran Saleški Finžgar (1871-1962) : ob pretekli 150-letnici rojstva in pretekli 60-letnici smrti duhovnika, pisatelja, dramatika, urednika in organizatorja : program simpozija in povzetki referatov : Žirovnica, Ljubljana, 7.- 8. november 2023. - Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 42 str.

KREFT, Ivan: Ajda. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti ; Maribor: Fagopyrum - slovensko društvo za promocijo ajde, 2023. 104 str. (Dela / Razred za naravoslovne vede, 44)

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Knj. 73/2022. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 420 str.

LUKANČIČ, Neža: Lontovž : od deželne hiše do sedeža SAZU. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 239 str.

Nastopna predavanja novih izrednih članic in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, izvoljenih v letih 2019 in 2021. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 237 str.

Od Alkuina do von Wolkensteina, Melvilla in Steinbecka : znanstvene razprave ob stoletnici rojstva akademika Janeza Stanonika (1922–2014). Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 127 str. (Razprave / Razred za filološke in literarne vede, 28)

Pleteršnikovi dnevi: ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika: program simpozija in povzetki referatov: Pišece, Ljubljana, Cankova, 12.-14. september 2023. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 51 str.

Simčičev zbornik: ob stoletnici rojstva. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 176 str. (Razprave / Razred za umetnosti, 1)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti = Slovenian Academy of Sciences and Arts. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023. 23 str.

Publikacije SAZU v sozaložništvu z ZRC SAZU

Acta carsologica = Krasoslovni zbornik. Letn. 52, št. 1-2/3. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Postojna: ZRC SAZU, Inštitut za raziskovanje krasa, 2023.
Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/carsologica/about>
ISSN 0583-6050

Acta geographica Slovenica = Geografski zbornik. Letn. 63, št. 1-3. Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU: Založba ZRC: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023
Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/ags/issue/archive>
ISSN 1581-6613

Arheološki vestnik = Acta archaeologica. Letn. 74. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2023

Dostopno tudi na: http://av.zrc-sazu.si/Si/AV_seznam.html

ISSN 0570-8966

Bibliografija Franceta Balantiča. Ljubljana: Založba ZRC, 2023.

LVII, 704 str. (Biblioteka = Bibliotheca, 19)

HORVAT, Jana: Ptujška Panorama : legijski tabor in antično mesto.

1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, 2023. 72 str. (Umetnine v žepu, 25)

JARC, Miran: Zbrano delo. Knj. 7: Odmevi rdeče zemlje ; Razni

članki ; Dodatki. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC

SAZU, 2023. 659 str. (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, 290)

RAKOVEC, Andreja: Cerkev svetega Jožefa v Soči. 1. izd., 1. natis.

Ljubljana: Založba ZRC, 2023. 119 str. (Umetnine v žepu, 26)

SAPAČ, Igor: Grad Cmurek. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba

ZRC, 2023. 133 str. (Umetnine v žepu, 27)

SNOJ, Marko: Imena slovenskih psov. 1. izd., 1. natis. Ljubljana:

Založba ZRC, 2023. 371 str. (Zbirka Slovarji)

Traditiones: zbornik Inštituta za slovensko narodopisje in

Glasbenonarodopisnega inštituta. Letn. 52, št. 1-3. Ljubljana:

Založba ZRC: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2023

Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/traditiones>

ISSN 0352-0447

Publikacije SAZU v sozaložništvu z drugimi založbami

GLAVIČ, Peter: Trajnostna, konkurenčna, ustvarjalna in uspešna

Slovenija 2030?. Ljubljana: Inženirska akademija Slovenije, 2023.

380 str.

KOROŠEC, Viktor: Hethitica : prispevek k razvoju hetitskega prava.

1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV založba, 2023. 129 str. (Zbirka

Pravna obzorja. Mali format, 6)

PLUT, Dušan: Ekosistemska družbena ureditev. Zv. 2, Slovenija in

Evropa. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2023. 924 str. (Historia : znanstvena zbirka Oddelka za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, 44) (GeograFF, 28)

Sodniško pravo. 1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2023. 417 str. (Zbirka Pravna obzorja, 60)

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike = History reviews-science and technology. Zv. 17. Ljubljana: Slovenska matica, 2023

Dodatek za leto 2022

Brez križa in imena : slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej : antologija. Ljubljana: Slovenska matica, 2022. 541 str. (Poezija konteksta, 7)

PLUT, Dušan: Ekosistemska družbena ureditev. Zv. 1, Podstati in gradniki ekosistemske družbene ureditve. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2022. 859 str. (Zbirka Historia : znanstvena zbirka Oddelka za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, 43) (Zbirka GeograFF, 27)

ŠMID, Katarina: Rimska nekropola Šempeter v Savinjski dolini. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, 2022. 100 str. (Umetnine v žepu, 24)

Pripravila BARBARA BIZILJ

V
SUMMARY

REPORT ON THE WORK OF SASA

The Slovenian Academy of Sciences and Arts in the Year 2023

Presidential Report on the Work of SASA in the Year 2023

The events that marked the SASA in 2023 were the election of a new presidency and new Academy members, and SASA's 85th anniversary. The Academy activities were many and varied as follows in this report.

New Academy Presidency was elected on 11 May 2023, and started their new mandate on 1 June. Acad. Peter Štih won his second term as SASA President; Acad. Franc Forstnerič won his second Secretary General mandate. Acad. Tatjana Avšič-Županc was elected new SASA Vice-President for the natural, technical and medical sciences, with Acad. Marko Snoj as Vice-President for the humanities, social sciences and arts. In accordance with Article 22 of the Law on the Slovenian Academy of Sciences and Arts, Acad. Marija Stanonik, Associate Members Nina Šenk Kosem and Janez Kranjc were elected Members of the SASA Presidency.

On 1 June 2023, the SASA Assembly elected new SASA members. The following Associate Members were promoted to Full SASA Members: Section I – Acad. Janez Höfler, Section II - Acad. Marko Jesenšek, Section III - Acad. Željko Knez and Acad. Peter Križan, Section IV - Acad. Gregor Anderluh and Acad. Franci Gabrovšek, Section V - Acad. Milan Dekleva and Acad. Jožef Muhovič and Section VI - Acad. Marko Noč. The SASA Assembly elected 13 new Associate Members: In Section I - Jana Horvat and Darja Zaviršek, in Section II Marko Juvan and Tomaž Toporišič, in Section III Janez Plavec and Tomaž Prosen, in Section IV - Mihael Benčič, Špela

Goričan and Miha Humar, and in Section V Evald Flisar, Herman Gvardjančič, Fedja Košir and Brane Senegačnik. The SASA also welcomed ten new Corresponding Members from abroad, namely Michael Talbot, Robert Pfaller, Frieder Dünkler and Jürgen Kohler in Section I, Gerhard Neweklowsky in Section II, Peter Jenni and Nobel Award Winners Carlo Rubia and Anton Zeilinger in Section III, Elena Paoletti in Section IV and Michael Biggins in Section V. The newly-elected members were formally inaugurated at the festive Academy session on 29 June 2023.

At the election on 1 June 2023, the SASA elected 32 members in total, with their detailed CVs available at the Academy website. 9 Associate Members were therefore promoted to Full Members, with the Academy welcoming 23 new members. This number is among the highest, if not the highest increase in the history of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. This is mainly due to the fact that, since the last election in 2021, the Academy bade its final farewell to a significant number of its members. At the end of 2023, the SASA thus counted 180 members in total. Of this number, 96 Full and Associate Members come from Slovenia, and 84 are foreign Corresponding Members. Divided by section, the statistics are: Section I - 37 members, of which 17 Full and Associate, Section II - 29 members, with 16 Full or Associate, Section III - 36 members, of those 22 Full or Associate, Section IV - 26 members, with 14 Full or Associate, Section V - 32 members, of which 19 Full or Associate, Section VI - 20 members, of those 13 Full or Associate. The number of women in the Academy is worth mentioning. At the end of 2023 the SASA counted 22 women members, namely 13 Full and 13 Associate. Statistically speaking, the SASA had 12, 2% of women members in total, with 13, 5% of Full and Associate Members being female. The SASA lags behind comparable academies in the number of women members; however the number has been steadily increasing in the last couple of years. The next election, together with all consecutive ones, is a good opportunity for further improvement.

In spring, during the preparation and organisation of complicated election proceedings, the Academy was arranging the commemo-

ration of the 85th anniversary of its founding, which took place on 9 November 2023. The festive session was organised at the Cukrarna Gallery. At the session, we reminisced about the founding session of the Academy of Sciences and Arts in Ljubljana (as the SASA was called on its establishment) on 12 November 1938. This date has since been adopted as the day our Academy was founded (even though it had formally been established a bit earlier, namely on 31 August 1938, with the legislative decree of the Yugoslav government in Belgrade), and has been celebrated since 2022 as The Slovenian Academy of Sciences and Arts Day. The inspiring keynote lecture by Nobel Laureate, Jean-Marie Lehn, SASA's French Corresponding Member, entitled *Step by Step towards Life – With Chemistry (Korak za korakom proti življenju - s kemijo)* was the highlight of the evening, which concluded with the awarding of special honours for cooperation with the SASA to the National Gallery, KRKA Ltd., the Municipality of the City of Ljubljana, and historian, Dr. Željko Oset. The special jubilee was accompanied by two book publications, gifted to all guests of the festive session. The first publication is a comprehensive information leaflet about the Slovenian Academy of Sciences and Arts in Slovenian and English, by Acad. Milček Komelj. The second is the monograph *Lontovž: Od deželne hiše do sedeža SAZU (From Provincial Diet to Academy Palace)* by Neža Lukančič, summarises the colourful history of the palace, stretching over half of a millennium. The palace, now home to the Slovenian Academy of Sciences and Arts in the past also served as the Carniolan State Diet Palace. After *Zgodovina Slovenske akademije znanosti in umetnosti (History of the Slovenian Academy of Sciences and Arts)* by Željko Oset, a two-volume publication, issued on SASA's 75th anniversary, Dr. Lukančič's publication rounds off the presentation of SASA's past.

Organizing symposia, specialist meetings, conferences and lectures is one of the core activities the Academy offers to the general public. Academy sections and expert bodies are the first and foremost responsible for the organisation of said events. They often engage the help of external experts, which increases their competence. This is particularly evident in the efforts of the Council for Development, also very active in 2023, addressing topics of importance to the so-

cial development of the general Slovenian public. The activities of the Councils for Environmental Protection and Energetics are likewise important. The work of the Commission for Slovenian Language in Public Use and the Academy Human Rights Commission deserves mentioning as well. The Council for Antarctic and Arctic Research, established in 2022 has continued with endeavours for the establishment of a national centre for Antarctic and Arctic research and the participation of Slovenian scientists in scientific research expeditions of the Antarctic. Neither can be achieved without active support from the state and its competent ministries, who have so far, unfortunately, been less than helpful. I am also sad to declare that the Council for Slovenian Spatial Culture and Identity and the Ethnic Minorities Council have only been on the list of SASA special bodies, but their activities died down entirely. The nomination of new members to both councils in 2024 may be an opportunity to amend the situation.

With organisation of symposia, meetings, conferences and lectures, the Academy generally fulfills the tasks, stipulated in the Law on the Slovenian Academy of Sciences and Arts, thus addressing issues of importance to Slovenian sciences and culture and relevant for forwarding social development. In the spirit of this, the Academy had regularly forwarded the conference conclusions and recommendations to the Cabinet of the Prime Minister of the Republic of Slovenia, various ministries and other key national institutions. In this way, the Academy has continued to fulfill one of the key 21st century academies missions, namely providing science-based advice to political and other decision-makers.

As many as 36 symposia, meetings, lectures, conferences, press conferences and similar events which the Academy (co)/organised, took place in 2023. Statistically speaking, that translates to roughly three a month: bearing in mind that the academic year is shorter than the calendar year, resulting in public events at the Academy (or co-organised by it) with the frequency of at least one per week. The events started on 3 January, when the SASA coorganised a conference on Judicial law together with the Faculty of Law of the University of

Ljubljana and concluded on 20 December 2023, with the lecture of Acad. Peter Štih on the Habsburg dynasty and Slovenian history in the late Middle Ages, as part of the festive new-year lectures of SASA Section I, on the occasion of the 750th anniversary of the coronation of Rudolph I of Habsburg as Holy-Roman Emperor and German king. Information about all these events is available at the Academy website, and will also be recorded in the annual reports of SASA Sections and working bodies in the SASA Yearbook. I will therefore, only randomly enumerate some of them in this report.

Several symposia were organised on the occasion of important anniversaries. These occasions are a good opportunity to reflect critically on the persons or events from our national past. On one of these occasions, we reminisced about the 1400th anniversary of the beginning of the reign of King Samo (Alma Mater Europea with the SASA), 300th birthday of the Protestant author and translator Števan Küzmič from Prekmurje (Section II in cooperation with the Šiftar Foundation and the Slovenian Evangelical Church), as well as the 100th birthday of historian and Academician Janko Pleterški (Section I together with the Department of History of the Faculty of Arts of the University of Ljubljana and Institute for Ethnic Studies), the 100th death anniversaries of writers Ivan Tavčar and Josip Stritar (Section II) and lexicographer Maks Pleteršnik (Section II with several institutions) inspired two symposiums, the second mostly focused predominantly on lexicography rather than on Pleteršnik. What would have been the 90th birthday of Acad. Lojze Vodovnik, pioneer of functional electrical stimulation (FES) and biocybernetics, was commemorated by three separate events (Section III with the Faculty of Electrical Engineering of the University of Ljubljana): a symposium about his scientific legacy, an exhibition at the SASA Prešeren Hall and the unveiling of Vodovnik's bust, created by Associate SASA Member Mirko Bratuša, in the park in front of the Faculty of Electrical Engineering. Allow me to add that, also in 2023, a bust of Acad. Lidija Andolšek Jeras (sculpted by Denis Dražetić) was unveiled in the park in front of the Faculty of Medicine and the Division of Gynaecology and Obstetrics of the Ljubljana University Medical Centre. On this oc-

casion, Acad. Alenka Šelih appeared as keynote speaker. We also remembered the 150th birthday of the first Rector of the University of Ljubljana, mathematician and Academician Josip Plemelj. The SASA honoured one of its founding members with a lecture by Dr Boštjan Kuzman on Plemelj's life and his scientific and professional endeavours. The Academy also sponsored a conference of Slovenian mathematicians, organised in his native Bled on this important anniversary.

Among other symposia, organised by the SASA, allow me to mention the symposium about Fran Saleški Finžgar (Section II), the art-history colloquium entitled *Periferija ali regionalni centri?* (*Periphery or Regional Centres*) dedicated to art in the area from Central Europe to the Adriatic in 1400-1700 AD (Subsection of Historical Sciences of Section I), and the following gatherings: a symposium on habilitation criteria (Section III; with the recommendations forwarded to the Slovenian Rectors' Conference and the National Coordination of Independent Research Institutes (KOsRIS), the challenges of citizen science (Council for Development), learning about artificial intelligence in schools (Council for Development), on modern challenges of education and the future of the national system of education (Subsection for Social sciences of Section I), on children as victims of criminal offences (the SASA Human Rights Commission and Subsection for Social Sciences of Section I), on microplastics (Council for Environmental Protection, Faculty of Chemistry and Chemical Technology of the University of Ljubljana and Morigenos - The Slovenian Marine Mammal Society), on neurology (Section IV, the Faculty of Medicine of the University of Ljubljana, The Slovenian Physiological Society), as well as the traditional, 13th gathering *Gozd in les* (*Forest and Wood*), devoted to forest preservation for the future (Section IV with the Faculty of Biotechnology of the University of Ljubljana).

In 2023, the Academy hosted the fifth *Prebujanje plemenitosti in modrosti* (*Envoking Nobility and Wisdom*) meeting, from the already traditional series of annual meetings with secondary school students from Slovenia and students from Slovenian secondary schools from

Austria and Italy, organised jointly with the Slovenian Science Foundation (SZF). As usual, the meeting took place on European Science Day for Youth (14 March). Section VI hosted the 2023 event, and presented the challenges of medicine in front of the fully occupied SASA hall. The Academy also supports young Slovenian intellectuals studying or working abroad, connected through their participation in the VTIS Association, successfully maintaining contacts between the members and Slovenia. As usual, the SASA provided a venue (The Prešeren Hall) for their traditional St. Stephen's Day general assembly and the *Vtis leta Award* ceremony. Academician Branko Stanovnik welcomed the members on behalf of the Slovenian Academy of Sciences and Arts and presented the life and work of chemist and Nobel Award Laureate Friderik Pregelj.

Acad. Stanovnik also oversaw the organisation of the 12th Danube Academies Conference, which the SASA hosted again after seven years. The conference was a collaborative project with the European Academy of Sciences and Arts, with participants and lecturers from seven countries. Among the participants were: the President of the European Academy of Sciences and Arts, Prof. Klaus Mainzer, President of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Acad. Zoran Knežević and President of the Montenegrin Academy of Sciences and Arts, Acad. Dragan K. Vukčević. On the second day of the event, dedicated to the management, preservation and safeguarding of water sources, the participants visited the Postojna Karst Research Institute. With Acad. Franci Gabrovšek as host, they were familiarized with some of the Institute's ongoing projects during a visit to the Postojna Cave.

As part of international activities, SASA welcomed representatives of the German Academy for Language and Poetry, which organised their 2023 conference in Ljubljana, accompanied with several events, the central of which was the round table *Glasovi v jeziku: literatura-jezik-identiteta-nacija* (*Voices in Language: literature-language-identity-nation*). It took place in the completely occupied grand reading room of the National and University Library, jointly organised by both academies. Together with both presidents, Acad. Peter Štih and

Prof. Ernst Osterkamp, members of both academies: Daniela Strigl, Prof. Andreas Gardt, SASA Associate Member Tomo Virk and Acad. Milan Dekleva also participated.

In 2023, the Academy was very active in the international arena, maintaining and strengthening our bilateral and multilateral contacts. The SASA signed bilateral agreements on mutual cooperation with 45 academies. In this framework, 12 scientists from abroad visited Slovenia (and stayed 89 days in total), while foreign institutions hosted nine Slovenian scientists (for a total of 64 days). SASA President, on the occasion of the 70th anniversary of the Slovak Academy in Bratislava, Acad. Peter Štih signed a new agreement of bilateral cooperation and protocol for the period 2024-25 with the Slovak Academy of Sciences president, Prof. Pavol Šajgalik. A protocol on cooperation on bilateral projects was also signed with the Czech Academy of Sciences. The final completion of renovation works of the Finžgar Villa planned for the autumn of 2024, with lodgings for visiting artists and scientists will further help bilateral and multilateral exchanges. Presently, all construction, installation and carpentry works are finished; the façade and roof were also renovated. The villa only requires furnishings and garden landscaping, for which funding has been secured.

As part of international activities, President Acad. Peter Štih visited the Kosovo Academy of Sciences and Arts in June 2023, together with SASA Associate Member Tomo Virk, who addressed the Kosovan audience with a lecture on modern Slovenian literature and its role in society. The SASA has continued the proverbially excellent cooperation with the Austrian Academy of Sciences, with which we are preparing a comprehensive monograph on Slovenian-Austrian (German) relations through history.

Last but not least, the SASA is cooperating multilaterally with fellow member academies in several inter-academy associations. We are closely collaborating with ALLEA – All European Academies and the European Academies Science Advisory Council – EASAC), which has resided at the headquarters of the Secretariat of the Austrian Academy of Sciences since 2023. Acad. Franci Gabrovšek is SASA

EASAC representative. The Academy is also active in other international (inter-academy) associations, such as IAP – Inter Academy Partnership, UAI – Union Académique Internationale, UEAA – Union of European Academies for Science Applied to Agriculture, Food and Nature, ANSO – Alliance of International Science Organisation, Beijing, as well as ISCAR – International Scientific Committee on Research in the Alps, in which SASA appears as one of eight founding members. The Committee is currently chaired by SASA representative, Dr. Janez Nared, while Prof. Irma Potočnik Slavič, another SASA representative in ISCAR, has undertaken the coordination of *Forum Alpinum*, the 2024 annual conference of which is to take place in Kranjska Gora, Slovenia.

The SASA also actively participates in the International Human Rights Network (IHRN) and regularly participates at conferences within the framework of the Berlin Process Western Balkans Joint Science Conferences, to which presidents, rectors and university representatives of regional national academies are invited. The 7th conference took place in Tirana in September 2023, and focused on the transformation and strategic development of higher education, furthering mobility and creating networks in the region and its integration into the European research sphere (Horizon Europe). The SASA was represented by President Acad. Štih.

Among SASA events, intended for the general public in 2023, lectures, 12 in total, took a prominent role. Acad. Janko Kos opened the series in January with his lecture on the political and philosophical opinions of Jože Pučnik (on the latter's 20th anniversary of passing). Together with the Embassy of the Republic of Poland, we prepared a lecture by Dr. Andrej Benedejčič. An experienced career diplomat and an excellent specialist in Russian and Eastern-European history, Dr. Benedejčič presented the January Uprising (on its 160th anniversary) in the context of Slovenian and Polish relations. I also wish to mention lectures by Prof. Danilo Fliser and Acad. Matija Peterlin, two Slovenian scientists from the field of medicine, mostly professionally active abroad, and the lecture of Acad. Ivan Bratko on the opportunities and dilemmas of artificial intelligence. The series

included inaugural lectures of new SASA Associate Members: Marko Juvan, Tomaž Prosen, Tomaž Toporišič, Jana Horvat, and new Corresponding Member, Masayoshi Nakashima.

In 2023, the SASA issued, published and co-financed 21 books, monographs, compendia and periodicals. The number is slightly smaller than the previous year, since the budget the Commission for Printing and Publications was working with, was more modest than the year before. Together with the SASA 2022 Yearbook, allow me to mention the Compendium of inaugural Lectures 2019-21, Volumes 28 and 29 of SASA Section II dissertations *Razprave (Treatises)* featuring summarised lectures from the symposium about Acad. Fran Ramovš (Ed. Acad. Marko Jesenšek) and Acad. Janez Stanonik (Ed. Assoc. Member Igor Maver), Volume I of Section V *Dissertationes (Dissertations)*, summarising the contents of the congress on 100th birthday of Acad. Zorko Simčič (Ed. Acad. Jožef Muhovič), as well as Volume 43 from the Section IV series *Dela IV. (Works)* about buckwheat, penned by Acad. Ivan Kreft. Other 2023 Academy publications include a booklet with summarised lectures from the annual meeting with secondary school students, and the earlier-mentioned bilingual informative SASA booklet, and a book on the history of the SASA palace – *Lontovž (The Diet Palace)*. As is the norm, the SASA financially supported periodical publications of Section IV (*Acta carsologica, Fagopyrum, Folia biologica et geologica*) and some publications, published by SRC SASA (*Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev (Selected Works of Slovenian Poets and Writers)*, *Acta geografica Slovenica*, *Arheološki vestnik (Archaeology Bulletin)*, *Umetnine v žepu (Masterpieces in Your Pocket)* and books and compendia SASA members have published with other publishing houses (Slovene Association, Lexpera, Založba ZRC).

Related to printing and (co)publishing activities were the SASA book presentations, written, presented by or dedicated to members of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. Among these, I would like to draw attention to the presentation of the outstanding monograph by Acad. Andrej Jemec - *Slike 1956–2020 (Paintings 1956-2020)* published with the Slovene Association, the equally im-

pressive compendium *Nepozabljena klasična gimnazija v Mariboru* (*The Unforgotten Maribor Lyceum*), whose alumni and alumnae include a number of SASA members, including the co-editor of the said publication, Acad. Alenka Šelih, and, lastly, a presentation of the monograph *Brez križa in imena: Slovensko pesništvo na drugi strani med drugo svetovno vojno in po njej* (*Without a Cross and Name: Slovenian Poetry on the Other Side during World War II and After*) by Acad. Marija Stanonik.

I would also like to mention a string of Slovenian and international guests the SASA has welcomed in 2023. The list begins with the Slovenian Minister of Culture, Dr Asta Vrečko, Minister of Education, Prof Darjo Felda, Prof Mitja Lainščak, Director of the Slovenian Research and Innovation Agency (ARRS), with whom President Štih signed an umbrella agreement on the cooperation of SASA and ARRS, as well as his successor, Dr Špela Stres, who took over the management of the expanded institution (ARIS), which now also covers scientific research activities. The list continues with the Polish Ambassador, Kryzstof Olendzki, the Austrian Ambassador Elizabeth Ellison-Kramer, Polona Mal-Bitenc, Minister Counsellor at the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, as well as numerous esteemed foreign professors and researchers (not to mention others), including SASA Corresponding Members: the Nobel Laureate, Prof. Jean-Marie Lehn, Professors: Ernst Bruckmüller, Patrick Geary, Walter Pohl, Walter Koroshetz, Claude Sammut, Roberto Merletti, Thomas Mortimer and Frieder Dunkel. We were also gladdened by the visit of Mr Božo Biškupić, the former Minister of Culture of the Republic of Croatia, who gifted the SASA a print portfolio honouring the late SASA Corresponding Member, Tonko Maroević, who passed on in 2020.

News of awards, honours, medals and other successes of SASA members are always a reason for rejoicing. In this context, I would first like to mention Acad. Stanko Kristl, who, in the 101st year of his life became Honorary Citizen of Ljubljana, a city which he has impacted considerably with his architectural creations. Acad. Marko Snoj was awarded the Zois Award for his exceptional achievements

in Slovenian language; Assoc. Member Herman Gvardjančič was awarded the Prešeren Lifetime Achievement Award for his painting. Acad. Drago Jančar was awarded the Latisana per il Nord-Est award and the Macedonian international Award Pro-za Balkan for his novel *In ljubezen tudi* (*And Love Itself*). Acad. Janko Kos was awarded the 2023 Trubar Award by the National and University Library for his important contribution to the preservation of national literary and cultural heritage, and Acad. Slavko Splichal won the international Media and Democracy Karol Jakubowicz Prize for his book *Datafication of Public Opinion and the Public Sphere: How Extraction Replaced Expression of Opinion*. Acad. Jože Krašovec was honoured by the American Catholic Media Association (CMA) for his book *God's Righteousness and Justice in the Old Testament*, and Springer Publishing celebrated Acad. Igor Emri's 70th birthday by publishing *Advances in Mechanic of Time-Dependent Materials*. Acad. Peter Križan received an ERC Proof of Concept Grant, and Assoc. Member Tomaž Prosen became the first Slovenian to receive a second ERC Advanced Grant for established researchers, while Acad. Marijan Pavčnik and Assoc. Member Boris A. Novak were nominated Emeritus Professors of the University of Ljubljana. Let me add that Mojca Kumerdej won the 2023 Cankar Award, co-founded by the SASA, for her collection of short stories *Gluha soba* (*The Deaf Room*). Warm congratulations to all.

Sadly, this annual report would be incomplete without my mention of four Full Members to whom the Academy bade final farewell in 2023: Acad. Andrej Kranjc (SASA Secretary General 2008–2014, Vice-President 2014–2017), Acad. Boris Sket, Acad. Drago Tršar and Acad. Uroš Skalerič (SASA Secretary General 2014–2020). The Academy also lost two Corresponding Members: Alexander-Karl Müller and Nobel Laureate Harald zur Hausen.

In the end, I can justifiedly establish that the Academy concluded another successful year. This is also confirmed by compliments about our work I have heard from a number of sources. As always, we have acted in the spirit of our ancestors', the Operosi motto *nobis atque aliis*, namely working in sciences and arts for the benefit of all Slovenians and Slovenian citizens, and the rest of the world. Our

industry, briefly summarised in the above lines, had hopefully made us worthy successors of the dilligent Operosi. Throughout, we were guided by the thought that, in addition to promotion of sciences and arts, the SASA's core mission remains to use our reputation and social status, for the unification of the Slovenian public and Slovenians collectively. We could not have hoped to achieve all that without the important contribution and effort of every SASA member and the Academy personnel, for which I thank everyone profusely.

Acad. PETER ŠTIH, SASA *President*

SASA ORGANIZATION

A) The Presidency

President: Peter Štih

Vice-Presidents: Robert Zorec, Milček Komelj until June 1, 2023,
Tatjana Avšič - Županc, Marko Snoj since June 1, 2023

Secretary-General: Franc Forstnerič

SECTION ONE Historical and Social Sciences

Secretary: Rajko Bratož

SECTION TWO Philological and Literary Sciences

Secretary: Marko Jesenšek

SECTION THREE Mathematical, Physical, Chemical and Techni-
cal Sciences

Secretary: Matej Brešar

SECTION FOUR Natural Sciences

Secretary: Tatjana Avšič - Županc until June 1, 2023, Hojka
Kraigher since June 1, 2023

SECTION FIVE Arts

Secretary: Jožef Muhovič

SECTION SIX Medical Sciences

Secretary: Gregor Serša until June 1, 2023, Tadej Battelino since
June 1, 2023

Members of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the
SASA: Igor Emri, Uroš Rojko, Marija Stanonik until June 1, 2023,
Janez Kranjc, Marija Stanonik, Nina Šenk Kosem since June 1,
2023

Branko Stanovnik, Head of Department for International Rela-
tions and Scientific Coordination, and Zoran Mezeg, Managing
Director, are also invited to the Presidency meetings.

B) SASA Organizational Units

1. Library

2. Department of International Relations and Scientific Coordination

C) Councils, Committees and Commissions

1. Environment Council
2. Council for Energetics
3. Council for Slovenian Spatial Culture And Identity
4. SASA Development Council
5. Antarctic and Arctic Research Council
6. Committee for Ethnic Minorities Studies
7. The Orthography Commission
8. Committee for Printing and Publications
9. Commission for Statutory Issues
10. The Human Rights Commission
11. Commission for Advancing Slovenian Language in Public Use

D) Foundations

1. Dr. Bruno Breschi Foundation
2. The Ivan Vidav Foundation

E) SASA Management

Members of The Slovenian Academy of Sciences and Arts

SECTION ONE Historical and Social Sciences

Full Members

BRATOŽ, Rajko, D. Sc., born on February 17, 1952. Emeritus Professor of Ancient History, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Malgajeva 6, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 231-18-14, Mobile + 386 31-268-395.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-11-92, 231-18-14, Fax: +386 1/ 425-93-37, rajko.bratoz@guest.arnes.si.

HÖFLER, Janez, born on December 11, 1942. PhD, Musicology; PhD, Art History; Distinguished Professor, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017, Full member since June 1, 2023.

Office: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; + 386 1/ 241 12 10; janez.hoefler@ff.uni-lj.si.

HRIBAR, Valentin, D. of Political Sciences, born on January 28, 1941. Professor of Phenomenology and Philosophy of Religion, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Tomišelj 31 a, SI-1292 Ig, +386 059-939-439, valentin.hribar@siol.net.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-10-06, Fax: +386 1/ 425-93-37.

MLINAR, Zdravko, Ph. D., born on January 30, 1933. Emeritus Professor of Spatial Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana. Associate Member since April 24, 1981, Full Member since April 23, 1987.

Home: Pod topoli 93, SI-1000 Ljubljana, +386 1/28-31-032.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-64-23,

Fax: +386 1/ 425-34-23, zdravko.mlinar@fdv.uni-lj.si.

PAVČNIK, Marijan, D. Sc., born on December 8, 1946. Professor of Legal Theory and Legal Philosophy, Faculty of Law, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Poljanski nasip 28, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 232-26-90 or +386 1/ 232-58-62.

Office: Faculty of Law, Poljanski nasip 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 420-31-97, *Fax:* +386 1/ 420-31-15, marijan.pavcnik@pf.uni-lj.si.

PIRJEVEC, Jože, Ph. D., born on June 1, 1940. Professor of Contemporary History at the Faculty of Humanities, University of Primorska, Koper. Corresponding Member since June 6, 1995, Associate Member since May 5, 2005, Full Member since May 21, 2009.

Home: Trg 28. avgusta 6, SI-6210 Sežana, pirjevecj@gmail.com.

Office: University of Primorska, Faculty of Humanities, Titov trg 5, SI-6000 Koper, +386 5/ 663-77-40, *Fax:* +386 5/ 663-77-42, info@fhs-kp.si or joze.pirjevec@fhs.upr.si.

SPlichal, Slavko, D. Sc., born on June 14, 1947. Professor of Communication, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Pot na Golovec 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 515-20-80, slavko.splichal@guest.arnes.si.

Office: Faculty of Social Sciences, Kardeljeva ploščad 5, SI-1000 Ljubljana, +386/ 1 580-52-42, *Fax:* +386 1/ 580-51-06, slavko.splichal@fdv.uni-lj.si.

ŠELIH, Alenka, Ph. D., born on October 2, 1933. Emeritus Professor of Criminal Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, Researcher at the Institute of Criminal Law. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May

5, 2005 to May 6, 2008. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from April 22, 2008 to May 6, 2014.

Home: Pod bukvami 40, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 283-47-01 or SI-4260 Bled, Grič 7a.

Office: Faculty of Law, Institute of Criminal Law, Poljanski nasip 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 420-31-93, Fax: +386 1/ 420-32-45, alenka.selih@pf.uni-lj.si.

ŠTIH, Peter, Ph. D., born on November 27, 1960. Professor of Medieval History and Auxiliary Historical Sciences, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since May 8, 2017 to May 31, 2020. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2020.

Home: Bratovševa ploščad 36, SI-1000 Ljubljana, +386 1/059-018-908, peter.stih@siol.net.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/241-11-98, Fax: +386 1/425-93-37, peter.stih@guest.arnes.si.

TERŽAN, Biba, D. Archaeol. Sc., born on July 25, 1947, Emeritus Professor of Prehistoric Archaeology, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007.

Office: Faculty of Arts, Dept. of Archaeology, Zavetiška 5, SI-1000 Ljubljana, Fax: +386 1/423-12-20, biba.terzan@ff.uni-lj.si.

ŽIŽEK, Slavoj, Ph. D., born on March 21, 1949. Professor of Philosophy and Theoretic Psychoanalysis, researcher at the Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Metelkova 7 B, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 431-70-16, szizek@yahoo.com.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-10-00.

Associate Members

HORVAT, Jana, born on May 1, 1959, PhD in Archaeology, Senior Research Associate at the SRC SASA Institute of Archaeology. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 4706 386, + 386 41 816 914, jana.horvat@zrc-sazu.si.

KRANJC, Janez, born on May 11, 1949, PhD of Legal Sciences, Full Professor of Roman Law and Legal History at the Faculty of Law of the University of Ljubljana and the University of Maribor and Professor of German Legal Terminology at the Faculty of Law of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2023.

Office: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, +386 1 420 31 98, janez.kranjc@pf.uni-lj.si.

NASTRAN ULE, Mirjana, born on July 17, 1947, PhD in Psychological Sciences, retired Professor Emeritus of Social Psychology at the Faculty of Social Sciences of the University of Ljubljana. Associate Member since June 3, 2021.

Home: mirjana.ule@guest.arnes.si.

Office: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, mirjana.ule@fdv.uni-lj.si.

SALECL, Renata, born on January 9, 1962, Full Professor, Research Councillor at the Institute of Criminology of the Faculty of Law of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017.

Office: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 4203246, renata.salecl@pf.uni-lj.si.

VODOPIVEC, Peter, born on July 7, 1946, PhD of Historical Sciences, Full Professor of General 18th and 19th Century History at the Department of History of the Faculty of Arts of the University of Ljubljana until 1999, then Research Counsellor at the Institute of Contemporary History (1999–2012). He retired in 2012.

Associate Member since June 6, 2019.

Home: Poljanska 15, 1000 Ljubljana, +386 1 2313 354, +386 41 796 713, peter.vodopivec@guest.arnes.si.

ZAVIRŠEK, Darja, born on August 31, 1962, Doctor of Sociological Sciences, Professor at the Faculty of Social Work of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, +386 1 280 92 40, +386 41 973 333, darja.zavirsek@fsd.uni-lj.si.

Corresponding Members

EGG, Markus, born June 26, 1954, Head of the Department of Ancient History at the Research institute and Restoration Office, Vice-CEO of the Mainz Roman-Germanic Central Museum, in retirement since 2019. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Ernst-Ludwig-Platz 2, 55116 Mainz, Germany, 004916096968962, egg@rgzm.de.

DÜNKEL, Frieder, born on May 10, 1950, Professor Emeritus of Criminology at the University of Greifswald, where he also served as Dean of the Faculty of Law and Vice-Rector. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Am Ryck 15, D-17498 Greifswald, Germany, +49-3834-799236*, duenkel@uni-greifswald.de

Office: University of Greifswald, Department of Criminology, Ernst-Lohmeier-Platz 1, D-17487 Greifswald, duenkel@uni-greifswald.de.

FLOTZINGER, Rudolf, born on September 22, 1939. Director of the Institute of Musicology, University of Graz. Corresponding Member since May 23, 1985.

Home: Hans-Mauracher-Str. 81, AT-8044 Graz.

GLEIRSCHER, Paul, born on October 7, 1960. Head of the Department of Prehistory and Early History at the State Museum of Carinthia in Klagenfurt, Austria. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Landesmuseum Für Kärnten, Abteilung für Ur- und

Frühgeschichte, 9021 Celovec - Klagenfurt am Wörthersee,
Museumgasse 2, Austria.

GOMBOCZ, Wolfgang L., born on September 28, 1946, Retired
(since 2010) Professor of History of Philosophy, University of
Graz, Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Riesstrasse 362, AT-8010 Kainbach bei Graz, +43 316/ 302-
324. wum@utanet.at.

Office: Institut für Philosophie, Karl-Franzens-Universität Graz,
Heinrichstrasse 26, AT-8010 Graz. Fax: +43 316/ 380-9705, +43
316/ 380-2302, gombocz@uni-graz.at.

HÄRTEL, Reinhard, born on November 24, 1945. Professor of
Medieval History and of Historical Auxiliary Sciences at the Graz
University, retired. Corresponding member since June 6, 2019.

Home: Johann Paierlweg 7 / 17, A-8043 Graz.

Office: Institut für Geschichte, Karl-Franzens-Universität Graz,
Heinrichstrasse 26 / III, A-8010 Graz, reinhard.haertel@uni-graz.at.

KLINGEMANN, Hans-Dieter, born on February 3, 1937,
PhD., Emeritus Professor, Wissenschaftszentrum Berlin für
Sozialforschung (WZB). Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: BAU International Berlin, University of Applied Sciences,
Heinrich-Heine-Strasse 15, D-10179 Berlin, Germany, +49-30-
8105808-0, lingemann@bauinternational-berlin.de.

KOHLER, Jürgen, born on March 14, 1953. Professor for Private
Law and Private Litigation at Greifswald University since 1992,
Rector of Greifswald University from 1994 until 2000, Professor
Emeritus since 2018. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Am Ryck 13, D-17498 Wackerow, Germany.

MADŽAR, Ljubomir, born on September 30, 1938, PhD.,
retired Professor of Economics and President of the Academy
of Economic Sciences at the University of Belgrade Faculty of
Economics. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Alfa BK Univerzitet, Palmira Toljatija 3, 11070 Novi
Beograd, Serbia, 381 11 2 609 754.

MOORE, Henrietta L., born on 18 May 1957, DBE, FBA, FAcSS, Member of the British Academy, Founder and Director of the Institute for Global Prosperity and the Chair of Culture Philosophy and Design at University College London (UCL). Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: UCL Institute for Global Prosperity (IGP), Floor 7, Maple House, 149 Tottenham Court Road, London W1T 7NF, +447887578508, henrietta.moore@ucl.ac.uk.

O'LOUGHLIN, Niall, Ph. D., born on September 30, 1941.

Musicologist, Senior Lecturer in Music and Director of the Arts Center at the Loughborough University, retired. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: 7 St Augusta Court, Batchwood View, St Albans, Hertfordshire, AL3 5SS, United Kingdom. niall.oloughlin@hotmail.co.uk.

PFALLER, Robert, Ph. D., Professor of Philosophy at University of Art and Industrial Design in Linz, Austria. Born in 1962.

Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: robert.pfaller@kunstuni-linz.at

SCALON, Cesare, born on November 20, 1939. PhD., retired Latin Paleography at the Udine Faculty of Arts. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Istituto Pio Paschini per la storia della chiesa in Friuli, Via Treppo 5/B, 33100 Udine, Italia, + 0432 414585, info@istitutopiopaschini.it.

STRAUS, Jože (Joseph), born on December 14, 1938, Title Full Intellectual Property Law Professor at the Faculty of Law of the University of Ljubljana, Professor Honoris Causa in Patent Law at the Munich Ludwig Maximilian University, Director Emeritus of the Max Planck Institute for Innovation and Competition (formerly The Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, Munich). Doctor Honoris Causa, University of Ljubljana and University of Kragujevac. Corresponding Member since 6 June, 1995.

Office: Max-Planck-Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, Marstallplatz 1, D-80539 München, +49 89/ 24-246-410, Fax: +49 89/ 24-246-506, joseph.straus@ip.mpg.de.

SUPIČIĆ, Ivan, born on July 18, 1928. Professor at the Music Academy, University of Zagreb. Director of the Institute for Musicological Research, Croatian Academy of Sciences and Arts, Zagreb, retired. Corresponding Member since April 24, 1981.
Home: Boškovičeva 9, HR-10000 Zagreb, +385 1/ 487-32-73.
Office: Croatian Academy of Sciences and Arts, Zrinski trg 11, HR-10000 Zagreb, +385 1/ 489-51-11.

TALBOT, Michael, born on January 4, 1943, Cavaliere, Fellow of the British Academy (FBA), Emeritus Professor of Music at the University of Liverpool. Corresponding Member since June 1, 2023.
Home: mtalbot@liverpool.ac.uk.

TAVANO, Sergio, born on March 13, 1928. Professor of Early Christian and Byzantine Archaeology, University of Trieste. Corresponding Member since June 7, 2001.
Home: Via Margotti 9, IT-34170 Gorizia.
Office: Dipartimento di Storia e Storia dell'arte, Università degli studi di Trieste, Via Economo 4, IT-34123 Trieste, +39 040/ 676-7617.

WAKOUNIG, Marija, born on 19 March 1959. Historian, Associate Professor at the Institute for Eastern-European History at the University of Vienna. SASA Corresponding Member since May 5, 2011.

Home: Klopstockgasse 49/9, A-1170 Wien, Avstrija.
Office: Universität Wien, Institut für Osteuropäische Geschichte, Spitalgasse 2, Hof 3 (Campus), 1090 Wien, Avstrija.

WEILER, Joseph H. H., born 2 September 1951, Joseph Straus Professor of Law, European Union, Jean Monnet Chaired Professor, Co-Director, Jean Monnet Center for International and Regional Economic Law and Justice, New York University School of Law. Corresponding Member since 3 June 2021.
Office: NYU School of Law, 40 Washington Square South, Room 109, New York, NY 10012, joseph.weiler@nyu.edu.

WOLFRAM, Herwig, born on February 14, 1934. Emeritus Professor of Medieval History and Historic Auxiliary Sciences at the University of Vienna, former Director of the Institute for Austrian Historical Research. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Sommeregg 13, 5301 Eugendorf, Austria. +43 664 73392522, herwig.wolfram@univie.ac.at.

SECTION TWO Philological and Literary Sciences

Full Members

JESENŠEK, Marko, born on March 14, 1960, PhD in linguistic sciences, Full Professor of Slovenian Language at the Faculty of Arts of the University of Maribor. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Filozofska fakulteta, Koroška cesta 166, 2000 Maribor, +386 2 22 93 630, + 386 51 324 250, marko.jesensek@um.si; marko@jesensek.si.

KMECL, Matjaž, D. Sc., born on February 23, 1934. Professor of Slovenian Literary History, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003.

Home: Pot v Čeželj 14, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 537-40-14.

Kos, Janko, Ph. D., born on March 9, 1931. Emeritus Professor of Comparative Literature and Literary Theory, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since March 10, 1977, Full Member since June 6, 1983.

Home: Pleteršnikova 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 436-80-99.

KRAŠOVEC, Jože, Sc. B. D., Ph. D., Th. D. and Anth. Rel. D., born on April 20, 1944. Professor of Biblical Sciences, Faculty of Theology, University of Ljubljana. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2014 to May 8, 2017.

Home: Dolničarjeva 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 434-01-98, Fax: +386 1/ 433-04-05.

Office: Faculty of Theology, Poljanska 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 434-58-10, Fax: +386 1/ 434-58-54, joze.krasovec@guest.arnes.si.

OREŠNIK, Janez, Ph. D., Emeritus Professor, born on December 12, 1935. Professor of Germanic Comparative Grammar and General Linguistics, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since April 23, 1987, Full Member since May 27, 1993.

Home: Janežičeva 21, SI-1000 Ljubljana, +386 51/622-732, janez.oresnik@sazu.si.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-14-22, Fax: +386 1/ 425-93-37, janez.oresnik@sazu.si.

SNOJ, Marko, born on April 19, 1959. Comparative linguist, etymologist, lexicographer at the Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language, SRC SASA, Professor at the Department of Comparative and General Linguistics at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2023.

Office: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, + 386 1 4706 235, marko.snoj@zrc-sazu.si.

STANONIK, Marija, born on May 23, 1947, literary historian, literary folklorist, ethnologist; retired scientific advisor; Professor at the Department of Slovenian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2020.

Office: Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Novi trg 5, 1000 Ljubljana; + 386 1 519 88 64, stanonik@zrc-sazu.si.

Associate Members

JUVAN, Marko, born on June 2, 1960, PhD in Literary Sciences, Scientific Research Counsellor at the Institute of Slovenian

Literature and Literary Studies of the SASA Science Research Centre, Full Professor of Slovenian Literature at the Department of Slovenian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, tel. +386 1 4706 305, marko.juvan@zrc-sazu.si.

MAVER Igor, born on December 1, 1960, PhD of Literary sciences, Full Professor of English and American Literature at the Department of English at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Office: Filozofska fakulteta, Oddelek za anglistiko, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, igor.maver@ff.uni-lj.si.

ŠKOFIC, Jožica, born on 4 March, 1964, PhD in Language Sciences, dialectologist, Research Councillor at the SRC SASA Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language, Full Professor of the Slovenian Language at the Faculty of Humanities of the University of Primorska in Koper. Associate Member since June 3, 2021.

Office: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, +386 1 4706 221, jozica.skofic@zrc-sazu.si.

TOPORIŠIČ, Tomaž, born on December 27, 1962, in Ljubljana. PhD of Literary Sciences, Full Professor at the Department of Dramaturgy and Performing Arts at the Academy of Theatre, Radio, Film, and Television, University of Ljubljana. Associate member as of June 1, 2023.

Office: AGRFT UL, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, 01 251 04 12, tomaz.toporistic@agrft.uni-lj.si.

VIRK, Tomo, born on May 31, 1960. PhD in Literary Sciences, Full Professor of Comparative Literature and Literary Theory at the Department of Comparative Literature and Literary Theory at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 3, 2021.

Office: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tomo.virk@ff.uni-lj.si.

ŽELE, Andreja, born on August 7, 1963, Professor at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana, Scientific Councillor at the Fran Ramovš Institute for the Slovenian Language at the SRC SASA. Associate Member since June 6, 2019.

Home: +386 51 335 052, andrejaz@zrc-sazu.si.

Office: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aškerčeva 2/II, SI-1000 Ljubljana, +386 1 241 10 00, andreja.zele@ff.uni-lj.si.

Corresponding Members

COOPER, Henry R. Jr., born on September 30, 1946. Professor and Head of Department of Slavic Languages and Literatures, University of Bloomington, Indiana. Corresponding Member since June 6, 1995.

Home: 2420 720 W. Gordon Terrace, Apartment 19L Chicago IL 60613.

Office: Indiana University, Department of Slavic Languages and Literatures, Ballantine Hall 502, 1020 E. Kirkwood Avenue, Bloomington, US-Indiana 47405-7013, +1 812/ 855-2608, Fax: +1 812/ 855-2107, cooper@indiana.edu.

GREENBERG, Marc Leland, born on November 9, 1961, Ph. D., Professor of Slavic Languages & Literatures, Department of Slavic Languages & Literatures, School of Languages, Literatures & Cultures, University of Kansas, USA. Director, School of Languages, Literatures & Cultures, University of Kansas. Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: 4209 Wheat State St., Lawrence, KS 66049-3585, USA, +1-785-218-4767; +1-785-218-4767, mlg@ku.edu.

Office: Dept of Slavic Languages & Literatures, School of Languages, Literatures & Cultures; University of Kansas; 1445 Jayhawk Blvd., Rm. 2080, Lawrence, KS 66045-7594, USA.

HANNICK, Christian, born on September 3, 1944. Head of Department of Slavic Philology at Julius-Maximilians-Universität in Würzburg. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: Am Trimmelter Hof 70, D-54296 Trier.

Office: Ostkirchliches Institut an der Universität Würzburg,

D-97082 Würzburg, Steinbachtal 2a, +49-931-7841973, fax: +49-931-7841979, hannick@uni-wuerzburg.de.

KARNIČAR, Ludvik, born on August 23, 1949, retired Associate Professor (Graz University), Slavist, dialectologist and lexicographer. Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: + 43 664 870 33 18, ludwig.karnicar@uni-graz.at.

KOZAR - MUKIČ, Marija, born on March 8., 1952, Retired Senior Custodian and Ethnologist (Savaria Museum, Szombathely, Hungary), Ethnologist and Slavist. Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: Váci M. u. 39. H-9700 Szombathely, +36 94 315 411, +36 30 9970 077; mukic@t-online.hu.

KURKINA, Ljubov Viktorovna, born on February 17, 1937. Professor of Slavic Studies, etymologist, lexicographer, leading Research Associate at the Institute of Russian Language V. V. Vinogradova at the Russian Academy of Sciences in Moscow, Russia. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Hhcthtyt pyckKoro H3BIKA HM., B. B. Bnhorpajoba Pocchhckoh, 11901 MockBa, yji. BojixoHKa, a- 18/2, Russia.

LAUER, Reinhard, born on March 15, 1935. Head of Seminar of Slavic Philology and Professor at the Georg-August University in Göttingen. Associate Member since June 12, 2003.

Office: Seminar für slawische Philologie, Georg-August-Universität Göttingen, Humboldtallee 19, D-37073 Göttingen, +49 551/ 394-702, Fax: +49 551/ 394-707, rlauer@gwdg.de.

MOSKOVICH, Wolf, born on April 7, 1936. Professor at the Department of Russian and Slavic Studies of The Hebrew University of Jerusalem. Corresponding Member since May 5, 2005.

Home: POB 7823, Jerusalem 91078, Izrael, wmoskovich@yahoo.com.

NEWEKLOWSKY, Gerhard, born on April 14, 1941. Retired Professor of Slavic linguistics at the University of Vienna. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: gerhard.neweklowsky@aau.at.

POHL, Heinz Dieter, born on September 6, 1942. Professor of General and Diachronic Linguistics, University of Klagenfurt. Corresponding Member since May 5, 2005.

Home: Limburggasse 21, AT-9073 Klagenfurt, +43 463/ 913-001, +43 664-433-5436, Faks: +43 463/ 281-330, El. pošta: heinz.pohl@chello.at.

Office: Universität Klagenfurt, Universitätsstrasse 65-67, AT-9020 Klagenfurt, +43 463/ 270-028-12 / 2802, Faks: +43 463/ 270-028-99.

SPINOZZI MONAI, Liliana, born on October 30, 1936. External associate at the International multilinguality centre (CEIP) of the University of Udine and former researcher at the Institute of Linguistics at the same institution. She studies theoretical linguistics and researches Slovenian dialects of the Friuli region. She has published several manuscript texts by Jan Badouin de Courtenay. Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: Viale Marconi, 35 I -33043 Cividale del Friuli, +39 0432 730426, +39 3336883150, ianaspinozzi@gmail.com.

STEENWIJK, Johannes Jacobus, born 27 May 1959, PhD in Slavic Languages and Literatures, Associate Professor of Slovenian Language and Literature at the Department of Slavic Languages and Literatures (DiSLL) of the University of Padua. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: Università di Padova, Dipartimento di Studi Linguistici e Letterari, Via Suor Elisabetta Vendramini 13, 35137 Padova (PD), Italy, +39 049 8279650, han.steenwijk@unipd.it.

TOKARZ, Bożena, born on October 17, 1946. Literary Theorist, Professor of Polish and Slovenian Studies, comparativist, Full Professor at the University of Silesia in Katowice, where she is Head of Chair of Literary theory and Theory of Translation at the Department of Slavic Philology at the Faculty of Arts at the University of Silesia in Katowice, Poland, editor in Chief of the periodical *Prevajanje slovanskih književnosti*. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Ul. Zamknięta 5/1, 41-205 Sosnowiec, Poland, + 48 / 32 266 66 06; 739 33 34 26, tokarzbozena@gmail.com.

Office: Ul. Gen. Grot-Roweckiego 5, p. 4. 15, 41-200 Sosnowiec, Poland, + 48 / 32 364 08 19; + 48 / 32 364 09 12, filslow@us.edu.pl.

TOKARZ, Emil, born on October 6, 1944, Linguist, Slavist and general linguist retired Full Professor at the University of Silesia in Katowice and University of Bielsko Biala (Poland). Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: ul. Zamknięta 5, 41-2015 Sosnowiec, Poland, +48 727 711 706, tokarzemil@gmail.com.

VERČ, Ivan, born on February 2, 1950, Essayist and specialist of slavic studies, Full Professor of Russian Language and Russian Literature at the University of Trieste (retired). Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: iverc@spin.it.

WOSCHITZ, Karl Matej, born on September 19, 1937. Professor at the Faculty of Theology, University of Graz, retired. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Treffelsdorf 28, AT-9064 Pischeldorf, +43 4224/29-569 or: AT-8010 Graz, Geidorfgürtel 28.

Office: Karl-Franzens-Universität Graz, Institut für Religionswissenschaft, Attemsgasse 8, AT-8010 Graz, +43 316/ 380-3164, Fax: +43 316/ 380-9315.

SECTION THREE Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences

Full Members

BAJD, Tadej, D. Sc., born on January 19, 1949, Professor of Robotics, Faculty of Electrical Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 5, 2011 to May 6, 2014. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2014 to May 31, 2020.

Home: Bobenčkova 12, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-23-80,
tadej.bajd@robo.fe.uni-lj.si.

BRATKO, Ivan, D. Sc., born on June 10, 1946. Professor of Computer and Information Science, Faculty of Computer and Information Science, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003.

Home: Podrožniška 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 251-39-11.

Office: Faculty of Computer and Information Science, University of Ljubljana, Tržaška 25, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-83-93, 476-83-87, Fax: +386 1/ 426-46-47, bratko@fri.uni-lj.si.

BREŠAR, Matej, born on September 26, 1963. PhD, Full Professor of Mathematics at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics of the University of Maribor and at the Faculty of Mathematics and Physics of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021.

Home: Kosarjeva 47b, 2000 Maribor, Phone.: + 386 2 251 47 34.

Office: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, tel. + 386 1 476 66 23, faks: + 386 1 251 72 81, or: Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Koroška c. 160, 2000 Maribor, + 386 2 229 36 91, Fax: + 386 2 251 81 80; matej.bresar@fmf.uni-lj.si ali matej.bresar@um.si.

EMRI, Igor, D. Sc., born on May 22, 1952. Professor of Mechanics, Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Grampovčanova 17, SI-1125 Ljubljana, +386 1/ 257-27-52, ie@emri.si.

FAJFAR, Peter, D. Sc., born on May 27, 1943. Professor Emeritus of Structural and Earthquake Engineering, Faculty of Civil and Geodetic Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since May 18, 1989, Full Member since May 27, 1993. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 6, 2014 to May 31, 2020.

Home: Puharjeva 6, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 251-98-52.

Office: Faculty of Civil and Geodetic Engineering, Jamova 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-85-92, peter.fajfar@fgg.uni-lj.si.

FORSTNERIČ, Franc, D. Math. Sc., born on May 1, 1958. Professor of Mathematical Analysis, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since April 8, 1999, Full Member since May 5, 2005. Secretary-General of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2020.

Home: Pot v Hrastovec 8, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 561-17-87.

Office: FMF, Jadranska 19, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-65-56, 476-65-00, Fax: +386 1/ 251-72-81, franc.forstneric@fmf.uni-lj.si.

GLOBEVNIK, Josip, D. Math. Sc., born on December 6, 1945. Retired Professor, Professor Emeritus of Mathematical Analysis, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since May 23, 1985, Full Member since May 18, 1989.

Home: Trnovska 2, 1000 Ljubljana, + 386 1 283-50-11.

Office: Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Jadranska 19, 1111 Ljubljana, + 386 1 476-65-48, + 386 1 476-65-00, Fax: + 386 1 251-72-81; josip.globevnik@fmf.uni-lj.si.

GRABEC, Igor, D. Sc., born on November 17, 1939. Professor of Physics, Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Kantetova 75, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-37-18, igor.grabec@fs.uni-lj.si.

KERNEL, Gabrijel, D. Phys. Sc., born on September 14, 1932. Emeritus Professor of Physics, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Pod bukvami 7, 1000 Ljubljana, +386 1/ 425-96-61.

KNEZ, Željko, born on the August 26, 1954. Dr. Sci., Full Professor of Chemical Engineering at the Faculty of Chemistry and

Chemical Technology of the University of Maribor. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: Aljaževa 15, 2000 Maribor; + 386 2 320 3000, + 386 41 672 545; zeljko.knez@guest.arnes.si.

Office: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Mariboru, Smetanova 17, 2000 Maribor, + 386 2 22 944 31, 041 371 666; zeljko.knez@um.si.

KRALJ, Alojz, D. Sc., born on March 12, 1937. Emeritus Professor of Biomedical Engineering, Biomechanics and Robotics, Faculty of Electrical Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since May 27, 1997. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 1999 to April 25, 2002.

Home: Planinska 26, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 537 4825, alojzkralj7@gmail.com.

KRIŽAN, Peter, born on May 21, 1958. PhD of Physical Sciences, Full Physics Professor at the Faculty of Mathematics and Physics of the University of Ljubljana, Research Councillor at the Jožef Stefan Institute, Visiting Professor at Nagoya University, Japan. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za matematiko in fiziko, UL, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, peter.krizan@ijs.si.

PIRC, Raša, D. Phys. Sc., born on June 15, 1940. Professor of Physics and researcher at the Jožef Stefan Institute, Ljubljana, Dept. of Theoretical Physics. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: Jamova 52, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-57-20.

Office: Jožef Stefan Institute, Dept. of Theoretical Physics, Jamova 39, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 477-35-88, Fax: +386 1/ 251-93-85, rasa.pirc@ijs.si.

STANOVNIK, Branko, D. Chem. Sc., born on August 11, 1938. Professor of Organic Chemistry, Faculty of Chemistry and Chemical Technology, University of Ljubljana. Professor Emeritus of the University of Ljubljana. Associate Member

since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Head of the SASA Department for International Relations and Scientific Coordination since September 21, 1999.

Home: Tičnica 26, SI-1360 Vrhnika, +386 1/ 755-11-40.

Office: Faculty of Chemistry and Chemical Technology, Večna pot 113, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 4798 567, branko.stanovnik@fkkt.uni-lj.si; SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-34, Fax: +386 1/ 425-53-30, international@sazu.si.

TOMAŽEVIČ, Miha, D.Sc., born on September 19, 1942. Scientific Adviser at Slovenian National Building and Civil Engineering Institute, Ljubljana, Professor of Earthquake Engineering and Masonry Structures at Faculty of Civil and Geodetic Engineering, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since May 21, 2009.

Home: SI-1000 Ljubljana, Kvedrova 1, +386 41/667-497.

Office: Slovenian National Building and Civil Engineering Institute, SI-1000 Ljubljana, Dimičeva 12, +386 1/ 280-44-00, Fax: +386 1/280-44-84, miha.tomazevic@zag.si.

TURK, Vito, D. Chem. Sc., born on June 27, 1937. Professor of Biochemistry. Scientific Adviser at the Jožef Stefan Institute, Dept. of Biochemistry and Molecular Biology. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Lamutova 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 519-96-51.

Office: Jožef Stefan Institute, Dept. of Biochemistry and Molecular Biology, Jamova 39, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 477-33-65 or +386 1/ 477-39-25, Fax: +386 1/ 477-39-84, vito.turk@ijs.si.

ŽEKŠ, Boštjan, D. Sc., born on June 26, 1940. Professor of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since April 23, 1987, Full Member since May 30, 1991. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from April 25, 2002 to May 6, 2008.

Home: Poštna 4, SI-1360 Vrhnika, +386 41 741-898.

Office: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, + 386 1 543-76-18, + 386 1 543-76-00, Fax + 386 1 431-51-27 bostjan.zeks@mf.uni-lj.si; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3.

Associate Members

JERALA, Roman, born on January 24, 1962, DSc of Chemical Sciences, Full Biochemistry and Molecular Biology Professor at the University of Ljubljana and Head of the Department of Synthetic Biology and Immunology at the National Institute of Chemistry in Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Office: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, roman.jerala@ki.si.

MIHAILOVIĆ, Dragan, born on 2 March, 1958. PhD in Physical Sciences, Research Councillor and Head of Department of Complex Matter at the Jožef Stefan Institute, Full Professor of Physics at the Faculty of Mathematics of the University of Ljubljana, the Jožef Stefan International Postgraduate School and Director of CEEN Nanocenter. Associate Member since June 3, 2021.

Office: Institut Jožef Stefan, +386 1 4773388, +386 41 787 196, dragan.mihailovic@ijs.si.

PLAVEC, Janez, born on July 4, 1962, Ph.D. in Chemical Sciences, Full Professor of Structural Biochemistry at the University of Ljubljana and Head of the National Centre for High Resolution NMR Spectroscopy at the National Institute of Chemistry in Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 476 03 53, + 386 31 689 342, janez.plavec@ki.si.

PROSEN, Tomaž, born on April 6, 1970, Doctorate (PhD) in physical sciences, Full Professor at the Faculty of mathematics and physics, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, SI-01000 Ljubljana, + 386 1 4766 578, tomaz.prosen@fmf.uni-lj.si.

TOPIČ, Marko: born on 8 July, 1967. DSc in Electrical Engineering, Full Professor of Electrical Engineering at the Faculty of Electrical Engineering of the University of Ljubljana. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: UL FE, Tržaška 25, 1000 Ljubljana. +386 1 4768 470, marko.topic@fe.uni-lj.si.

Corresponding Members

BOLDYREVA, Elena Vladimirovna, born on February 4, 1961, Chief Researcher at the Institute of Solid State Chemistry and Mechanochemistry, Siberian Branch of Russian Academy of Sciences, Novosibirsk and Head of the Chair of Solid State Chemistry of Novosibirsk State University. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Institute of Solid State Chemistry and Mechanochemistry, Siberian Branch of Russian Academy of Sciences, ul. Kutateladze, 18, Novosibirsk, 630128, Russian Federation, +73833321550, boldyrev@solid.nsc.ru.

BRATOS, Savo, born on July 28, 1926. D. h. c. University of Wroclaw. Professor of Physics, Laboratory of Theoretical Physics of Liquids, University of Pierre and Marie Curie, Paris. Corresponding Member since April 23, 1987.

Office: University of Pierre and Marie Curie, Laboratory of Theoretical Physics of Liquids, Tour 24, 2e étage, Boîte 121, 4, Place Jussieu, FR-75252 Paris Cedex 05, +33 1/ 4427-4878, Fax: +33 1/ 442-74-952, bratos@lptmc.jussieu.fr.

CARBONELL, Ruben G., born on rojen December 27, 1947. Ph.D., Professor of Chemical and Biomolecular Engineering, North Carolina State University. Corresponding Member since June 1, 2017. *Home:* 5217 Hartfelt Drive, Garner, NC 27529, 919-971-2815, ruben@ncsu.edu.

Office: Kenan Institute for Engineering, Technology & Science, North Carolina State University, 1070 Partner's Way, Hunt Library, Suite 5100, Raleigh, NC 27606; 919-515-5118 or 919-513-0050, 919-971-2815, ruben@ncsu.edu.

GEIGER, Manfred, born on June 13, 1941. Ph. D. in Mechanical Engineering. Professor of Manufacturing Technology, University Erlangen-Nürnberg, Germany. D. h. c. University of Ljubljana. Member of Berlin Brandenburg Academy of Sciences. Corresponding Member since May 21, 2009.

Office: Lehrstuhl für Fertigungstechnologie, Friedrich-Alexander-

Universität Erlangen-Nürnberg, Egerlandstr. 13, D-91058
Erlangen, Germany. +49-9131/85-28599, Fax: +49-9131/85-27141,
geiger@lft.uni-erlangen.de.

HALDANE, Duncan, born on September 14, 1951, Professor of
Physics at Princeton University, USA, co-recipient of the 2016
Nobel Prize in Physics, 2016. Corresponding Member since June
6, 2019.

Office: F. Princeton University, 330 Jadwin Hall, Princeton, NJ
08544-0708, USA, (609) 258-5856, Secretary: (609) 258-5650,
(Antonia Sarchi, asarchi@princeton.edu). Fax: (609) 258-1549,
haldane@princeton.edu.

JENNI, Peter, born on April 17, 1948, Honorary Professor
(Freiburg, Germany, and USTC Hefei, China) in experimental
particle physics. Initial Spokesperson (i.e. Project Leader) of the
ATLAS Collaboration at CERN's Large Hadron Collider. Now
retired. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Chemin de Fin d'Elez 16, CH-1273 Arzier-Le Muids,
Switzerland, +41 22 3613771, +41 75 411 0064, peter.jenni@cern.ch.

LEHN, Jean-Marie Pierre, born on September 30, 1939. Director
of Laboratory of Supramolecular Chemistry at the Institute of
Supramolecular Science and Engineering of the University of
Strasbourg. Professor at the University of Strasbourg Institute
of Advanced Study (USIAS). Nobel Prize for Chemistry, 1987.
Corresponding Member since June 12, 2003.

Office: ISIS, University of Strasbourg, 8, Allée Gaspard Monge,
F-67000 Strasbourg, +33 368 / 85-51 45, Fax: +33 368 / 85-50 40,
lehn@unistra.fr.

MERLETTI, Roberto, born on March 6, 1945. PhD. Former Assoc.
Prof. of Biomedical Engineering at Boston University, USA and
Former full. Prof. of Rehabilitation Engineering at Politecnico
di Torino, Italy. Corresponding Member since June 3, 2021.
Corresponding Member since June 3, 2021.

Home: Via Artisti 26, Torino 10124, Italy, 34716, roberto@
robertomerletti.it.

Office: roberto.merletti@formerfaculty.polito.it.

NAKASHIMA, Masajoshi, born on January 28, 1952. Professor Emeritus of Kyoto University, Japan. Corresponding Member since June 3, 2021.

Office: Kobori Research Complex, KI Building, 6-5-30, Minato-ku, Tokyo, 107-8502, JAPAN, tel: +81-3-5561-2421.

POVH, Bogdan, born on August 20, 1932. Scientific Member, Member of Collegium, and Director of the Max-Planck Institute for Nuclear Physics, Heidelberg, and Professor at the Heidelberg University. Corresponding Member since March 10, 1977.

Office: Max-Planck Institut für Kernphysik, p. f. 103980, D-69029 Heidelberg, +49 622 1/ 516-272-270, Fax: +49 622 1/ 51-65-40, bogdan.povh@ampr-hd.mpg.de.

RAO, Chintamani Nages Ramachandra, born on June 30, 1934. Professor of Chemistry, President of the Jawaharlal Nehru Center for Advanced Scientific Research, Bangalore. Corresponding Member since April 24, 1981.

Office: Indian Institute of Science, IN-Bangalore 560012, cnrrao@incasr.ac.in.

RUBBIA, Carlo, born on March 31, 1934, physicist, Nobel Laureate. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: carlo.rubbia@cern.ch.

SAMMUT, Claude, born on March 9, 1956, Professor in the School of Computer Science and Engineering at University of New South Wales, Sydney, Australia, Head of the Artificial Intelligence Research Group. Corresponding Member since June 6, 2019.

Office: School of Computer Science and Engineering, The University of New South Wales, Sydney 2052, Australia, Email: c.sammut@unsw.edu.au, +61-2-9385-6932, Fax: +61-2-9385-5995.

ZEILINGER, Anton, Professor Emeritus in the group *Quantum Optics, Quantum Nanophysics and Quantum Information*, Faculty of Physics, University of Vienna and Senior Scientist at the Institute for Quantum Optics and Quantum Information, Austrian Academy of Sciences, Vienna. co-recipient of the 2022 Nobel Prize in Physics. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: IQOQI Vienna, Boltzmanngasse 3, 1090 Vienna, Austria,
+43 (1) 51581 - 9512, anton.zeilinger@oeaw.ac.at.

SECTION FOUR Natural Sciences

Full Members

ANDERLUH, Gregor, born on July 15, 1969, PhD. in Biological Sciences, Full Biochemistry Professor at the Faculty of Biotechnology of the University of Ljubljana, Research Councillor at the Institute of Chemistry. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476 02 61, gregor.anderluh@ki.si.

AVŠIČ - ŽUPANC, Tatjana, D. Sc., born on July 11, 1957. Professor of Microbiology and Immunology, University of Ljubljana, Medical Faculty, Institute of Microbiology and Immunology. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015. Head of Laboratory at the Institute of Microbiology and Immunology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2023.

Home: Močilnikarjeva 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 529-20-87.

Office: Institute of Microbiology and Immunology, Medical Faculty, Zaloška 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-74-50, Fax: +386 1/ 543 74 01, tatjana.avsic@mf.uni-lj.si.

GABROVŠEK, Franci, born on October 20, 1968. PhD in Physics, Associate Karstology Professor at the University of Nova Gorica, Scientific Advisor at the Karst Research Institute of the Scientific Research Centre of SASA in Postojna. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 1, 2023.

Home: Stara Vrhnika 79, 1360 Vrhnika, + 386 31 530 711, gabrovsek@zrc-sazu.si.

Office: Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Titov trg 2, 6230 Postojna, + 386 5 700 19 07.

GOGALA, Matija, D. Sc., born on December 11, 1937. Retired Scientific Adviser and Director, Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana; Professor of Animal Physiology, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since April 8, 1999. Secretary-General of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from April 25, 2002 to May 6, 2008. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2008 to May 5, 2011. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 5, 2011 to May 8, 2017.

Home: Pot na Tičnico 6, SI-1351 Brezovica, +386 1/ 756-55-39.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-26, Fax: +386 1/ 425-64-92, matija.gogala@guest.arnes.si.

KREFT, Ivan, D. Sc., Dr. h. c., born on November 23, 1941. Emeritus Professor of Genetics, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003.

Home: Kremžarjeva ulica 36, 1000 Ljubljana, +386 1 517-44-29, ivan.kreft@guest.arnes.si.

Office: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1001 Ljubljana, +386 1 320-32-61.

MAČEK, Jože, D. Agr. Sc., D. Econ., D. Hist. Sc., born on October 28, 1929. Emeritus Professor of Phytopathology and Phytopharmacology, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 18, 1989, Full Member since June 6, 1995, Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from November 27, 2003 to April 22, 2008.

Home: Jerančičeva 12, SI-1133 Ljubljana Brod, +386 1/ 512-35-31.

ZOREC, Robert, D. Sc., born on January 23, 1958. Professor of Pathophysiology, Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007. Vice-President of the

Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 8, 2017 to June 1, 2023.

Home: Brdnikova 31, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-13-84.

Office: Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, Zaloška 4, SI-1104 Ljubljana, +386 1/ 543-70-80, Fax: +386 1/ 543-70-21, robert.zorec@mf.uni-lj.si.

ZUPANČIČ, Mitja, D. Sc., born on December 25, 1931.

Phytocoenologist, Scientific Adviser at the Jovan Hadži Institute of Biology, SASA Scientific Research Centre, Ljubljana, retired. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since June 7, 2001.

Home: Trubarjeva 61, SI-1000 Ljubljana, +386 41 / 737 538.

Office: Jovan Hadži Institute of Biology, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-63-24, +386, Fax: +386 1/ 425-33-24.

Associate Members

BRENČIČ, Mihael, born on August 20, 1967, Full Professor of geology at the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta, SI-1000 Ljubljana, + 366 1 4704 523, mihael.brencic@ntf.uni-lj.si.

GORIČAN, Špela, born on February 17, 1960, Ph.D., geologist, Principal Research Associate at the Ivan Rakovec Institute of Palaeontology, Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. Associate Member since June 1, 2023.

Home: Polje c. XXXVI št. 7, 1260 Ljubljana - Polje.

Office: Paleontološki inštitut Ivana Rakovca ZRC SAZU, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, 01 4706 371, spela.gorican@zrc-sazu.si.

HUMAR, Miha, born on January 27, 1975, PhD in Biotechnical Sciences, majoring in Wood Science, Full Professor of Wood Science at the Biotechnical faculty, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 3203 638, miha.humar@bf.uni-lj.si.

KRAIGHER, Hojka, born on September 4. 1956, DSc of Chemical Sciences, DSc of Agricultural Sciences from the field of forestry, Full Professor at the Faculty of Biotechnology of the University of Ljubljana, Research Counsellor at the Slovenian Forestry Institute in Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, +386 1 256 13 84, +386 41 330 543, hojkakz@gmail.com.

Office: Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, 01 200 78 20, hojka.kraigher@gozdis.si.

Corresponding Members

BOSÁK, Pavel, born on August 14, 1951. Karstologist, Geologist, Sedimentologist, Professor of Earth Sciences. Corresponding Member since May 5, 2005.

Office: Institute of Geology of the ASCR, v.v.i, Rozvojová 269, 165 00 Praha 6, CZ-16502 Praha 6, Lysolaje, bosak@gli.cas.cz.

CEULEMANS, Reinhart, born on January 15, 1954. Emeritus Professor of Ecology at the University of Antwerp, Belgium. Honorary doctor of the Mendel University of Brno (Czech Republic) and of the Université d'Orléans (France). Member of the Royal Academy of Sciences and the Arts, Belgium. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Oosterveldlaan 51, B-2610 Wilrijk (Antwerp), Belgium, Reinhart.Ceulemans@uantwerpen.be.

Office: University of Antwerp, Department of Biology, Universiteitsplein 1, B-2610 Wilrijk (Antwerp), Belgium, + 32 / 3265 2256 ++32 478790696, Reinhart.Ceulemans@uantwerpen.be.

DREYBRODT, Wolfgang, born 10 January 1939, Professor of Experimental Physics at the University of Bremen. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: dreybrodt@ifp.uni-bremen.de.

GUŠIĆ, born on November 17, 1938, PhD. in Geology, Professor Emeritus at Zagreb University, Full Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Corresponding Member since 6

June 2019.

Home: Križanićeva 3, HR-10000 Zagreb, Croatia.

Office: Prirodoslovno-matematički fakultet, Geološko-paleontološki zavod, Horvatovac 102a, HR-10000 Zagreb, Croatia, +385 1 4606 102, +385 98 352 627, gusic@hazu.hr.

FORD, Derek Clifford, born on April 24, 1935, Doctor of Philosophy, Professor Emeritus of Geography and Earth Sciences at McMaster University (Canada). Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: 187 Cedar Island Road, Orillia, ON L3V 1T2, Canada, 17053263057, Mobile 17059550150, dford@mcmaster.ca

HAYDON, Philip G., born on April 11, 1958. Ph. D. in Neurosciences, Head of Department for Neuroscience, University Tufts, Boston, USA. Corresponding Member since May 21, 2009. *Office:* Annetta and Gustav Grisard Professor and Chair Department of Neuroscience, Tufts University School of Medicine, 136 Harrison Avenue, Boston, MA 02111, USA. +1-617/636 2190, Fax: +1-617/636-2413. philip.haydon@tufts.edu.

ILIJANIĆ, Ljudevit, born on September 27, 1928. Emeritus Professor of Geobotany, Plant ecology, Phytocoenology and Plant morphology, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, University of Zagreb. Corresponding Member since June 12, 2003. *Home:* Savska cesta 1 a, HR-10000 Zagreb.

NEHER, Erwin, Ph. D., born on March 20, 1944. Professor of Physics, Director of the Max-Planck Institute for Biophysical Chemistry, Göttingen. Nobel Prize for Physiology and Medicine, 1991. Corresponding Member since June 1, 2007. *Office:* Max-Planck Institut für biophysikalische Chemie, Am Fassberg 11, D-37077 Göttingen, +49 551/ 201-1630, Fax: +49 551/ 201-1688, eneher@gwdg.de.

NOBLE, Denis, born on November 16, 1936, CBE FRS FRCP held the Burdon Sanderson Chair of Cardiovascular Physiology at Oxford University from 1984 to 2004. Appointed Professor Emeritus and co-Director of Computational Physiology at Oxford

University. SASA Corresponding Member since May 5, 2011.

Office: University of Oxford, Department of Physiology, Parks Road, Oxford, OX1 3PT, UK, denis.noble@dpag.ox.ac.uk.

PAOLETTI, Elena, Research Director at the Italian National Research Council (IRET CNR) and the Institute of Research on Terrestrial Ecosystems. Corresponding Member since June 1, 2023.
Office: elena.paoletti@cnr.it.

PARPURA, Vladimir, born on December 5, 1946. MD, PhD (co-major in Zoology and Neuroscience), Professor of Neurobiology at University of Alabama at Birmingham, Birmingham, AL, USA. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: 1719 6th Avenue South, CIRC 429, University of Alabama at Birmingham, Birmingham, AL 35294-0021, +1-205-996-7369, +1-951-288-4970, vlad@uab.edu.

PIGNATTI, Alessandro (Sandro), born on September 28, 1930. Botanist, Phytocoenologist, Ecologist, Professor at the La Sapienza University in Rome. Corresponding Member since May 5, 2005.
Home: Via Angelo Tittoni 4, IT-00153 Roma, +39 06 5812398, sandro.pignatti@gmail.com.

POLDINI, Livio, born on September 7, 1930. Professor of Plant Ecology, University of Trieste. Corresponding Member since June 6, 1995.
Office: Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Via A. Valerio 32/34, IT-34127 Trieste, +39 040/ 676-38-82, Fax: +39 040/ 568-855.

STORM-MATHISEN, Jon, born on January, 16, 1941. Neuroscientist in immunocytochemistry of the central nervous system, Professor of Medicine at the Department of Anatomy of the University of Oslo. Corresponding Member since 3 June 2021.

Home: Domus Medica, Room 0283, Sognsvannsveien 9, 0372 Oslo, Tel: +47 97193044, Email: jonsm@medisin.uio.no.

Office: Division of Anatomy, Department of Molecular Medicine, Institute of Basic Medical Sciences (IMB) & CMBN/SERTA Healthy Brain Ageing Centre (HBAC), University of Oslo, POBox 1105 Blindern, N-0317 Oslo, Norway.

VERKHRATSKY, Alexei, born on July 30, 1961, Professor of Neurophysiology at the Faculty of Life Sciences, The University of Manchester, UK. Corresponding Member since June 6, 2019. *Office*: The University of Manchester, Oxford Road, M13 9PT, Manchester, UK, +44 161 2755 414, alexej.verkh ratsky@manchester.ac.uk.

SECTION FIVE Arts

Full Members

DEKLEVA, Milan, born on October, 17, 1946. BA in Comparative Literature and Literary Theory, poet, author, playwright, essayist, translator. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: Aljaževa 13, 1000 Ljubljana, milan.dekleva@gmail.com.

GRAFENAUER, Niko, poet, story-writer, essayist, translator, publicist, born on December 5, 1940. Editor-in-chief of the publishing house Nova revija, retired. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Bratovševa ploščad 21, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 534-26-27, +386 41/ 632-072, nina.grafenauer@nova-revija.si.

JANČAR, Drago, writer, born on April 13, 1948. Secretary and editor-in-chief of Slovenska matica (Slovenian Society), Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Velika čolnarska 8, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 283-50-31.

Office: Slovenska matica, Kongresni trg 8, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 422-43-42, Fax: +386 1/ 422-43-43, drago.jancar@siol.net.

JEMEC, Andrej, painter, born on November 29, 1934. Professor of Drawing and Painting, Academy of Fine Arts and Design, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from April 22, 2008 to

May 6, 2014.

Home: Zabreznica 40 b, SI-4274 Žirovnica, Phone & Fax: +386 4/ 580-21-66.

Studio: Prešernova 12, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 425-56-76, andrej.jemec@siol.net.

KOMELJ, (Bogomil) Milček, born on November 16, 1948. Ph. D., retired Associate Professor at the Department of Art History at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since 5 May 2011, Full Member since June 1, 2017. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Glinškova ploščad 20e, 1000 Ljubljana, +386 1/ 537 18 83, +386 41/ 737 863, sumi.komelj@gmail.com.

KRISTL, Stanko, architect, born on January 29, 1922. Lecturer for landscape architecture at the Faculty of Architecture and at the Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since May 5, 2011.

Home: Borsetova 19, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 283-88-14, s.kristl@biro-arcus.si.

LEBIČ, Lojze, composer and conductor, born on August 23, 1934. Professor of Music Theory Subjects and Composition, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 6, 2014 to May 31, 2020.

Home: Ulica bratov Učakar 134, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 518-31-55.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-64-29, Fax: +386 1/ 425-34-23.

MUHOVIČ, Jožef, born on December 22, 1954. Fine Artist (painting, graphic art), Doctor of Philosophy, Full Professor of Art Theory at the Academy of Fine Arts and Design, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: jozef_muhovic@t-2.net.

Office: Akademija za likovno umetnost, Erjavčeva 23, 1000 Ljubljana.

MUŠIČ, Marko Marijan, architect, born on January 30, 1941. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since June 1, 2007. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2008 to February 27, 2014; Deputy President from December 17, 2013 to February 27, 2014; President from February 27, 2014 to May 6, 2014.

Home: Stari trg 11a, SI-1000 Ljubljana, Phone & Fax: +386 1/ 425-52-90, info@ateljemarkomusic.si.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-27, Fax: +386 1/ 425-64-92.

ROJKO, Uroš, born on September 9, 1954. Full Professor of Composition at the Ljubljana Academy of Music of the University of Ljubljana, composer and clarinetist. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Tbilisijska 8, 1000 Ljubljana, + 386 1/ 256 71 74, rojkour@gmail.com, uros-rojko.de.

SIMČIČ, Zorko, writer, playwright, born on November 19, 1921. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since May 5, 2011. *Home:* Metelkova 7/B, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 431-11-03, +386 1/ 31-200-866.

Associate Members

BRATUŠA, Mirko, born on February 19, 1963, Sculptor, Full Sculpting Professor at the Department of Fine Art of the Faculty of Education of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Linhartova cesta 42, 1000 Ljubljana, +386 41 692 516, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

Office: Oddelek za likovno pedagogiko, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, SI-1000 Ljubljana,

Phone.: +386 1 5892 248, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

FLISAR, Evald, poet, author, playwright, essayist, translator, editor. Associate Member since June 1, 2023.

Home: Suhadolčanova 64, 1231 Ljubljana, evald.flisar@guest.arnes.si.

GVARDJANČIČ, Herman, born on October 21, 1943, painter. Associate Member since June 1, 2023.

Home: Gorenja vas - Reteče 31, SI-4220 Škofja Loka, 041 665 834, herman.gvardjancic@siol.net.

JESIĆ, Milan, born on April 14, 1950, poet, playwright and translator. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Ulica pregnancev 5, 1000 Ljubljana, +386 41 559 643, milan.jesic@guest.arnes.si.

KOŠIR, Fedja, born on May 24, 1940, Architect (theorist, practitioner, and translator), ULFA Professor of architecture from 1984 to 2013, SAZU consultant for urban planning and architecture from 2009. Associate Member of SAZU since June 1, 2023.

Home: Zelena pot 3, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 283 23 70, + 386 40 613 703, fedja.kosir@gmail.com.

NOVAK, Boris A., born on December 3, 1953. Poet, playwright, translator and author of youth literature, Full Professor at the Department of Comparative Literature and Literary theory at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017.

Office: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1/ 241-13-88, boris-a.novak@guest.arnes.si.

SENEGAČNIK, Brane, born on October 6, 1966, poet, translator, essayist, classical philologist, editor, Assistant Professor of Roman and Greek Literature at the Department of Classics at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Home: brane.senegacnik@gmail.com.

Office: Oddelek za klasično filologijo FF UL, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 2411 418, branko.senegacnik@ff.uni-lj.si.

ŠENK KOSEM, Nina, born on February 14, 1982, Composer, Assistant Professor of Music Composition. Associate Member since June 6, 2019. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2023.

Home: +386 41 533 233, senk.nina@gmail.com.

Corresponding Members

BIGGINS, Michael, born in 1954, PhD in Slavic Languages and Literatures, MA in Germanic Languages, MS in Librarianship, translator and Professor at the University of Washington in Seattle. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: mbiggins@uw.edu.

GLOBOKAR, Vinko, born on July 7, 1934. Composer, Paris. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: 82 Rue de Crimée, F-77019 Paris, +33 1/420-108-66, vinkoglobokar@wanadoo.fr.

HADERLAP, Maja, born on March 8, 1961. PhD, poet, writer, playwright; Celovec/Klagenfurt, Austria.

Corresponding Member since June 1, 2017.

HAMANO, Toshihiro, born on December 6, 1937. Painter, graphic artist, sculptor, Takamatsu, Japan. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: 1-13-14 Matsushima-cho, Takamatsu, Kagawa, 760-0068 Japan.

HANDKE, Peter, born on December 6, 1942. Writer, playwright and translator, Salzburg. Corresponding Member since April 23, 1987.

Home: Mönchsberg 17/A, AT-5020 Salzburg.

LIPUŠ, Florjan, born on May 4, 1937. Writer. Corresponding Member since May 23, 1985.

Home: Sele/Sielach 52, AT-9133 Miklavčevo/Miklauzhof, lipusflorjan@gmail.com.

MAGRIS, Claudio, born 10 April 1939. University Professor of German Literature, writer, poet, essayist, translator, Senator of the Republic of Italy. Corresponding Member since 3 June 2021.

NEIDHARDT, Velimir, born on October 7, 1943. Architect, Zagreb, Croatia. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Neidhardt Arhitekti d.o.o., Ilica 26, 10000 Zagreb, Croatia; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, zrinski trg 11, Zagreb, Croatia.

OMAN, Valentin, born on December 14, 1935. Painter, Finkenstein/Bekštajn, Austria. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Villacher Weg 19, 9584 Finkenstein, Österreich, 0676 / 425 82 36, 0676 / 425 82 35, elisabeth@oman-valentin.com.

PALJETAK, Luko, born on August 19, 1943. Poet, translator and essayist. Editor-in-chief of the magazine Dubrovnik. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Gorica sv. Vlaho 155, HR-20000 Dubrovnik, +385 20/ 332-490.

PODRECCA, Boris, architect, born on January 30, 1940. Director of the Institute Raumgestaltung und Entwerfen, Technical University, Stuttgart. Corresponding Member since April 23, 1987.

Home: Architekturatelier Podrecca, Jörgerbadgasse 8, AT-1170 Vienna, +43 1/ 427-210, Fax: +43 1/ 427-21-20, boris.podrecca@podrecca.at.

SCHIPHORST TER, Iris, born on 22 May 1956, composer, Professor of Media Composition. Corresponding Member since 3 June 2021.

UGLJEN, Zlatko, born on September 15, 1929. Architect and designer. Professor at the Technical Faculty and Academy of Fine Arts in Sarajevo, retired. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: Hazima Šabanovića 3, BA-71000 Sarajevo, +387 33/ 212-413, nnug5@bih.net.ba.

SECTION SIX Medical Sciences

Full Members

ČERČEK, Bojan, Ph. D., born on September 20, 1949. Cardiologist, Professor at the University of California, Los Angeles, and Director of the Coronary Care Unit at the Cedars-Sinai Medical Center, L. A. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: 4319 Manson Avenue, Woodlandhills, CA 91364, USA.

Office: Cedars-Sinai Medical Center, 8700 Beverly Boulevard, Division of Cardiology, Room 5534, Los Angeles, CA 90048, USA, + 1/ 310-423-38-36, Fax: +1/ 310-423-02-45, bojan.cercek@cshs.org.

DOLENC, Vinko V., D. Sc., born on June 29, 1940. Professor of Neurosurgery, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since April 23, 1987, Full Member since May 27, 1993.

Home: Barvarska steza 7, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 282-18-00.

Office: University Medical Centre, Clinic of Neuro-Surgery, Zaloška 7, SI-1525 Ljubljana, +386 1/ 522-53-57, vinko.dolenc@kclj.si.

FERLUGA, Dušan, D. Sc., born on May 28, 1934. Emeritus Professor of Pathology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since May 27, 1997.

Home: Komenskega 20/II, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 232-21-36.

Office: Institute of Pathology, Faculty of Medicine, Korytkova 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-71-37, 543-71-03, Fax: +386 1/ 543-71-04, dusan.ferluga@mf.uni-lj.si.

KORDAŠ, Marjan, D. Sc., born on August 17, 1931. Emeritus Professor of Pathophysiology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Ilirska 8, SI-1000 Ljubljana, +386 41/475-237, marjan.kordas@mf.uni-lj.si.

LAMOVEC, Janez, D. Sc., born on April 14, 1941. Researcher at the Institute of Oncology in Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: Ul. Bratov Učakar 132, SI-1000 Ljubljana.

Office: Onkološki inštitut, Zaloška 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 587-97-19, jlamovec@gmail.com.

NOČ, Marko, born on March 6, 1963. Specialist of Cardiology, Vascular and Intensive Care Medicine. Head of the Intensive Care and Internal Care Medicine Department of the Ljubljana University Clinic, since 2001. Full Professor of Internal Medicine at the Faculty of Medicine of the University of Ljubljana since 2007. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Center za intenzivno interno medicino, Univerzitetni klinični center, Zaloška 7, 1000 Ljubljana, + 386 1/ 522 37 90, + 386 41 723 807; marko.noc@mf.uni-lj.si.

PETERLIN, Matija, D. Sc., born on July 4, 1947. Professor of Medicine, Microbiology and Immunology, University of California, San Francisco. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: 14 Hill Point Avenue, San Francisco, US-CA 94117. +1 415/ 665-2071.

Office: +1(415)518-2733, matija.peterlin@gmail.com.

ROZMAN, Blaž, MD, Ph. D., born on September 29, 1944.

Professor of Internal Medicine, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Dermastjeva 17, SI-1235 Radomlje, +386 1/ 534-65-66.

Office: University Medical Center, Clinical Department of Rheumatology, Vodnikova 62, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 522-55-33, Fax: +386 1/ 522-55-98. meta.rozman@siol.net.

SERŠA, Gregor, born on March 4, 1956. Doctor of Sciences, Full Professor of Molecular Biology and Radiobiology at the College of Health of the Faculty of Health Sciences of the University of Ljubljana and Head researcher at the Department of Experimental

Oncology at the Ljubljana Institute of Oncology. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021.

Home: Kopališka 6, SI-1000 Ljubljana, + 386 31 648 015.

Office: Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 58 79 434, gersa@onko-i.si.

SKETELJ, Janez, D. Sc., born on June 23, 1947. Professor of Pathophysiology, Head of the Institute of Pathophysiology. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007.

Home: Jesihov štradon 47, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 427-56-26.

Office: Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, Zaloška 4, SI-1104 Ljubljana, +386 1/ 534-70-46, Fax: +386 1/ 543-70-21.

STRLE, Franc, D. Sc., born on February 18, 1949. Professor of Infectology at the Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Head of the Clinic of Infectious Diseases and Febrile Illnesses and Chairman of the Research Council of the University Medical Centre in Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Kmečka pot 20, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 517-12-91.

Office: Clinic of Infectious Diseases and Febrile Illnesses, Japljeva 2, SI-1525 Ljubljana, +386 1/ 522-26-10, Fax: +386 1/ 522-24-56, franc.strle@kclj.si.

SVETINA, Saša, D. Sc., born on October 16, 1935. Professor of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001, Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from November 4, 2004 to April 22, 2008.

Home: Gradišče 6, SI-1000 Ljubljana, +386 41/ 778-235.

Office: Institute of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Vrazov trg 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-76-19, Fax: +386 1/ 543-76-01, sasa.svetina@mf.uni-lj.si.

Associate Member

BATTELINO, Tadej, born on 7 January, 1966. Specialist in Paediatrics and subspecialist of Paediatric Endocrinology,

Diabetology and Metabolic Diseases. Since 1997, Head of the Clinical Department of Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disease at the Paediatric Department of the Ljubljana University Medical Centre Full Paediatrics Professor at the Ljubljana Faculty of Medicine of the University of Ljubljana since 2007, Head of the Chair of Paediatrics at the same faculty since 2014. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: Pediatrična klinika UKC Ljubljana, Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana, + 386 1 522 9235, tadej.battelino@mf.uni-lj.si.

Corresponding Members

CARDESA, Antonio, born on March 23, 1939. Professor of Pathology, University of Barcelona. Corresponding Member since June 7, 2001.

Office: Hospital Clínic, Universidad de Barcelona, Villarroel, 170, ES-08036 Barcelona, +34 93/ 227-54-50, Fax: +34 93/ 227-57-17, acardesa@clinic.ub.es.

DIMITRIJEVIĆ, Milan R., born on January 27, 1931. Professor of Neurology, Head of Department of Physical Medicine and Rehabilitation, Baylor College of Medicine, Houston, Texas. Corresponding Member since April 24, 1981.

Office: Baylor College of Medicine, S-821, Houston, One Baylor Plaza, US-77030 Texas, +713/ 664-22-60, Fax: +713/ 664-01-58, naisus@cs.com.

LAJTHA, Abel, born on September 22, 1922. Professor of Psychiatry, New York University School of Medicine and Center for Neurochemistry, the N. S. Kline Institute, Orangeburg, N. Y. Corresponding Member since May 18, 1989.

Office: The N. S. Kline Institute, 140 Old Orangeburg Road, Bldg. 39, Orangeburg, US-NY 10962-2210, +1 845/ 398-55-30, Fax: +1 845/ 398-55-31, lajtha@nki.rfmh.org.

SHOENFELD, Yehuda, born on February 14, 1948. Appointed Professor of Medicine, Head, Department of Medicine 'B'

and Center for Autoimmune Diseases, Sheba Medical Center, Incumbent of the Laura Schwarz-Kipp Chair for Research of Autoimmune Diseases, Tel-Aviv University, Israel. Corresponding Member since May 21, 2009.

Home: +972-3/ 534-48-77.

Office: Tel-Hashomer 52621, Israel. +972-3/-530-26-52, +972-52/666-61-20, Fax: +972-3/-535-28-55, shoefel@post.tau.ac.il.

STÅLBERG, Erik Valdemar, born on April 21, 1936. Emeritus Professor of Clinical Neurophysiology, University Hospital Uppsala. Corresponding Member since May 27, 1997.

Home: Rorbaksvagen 40, Vilan, S-752 57 Uppsala.

Office: Department of Clinical Neurophysiology, University Hospital, S-751 85 Uppsala.

UNGER, Felix, born on March 2, 1946. Cardiologist, Head of the Clinic of Cardiac Surgery, Salzburg. President of Academia Scientiarum et Artium Europaea. Corresponding Member since June 6, 1995.

Office: Academia Scientiarum et Artium Europaea, St-Peter-Bezirk 10, AT-5020 Salzburg, +43 662/ 841-345, Fax: +43 662/ 841-343, felix.unger@european-academy.at.

WERNIG, Anton, born on October 14, 1944. Professor of Neurophysiology, University of Bonn. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Wernig Anton, D: Odertalweg 6, D-76275 Ettlingen, Germany, anton.wernig@ukb.uni-bonn.de, anton.wernig@ukb.uni-bonn.de.

SASA LIBRARY

The SASA Library in 2023

IN 2023, THE SASA LIBRARY ACQUIRED and processed 7682 units of monographic and serial publications. 3151 units were written off. At the end of the year, the total Library fund consisted of 579.302 units. Additionally, over 1300 units of the previously already classically inventoried material were processed in the COBIB bibliography database. The majority of that belonged to books from the estates of Milko Kos, Ivan Jager and Fran Ramovš.

According to statistics, the SASA Library contributed 6239 new bibliographic entries to the COBIB database by the end of 2023; the joint contribution of the SASA Library to the COBIB database thus rose to 273.642 bibliographic entries. 2866 entries were created for the purpose of bibliographies, and 3170 entries were updated or corrected. 1479 new entries were added to the normative personal names database CONOR, 474 entries were adopted and 2055 verified. The total SASA Library contribution to the CONOR database was 40.632 entries by the end of 2023.

The number of SASA Library members increased to 4227. In 2023, the Library switched the lending area and the periodicals reading room, resulting in more space for lending activities.

Ongoing work on the Web portal *Slovenska biografija* continued with addition of new entries and information to all three lexicons. By the end of 2023, the web portal *Slovenska biografija* offered 10.480 entries for 9100 individuals (entries for the same individual in more than one lexicon) and 140 entries for 135 families, jointly amounting to 10.620 entries. Adding information on individuals without personal biogrammes, the number increases to over 18.000.

In the framework of our cooperation with the OSICH network, the SASA Library revised, verified or adequately updated 2555 bibliographic entries, which translates to 12.529 in the last 5 year period (2019-23). In terms of editing bibliographies of SASA members and SRC SASA researchers, this amounts to 2723 bibliographic entries in total.

The SASA Library continued collaboration with the Commission for the Activities of history clubs at the Slovenian Association of Friends of Youth (Zveza prijateljev mladine Slovenije), and processed their annual publication *Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov* (Collected scientific and expert texts for history club mentors) thereby providing support for ZPMS activities.

The SASA Library also continued working with the Study Centre for National Reconciliation, edited the bibliographies of their researchers and provided evaluation of their texts in the COBISS system.

Documentation concerning the paintings, part of the SASA museum collection was revised and supplemented. One painting was temporarily handed to the Ljubljana Academy of Fine Arts and design (ALUO) for restoration and six paintings from the Škerk Estate were lent to the National Gallery to round off their existing permanent collection. A small replica of Hallerstein's armillary sphere was loaned to the Slovenian National Archives for the Ferdinand Avguštin Hallerstein exhibition (24. April 2024–1. September 2024). 1884 items, mostly prints by Zora Koren Škerk were retrieved from the Škerk Villa in Trnovca and 148 items, newly restored at the National Gallery were returned after also being photographed, documented and inventoried.

In September, to commemorate what would have been Acad. Lojze Vodovnik's 90th birthday, we prepared an exhibition in his honour at the SASA Prešeren Hall. The exhibition will be available for viewing again in May 2024, at the Technical Museum of Slovenia in Bistra.

In the same month, the SASA Library actively participated at the symposium of the Slovenian Library Association *Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi* (Proactive Work

of Libraries (2): successes, experiences and practical dilemmas) with the presentation about the development of own library exchange application.

We also remained active in certain expert bodies, namely: the Central Specialised Humanities Information Centre (*OSICH*), the *Council of COBISS Members* and in the Executive Board of the *Special Libraries Section ZBDS*.

PETRA VIDE OGRIN
Head of SASA Library

Imensko kazalo članov SAZU / *Members in alphabetical order*

- Anderluh, Gregor 10, 24, 41,
49, 51, 93, 94, 179, 196, 254,
255, 310, 348
- Andolšek-Jeras, Lidija 20, 28,
150–153, 314
- Avšič-Županc, Tatjana 10, 12,
13, 19, 24, 39, 49, 87, 96, 133,
134, 180, 196, 197, 310, 323,
348
- Bajd, Tadej 10, 14, 18, 19, 153,
154, 172, 197, 339, 340
- Batis, Janez 20
- Battelino, Tadej 10, 12, 56, 87,
96, 192, 323, 362, 363
- Bernard, Emerik 265
- Bernik, France 18, 284, 295
- Biggins, Michael 11, 25, 41, 52,
87, 188, 210, 273, 274, 311,
358
- Blinč, Robert 19, 276
- Boldireva, Jelena Vladimirovna
11, 178
- Bosák, Pavel 11, 182, 351
- Bratko, Ivan 10, 14, 16, 32, 48,
73, 98, 114, 141, 172, 197,
318, 340
- Bratos, Savo 11, 178, 345
- Bratož, Rajko 10, 12, 15, 43, 93,
109, 160, 197, 323, 325
- Bratuša, Mirko 10, 28, 40, 48,
52, 54, 87, 93, 94, 115, 116,
118, 154, 187, 198, 314, 356,
357
- Brenčič, Mihael 10, 41, 50, 56,
120, 182, 198, 257–259, 286,
350
- Brešar, Matej 10, 12, 14, 16, 46,
48, 75, 87, 93, 95, 154, 172,
173, 198, 323, 340
- Cankar, izidor 125, 127
- Carbonell, Ruben G. 11, 178,
345
- Cardesa, Antonio 11, 193, 363
- Ceulemans, Reinhart 11, 183,
351
- Cooper, Henry R. jr. 11, 170,
336
- Čerček, Bojan 10, 189, 199, 360
- Dekleva, Milan 10, 16, 24, 30,
39, 41, 52, 68, 102, 103, 184,
199, 263, 264, 310, 317, 354
- Dimitrijević, Milan R. 11, 193,
363
- Dolenc, Vinko V. 10, 87, 190,
360
- Dreybrodt, Wolfgang 11, 183,
201, 351
- Drovenik, Matija 20

-
- Düinkel, Frieder 11, 25, 34, 40,
164, 234, 311, 320, 329
- Egg, Markus 11, 164, 329
- Emri, Igor 10, 12, 14, 21, 35,
39, 46, 64, 92, 114, 173, 199,
321, 323, 340
- Fajfar, Peter 10, 14, 20, 38, 87,
173, 199, 200, 340
- Ferluga, Dušan 10, 190, 360
- Finžgar, Fran Saleški 125–128,
214, 223, 305, 315, 317
- Flisar, Evald 10, 24, 41, 52, 187,
200, 266, 267, 311, 357
- Flotzinger, Rudolf 11, 164, 329
- Ford, Derek Clifford 11, 183,
352
- Forstnerič, Franc 10, 12–16, 20,
24, 37, 39, 67, 87, 173, 200,
201, 310, 323, 341
- Gabrovšek, Franci 10, 13, 24,
31, 39, 41, 49, 50, 58, 76, 77,
87, 105, 120–122, 180, 201,
255–257, 279, 310, 316, 317,
348
- Gams, Ivan 278
- Gantar, Kajetan 19, 20, 67, 73
- Geiger, Manfred 11, 178, 345,
346
- Gleirscher, Paul 11, 165, 329
- Globevnik, Josip 10, 14, 16, 68,
75, 174, 341
- Globokar, Vinko 11, 188, 194,
358
- Gogala, Matija 10, 14, 16, 19,
20, 49, 180, 202, 281, 349
- Gombocz, Wolfgang L. 11, 165,
330
- Goričan, Špela 10, 24, 41, 49,
50, 182, 202, 203, 259, 260,
311, 350
- Goričar, Jože 20
- Grabec, Igor 10, 14, 15, 174,
203, 341
- Gradnik, Alojz 220, 272
- Grafenauer, Niko 10, 15, 147,
184, 203, 264, 354
- Greenberg, Marc Leland 11,
170, 336
- Gušić, Ivan 11, 87, 115, 116,
183, 351, 352
- Gvardjančič, Herman 10, 24,
34, 41, 52, 87, 89, 90, 187,
203, 204, 265, 268, 269, 311,
321, 357
- Haderlap, Maja 11, 87, 102,
188, 358
- Hadži, Jovan 49, 113, 181, 350
- Haldane, Duncan F. 11, 178, 346
- Hamano, Tošihiko 11, 188, 358
- Handke, Peter 11, 188, 358
- Hannick, Christian 11, 170,
336, 337
- Härtel, Reinhard 11, 165, 330
- Hausen, Harald zur 35, 289,
321
- Haydon, Philip G. 11, 87, 183,
352
- Höfler, Janez 10, 24, 40, 43, 72,
109, 160, 204, 231, 310, 325
- Horvat, Jana 10, 24, 32, 40, 43,
145, 163, 204, 231, 232, 307,
310, 319, 328
- Hribar, Valentin 10, 16, 68, 76,
155, 160, 325

-
Humar, Miha 10, 24, 41, 99,
102, 182, 205, 230, 260–262,
311, 350	16, 19, 26, 39, 67, 87, 89, 147,
185, 209, 210, 266, 285, 312,
323, 355
Ilijanić, Ljudevit 11, 87, 183,
352	Kordaš, Marjan 10, 14, 15, 190,
360
Jančar, Drago 10, 34, 87, 185,
206, 264, 321, 354	Korošec, Viktor 307
Jemec, Andrej 10, 14, 16, 20,
33, 53, 54, 67, 126, 147, 185,
206, 266, 266, 319, 354, 355	Kos, Janko 10, 32, 34, 44, 88,
125, 127, 131–133, 138, 139,
167, 210, 222, 228, 238, 318,
321, 333
Jenni, Peter 11, 25, 41, 46, 178,
252, 253, 311, 346	Kos, Milko 19, 292, 295, 365
Jerala, Roman 10, 14, 40, 177,
206, 207, 344	Košir, Fedja 10, 24, 41, 52, 187,
269–271, 311, 357
Jesenšek, Marko 10, 12, 14–16,
24, 33, 39, 40, 44–46, 73, 74,
93, 104–107, 115–118, 122,
124, 126, 167, 207, 208, 222,
225, 236–238, 240, 242, 244,
310, 319, 323, 333	Kovačič, Lojze 274
Jesih, Milan 10, 16, 187, 204,
239, 357	Kovič, Kajetan 208
Juvan, Marko 10, 24, 32, 40, 44,
45, 132, 143, 168, 169, 208,
238–240, 310, 319, 334, 335	Kozar - Mukič, Marija 11, 170,
337
Karničar, Ludvik 11, 170, 337	Kraigher, Hojka 10, 12, 13,
49–51, 56, 58, 59, 67, 78, 88,
99, 102, 150, 182, 210, 211,
230, 261, 323, 351
Kernel, Gabrijel 10, 174, 341	Kralj, Alojz 10, 13, 14, 19, 153,
175, 342
Kidrič, France 18	Kranjc, Andrej 13, 14, 19, 20,
35, 49, 56, 277–279, 321
Klingemann, Hans-Dieter 11, 165	Kranjc, Janez 10, 12, 16, 21, 24,
39, 40, 67, 88, 91, 163, 211,
310, 323, 328
Kmecl, Matjaž 10, 15, 167, 208,
209, 333	Krašovec, Jože 10, 16, 19, 35,
68, 88, 167, 211, 212, 321,
333, 334
Knez, Željko 10, 14, 24, 40,
46, 48, 93, 94, 174, 175, 209,
244–246, 310, 341, 342	Kreft, Bratko 19
Kohler, Jürgen 11, 25, 40, 165,
234, 235, 311, 330	Kreft, Ivan 10, 15, 16, 33, 49,
50, 67, 68, 78, 180, 181, 212,
213, 305, 319, 349
Komelj, Milček 10, 12, 13, 15,	Krek, Gregor 19
	Kristl, Stanko 10, 14, 34, 53, 54,

-
- 88, 185, 320, 355
 Križan, Peter 10, 24, 35, 39,
 40, 46, 48, 87, 88, 175, 213,
 246–248, 310, 321, 342
 Kuhelj, Anton 18
 Kurkina, Ljubov Viktorovna
 11, 170, 337
 Kušej, Gorazd 20
 Lajtha, Abel 11, 193, 363
 Lamovec, Janez 10, 16, 67, 190,
 361
 Lauer, Reinhard 11, 170, 337
 Lavrič, Božidar 18
 Lebič, Lojze 10, 14, 20, 185,
 213, 271, 355
 Lehn, Jean-Marie Pierre 11, 26,
 34, 146, 178, 312, 320, 346
 Lipuš, Florjan 11, 189, 273, 358
 Maček, Jože 10, 20, 181, 349
 Madžar, Ljubomir 11, 87, 165,
 330
 Magris, Claudio 11, 189, 359
 Maroevič, Tonko 34, 147, 320
 Matjašič, Janez 281
 Maver, Igor 10, 14, 16, 33, 40,
 45, 67, 125, 127, 169, 213,
 214, 319, 335
 Mayer, Ernest 20
 Mihailović, Dragan 10, 87, 177,
 214, 215, 276, 344
 Milčinski, Janez 18
 Mlinar, Zdravko 10, 14, 42, 62,
 87, 92, 93, 161, 325, 326
 Moore, Henrietta L. 11, 165,
 331
 Moskovich, Wolf 11, 170, 337
 Muhovič, Jožef 10, 12, 24, 33,
 37, 38, 41, 52, 54, 186, 215,
 221, 264–266, 302, 310, 319,
 323, 355, 356
 Müller, Karl-Alexander 35, 46,
 275, 276, 321
 Mušič, Marko Marijan 10, 14,
 18, 19, 186, 215, 356
 Nahtigal, Rajko 18
 Nakašima, Masajoši 11, 32, 48,
 142, 179
 Nastran Ule, Mirjana 10, 93,
 119, 163, 164, 215, 216, 328
 Neher, Erwin 11, 183, 352
 Neidhardt, Velimir 11, 87, 189,
 359
 Neweklowsky, Gerhard 11, 25,
 40, 171, 242–244, 311, 337
 Noble, Denis 11, 183, 352
 Noč, Marko 10, 24, 41, 55, 87,
 96, 97, 190, 191, 216, 274,
 275, 310, 361
 Novak, Boris A. 11, 35, 87, 88,
 131, 132, 188, 216, 217, 321,
 357
 O'Loughlin, Niall 11, 165, 331
 Oman, Valentin 11, 189, 359
 Orešnik, Janez 10, 15, 168, 334
 Pahor, Boris 274
 Paljetak, Luko 11, 87, 189, 359
 Paoletti, Elena 11, 25, 41, 59,
 183, 262, 311, 353
 Parpura, Vladimir 11, 133, 184,
 353
 Paulin, Alfonz 51
 Pavčnik, Marijan 10, 14, 16, 35,
 67, 88, 91, 161, 211, 217, 321,
 326

-
Peterlin, Matija 10, 32, 55, 140, 191, 218, 318, 361	Rubbia, Carlo 11, 41, 46, 179, 253, 347
Pfaller, Robert 11, 25, 40, 165, 235, 236, 311, 331	Salecl, Renata 11, 14, 16, 68, 88, 155, 164, 220, 328
Pignatti, (Sandro) Alessandro 11, 184, 353	Samec, Maks 113
Pirc, Raša 10, 175, 218, 342	Sammuto, Claude 11, 34, 179, 320, 347
Pirjevec, Jože 10, 15, 43, 148, 161, 218, 326	Scalon, Cesare 11, 166, 331
Plavec, Janez 11, 24, 41, 46, 177, 218, 219, 248–250, 310, 344	Schiphorst ter, Iris 11, 189, 359
Plečnik, Jože 125, 127	Senegačnik, Brane 11, 24, 41, 52, 188, 220, 221, 271, 272, 311, 357
Plemelj, Josip 28, 29, 48, 109–114, 140, 315	Serša, Gregor 10, 12, 37, 93, 94, 96, 154, 191, 221, 288, 323, 361
Pleterski, Janko 28, 95, 96, 314	Shoenfeld, Yehuda 11, 87, 193, 363
Podrecca, Boris 11, 189, 359	Simčič, Zorko 10, 33, 53, 187, 209, 221, 302, 306, 319, 356
Pohl, Heinz Dieter 11, 171, 338	Skalerič, Uroš 20, 35, 286–288, 321
Poldini, Livio 11, 184, 353	Sket, Boris 13, 14, 35, 49, 56, 279–281, 321
Povh, Bogdan 11, 179, 347	Sketelj, Janez 10, 13, 191, 362
Prosen, Tomaž 11, 24, 32, 35, 41, 46, 48, 88, 143, 144, 177, 219, 250–252, 310, 319, 321, 344	Snoj, Marko 10, 12–16, 19, 24, 34, 39, 43, 45, 88, 90, 104, 106, 107, 115, 116, 119, 122, 124, 131, 132, 168, 222, 238, 307, 310, 320, 323, 334
Ramovš, Fran 18, 19, 33, 45, 82, 90, 103, 106, 168, 169, 207, 222, 225, 230, 292, 295, 305, 319, 334–336, 365	Spinozzi Monai, Liliana 11, 171, 338
Ramovš, Primož 20, 147	Splichal, Slavko 10, 14, 35, 64, 88, 92, 97, 161, 162, 222, 321, 326
Rao, Chintamani Nages Ramachandra 11, 179, 347	Stålberg, Erik Valdemar 11, 193, 364
Ravnikar, Edvard 269, 270	Stanonik, Janez 33, 214, 306, 319
Rojko, Uroš 10, 12, 14, 21, 39, 52, 63, 93, 186, 219, 220, 323, 356	
Rozman, Blaž 10, 16, 68, 191, 361	

-
- Stanonik, Marija 10, 12, 21, 24, 33, 39, 44, 45, 88, 128, 131, 132, 147, 148, 168, 214, 222, 223, 310, 320, 323, 334
 Stanovnik, Branko 10, 13, 14, 16, 29, 50, 58, 67, 72, 75–77, 79, 81, 87, 120, 128, 175, 176, 223, 316, 323, 342, 343
 Steenwijk, Johannes Jacobus 11, 171, 338
 Stelè, France 112, 301
 Straus, Jože 11, 87, 166, 331, 332
 Strle, Franc 10, 14, 97, 192, 362
 Supićić, Ivan 11, 87, 166, 332
 Svetina, Saša 10, 20, 97, 192, 223, 362
 Šalamun, Tomaž 274
 Šelih, Alenka 10, 16, 19, 20, 28, 33, 38, 43, 68, 87, 119, 135, 137, 150, 153, 162, 224, 315, 320, 326, 327
 Šenk Kosem, Nina 11, 12, 21, 24, 39, 54, 88, 188, 224, 310, 323, 358
 Škofic, Jožica 11, 45, 104, 126, 169, 224, 225, 335
 Štampar, Andrija 287
 Štih, Peter 10, 12–14, 18, 19, 24, 27, 30, 32, 36, 39, 43, 61, 75, 78, 88, 91, 95, 96, 103, 109, 120, 122–124, 141, 147, 154, 162, 225, 310, 314, 316, 317, 318, 320, 322, 323, 327
 Talbot, Michael 11, 25, 40, 166, 236, 311, 332
 Tavano, Sergio 11, 87, 166, 332
 Teržan, Biba 10, 14, 42, 43, 162, 163, 225, 226, 327
 Tokarz, Božena 11, 171, 338
 Tokarz, Emil 11, 171, 339
 Tomaževič, Miha 10, 14, 176, 343
 Topič, Marko 11, 14, 154, 177, 226, 227, 344
 Toporišič, Jože 238
 Toporišič, Tomaž 11, 24, 32, 40, 44, 45, 144, 169, 227, 240–242, 310, 319, 335
 Trontelj, Jože 18, 19, 152
 Tršar, Drago 35, 51, 282–285, 321
 Turk, Vito 10, 176, 227, 228, 343
 Ugljen, Zlatko 11, 189, 359
 Unger, Felix 11, 193, 364
 Verč, Ivan 11, 171, 339
 Verkhatsky, Alexei 11, 184, 354
 Vidav, Ivan 16, 17, 74, 79, 111, 112, 324
 Vidmar, Josip 18
 Vidmar, Milan 18, 113
 Virk, Tomo 11, 30, 31, 44, 103, 131–133, 169, 228, 317, 335
 Vodopivec, Peter 11, 43, 88, 164, 228, 328, 329
 Vodovnik, Lojze 20, 153, 314
 Wakounig, Marija 11, 166, 332
 Weiler, Joseph H. H. 11, 166, 332
 Wernig, Anton 11, 193, 364
 Wolfram, Herwig 11, 166, 333
 Woschitz, Karl Matej 11, 172, 339

Zaviršek, Darja 11, 24, 40, 164, 228, 229, 233, 234, 310, 329	Zupančič, Črtomir 253
Zeilinger, Anton 11, 25, 41, 46, 179, 253, 311, 347, 348	Zupančič, Mitja 10, 14, 16, 51, 58, 62, 67, 99, 101, 181, 230
Ziherl, Boris 19	Zupančič, Rihard 113
Zlobec, Ciril 19, 20	Žekš, Boštjan 10, 13, 14, 16, 18, 75, 176, 343
Zorec, Robert 10, 12–14, 19, 39, 47, 49, 50, 78, 87, 133, 135, 181, 229, 323, 349, 350	Žele, Andreja 11, 15, 16, 39, 40, 44, 46, 73, 87, 104, 169, 170, 230, 336
Zorko, Zinka 207	Žižek, Slavoj 10, 163, 327

ISSN 0374–0315

LETOPIS
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
74. KNJIGA
2023

Uredniški odbor
PETER ŠTIH, TATJANA AVŠIČ - ŽUPANC, MARKO SNOJ

Glavni in odgovorni urednik
FRANC FORSTNERIČ

Zbiranje gradiva in urejanje
VERONIKA SIMONITI

Jezikovni pregled
POLONA ŠERGON

Prevod
ŠPELA TRUDEN

Izdala
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
v Ljubljani

Oblikovanje
RANKO NOVAK

Prelom
KRISTINA KURENT

Tisk
ABO grafika

Ljubljana, 2024

1938
2023
85

330331 031000

9 770374 031009

15 €